

Beretning

Norsk Arbmf.

1930
-1931

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

BERETNING
OM
FORBUNDETS VIRKSOMHET
1930

VED
JOHS. M. P. ØDEGÅRD
CHR. HENRIKSEN

OSLO 1931 TRYKT I ARBEIDERNE AKTIETRYKKERI

Hovedstyret.

I årets løp har hovedstyret bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Hans Røste, Viktor Nordal, Nils Bakken, Arthur Lie, Konrad Botten, Simon Simonsen, Kristian Moljord, Alb. Karlsen, Johannes Togstad, Ingv. Løgavlen og H. O. Jubskås. H. O. Jubskås er rykket op som medlem av hovedstyret efter Kr. Aarthun, som avgikk ved døden i januar måned.

Hovedstyret har avholdt møte i dagene fra 25—31 januar og 13—16 september.

Forretningsutvalget.

Forretningsutvalget har bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Hans Røste, Viktor Nordahl og Nils Bakken.

I årets løp er avholdt 22 møter og behandlet 76 lønns- og tvistesaker samt 108 saker vedrørende indre organisasjonsspørsmål.

Forbundets medlemstall og antall foreninger.

Det gjennemsnittlige antall medlemmer har i året vært 7123.

Ved årets utgang var antallet av foreninger 149. Det er i alt stiftet 22 foreninger og nedlagt 12.

De internasjonale forbindelser.

Som det fremgår av beretningen for 1929, har de internasjonale og skandinaviske forbindelser forbundet har hatt i flere år før opprettelse av gjensidighetsavtalen med det russiske grubearbeiderforbund inntatt det standpunkt, at nevnte overenskomst er uforenlig med medlemskapet i såvel Grube- som Grov- og fabrikkarbeiderinternasjonalen. Dette standpunkt er endelig tilkjennegitt ved skrivelse fra Grubeinternasjonalen av 9 januar 1930 og Grov- og fabrikkarbeiderinternasjonalen av 20 januar 1930.

Grubeinternasjonalens skrivelse er sålydende:

„Grubeinternasjonalen har gjennomgått den overenskomst som Deres forbund har inngått med den russiske organisasjon.

Denne overenskomst er ikke i overensstemmelse med innholdet av våre lover og beslutninger på våre kongresser. Vi kan derfor ikke godkjenne samme.

Vi beklager meget Deres fravær i Genf og vi håper at De vil være til stede på møtet i Madrid den 31 mars for at det kan bli tatt en definitiv beslutning i saken.

Grov- og fabrikkarbeiderinternasjonalens skrivelse er sålydende:

„Som vi allerede meddelte i vårt foreløbige svar på Deres skrivelse av 29 oktober 1929 har vi gjort medlemmene av vårt internasjonale styre bekjent med den beslutning, medlemmene i Deres forbund har vedtatt med hensyn til avslutning av en gjensidighetsoverkomst med Det russiske Grubearbeiderforbund.

I anledning herav kan vi meddele Dem følgende:

Dersom en sådan gjensidighetsoverkomst var inngått med f. eks. det russiske forbund for kjemiske arbeidere, vilde vårt styre ganske sikkert ha vist alvorlig og formell innsigelse herimot.

Vi er imidlertid av den mening, at det med hensyn til den mellom Deres forbund og grubearbeiderforbundet i Russland inngåtte overenskomst først og fremst tilkommer Grubearbeiderinternasjonalen å presisere sin stilling hertil. Med henblikk herpå vil vi sette pris på en meddelelse om, hvilket standpunkt denne internasjonale, hvorav Deres forbund likeledes er medlem, inntar med hensyn til det av Deres forbund planlagte samarbeide med russerne.

Det forundrer vårt styre i høy grad at et forbund som er tilsluttet en organisasjon som tilhører den såkalte Amsterdam-retning, samtidig inngår en gjensidighetsoverenskomst med en russisk organisasjon som aldri har lagt skjul på sin fiendtlige stilling overfor Amsterdam.

Hvad angår overenskomstens innhold ønsker vi kun å bemerke at den snarere gjør inntrykk av å tilstrebe politiske formål enn å være en gjensidig overenskomst mellom likesinnede fagorganisasjoner.

Vi er derfor av den mening at det vilde være klokt av Deres forbundsstyre og medlemmer, dersom de ennu en gang alvorlig overveiet om det kan forsvares å avslutte en sådan overenskomst. Etter vår mening vil det bli nødvendig å velge mellom de to retninger innenfor fagbevegelsen, og ved nærmere omtanke vil et sådant valg ikke være vanskelig.

Vi håper opriktig at det med tiden vil være mulig å tilveiebringe en tilnærmelse mellom de to retninger, men så lenge dette ikke er skjedd, må man være istand til å ta parti. Vi uttaler sluttelig ønsket om, at også Deres forbund vil kunne forstå dette, og at det på samme måte som hittil, også i fremtiden vil forbli et trofast medlem av vår internasjonale.

Efter all sannsynlighet vil et av våre styremedlemmer delta i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbunds kongress i sommer, og vi håper at vedkommende representant samtidig vil kunne avlegge Deres forbund et besøk.

Den foran gjengitte skrivelse fra Grubeinternasjonalen av 9 januar er ikke å anse som det endelige svar, endskjønt den tydelig nok gir tilkjenne den rådende opfatning.

Efter hovedstyrets behandling av saken på møtet i januar ansåes det ikke nødvendig å sende representanter til internasjonalens styremøte i Madrid den 31 mars.

På grunnlag av de foreliggende meddelelser fra såvel de skandinaviske som internasjonale forbindelser fremkom på hovedstyrets møte den 25—31 januar to forslag i sakens anledning. Det ene forslag fremsattes av forbundets formann og var sålydende:

1. Hovedstyret konstaterer at de beslutninger som er fattet i de skandinaviske og internasjonale organisasjoner, Norsk Arbeidsmandsforbund nu har forbindelser med, utvetydig fastslår, at den med det russiske grubearbeiderforbund inngåtte overenskomst for Norsk Arbeidsmandsforbunds vedkommende medfører, at de hittil bestående forbindelser så vel skandinavisk som internasjonalt avbrytes.
2. Hovedstyret anerkjenner nødvendigheten av først og fremst opprettholdelse av de skandinaviske forbindelser og samarbeide, dernest samarbeide med flest mulig andre lands broderorganisasjoner gjennom de bestående internasjonale.
3. På grunn av de konsekvenser inngåelsen av overenskomsten med Det russiske Grubearbeiderforbund viser sig å medføre for Norsk Arbeidsmandsforbund med hensyn til de bestående forbindelser, foreligger spørsmålet på ny foreningene til behandling. Hovedstyret innstiller for foreningene at den norsk-russiske overenskomst ikke trer i kraft før spørsmålet har vært forelagt og behandlet av forbundets ordinære landsmøte 1931.
4. Forbundet sender en representant til Grubeinternasjonalens styremøte i Madrid 31 mars førstk. for å søke utvirket Internasjonalens utsettelse med enhver videre forføining i sakens anledning, inntil spørsmålet er behandlet i overensstemmelse med punkt 3.

Det annet forslag fremsattes av Løgavlen og Røste og var sålydende:

1. Ifølge det resultat som foreligger av den foretatte uravstemning over forslag til gjensidighetsoverenskomst mellom Norsk Arbeidsmandsforbund og Sovjet-Unionens Grubearbeiderforbund, er hovedstyrets flertalls forslag vedtatt med 1454 stemmer. For mindretallets er avgitt 813 stemmer.

Forslaget er også vedtatt av Sovjet-Unionens Grubearbeiderforbund.

I henhold hertil erklæres overenskomsten mellom Norsk Arbeidsmandsforbund og Sovjet-Unionens Grubearbeiderforbund for vedtatt og trer i kraft straks.

2. Etter å ha gjennomgått de fremstillinger og det materiale som foreligger i saken siden jan. 1929, finner vi ikke at situasjonen er endret i en sådan grad at nye beslutninger nødvendiggjøres fra hovedstyrets side.

3. Den konferanse Sovjet-Unionens Grubearbeiderforbund ved skrivelse av 6 august forr. år har anmodet om mottas.

Representasjonen hertil blir å velge av hovedstyret.

Ved votering blev det avgitt 6 stemmer for det av formannen fremsatte forslag og 7 stemmer for Løgavlen og Røstes forslag, hvilket forslag således er vedtatt.

Resultatet av hovedstyrets behandling av saken er meddelt både forbundets skandinaviske og internasjonale forbindelser.

Angående punkt 3 i det av Løgavlen og Røste fremsatte forslag blev det i samme hovedstyremøte besluttet å foreslå for det russiske grubearbeiderforbund at den besluttede konferanse avholdtes den 1 mars. Som Arbeidsmandsforbundets representanter til konferansen valgtes formannen og Kr. Moljord.

Den 26 mai mottok forbundet en ny skrivelse fra Grubeinternasjonalen i sakens anledning, datert 21 s. m. sålydende:

„Jeg tillater mig herved å meddele Dem, at vår eksekutivkomité som hadde møte den 12 ds. i Cracow, har besluttet at den overenskomst, som De har inngått med den russiske grubeorganisasjon tilsluttet Moskva-internasjonale er en handling, som ikke er i overensstemmelse med vår internasjonals lover, hvorfor De i dette tilfelle ikke kan vedbli å være medlem av den siste. I det tilfelle at De vil anse det hensiktsmessig å opheve overenskomsten med den russiske organisasjon kan De fortsatt stå tilsluttet vår organisasjon, men hvis De oprettholder denne må enhver forbindelse med oss ophøre.

(Underskrift).

Ifølge denne meddelelse er det således avgjort at våre forbindelser med samtlige internasjonale og skandinaviske organisasjoner vil ophøre.

Som foran meddelt besluttet hovedstyret på møte 25—31 januar å innby til konferanse med det russiske grubearbeiderforbund den 1 mars. På grunn av forskjellige forhold hadde det russiske forbund ikke anledning til å avgi møte til den tid, men foreslo konferansen utsatt til 28 april, hvilket skjedde.

Konferansen avholdtes i dagene 28 april—2 mai. Som representanter for det russiske forbund møtte sekretærene Ivanov og Slutski og for vårt forbund møtte, som før nevnt, formannen og Kr. Moljord.

På konferansen blev det avgitt en oversikt over forholdene innen bergverksindustrien i begge land.

Videre drøftedes spørsmålet om man, i tilslutning til de avgitte beretninger, skulde forme noen uttalelser.

Da det imidlertid ikke opnåddes enighet om disses innhold, blev ingen beslutning fattet. (Se for øvrig referat fra konferansen sist i beretningen.)

Hovedstyret besluttet videre på møtet 25—31 januar å innby en delegasjon av russiske grubearbeidere til å avlegge et besøk i Norge. I den anledning blev det rettet en henvendelse til en del av de større bergverker om adgang for en sådan delegasjon å besøke og bese bedriftenes anlegg såvel i som under dagen.

På denne henvendelse mottok forbundet en meddelelse gjennom Bergverkenes Landssammenslutning, gående ut på at en sådan tilatelse ikke kunde innvilges.

Under disse omstendigheter fant man det hensiktsløst å innby nogen delegasjon av russiske grubearbeidere. Det russiske Grubearbeiderforbund er blitt underrettet om hovedstyrets beslutning og det svar forbundet mottok på henvendelsen til de norske bergverk.

De skandinaviske forbindelser.

I årets løp er avholdt to møter i Den skandinaviske gjensidighetskomité: I Oslo den 31 juli og 1 august, hvori deltok kun formannen i de tilsluttede forbund, og i Stockholm den 1—2 september samlet komitémøte.

For Norsk Arbeidsmandsforbund møtte formannen og kassereren.

Anleggsvirksomheten.

Statens anlegg.

Det har i årets løp ikke vært foretatt nogen forandringer i reglementet for Statens anlegg. Arbeiderantallet har vært stabilere i 1930 i motsetning til 1929, idet det ikke har vært foretatt innskrenkninger i den utstrekning som tidligere.

Ved Flåmsbanen blev opsagt en del gamle anleggsarbeidere, men på henvendelse til hovedstyret for Statsbanen kom de her omhandlede folk i arbeide.

Videre er det for Namsos—Grong og Grong—Smalåsen til jul opsagt en del. På anmodning fra foreningene har forbundet gjort henvendelse til hovedstyret om saken og krevd at det blir truffet en ordning, slik at disse kan komme i arbeide, hvilket man håper går i orden.

Ekstraarbeiderne Ljan—Holm, Oslo—Ski.

Fra Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening, som disse arbeidere står tilsluttet, mottok man i skrivelse av 14 juni anmodning om å inngå til Statsbanene med krav om forhøielse av timebetalingen for disse arbeidere. De hadde en timelønn av 90 øre, og krevde de denne forhøiet til kr. 1.18—³/₄. Etter anmodning fra forbundet blev det avholdt forhandlingsmøte den 1 juli, hvori deltok overingeniør Kielland for Statsbanene og Chr. Henriksen og Hans Røste for henholdsvis forbundet og foreningen. Man fremla arbeidernes krav i dette møte. De videre forhandlinger blev utsatt til 8 juli. I dette møte deltok også ingeniør Skavang. Statens representanter meddelte at det her omhandlede arbeide var sesongarbeide og av rent midlertidig art og som følge herav kunde de heller ikke anbefale å gå med på nogen forhøielse av timelønnen. Da det således var helt utelukket å komme til en ordning, meddelte man Statsbanene at arbeidet vilde bli nedlagt og blokert lørdag den 9 august. Konflikten fortsetter ved årets utgang.

Ekstraarbeiderne, Drammens distrikt.

Under henvisning til beretningen 1929, krevde man igjen forhandlinger med Drammens distrikt. Disse forhandlinger kom istand 19 juli i Drammen. Fra dette forhandlingsmøte foreligger følgende skrivelse fra Drammens distrikt:

„Efter løfte oversendes hoslagt utskrift av protokoll fra møte den 19 ds.

Som uttalt under møtet, finner man for tiden ikke å kunne gå til nogen forhøielse av timelønnen for sesongarbeidere. Derimot finner man efter omstendighetene å kunne opheve bestemmelsen om at kun de som har arbeidet i minst 3 somrer erholder kr. 0.90 pr. time.

Hvad overtidsbetaling angår, finner man det lite hensiktsmessig å fastsette nogen almindelig bestemmelse herom. Overtid forekommer sjelden innen denne gruppe av arbeidere og forholdene kan til dels være nokså forskjellige i de forskjellige tilfelle. Man anser det derfor mest praktisk å treffe bestemmelse for hvert forekommende tilfelle.

Med hensyn til kravet om reisegodtgjørelse for arbeidslag, hvis arbeide faller utenfor hjemstedet, finner man å måtte henholde sig til hvad man herom uttalte i møte den 16 mai ifjor.

Feriespørsmålet har man tenkt å ordne på den måte at arbeiderne oparbeider 1 feriedag for hver måneds arbeide. Feriedagene erholdes ved arbeidets avslutning. Deler av en arbeidsmåned regnes som en hel hvis det er mere enn halvparten av måneden, er det halvparten eller mindre, medregnes den ikke ved ferieberegningen. Arbeidstid av kortere varighet enn 2 måneder berettiger ikke til ferie.

For distriktschefen: *Kr. Henriksen.*

Og protokoll over forhandlingsmøtet:

Utskrift av protokoll i møte den 19 juni 1930.

År 1930 den 19 juni fremmøtte d'herrer Chr. Henriksen fra Norsk Arbeidsmannsforbund, samt Joh. Fagerlien, Erik Løvaas, Gunnulf Haagga og Karsten Thorkildsen på overingeniør Henriksens kontor til konferanse om lønns- og arbeidsforhold for arbeidere ved Sørlandsbanen og Bratsbergbanen.

De fremmøtte representanter fremsatte krav om en timelønn av kr. 1.10 for sesongarbeidere ved linjen uansett tjenestetid. Dette krav gjelder også snerydning om vinteren, hvortil i almindelighet anvendes sesongarbeidere.

Dernæst anmodedes om at jernbaneanleggenes feriebestemmelser må bli gjort gjeldende for heromhandlede sesongarbeidere.

Videre gjentokes kravet fra møte den 16 mai ifjor angående fri-billetter. Likeså kravet angående overtidsbetaling.

Fagerlien anmodet om at arbeidslag som under arbeidet må ligge borte fra hjemmet erholder godtgjørelse som for linjehåndverkere bestemt.

Overingeniør Henriksen uttalte at han for tiden ikke kunde gå med på nogen forhøielse av timelønnen for sesongarbeidere. Hvad fribillettspørsmålet angår, må man holde sig til de herom gjeldende bestemmelser. De øvrige krav vilde han ha under nærmere overveielse.

Da disse forhandlinger ikke førte til et tilfredsstillende resultat, gjorde man henvendelse til Statsbanene med krav om videre forhandlinger i anledning saken. Denne konferanse fant sted 7 august. I disse forhandlinger deltok foruten de tidligere nevnte forhandlere for arbeiderne, direktørene Jynge og Aubert, og overingeniør Henriksen, Drammen. Arbeidernes representanter gjentok i dette møte sine tidligere krav. Statens representanter erklærte at de ikke hadde anledning til å ta endelig standpunkt til disse krav, men erklærte at spørsmålet måtte avgjøres av Drammens distrikt og meddelte at de vilde anmode Drammens distrikt om å treffe avgjørelse i saken. Etter igjen å ha henvendt sig til Drammens distrikt, mottok man ifølge skrivelse av 10 desember følgende cirkulære fra distriktet som svar på vårt krav:

Godtgjørelse for overtids- og søndagsarbeide m. v. for ekstraarbeidere ved linjen i Drammens distrikt.

Godtgjørelse for overtids- og søndagsarbeide m. v. for ekstraarbeidere ved linjen, som ikke inngår i turnuss med det faste personale, tilståes inntil videre efter følgende regler:

1. For beordret overtidsarbeide beregnes et tillegg av 25 pct. for de første 2 timer utover den for hver dag fastsatte ordinære arbeidstid, for øvrig 50 pct. Den ordinære ukentlige arbeidstid er 48 timer.
2. For nattarbeide, hvorved forstås ordinært arbeide mellom kl. 21 og kl. 6, beregnes et tillegg av 25 pct.
3. For ekstraordinært søn- og helligdagsarbeide beregnes et tillegg av 50 pct. som i særlige tilfelle efter distriktschefens nærmere bestemmelse kan forhøies til 100 pct.
4. For utført arbeide kan på samme tid ikke tilberegnes mere enn ett av ovennevnte procenttillegg.
For vakttjeneste og brannvisitasjon betales intet tillegg.
Godtgjørelse for tid som medgår til reise til og fra arbeidet betales ikke.
5. Med hensyn til fribilletter, befølges de for driftsbanene gjeldende bestemmelser.
6. Legitimert sykdomsforfall av inntil 1 måneds varighet fratrekkes ikke i det tidsrum som legges til grunn for ferieberegning. Ferielønn opføres på siste lønning i sesongen.
Streik og lockout fratrekkes i det tidsrum som legges til grunn for ferieberegning.

Drammen, den 5 desember 1930.

For distriktschefen: *Kr. Henriksen.*

Nygårdsanlegget, Trældal.

Dette arbeide blev påbegynt i juli måned av entreprenørfirmaet Høyer-Ellefsen A/S. Det blev umiddelbart efter arbeidets påbegynnelse stiftet forening i tilslutning til vårt forbund. Foreningen beslutet med det samme å stille krav om overenskomst. Forhandlinger om overenskomst blev påbegynt 27 aug. mellom Entreprenørernes Landsammenslutning og firmaet på den ene side og vårt forbund og Trældal Anleggsarbeiderforening på den annen side. I disse forhandlinger deltok for forbundet Chr. Henriksen og for foreningen Aksel Andersen og Arthur Eck. For Entreprenørernes Landssammenslutning H. Ad. Gløersen og for firmaet August Gundersen og T. Skjensvold.

Forslag til overenskomst var på forhånd sendt bedriften. Dette var i alt vesentlig, efter beslutning i foreningen, bygget på overenskomsten for A/S Saudefaldene, dog var lønssatsene satt til minnstelønn kr. 1.40, dagarbeide kr. 1.50 og fagarbeidere kr. 1.60 pr. time.

Forhandlingene fortsatte i møter 28, 29 og 30 august uten at man kom til nogen enighet, og blev som følge herav forhandlingene

avsluttet i dette siste møte som resultatløse. Opsigelse av plassene blev foretatt. Det blev nedlagt forbud mot arbeidsstans og megling påbegynt hos Riksmeglingsmannen, som fremsatte forslag til overenskomst, som blev vedtatt av begge parter. Overenskomsten er følgende:

Overenskomst

mellom Norsk Arbeidsgiverforening, Entreprenørernes Landssammenslutning og A/S Høyer-Ellefsen på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsforbund og Trældal Anleggsarbeiderforening på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkår ved anleggsarbeidet for Nygårdsvasdraget ved Narvik.

§ 1.

Arbeidsgiveren forplikter sig til ikke å ansette nogen arbeider på ringere betingelser, enn hvad det i denne overenskomst er fastsatt. For arbeidere under 19 år og arbeidere, hvis arbeidsevne på grunn av alderdom, sykdom eller vannførhet er nedsatt, gjelder ikke de i nærværende overenskomst fastsatte lønnsatser. Lønnen for disse arbeidere fastsettes efter nærmere avtale mellom arbeidsgiveren eller dennes representant og hver enkelt arbeider.

§ 2. Lønnsbestemmelser.

Det fastsettes følgende lønnsatser:

- a. For forskalere, pussere, jernbindere, gråstensmurere og alle øvrige fagarbeidere kr. 1.50 pr. time.
- b. For øvede jord-, fjell- og cementarbeidere m. v. kr. 1.40 pr. time.

Overenskomsten forutsettes å omfatte alle arbeidere (fag-, hjelpe- og øvrige arbeidere), som arbeider ved anlegget, og som er nødvendige for dettes fremdrift og fullførelse.

§ 3. Akkordarbeide.

Akkordarbeide anvendes hvor dertil er anledning, i den utstrekning som anlegget finner tjenlig og det har full frihet til å bestemme antallet av arbeidere, som det finner mest hensiktsmessig i hvert akkordlag.

Akkordprisene fastsettes gjennom fri forhandling mellom arbeidsgiveren og vedkommende akkordformann og en av lagets arbeidere eller det hele akkordlag. Akkordtageren bør konferere med sine arbeidskamerater, før akkorden endelig vedtas.

Akkordprisen skal fastsettes før arbeidet påbegynnes med mindre begge parter er enige om å utsette hermed nogen tid.

Ved akkordens utsettelse skal det utskrives akkordseddel med tydelig angivelse av lagets størrelse, arbeidets art, omfang og masse samt måten hvorpå det skal utføres.

Akkorder skal som regel ikke strekke sig ut over en måned. Dog kan akkorder utstrekkes til et lengere tidsrum, hvis begge parter er enige herom.

Opnåes ikke enighet om prisen med nogen arbeider, og arbeidsgiveren allikevel ønsker arbeidet utført, betales etter gjeldende timelønn.

Efter akkordens fastsettelse skal det ikke uten overenskomst med akkordlaget innsettes et større antall arbeidere enn anført på akkordseddelen, for så vidt arbeidet ikke må forseres. Hvis akkorden herved forringes skal det gis et forholdsvis tillegg til akkordsummen. Opnåes ikke enighet om tilleggets størrelse, kan akkorden avbrytes mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Enhver arbeider har rett til å få skriftlig oppgjør for det utførte arbeide. Oppgjør foretas hurtigst mulig etter hvert akkordarbeides avslutning.

Ved akkordarbeide er arbeiderne garantert en minstelønn av kr. 1.20 pr. time, som hver lønnsdag utbetales som forskudd på akkord.

Bortset fra hvad det offentlige pålegger, kan i forskuddslønnen intet annet fradrag gjøres enn for barakkeleie og for hvad arbeiderne har oppebåret in natura til eiendom.

Når forandring i arbeidsplanen krever det, eller når arbeidet utføres utilfredsstillende, har arbeidslederen rett til å avbryte og opheve akkorden mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Sådan avbrytelse av akkorden med forholdsvis utlønning kan også kreves av akkordlaget, når arbeidet for en lengere tid må innstilles.

Hvis en arbeider uten gyldig grunn eller et akkordlag forlater et omforenet akkordarbeide, forinnan dette er bragt til avslutning, utbetales kun almindelig forskudsbetaling.

Slutter derimot en arbeider med lagets samtykke, tilstilles ham hans akkordoverskudd ved oppjøret.

Hvis det på arbeidsgiverens forlangende arbeides overtid på et akkordarbeide, og dette ikke er forutsatt i akkordseddelen, tilkommer det arbeiderne vanlige overtidsprosenten på timelønnen.

§ 4. Ekstraarbeide.

Ved ekstraarbeide forståes arbeide, som utføres av laget utenfor den utsatte hovedakkord, mens det er beskjeftiget med denne. Herunder inngår arbeide så som snerydning, ishugging, vannlesning, transport av redskaper og materiell til arbeidsstedet samt legging av skinnegang.

Laget pligter på arbeidsledelsens forlangende å utføre sådant arbeide mot ekstrabetaling, for så vidt partene ikke er enige om, at ekstraarbeide inngår i hovedakkorden, hvilket i så fall skal være anført i akkordseddelen.

Ekstraarbeide skal i almindelighet utføres som akkordarbeide. Dersom enighet herom ikke opnåes utføres ekstraarbeide på almindelig timelønn.

Når arbeidet må stanse på grunn av mangel på materialer eller redskaper, som bedriften skal fremskaffe betales arbeideren sin forskudslønn for den tid han har måttet gå ledig, såfremt laget på

sin side har gjort anmeldelse herom hurtigst mulig. Dette gjelder dog ikke stans, som er forårsaket ved strømprubd foranlediget ved kortslutning i kraftstasjonen, på kraftledninger, eksplosjon i oljebryter, gjennomslag i transformatorer eller motor, brudd i kompressor eller andre maskiner etc., som byggherren ikke har kunnet hindre, eller som arbeideren har fått beskjed om 3 dager før, og heller ikke, hvis bedriftens leder anviser ham annet arbeide med samme timelønn. Arbeiderne er forpliktet til å utføre hvilket som helst arbeide, som anvises av arbeidsledelsen.

Betalingen for ekstraarbeide samt godtgjørelse for ovennevnte uforskyldte skoft anføres særskilt i akkordboken og tillegges den ordinære akkordsum ved oppjøret.

§ 5. Redskapshold.

Arbeidsgiveren holder alle fornødne redskaper m. v. og transportmateriell.

Ved arbeide, som utføres på akkord, betaler arbeiderne forbrukt ammunisjon, karbid, borstål og borhvesning, for så vidt intet annet blir avtalt.

Alle andre redskaper og transportmateriell, som tiltrenges til arbeidets utførelse, erholder arbeiderne fritt uten trekk. Redskapene m. v. skal behandles med skjønnsomhet.

Redskaper og transportmateriell som er bortkommet, eller reparasjoner av sådant, nødvendiggjort ved bevislig skjodesløs behandling betales av laget.

De til enhver tid gjeldende priser på ammunisjon, karbid, borstål og øvrige materialer skal meddeles ved opslag eller i materialboden.

Snekkere (også forskalere) og tømmermenn, som holder sig selv med tilstrekkelig håndverktøi, får herfor en godtgjørelse av 4 øre pr. arbeidet time.

§ 6. Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke

§ 7. Overtids-, natt- og helligdagsarbeide.

Overtidsarbeide skal kunne finne sted i den utstrekning, som rasjonell drift eller spesielle arbeiders utførelse nødvendiggjør, med den begrensning som den til enhver tid gjeldende lovgivning medfører. Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprosenten til timelønnen:

Arbeide i de 5 første virkedager i uken betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer. For øvrig 50 pct.

Arbeide på lørdager og dager før helligdager etter den ordinære arbeidstid og arbeide på søn- og helligdager inntil siste helligdags aften kl. 10 betales med 100 pct.

For avbrutt nattarbeide, som forlanges påbegynt etter kl. 9 aften, betales 100 pct. Det betales for minst 1 time, selv om arbeidet varer kortere.

Når det ved arbeide på timelønn arbeides på regulære skift, betales 25 pct tillegg for nattarbeide. Ved arbeide på 2 skift regnes det ene skift som nattarbeide. Ved arbeide på 3 skift regnes alt arbeide mellom kl. 6 aften og kl. 6 morgen som nattarbeide.

§ 8. Lønningenes utbetaling.

Lønningsterminen utløper hverannen lørdag, og lønningen blir å betale senest den følgende torsdag.

§ 9. Opsigelse.

Når derom ikke er truffet særskilt overenskomst, gjøres for de ved anlegget ansatte arbeidere ingen opsigelsesfrist gjeldende.

§ 10. Barakker.

Anlegget holder barakkene i forsvarlig stand, og skal belegget i nyopbyggede barakker ikke overstige 4 mann i hvert rum. Hvert rum skal inneholde et minimum luftrum av 10 m³ pr. mann. Det skal kun anvendes enkeltmannskøier.

Det innredes de fornødne ytre rum til opbevaring av mat og klær samt kjøkken, spise-, vaske- og tørkerum.

Hvor dertil er rimelig anledning, innlegges vannledning og anordnes styrtbad.

Anlegget skaffer det nødvendige inventar, som trenges i barakkene, samt lys og brenne, madrass, hodepute og tepper. Teppene utleveres til hver mann og innleveres av vedkommende ved avgang, hvorefter de blir forsvarlig rengjort. Herfor betaler arbeiderne en leie av 26 øre pr. dag. De arbeidere, som bor i barakker, har fri transport av proviant på anlegget.

§ 11. Sykepenger m. v.

For de arbeidere, som ikke kommer inn under kretssykekassen holder anlegget fri læge og medisin samt sykepenger og sykehusbehandling efter de til enhver tid gjeldende regler ved Statens jernbaneanlegg.

§ 12. Ferie.

- a. Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie på 12 arbeidsdager. Arbeideren må godtgjøre at han ikke tidligere i kalenderåret har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse. Ferien bør som regel gis innenfor tidsrummet 15 mai til 15 september. Hvis det er påkrevet av hensyn til arbeidsdriften, kan arbeidsbestyreren henlegge ferien til en annen årstid. Arbeiderne skal på forhånd gjøres bekjent med grunnen til en sådan bestemmelse. Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie eller en fellesferie tiligger bedriftens leder. Arbeidere, som deltar i en fellesferie, tilkommer feriegodtgjørelse i den utstrekning den er optjent. Bedriften skal, hvis ikke særlige grunner hindrer det, gi beskjed om ferien minst 14 dager i forveien.
- b. Enhver arbeider, som har vært ansatt ved anlegget i et sammenhengende tidsrum av 4 uker, godskrives feriegodtgjørelse

fra tiltredelsesdagen. Feriegodtgjørelsen beregnes for tidsrummet 15 mai det ene år til 15 mai det påfølgende år.

- c. Feriegodtgjørelsen beregnes med 4,2 pct. av vedkommende arbeiders til enhver tid gjeldende timelønn multiplisert med det av ham i anleggets tjeneste utførte antall arbeidstimer.

Ved feriens inntreden utbetaler anlegget ham kontant de av ham ved anlegget optjente feriepengar i tiden inntil 15 mai.

- d. Hvis en arbeider slutter på lovlig måte, beregner bedriften hans feriegodtgjørelse inntil fratredelsesdagen og utleverer arbeideren en anvisning lydende på feriepengenes beløp. Bedriften innsetter beløpet i bank med angivelse av vedkommende arbeiders navn og adresse.

Fjorten dager før feriens inntreden kan arbeideren forlange disse anvisningsbeløp utbetalt mot legitimasjon fra hans daværende arbeidsgiver. Kan sådan legitimasjon ikke skaffes, fordi arbeideren ikke lenger er ansatt ved nogen bedrift, kan han kreve anvisningsbeløpene utbetalt den 1 september.

- e. Det er forutsetningen at ferien ydes og benyttes som ferie.

§ 13. Attester m. v.

Enhver arbeider, erholder ved antagelsen et antagelsesbevis som kvitterink for eventuelt innleverte attester, samtidig som han der ved også for sitt vedkommende vedtar nærværende overenskomst og det for anlegget gjeldende arbeidsreglement.

Når en arbeider forlater anlegget, enten dette skjer efter eget ønske eller han blir opsagt, uansett av hvilken grunn, erholder han en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn, fødselsår og dato.
2. Når begynt ved anlegget.
3. Når sluttet (uten å anføre årsak).
4. Fag.
5. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjørelse.

§ 14. Arbeidernes tillitsmenn.

- a. De tillitsmenn som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som talsmenn og representanter for de organiserte arbeidere. Disse tillitsmenn skal være ansatt ved anlegget og blir å velge blandt de anerkjent dyktige arbeidere. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles arbeidsgiveren.
- b. Tillitsmennene er forpliktet til såvel overfor sin egen organisasjon som overfor arbeidsgiveren å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet.
- c. Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til anleggslederen eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.
- d. De arbeidere, som er valgt til tillitsmenn, inntar for øvrig ingen særstilling ved anlegget. Dog forutsettes, at tillitsmenn ikke avskjediges med mindre saklige grunner herfor er tilstede.

- e. Avtaler mellom arbeiderne vedrørende arbeidet eller andre forhold, som angår anlegget, er uten vedkommende forbunds og arbeidsgiverens godkjennelse virkningsløse.

§ 15. *Twisters behandling.*

Enhver tvist mellom arbeidsgiver og hans arbeidere, som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellom vedkommende arbeidsgiver og arbeidere, de sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Hvis ikke enighet oppnåes, eller hvis det gjelder en tvist mellom organisasjonene, skal forhandling optas mellom vedkommende forbund og Arbeidsgiverforeningen eller de underorganisasjoner, disse dertil bemyndiger. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager etter at skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Enhver tvist som angår denne overenskomst, kan ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke arbeidsgiverens eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans, som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 16. *Overenskomstens varighet.*

Nærværende overenskomst gjelder til 1 november 1932, til hvilken tid anleggsvirksomheten er beregnet å være tilendebragt. Skulde forsinkelse inntre, så anlegget ikke kan bli fullført innen den forutsatte tid, forlenges overenskomsten ytterligere til 1 mai 1933.

Overenskomsten må skriftlig opsies med 1 måneds gjensidig opsigelsesfrist.

Protokolltilførsel.

Riksmeglingsmannen bemerker at de foreslåtte lønnsatser er fastsatt under hensyntagen til hvad det fra partenes forhandlere er anført og påberopt om de særlige stedlige forhold og ved nærværende anleggsarbeide for øvrig.

Oslo den 2 oktober 1930.

Norsk Arbeidsgiverforenings Centralstyre

V. S. Bull.

Entreprenørens Landssammenslutning

H. A. Iversen.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Sekretariatet,

Johs. M. P. Ødegaard.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Chr. Henriksen.

Veianleggene.

Som meddelt i beretningen for 1929 krevde man allerede høsten 1929 ved henvendelse til Veidirektoratet at det blev optatt forhandlinger for veiarbeiderne angående lønns- og arbeidsvilkår. Disse forhandlinger kom imidlertid ikke istand før 23 april. I anledning

disse forhandlinger besluttet man å innkalle et utvalg av veiarbeiderne. Dette utvalg bestod av følgende representanter: Knut Hartmark, Vest-Agder, Ingv. Løgavlen, Vestfold, John Nergaard, Sør-Trøndelag, Olaf Paulsen, Nord-Trøndelag. Arbeidernes representanter fremla krav angående lønns- og arbeidsvilkårene, hvilke vil fremgå av nedenfor inntatte protokoll.

I forhandlingsmøte den 25 april krevde veidirektøren at de videre forhandlinger blev utsatt, da han vilde forelegge vårt krav, når det gjaldt ferie- og lønsspørsmålet, for overingeniøren i fylkene. Det var forutsetningen at disse besvarelser kunde foreligge i slutten av mai eller begynnelsen av juni, for at de videre forhandlinger da kunde fortsette. Imidlertid drog spørsmålet ut, og tross gjentagne henvendelser til Veidirektoratet lyktes det ikke å få de videre forhandlinger før 8 oktober. I disse forhandlinger deltok også Aleksander Holmen fra Ryfylke. Man fastholdt her de tidligere stilte krav. Veidirektoratets representanter meddelte at svarene på direktoratets henvendelse til overingeniørene samtlige gikk ut på at de frarådet å gå inn på vårt krav om ensartede lønnsbestemmelser. For feriens vedkommende kunde de heller ikke gå inn på den form for feriebestemmelser, som krevdes fra arbeidernes side, men hadde overingeniørene anbefalt at tjenestetiden i de gjeldende feriebestemmelser blev senket noget, og hadde overingeniørene antydnet at tjenestetiden (1800 timer) blev senket til 1600. I de videre forhandlinger om disse spørsmål gikk Veidirektoratet med på å anbefale tjenestetiden 1800 timer senket til 1400 timer og tjenestetiden 1200 timer senket til 1000 timer. Nogen ytterligere forandringer erklærte Veidirektoratet ikke å kunne gå med på. Fra ovenfor nevnte forhandlinger foreligger følgende protokoll:

Året 1930 den 23 og 25 april avholdtes møte på veidirektørens kontor mellom representanter fra Veidirektoratet og Norsk Arbeidsmannsforbund angående lønns- og arbeidsvilkår for veivesenets arbeidere.

For veivesenet deltok: Veidirektøren, overingeniør Nicolaisen og avdelingsingeniør Torp.

For Norsk Arbeidsmannsforbund: Sekretær Henriksen.

Fra foreningene: Ingv. Løgavlen, Knut Hartmark, Jon Nergaard og Olaf Paulsen.

Arbeidernes representanter fremsatte følgende forslag:

I.

§ 1. Denne overenskomst gjelder for arbeidere ved anlegg og utbedringsarbeider av hovedveier, ved riksveivedlikeholdet og vedlikeholdet av Statens høifjells- og mellomriksveier.

§ 2. *Lønnssatser:*

1. a. Minstelønn i akkord kr. 0.95 pr. time
 - b. Timebetaling, dagarbeide „ 1.20 — „
 2. For faglærte smeder, snekkere, stenhuggere
og verkstedsfolk „ 1.30 — „
- Ved høifjellsstrekninger forhøies disse satser med 10 øre pr. time.
Arbeidere under 18 år betales efter overenskomst.

II.

Feriebestemmelser.

1. En årlig ferie med lønn tilkommer enhver arbeider, som i et tidsrum av minst 1 000 timer har vært beskjeftiget ved de i § 1 nevnte anlegg.

I ovennevnte tjenestetid medregnes også den tid, som er anvendt ved veiarbeide for øvrig, men arbeidstiden her kommer ikke i betraktning ved beregningen av den foran omhandlede ferielønn, som utredes av vedkommende hovedveianlegg og det nevnte vedlikehold.

Om ferielønn for arbeidstid ved fylkenes og herredenes veiarbeider treffes bestemmelse henholdsvis av fylket og vedkommende herreder. Er det til disse arbeider ydet statsbidrag, deltar Staten med sin kvotadel.

2. Lønnen for feriedagene beregnes for almindelige veiarbeidere efter den for hovedveiene i vedkommende distrikt gjeldende forskuddslønn + 40 pct. av dette multiplisert med 5 pct. av det av hver enkelt arbeider utførte antall arbeidstimer i ferieåret. For spesialarbeidere den for vedkommende arbeider fastsatte time- eller daglønn. Ferieåret regnes fra 15 mai det ene år til 15 mai det neste år.

3. Ferie tilståes bare én gang i hvert kalenderår.

Tidspunktet for ferien bestemmes av arbeidsbestyreren efter samråd med vedkommende arbeidere og skal kunne anvendes som felleferie for en del eller samtlige arbeidere ved et anlegg.

Lønnen for feriedagene utbetales ved feriens begynnelse.

4. Blir en arbeider opsagt, eller han slutter efter eget ønske før han har fått anledning til å benytte en optjent ferie, utbetales ham den til hans arbeidstid svarende ferielønn.

5. Tjenestetiden skal ikke ansees som avbrutt ved sykdom, permisjon, fravær på grunn av militærtjeneste, ved reiser fra ett anlegg til et annet, ved lockout eller ved streik som er besluttet eller godkjent av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, midlertidig arbeidsledighet som skyldes bedriftsmessige årsaker, men den tid hvori stansen eller ledigheten varer, medregnes dog ikke som arbeidstid.

6. Lønn for feriedagene utbetales ikke, medmindre vedkommende arbeider virkelig har ferie fra offentlig anlegg.

Ferielønnen utbetales ikke under streik eller lockout.

Det var arbeiderrepresentantenes forutsetning at disse bestemmelser blev tilknyttet de reglementsmessige bestemmelser angående arbeidsordningen ved Statens veianlegg.

*

Veidirektøren fant ikke å burde avgi nogen endelig uttalelse angående arbeidernes krav før nærmere opplysninger var innhentet fra administrasjonen i distriktene om lønnsvilkår samt om hvorledes de nugjeldende feriebestemmelser har virket.

Videre forhandling blev derfor utsatt i påvente herav.

Efter at foran nevnte opplysninger fra distriktene var innkommet, blev nytt møte avholdt på veidirektørens kontor 8 og 9 oktober 1930.

Til stede var de samme som ved foregående møte undtagen veidirektøren. Enn videre delok for veivesenet avdelingsingeniør Thor Larsen og for arbeiderne Aleksander Holmen.

Arbeidernes representanter fremla på nytt de krav, som var fremsatt på møtene 23 og 25 april 1930.

Vedkommende det fremsatte krav om ensartede lønnsatser meddelte veidirektøren at efter de innkomne svar fra distriktene, fra rådet samtlige overingeniører med tilslutning av fylkesmennene bestemt arbeidernes forslag.

Overensstemmende hermed fant heller ikke veidirektøren å kunne anbefale dette forslag, idet særlig fremholdtes at arbeids- og levevilkår er så forskjellige i de forskjellige deler av vårt land samt at den måte hvorpå veibyggingen foregår og bekostes, også varierer så sterkt at det iallfall for tiden ikke antas å være riktig og neppe heller gjennomførlig å fastsette ens lønnsatser for hele landets veiarbeidsdrift på samme måte som for jernbaneanleggene.

Vedkommende det fremsatte krav om forandring av feriebestemmelsene meddelte veidirektøren at også dette spørsmål hadde vært ferelagt overingeniørene, som stort sett kunde anbefale nogen nedsettelse av den i bestemmelsenes punkt 1 fastsatte minste tjenestetid (1 800 timer).

Veidirektøren uttalte at han for sitt vedkommende var villig til å foreslå en nedsettelse av nevnte tjenestetid til 1 400 timer.

Som følge herav fant veidirektøren også å kunne foreslå bestemmelsen om tjenestetid i punkt 3 forandret til 1 000 timer.

Arbeidernes representanter vil i anledning av direktoratets standpunkt til det fremsatte krav uttale:

„Veiarbeidernes nuværende lønninger er urimelig lave. Dertil er de i høieste grad uensartede i de enkelte fylker som også virker uheldig. Det er et sterkt krav fra veiarbeiderne om å få rettet på de — efter deres mening — urimelige arbeidsvilkår.

Veidirektoratets premisser for at ensartede lønnsbestemmelser for veiarbeiderne ikke kan innføres, kan ikke godtas, da veiarbeiderne ikke danner nogen undtagelse fra den øvrige arbeiderklasse i lignende virksomhet.

Direktoratets standpunkt til de fremsatte krav vil bli forelagt arbeiderne, og forbeholder man sig å komme tilbake til saken, når deres standpunkt foreligger.

Efter dette blev forhandlingene avsluttet.

Oslo den 9 oktober 1930.

K. Nicolaisen. Thor Larsen. Alf Torp. Chr. Henriksen. Ingv. Logavlen. Knut Hartmark. Jon Nergaard. Olav Paulsen. Aleksander Holmen.

Forhandlinger med de enkelte fylkers veivesen.

Efterat det var konstatert at det ikke var mulig å komme lenger med gjennomførelsen av våre krav med Veidirektoratet, optok man forhandlinger med de enkelte fylker, og etter anmodning fra Ryfylke Veiarbeiderforening blev det optatt forhandling med *Rogaland Veivesen* — veianlegget *Ropeid—Storskjær*. Disse forhandlinger kom istand den 20 oktober. I disse forhandlinger deltok på forbundets vegne sekretæren i Stavanger og Omegns faglige Samorganisasjon Adolf Olsen. Forskuddsbetalingen ved dette veianlegg var kr. 0.60 pr. time. Arbeiderne stilte krav i overensstemmelse med forbundets krav til Veidirektoratet. Forhandlingene førte imidlertid ikke til noget resultat, og mottok man i telegram av 21 oktober krav fra foreningen om å opsi plassene. Plassene blev opsagt til fratredelse 4 november. Imidlertid blev det, efterat opsigelsen var foretatt, forhandlet ytterligere med Veivesenet, som gikk med på å forhøie forskuddsbetalingen fra 60 til 80 øre pr. time. Som følge herav mottok man i telegram av 31 oktober meddelelse om at foreningen hadde besluttet å utsette arbeidsstansen. Imidlertid viste det sig ved de videre forhandlinger med Veivesenet at det ikke var mulig å komme videre. Ryfylke Veiarbeiderforening behandlet saken i møte den 1 desember, hvor Henriksen fra forbundet var til stede. Foreningen besluttet i dette møte ytterligere å utsette den bebudede arbeidsstans.

Opland fylke — Veianlegget Ottadalen.

Efter krav fra foreningen optok man forhandlinger med Opland fylke. Disse forhandlinger kom istand den 29 desember, og for Veivesenet deltok hr. overingeniør Carl Crøger og avdelingsingeniør Johs. Groseth, fra forbundet Henriksen og for foreningen Paul Fredriksen. Forskuddsbetalingen ved dette veianlegg var 60 øre. Vårt krav var i overensstemmelse med det man hadde stilt til Veidirektoratet. Man kom under forhandlingene ikke til nogen enighet med Veivesenet. Fra disse forhandlinger foreligger følgende protokoll:

År 1930 den 29 desember møtte sekretær Henriksen i Norsk Arbeidsmannsforbund og Paul Fredriksen for Ottadalens Veiarbeiderforening for å forhandle om lønsspørsmålet for arbeiderne ved utbedring av Ottadalsveien. For Veivesenet var likeledes avdelingsingeniør Groseth til stede.

Sekretær Henriksen meddelte at den nuværende forskuddslønn, kr. 0.60 pr. time, fantes å være for liten og fremsatte på arbeidernes vegne krav om forhøielse til kr. 0.95. Han fremholdt videre at ved dette store anlegg med en fast, øvet arbeidsstokk var fortjenesten for liten.

Paul Fredriksen meddelte at arbeiderne ikke klarte sig med den nuværende fortjeneste og oplyste at det tidligere iår var krevd en forhøielse til kr. 0.80 pr. time, hvad sekretær Henriksen subsidiært kunde gå med på.

Overingeniøren kunde ikke gå med på nogen forhøielse.

Sekretær Henriksen henstilte til administrasjonen å sørge for spisebrakker ved anlegget, hvilket overingeniøren lovte å undersøke om det med rimelighet kunde gjøres.

Carl Crøger. Chr. Henriksen. Johs. Groseth. Paul Fredriksen.

Det var ved årets utgang ikke varslet arbeidsstans.

Det foreligger videre ved årets slutt krav fra foreningene i Nord- og Sør-Trøndelag om forhandlinger med fylket.

Bergverksindustrien.

(Landsoverenskomsten.)

I 1930 var det ingen adgang til almindelig tariffrevisjon ved de bedrifter som omfattes av landsoverenskomsten, idet overenskomstens varighet var fastsatt til 31 mars 1931.

Overenskomsten inneholder bestemmelse om indeksregulering på basis av januar måneds indekstall med utgangspunkt i indekstallet 184. Indekstallet for januar 1930 var 178, hvilket utgjør et fall i leveomkostningene på 6 points motsvarende vel 3 pct. nedgang.

De forhandlinger som blev optatt efter krav fra Arbeidsgiverforeningen resulterte i at Arbeidsgiverforeningen frafalt kravet om lønnsreduksjon i henhold til indekstallets forandring.

Drag Feltspatgruber.

Overenskomsten av 1 januar 1929 hadde varighet til 31 desember samme år.

I januar 1930 blev optatt forhandlinger om ny overenskomst. Forhandlingene resulterte i at man fikk inntatt i overenskomsten de almindelige bestemmelser som finnes i overenskomstene for øvrig.

Hvad lønnsbestemmelsene angår, blev de uforandret med undertagelse av at det for lastningsarbeide fastsattes kr. 0.70 pr. tonn eller kr. 0.80 pr. time.

Overenskomstens varighet fastsattes til 31 desember 1930. Bedriften opsa overenskomsten til utløp nevnte datum.

Foldals Verk.

„Foldalskonflikten“ har gått inn i historien som en av de mest ondartede og hårde konflikter forbundet har hatt.

Arbeidsstansen inntrådte 21 mai 1929 og pågikk også hele året

1930. Imidlertid inntrådte en forandring i situasjonen i desember, idet Socialdepartementet tok initiativet til å få forhandlinger istand gjennom den nyutnevnte Riksmeglingsmann advokat Andr. Clausen.

Vi vil i korthet peke på enkelte ting ved denne konflikt som kan ha sin interesse for fremtiden.

Hele rettsmaskineriet har vært i travel virksomhet fra lensmannen på landsbygden til selveste høiesterett. Den største virksomhet har imidlertid falt på Nord-Østerdals herredsrett, som ganske trofast har avsagt fellende kjennelser over de anmeldte streikende arbeidere.

Den beryktede § 222 har her hatt ett av sine frodigste virkefelter og ved de avsakte dommer feiret mange triumfer. Vi har imidlertid ingen endelig oversikt over antall anmeldelser og avsakte dommer, men det er uten tvil rekord i forbindelse med én og samme konflikt.

Man har også sett ett av de mere fremtredende tilfelle av streikebryteri som har resultert i organisert streikebrytervirksomhet under navnet „Foldal Verks upolitiske Arbeiderforening“, og denne forening opprettet overenskomst med bedriften, gjeldende fra 23 februar 1930 til 31 desember 1933. Det var uten tvil Foldal Verks mening på denne måte å gjøre sig helt uavhengig av de gamle arbeidere og deres organisasjoner.

Sympatistreiken har under denne konflikt vist sin effektivitet og utvilsomme nytte. Uten den ydede sympati fra kommunearbeiderne i Nidaros, papirindustriens arbeidere og ved en del kjemiske bedrifter, hadde det ikke vært mulig å gjennomføre denne konflikt.

Kommunearbeidernes sympatistreik i Nidaros desember 1929 — januar 1930, resulterte i en ordning ved kommunen den 14 januar, gående ut på, at fra 15 april 1930 vilde kommunens siloanlegg for lastning av kis ikke bli tillatt benyttet av andre enn kommunens egne øvede arbeidere. Derved var det på det rene at Foldal Verk ikke kunne fortsette med den trafikk å betjene anlegget med sine egne streikebrytere, og dersom konflikten ikke var løst innen 15 april, vilde bedriftens muligheter for eksport over Nidaros havn være stengt, og dermed var det også slått et sterkt slag i saken.

Jernbanetransporten sydover over Elverum var også stanset som følge av at kis fra Foldal var blokert ved alle bedrifter her i landet som har vært avtagere av kisen. Disse foranstaltninger måtte uvegerlig føre til at verket måtte opgi kampen da det nu var helt stengt til alle sider. Den 16 august blev hele driften stanset, da det ikke lot sig gjøre å produsere mere på lager.

Det største stridsmoment i konflikten var verkets standpunkt til

den kollektive opsigelsesfrihet. Nettopp dette punkt har vært det mest fremtredende. Fra det øieblikk Foldals Verk reiste striden om dette spørsmål, var konflikten bragt over fra å være en konflikt om lønn, til å bli en konflikt om mere prinsipielle spørsmål. Det var selv sagt at organisasjonen ikke kunde fire noget på dette punkt. Det lar sig ikke gjøre å opgi retten til kollektiv opsigelse.

Verkets tilbakeholdelse av den optjente lønn var alene begrunnet i påstanden om opsigelsenes ulovlighet, og som nevnt i beretningen for 1929, har organisasjonen måttet reise sak om lønningenes utbetaling og dermed får man i virkeligheten en rettslig avgjørelse av spørsmålet om de kollektive opsigelsers lovlighet eller ikke. Saken har allerede passert første instans, Nord-Østerdals herredsrett.

For å forenkle sakens behandling, har man gått frem på den måte at en av arbeiderne står som saksøker.

Herredsrettens dom blev avsagt 10 juni, og gjengis her i beretningen dommen, efter utskrift av Nord-Østerdals herredsretts domsprotokoll:

År 1930 den 10 juni blev rett holdt på sorenskriverkontoret, Tynset. Dommer: Sorenskriver Richter. Rettsvidner: Olav Sandvold og Oscar Olsen, som begge har avgitt forsikring før.

Herredsrettssak nr. 28 1929.

Saksøker: Sivert Larshus, Foldal. Prosessfullmektig: Overretts-safører Trygve Lie. Saksøkt: The Foldal Copper & Sulphur Co. Ltd. ved dets direktør W. H. Lund. Prosessfullmektig: O.r.sakf. Ivar Moen.

Det avsaes sådan dom:

Efter forgjeves anstillet forliksmegling har saksøkeren, Sivert Larshus, ved stevning til Nord-Østerdal herredsrett av 23 august 1929 saksøkt The Foldal Copper & Sulphur Co. Ltd. til betaling av tilgodehavende arbeidslønn, kr. 25.88, med fradrag av sykepremie, kr. 3.00, og nedlagt påstand om at saksøkte dømmes til å betale kr. 22.88 med lovlige renter og omkostninger.

Saksøkte, The Foldals Copper & Sulphur Co. Ltd. (nedenfor i domspremissene benevnt Foldal Verk) erkjenner at saksøkeren har til gode et sådant beløp som nevnt av selskapet for optjent arbeidslønn. Når saksøkte ikke er villig til å betale dette, er grunnen at saksøkte hevder at saksøkeren sammen med verkets øvrige organiserte arbeidere den 21 mai 1929 ulovlig iverksatte streik ved verket, hvilken streik fremdeles pågår, idet de forlot sitt arbeide uten forutgående lovlige opsigelse av sine arbeidsplasser og hvorved de streikende, hvoriblandt saksøkeren, har påført saksøkte et tap, som saksøkte under hovedforhandlingen i retten har ansatt til pr. 31 mai 1930 å utgjøre ca. 675 000 kroner. For dette tap som er påført saksøkte ved rettsbrudd fra de streikende arbeideres side må, hevder saksøkte, samtlige disse — hvoriblandt saksøkeren — som solidarisk ansvarlige være erstatningspliktige og saksøktes motkrav overstiger

derfor langt saksøkerens forannevnte krav, som kun anerkjennes til likvidasjon.

Saksøkte har nedlagt påstand på frifinnelse og tilkjennelse av saksomkostninger hos saksøkeren.

Det bemerkes at saksøkte, som under saksforberedelsen i sitt motkrav også hadde opført erstatning for påført tap og for tilføiet skade derved, at de streikende ved arbeidsnedleggelsen etterlot verkets maskiner, redskaper, sprengstoff m. v. i gruben, under hovedforhandlingen for å forenkle saken har frafalt denne del av erstatningskravet.

Videre har saksøkeren under hovedforhandlingen til rettsboken avgitt erklæring for, at hvis den for ham foretatte opsigelse av hans arbeidsplass hos verket eller hans senere fratredelse ved samme i mai 1929 skulde finnes å være ulovlig, erkjenner han at verkets erstatningskrav på ham for påført tap i denne anledning, hvorfor han er ansvarlig, overstiger saksøkerens foran nevnte lønnskrav, kr. 22.88, således at han i dette tilfelle intet har å fordre hos saksøkte.

Ingen av partene har forlangt tilkallelse av domsmenn. Retten er enig i at nærværende sak er anlagt ved herredsretten og ikke ved arbeidsretten, jfr. Hrd. i Rt. 1923 pag. 820.

Sakens faktiske sammenheng er i korthet følgende:

Mellem Foldal Verk og dets organiserte arbeidere blev det i 1924 opprettet lønnstariff, som etter i 1927 å være prolongert utløp 1 oktober 1928. Tariffoverenskomsten blev til denne tids utløp opsagt av arbeiderne, og forhandlinger om ny tariff blev optatt mellem verket og organisasjonen, uten at nogen sådan blev istandbragt. Resultatet blev, at lønningene blev redusert med 10 pct. og at det høsten 1928 og vinteren 1929 arbeidedes så å si uten tariff. I møte den 26 januar 1929 av Foldal Grubearbeiderforening hvori saksøkeren var styremedlem, optokes midlertidig lønsspørsmålet på ny til behandling og i dagene 9 samt 26 og 27 mars blev det optatt forhandlinger mellem Norsk Arbeidsmannsforbund og Foldal Grubearbeiderforening på den ene side og Foldal Verk på den annen side om opprettelse av tariffoverenskomst. Disse forhandlinger førte ikke til noget endelig resultat og i møte av Foldal Grubearbeiderforening den 7 april 1929 blev det med 63 mot 16 stemmer besluttet å fastholde en tidligere beslutning om opsigelse av plassene. Det bemerkes, at verket under forhandlingene var gjort oppmerksom på, at sådan opsigelse vilde bli iverksatt hvis man ikke kom til enighet.

I henhold hertil sendte Foldal Grubearbeiderforening dagen etter verket en skrivelse, hvori det blev gitt meddelelse om, „at plassene for samtlige organiserte arbeidere opsies med 14 dagers varsel fra 9 ds.“

Herpå svarte verket i en skrivelse til grubearbeiderforeningen av 10 april, hvori verket erkjente brevets mottagelse: „Da vi ikke vet hvilke arbeidere som er organisert og må ha dette på det rene for slutttoppgjøret, bedes de godhetsfullt sende oss en navnefortegnelse over hvem av arbeiderne deres skrivelse gjelder“.

I skrivelse av 15 april av slo imidlertid grubearbeiderforeningen — i henhold til beslutning i foreningen den 13 næst før — denne

verkets anmodning om navnefortegnelse og Foldal Verk meddelte så i skrivelse av samme dag foreningen, at verket som følge herav ikke godkjente opsigelsen, idet „vi nu er uvitende om hvilke arbeidere som nu har opsagt sine plasser“.

Om den foretatte opsigelse gav Arbeidernes faglige Landsorganisasjon Riksmeglingsmannen meddelelse i henhold til lov om arbeidstvister av 5 mai 1928 § 28 i skrivelse av 12 april og tvisten angas i denne skrivelse å omfatte 190 organiserte og 35 ikke organiserte arbeidere. Riksmeglingsmannen oversendte saken til kretsmeglingsmannen for Trøndelag, som nedla forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til megling. Under det meglingsmøte som blev avholdt 19 april næst etter hos kretsmeglingsmannen, protesterte den for verket møtende mot den foretatte opsigelses gyldighet, idet det ingen tariffavtale forelå mellem verket og nogen arbeiderorganisasjon. Verket hadde inngått avtale med hver enkelt arbeider, og anså sig berettiget til å kreve ved opsigelse, at de som opsa personlig innsendte sin opsigelse eller gav fullmakt til sin forening å opsi, hvis de ønsket å opsi gjennom denne. Verket påstod, siden det ikke forelå nogen gyldig opsigelse, meglingen avvist, hvilken påstand samme dag blev tatt til følge av kretsmeglingsmannen som samtidig erklærte, at det nedlagte forbud mot arbeidsstans hermed måtte ansees bortfalt.

Saken blev imidlertid innbragt for Riksmeglingsmannen som den 8 mai omgjorde kretsmeglingsmannens avgjørelse og påbød megling. Derimot inneholder Riksmeglingsmannens avgjørelse intet om hvorvidt det bestod forbud mot arbeidsstans eller ikke.

Da verkets direktør hr. W. H. Lund ikke møtte i det nye av kretsmeglingsmannen berammede meglingsmøte, blev han for overtreddelse av loven om arbeidstvister ilagt en bot som etter å være innbragt for høiesteretts kjæremålsutvalg av dette den 1 juni 1929 blev stadfestet. Utvalget fant at meglingsmyndighetene hadde rett og plikt til å iverksette en tvungen megling, når den fant at offentlige interesser gjorde det påkrevet å anvende lovens bestemmelse om sådan. Derimot avgjorde kjæremålsutvalget intet om, hvorvidt det forelå lovlig opsigelse, se Rt. 1929 pag. 621—623.

Verkets arbeidere hadde etter kretsmeglingsmannens ophevelse av forbudet mot streik midlertidig fortsatt arbeidet, inntil Grubearbeiderforeningen i møte den 18 mai 1929 besluttet å nedlegge arbeidet fra 21 mai kl. 2 em. Denne beslutning blev skriftlig overlevert verkets direktør personlig den 20 mai (2. pinsedag) om middagen. I skrivelsen blev også forlangt opmåling i gruben næste formiddag av det av arbeiderne utførte akkordarbeide. Da direktøren likeoverfor arbeidernes tillitsmenn av slo dette forlangende, hadde dette til følge at de organiserte arbeidere ikke fremmøtte til arbeide dagen etter, således at arbeidsstansen intrådte allerede fra morgenen av. Blandt dem som undlot å fremmøte til arbeide var også saksøkeren, skjont han hadde timebetaling, og opmåling for hans vedkommende derfor var unødvendig til fastsettelse av hans tilgode-

havende. Når han ikke fremmøtte, var grunnen at han vilde stå solidarisk med de andre organiserte arbeidere.

Saksøkte har her for retten som nevnt fastholdt, at verket ikke har fått lovlig opsigelse fra saksøkerens side. Det hevder at det var ubekjent med hvem av verkets arbeidere som var organisert eller ikke, og det kunde således ikke ha kunnskap om på hvis vegne Foldal Grubearbeiderforening i sin skrivelse av 8 april opsa plassene, således heller ikke om det var på saksøkerens vegne. I den meddelelse saksøkte senere mottok fra Landsorganisasjonen om den bebudede arbeidsstans overensstemmende med arbeidstvistslovens § 28 2 i f. var ikke en gang *antallet* av de organiserte arbeidere oppgitt, men bare det samlede antall arbeidere ved bedriften som arbeidsnedleggelsen antokes å ville berøre. Om antallet av de organiserte blev saksøkte først bekjent med under eller etter møtet hos kretsmeglingsmannen 19 april, men verket var fremdeles helt til arbeidsnedleggelsen 20 mai ubekjent ikke alene med *hvilke* arbeidere opsigelsen gjaldt, med også om *hvor* i bedriften disse arbeidere var beskjeftiget.

Saksøkte har også hevdet, at opsigelsen av 20 mai 1929 og saksøkerens fratredelse fra arbeidet dagen etter heller ikke er lovlig. Det anføres, at arbeiderne ikke fratrådte sine plasser ved opsigelsens tidens utløp 23 april, men fortsatte arbeidet utover denne tid, inntrådte atter normale arbeidsforhold som betinget ny opsigelse med 14 dagers varsel til verket overensstemmende med bestemmelsen for faste arbeidere i dettes arbeidsreglement, og arbeiderne kunde derfor ikke lovlig fratre den 21 mai overensstemmende med den givne meddelelse. Også denne ulovlige fratredelse begrunner erstatningsplikt. Videre anfører saksøkte, at når han nektet avmåling av arbeidet i gruben var grunnen, at verket dertil mente sig uberettiget likeoverfor de mulige andre arbeidere i akkordlagene, idet sådan opmåling ved akkordarbeide bare foregår ved kalendermånedens utgang eller ved akkordens tilendebringelse. For øvrig hevder saksøkte at opsigelsen av 20 mai er ugyldig av de samme grunner som den tidligere opsigelse av 9 april.

Saksøkeren har for retten gjort gjeldende, at den foretagne opsigelse av plassene med etterfølgende fratredelse er fullt gyldig. Opsigelsen er i full overensstemmelse med Norsk Arbeidsmandsforbunds lover og dettes praksis, hvorefter det kun gis kollektive opsigelser til arbeidsgiveren, likesom opsigelsen er godkjent av dette forbund og derfor — i forholdet til dette og Foldal Grubearbeiderforening — bindende for ham.

Det er visstnok i årene 1907 og 1911 ved opsigelsen av plassene av Foldal Grubearbeiderforening på anmodning gitt fortegnelse over de opsagte medlemmer til Foldal Verk, men denne praksis er nu forlatt, og i 1920 blev også sådan fortegnelse nektet avgitt etter pålegg fra hovedorganisasjonen. Saksøkte måtte derfor, mener saksøkeren, være forberedt på at det ikke fikk nogen sådan. Arbeiderorganisasjonen er ikke pliktig å gi annen opplysning enn foreskrevet for meddelelsen til Riksmeglingsmannen i loven om arbeidstvister § 28, 2, nemlig oppgave over hvad tvisten gjelder, ved hvilke bedrifter

opsigelse foretas, og hvor mange arbeidere ved hver bedrift opsigelsen omfatter når opsigelsesfristen løper ut, og dette lovbud er etterkommet. Han mener at dette standpunkt i henhold til mangeårig praksis er godkjent av arbeidsgiverne, således også av kommuner og og stat under arbeidskonflikter. Han har også henvist til at Arbeidsgiverforeningen ved skrivelse av 2 desember 1925 gjorde henvendelse til odelstinget om tilføielse til loven om arbeidstvister § 2, hvorefter enhver fagforening ved arbeidsopsigelse på forlangende skulde være pliktig til å opgi sin organisasjon og dens underavdelingens enkelte medlemmer, uten at nogen sådan bestemmelse ved lovens revisjon i 1927 kom inn i denne.

Saksøkeren hevder også at det av praktiske grunner vilde være umulig for arbeiderorganisasjonene å etterkomme et sådant krav, dels på grunn av dens store antall medlemmer, dels fordi det i et givet øieblikk etter organisasjonens lover vilde være vanskelig på grunn av manglende kontingentbetaling og således som dennes innkrevning er ordnet, å avgjøre om et medlem er uttrådt av organisasjonen eller ikke. Det henvises i så henseende til de under bevisoptagelsen ved Oslo Byrett til benyttelse under nærværende sak av 2. vidne, forretningsføreren i Arbeidernes faglige landsorganisasjon, Halvard Olsen, og 3. vidne, forretningsfører i Norsk Kommuneforbund, Gunnar Sethil, den 13 desember 1929 avgivne forklaringer.

Av de samme grunner anser saksøkte det praktisk umulig å etterkomme kravet om at opsigelse fra fagorganisasjonen bilegges med fullmakter fra de enkelte arbeidere.

Subsidiært hevder saksøkeren at saksøkte ved allerede i 1928 å innlate sig i forhandling med fagforeningens representanter om ny tariff — og senere den 9 og 22—23 mars 1929 i nye forhandlinger om tariff uten å forlange fullmakter eller oppgave over på hvis vegne arbeidernes forhandlere optrådte, stilltiende har frafalt kravet på fullmakter eller medlemsfortegnelse og derved godkjent fagforeningens rett til også å opsi plassene på dens medlemmers vegne, når forhandlingene ikke førte til vedtagelse av nogen tariff.

Efter saksøkerens opfatning er også opsigelse av 20 mai 1929 med etterfølgende fratredelse av plassene i full orden. Efter utløpet av den første opsigelse 23 april ophørte samtlige organiserte arbeidere ved verket å være faste og kunde, så lenge de ikke på ny hadde arbeidet 4 uker, fratre med 1 dags varsel efter arbeidsreglementets § 3, jfr. 1. Men ved den iverksatte opsigelse den 20 mai var ennu ikke 4 uker forløpet og arbeiderne ikke „faste“ med derav betinget plikt til å gi 14 dagers opsigelse.

Retten skal bemerke at saksøkte ikke har bestridt riktigheten av saksøkerens lønnskrav kr. 22.88. Saksøkeren har også erkjent at saksøktes mulige erstatningskrav, foranlediget ved den foretatte opsigelse med etterfølgende arbeidsnedleggelse, motsvarer dette krav til likvidasjon, hvis disse skritt finnes ulovlige. Videre har saksøkeren erkjent saksøktes rett til å foreta sådan kompensasjon i det foreliggende tilfelle uten hinder av arbeiderbeskyttelsesloven av 18 september 1915 § 37.

Retten anser det også på det rene at saksøkte i tilfelle har en sådan rett til fradrag, idet krav og motkrav utspringer av samme arbeidsforhold, jfr. Hrd. i Rt. 1925 side 820.

Å avgjøre blir da først spørsmålet om gyldigheten av den foretatte opsigelse fra Foldal Grubearbeiderforening datert 9 april 1929.

Herom bemerkes:

Efter det under hovedforhandlingen oplyste må det være på det rene at saksøkeren på opsigelsestiden var medlem av Foldal Grubearbeiderforening. Det er heller ikke bestridt at foreningen hadde rett til å iverksette opsigelse på hans vegne, og at opsigelsen er skjedd i overensstemmelse med organisasjonens særskilte lover og godtatt av Norsk Arbeidsmannsforbund.

Et annet spørsmål er om opsigelsen også tilfredsstillende lovens krav likeoverfor den arbeidsgiver, til hvem den er rettet, nemlig saksøkte.

I så henseende skal anføres at retten anser det å være en sikker setning i norsk privat rett at den som vil optre i en annens navn, på forlangende må bevise at han dertil er kompetent, se Platou „Forelesninger over privatrettens almindelige del“, pag. 241, jfr. også Fredrik Stang „Formuerett“ I, pag. 352. Denne rettsregel er forutsatt i avtaleloven av 31 mai 1918, § 25, jfr. Nikolai Bugges kommentarutgave og det under § 1 i kommentaren anførte.

Det hevdes imidlertid av saksøkeren at denne regel ikke lenger helt ut kan gjøres gjeldende i forhold mellom arbeider og arbeidsgiver, særlig ved de større bedrifter, hvor fagorganisasjonene har innført den kollektive opsigelse, således at denne trer istedenfor enkeltmannsopsigelsen. Dette læres i teorien med bred penn av dr. Østrem i hans bok „De kollektive arbeidskamper“, pag. 172, hvor det ved behandlingen av spørsmålet om det foreligger lovlig opsigelte heter: „Der må i medlemsskapet ligge en fullmakt for organisasjonen til å handle på medlemmenes vegne i dette anliggende.“ Selvfølgelig er da forutsatt at streikebeslutningen er foretatt på organisasjonsmessig måte, hvilket dog blir et indre forhold mellom foreningen og medlemmene.

Et lignende standpunkt sees Riksmeglingsmannen, advokat Valentin Voss, å innta i premissene i sin tidligere omtalte avgjørelse av 8 mai 1929, hvori han omgjør kretsmeglingsmannen overrettsdommer Finn Bruuns beslutning om å avvise meglingen under den konflikt, hvorfra nærværende sak har sitt utspring.

I en under saksforberedelsen av saksøkeren tilveiebragt betenkning av 22 april 1930 fra professor Ragnar Knoph tar denne imidlertid avstand fra denne lære. Han antar visstnok — efter å ha gjennomgått det under saksforberedelsen tilveiebragte dokumentmateriale — at de opsigelser av plassene som efter norsk rett nødvendigvis må ledsage opsigelsen av det tidligere bestående tarifforhold, i større eller mindre grad får et kollektivt anstrøk, og at det ikke trenger særlig sterk støtte i partenes avtale eller rettslige sedvaner, før han antar at de gamle individuelle opsigelsesregler må ansees for å være modifisert i kollektiv retning. Han finner også

at den lange praksis, som fra arbeidernes side har vært utviklet i disse forhold, efter omstendighetene må være tilstrekkelig til å gi de kollektive opsigelser lovlighetens stempel.“

Han stiller imidlertid det krav at for at en kollektiv opsigelse skal ansees lovlig, må opsigelsen ikke bare angi bedriften, men også det antall arbeidere den omfatter (altså hvor mange som er organisert) og synes dertil å være av den opfatning at bedriften har krav på opplysning om disse arbeideres fordeling på bedriftens forskjellige avdelinger, altså arten av deres arbeide.

En helt annen lære oppstiller høiesterettsjustitiarius Paal Berg i sin nylig utkomne „Arbeidsrett“, pag. 138. Han uttaler her: „Opsigelsen må komme enten fra vedkommende kontraktspart eller en som har hans fullmakt. Kommer opsigelsen fra en fullmektig, kan den annen part kreve at fullmakten er i orden, og han plikter ikke å ta imot den før sådan legitimasjon er skaffet til veie. *Vil arbeiderne ved en bedrift gå til arbeidsstans, plikter derfor arbeidsgiveren ikke å ta imot en masseopsigelse fra deres organisasjon, medmindre den godtgjør å ha gyldig fullmakt for hver enkelt arbeider.*“ (Utthrevet av retten).

I note 2 på samme side heter det videre: „Det kan være naturlig å se en fullmakt i selve medlemsskapet. Men iallfall må den annen part kunne kreve nærmere oplyst, hvem det er som står som medlemmer. At foreningen oppgir å handle på medlemmenes vegne er ikke nok når den ikke samtidig legitimerer hvem disse er.“

Det er den samme rettsopfatning som her av justitiarius Berg utviklet som ligger til grunn for den før nevnte av kretsmeglingsmannen overrettsdommer Bruun den 19 april truffne avgjørelse som blev ophevet av Riksmeglingsmannen. Nogen tidligere rettsavgjørelse av spørsmålet fra norsk domstol foreligger så vidt vites ikke. Heller ikke vil man til spørsmålets løsning kunne hente synderlig veiledning fra fremmed, særlig svensk eller dansk rett, da forholdet her anskues således, at arbeidskontrakten mellom partene ved arbeidsnedleggelse eller lockout kun suspenderes, ikke som efter norsk rett ved opsigelsen bringes til ophør.

Retten finner å måtte slutte sig til den av hr. Berg i hans „Arbeidsrett“ hevdede opfatning som er i overensstemmelse med norsk rett for så vidt angår individuelle arbeidsavtaler, sålenge den annen parts rett til å kreve legitimert fullmakt ved kollektive opsigelser ikke er ophevet ved positiv lov.

Retten kan ikke anta, at det gjennom praksis sedvanemessig er etablert nogen særregel om kollektive opsigelsers gyldighet således som av saksøkeren hevdet.

Det er nok så, at en kollektiv opsigelse av arbeidsplassene i de siste 15—20 år har vært godtatt i forholdet mellom arbeiderorganisasjonene og Arbeidsgiverforeningen, tildels også andre arbeidsgivere, enten at fullmakt har vært forlangt eller medlemsfortegnelse gitt, men Arbeidsgiverforeningen har så langt fra oppgitt sitt krav på sådanne, at den tvertom til stadighet har fastholdt kravet. Selv om protestene har vært „platoniske“ i den forstand, at Arbeidsgiver-

foreningen har innskrenket sig til å ta forbehold uten å sette saken på spissen og søke spørsmålet løst ved domstolene, vil det dog være et langt skritt herfra til i foreningens passive holdning å kunne innfortolke nogen godkjennelse. Snarere vilde man vel ha kunnet konstituere en godkjennelse fra foreningens side, hvis den hadde undlatt å protestere. Og under alle omstendigheter blev det kun like overfor Arbeidsgiverforeningen og dens medlemmer at man vilde kunne påberope sig en sådan stiltiende godkjennelse. ikke like overfor den arbeidsgiver som stod utenfor samme, således som saksøkte.

Retten antar heller ikke at man av den omstendighet at Arbeidsgiverforeningens foran nevnte henvendelse til Odelstinget i 1925 om å få inn i arbeidstvistloven uttrykkelig bestemmelse om fullmakt eller oppgave ikke blev etterkommet, kan trekke den slutning at frøsettelsen av et sådant krav skulde være uhjemlet. At bestemmelsen ikke blev optatt i loven kan skyldes helt andre årsaker. Og fra Arbeidsgiverforeningens side vil kunne hevdes at forslaget alene siktet på å slå fast hvad der allerede var gjeldende rett, jfr. herom Knophs betenkning pag. 11.

En fastholden av kravet om legitimasjon av fullmakt eller medlemsfortegnelse synes også å ha gode grunner for sig. Opsigelsesfristen er satt i den annen parts interesse, og den arbeidsgiver som får en opsigelse, skal ha tid til å se sig om etter en ny mann, og den arbeidstager som får opsigelsen, skal kunne få tid til å skaffe sig en annen plass. Ved industrielle bedrifter, hvor arbeidets spesialisering er gjennomført, således i grubebedrifter, er det av betydlig interesse for arbeidsgiveren å få beskjed om *hvilke* av hans arbeidere som forlater sine plasser. Først derigjennem får han oversikt over spørsmålet om det blandt de gjenværende er tilstrekkelig av spesialarbeidere ved bedriftens forskjellige avdelinger til bedriftens fortsettelse ved opsigelsesfristens utløp.

I en noget mere komplisert bedrift lar det sig nemlig vanskelig gjøre å overføre en arbeider som er utdannet for et spesielt arbeide, til et annet, jfr. saksøkte direktør Lunds partforklaring og 2. og 3. vidnes forklaringer under hovedforhandlingen. Sådant beskjed som den er også av interesse for arbeidsgiveren for at han med lovlig varsel skal kunne få opsi resten av sin arbeidsstokk hvis han ikke ser sig i stand til å fortsette. Det er visstnok av saksøkeren her i retten hevdet, at samtidig med en arbeidsnedleggelse opphører bedriftens plikt til å overholde opsigelsesplikten i forhold til de gjenværende arbeidere i henhold til arbeiderbeskyttelseslovens § 38 siste ledd. Retten antar imidlertid ikke at streik alltid vil kunne betegnes som en sådan „naturbegivenhet eller annen upåregnelig begivenhet“, som efter denne lovbestemmelse opphever opsigelsesplikten. Det er den for tilfelle opståtte streik som må være „upåregnelig“, se Hrd. i Rt. 1926 pag. 183. At en opsigelse av plassene for de organiserte arbeidere ved en bedrift ikke samtidig medfører nogen opsigelse av plassene fra de uorganiserte arbeideres side, anser retten utvilsomt, jfr. herom også betenkning om spørsmålet om lovordnede avstem-

ningsregler om streik og lockout spørsmål fra den i 1926 nedsatte komité pag. 8 note 1. Når det videre fra saksøkerens side har vært anført at kravet på fullmakt eller medlemsfortegnelse i praksis vilde være umulig å etterkomme, kan retten være enig i at det i tilfelle av store arbeidsoppsigelser vil kunne medføre vanskeligheter for organisasjonen å etterkomme kravet. Retten antar dog ikke disse vanskeligheter å være av sådan art og omfang at det kan betegnes som objektivt umulighet, idet dette arbeide i adskillig utstrekning synes å måtte kunne overføres til de lokale organisasjoner. Efter arbeidstvistlovens § 28 skal det også i melding til Riksmeglingsmannen oppgis *hvor mange* arbeidere ved bedriften opsigelsen omfatter, men for å kunne levere denne oppgave må organisasjonen være klar over også de enkelte organiserte arbeideres navn og medlemsskap.

At det i nærværende tilfelle skulde ha voldt organisasjonen nogen særlig vanskelighet ved å gi den forlangte medlemsfortegnelse på 190 mann kan ikke antas, dette så meget mere som grubearbeiderforeningen hadde gitt sådanne medlemsfortegnelser i 1907 og 1911.

Når det fra saksøkerens side har vært anført at arbeidsgiverens opsigelse til arbeiderne i tilfelle av innstilling av bedriftens arbeide også gis kollektivt, nemlig ved opslag på arbeidsstedene, er hertil å bemerke at ved denne opsigelsesmåte vil ingen arbeider være i tvil om hvorvidt han er op sagt og arbeidsforholdet ophevet fra opsigelsestidens utløp, og det er dette han har krav på å bli kjent med. Skulde av en eller annen grunn opsigelsen ad denne vei ikke nå ham, vil opsigelsen heller ikke være bindende for ham.

Hvad angår det tilfelle som foreligger til avgjørelse i nærværende sak, er det på det rene at opsigelsen 9 april 1929 blev gitt kollektivt av Foldal Grubearbeiderforening, og at foreningen den 15 næst efter nektet å gi fortegnelse over de medlemmer på hvis vegne den hadde gitt opsigelsen. Likeså er det på det rene at saksøkte samme dag meddelte foreningen at verket nektet å godta opsigelsen som gyldig.

Det er ikke oplyst om eller når saksøkte har mottatt den i arbeidstvistlovens § 28, 2, siste punktum nevnte gjenpart av meldingen til Riksmeglingsmannen. Meget mere synes det efter den av Riksmeglingsmannen avgivne vidneforklaring under bevisoptagelsen å være praksis, at bedriften bare får opplysning om det samlede antall av de arbeidere som berøres av opsigelsen, men ikke antallet av de organiserte, således at bedriften ikke engang får oppgave over det antall arbeidere hvis plasser opsies. — en fremgangsmåte som ikke ansees å være i overensstemmelse med den citerte lovbestemmelse.

Antallet av de organiserte blev saksøkte først bekjent med under eller efter møtet hos kretsmeglingsmannen den 19 april, altså 4 å 5 dager før opsigelsestidens utløp, men saksøkte var fremdeles uten kjennskap til de op sagte arbeideres navn og fordeling i bedriften.

Retten finner ikke at denne opsigelse mot saksøktes protest tilfredsstillt kravene til gyldig opsigelse. Tilbake står avgjørelsen av spørsmålet om opsigelsen til tross for sine mangler ikke allikevel

må godtas som gyldig i forhold til saksøkte, fordi saksøktens direktør W. H. Lund tidligere hadde innlatt sig i forhandling med grubearbeiderforeningen uten å forlange legitimasjon av fullmakt, hvad professor Knoph i sin betenkning, om enn under tvil, har funnet.

Retten finner imidlertid ikke å kunne anta at den omstendighet at saksøktens direktør høsten 1928 og våren 1929 innlot sig i forhandling om *tariff* ved representanter for en forening av arbeidere som stod i hans tjeneste og en representant for den overordnede organisasjon, Arbeidsmandsforbundet, uten å forlange fullmakt eller opgave over de arbeidere på hvis vegne arbeiderne optrådte, nødvendigvis skulde inneholde nogen stiltiende erkjennelse fra saksøktens side av at den samme organisasjon også hadde fullmakt til å *opsi* plassene på vegne av foreningens medlemmer. Ett er forhandling om ny *tariff*, noget ganske annet opsigelse hvorved arbeidsforholdet bringes til å opphøre, selv om det under forhandlingene måtte være stillet i utsikt at en opsigelse av plassene kunde bli følgen, hvis tarifforhandlingene blev resultatløse.

Efter rettens mening hadde saksøkte heller ikke forspilt sin rett til å kreve legitimasjon av fullmakt fra fagforeningens side så lenge tarifforhandlingene ikke var tilendebragt og *tariff* underskrevet, men følgen herav må være at denne rett fremdeles er i behold når grubearbeiderforeningen uten at enighet om *tariff* opnåes går til det ytterligere skritt å *opsi* plassene, et skritt som begrepsmessig ligger utenfor en forhandling om *tariff* omenn sådan opsigelse vil være en følge av at forhandlingene blir resultatløse. At saksøkte som tidligere medlem av Arbeidsgiverforeningen, hvorav verket uttrådte i 1923, var vel kjent såvel med de kollektive arbeidsavtaler som de stedfundne kollektive arbeidsopsigelser like overfor denne forenings medlemmer, kan efter rettens opfatning ikke endre dette forhold.

Retten finner altså at saksøkeren ikke gyldig har opsagt sitt faste arbeidsforhold til saksøkte og at hans fratreden fra arbeidet den 21 mai 1929 derfor må ansees som et rettsstridig forhold fra hans side som begrunner erstatningsplikt overfor saksøkte for det tap som herved er denne påført. Da saksøkeren har erkjent at dette tap motsvarer hans lønnsfordring vil saksøkte bli å frifinne.

Efter det resultat hvortil retten er kommet blir det overflødig å avgjøre om også den foretatte opsigelse av 20 mai 1929 må ansees gyldig i forhold til saksøkte.

Da saken i flere heseender har frembudt tvil antas det å ha vært fyldestgjørende grunn for saksøkeren til å innbringe den for retten, hvorfor saksomkostninger ikke finnes å burde tilkjennes.

Domsslutning:

Saksøkte The Foldal Copper & Sulphur Co. Ltd. frifinnes.
Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Olaf Sandvold.

Olaf Richter,
dommer.

Osc. Olsen.

En annen rettssak som også har meget stor interesse utover de to parter, nemlig Nidaros kommune og Norsk Kommuneforbund, er foranlediget ved denne konflikt, idet Nidaros kommune forela Arbeidsretten til prøvelse spørsmålet om den betingede sympatistreiks lovlighet. Denne rettssak er også av meget vidtgående prinsipiell betydning, så vi finner det berettiget å innta dommen i sin helhet i beretningen, uaktet den formelt i første rekke angår Kommuneforbundet, men er foranlediget ved Foldalskonflikten.

Dommen blev avsagt 3 november og er sålydende:

„Arbeidsforholdene ved Foldal Verk hadde til 1928 i flere år vært ordnet ved tariffavtale mellem verket og Norsk Arbeidsmannsforbund. Ved opphøret av *tariff*-forholdet i 1928 blev verket enig med fagforeningen om at arbeidet skulde fortsette inntil videre uten at ny *tariff*avtale blev opprettet. Samtidig blev lønningene satt ned med 10 pct.

I januar 1929 reiste fagforeningen krav om nu å få *tariff*avtale igjen. Forhandlinger blev så innledet mellem verket og Norsk Arbeidsmannsforbund, og disse forhandlinger førte til enighet om et forslag som skulde forelegges for arbeiderne til endelig vedtagelse. Ved avstemningen i fagforeningen blev forslaget forkastet, og samtidig blev det vedtatt at fagforeningen skulde si op plassene.

At forslaget blev forkastet hadde sin grunn i at lønssatsene i *tariff*perioden skulde være underkastet en *hel-automatisk* indeksregulering, således at en viss forandring i indeksen for leveomkostninger skulde føre til automatisk forandring av lønssatsene. Hvad fagforeningen krevet var den bestemmelse som de andre bergverk hadde i sin *tariff*avtale, — at indeksreguleringen skulde være *halv-automatisk*, således at en forandring i indeksen ikke nødvendigvis skulde føre til lønsregulering, men bare gav rett til å kreve forhandling om en regulering.

I medhold av fagforeningsmøtets vedtak sendte foreningen den 8 april 1929 melding til bedriften om „at plassene for samtlige organiserte arbeidere opsies med 14 dagers varsel fra 9 dennes.“

Foldal Verk svarte i brev av 10 april:

„Da vi ikke vet hvilke arbeidere som er organisert og må ha dette på det rene for slutttoppgjøret, bedes de godhetfullt sende oss en navnefortegnelse over hvem av arbeiderne Deres skrivelse gjelder.“

I brev av 15 s. m. nektet fagforeningen å gi nogen navneliste.

I brev av s. d. svarte så verket at det ikke kunde godkjenne opsigelsen, fordi „vi nu er uvitende om hvilke arbeidere som har opsagt sine plasser“.

Fagforeningen hadde varslet Arbeidsmannsforbundet om opsigelsen, og forbundet sendte gjennom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon den i arbeidstvistlovens § 28 påbudte melding om arbeidsopsigelsen til Riksmeglingsmannen. I meldingen var nevnt at konflikten gjaldt 190 organiserte og 35 uorganiserte arbeidere.

Riksmeglingsmannen sendte saken til kretsmeglingsmannen for Trøndelag som forbød arbeidsstans og kalte partene inn til megling.

Verket gjorde overfor kretsmeglingsmannen gjeldende at plassene ikke var gyldig opsagt, og at det derfor ikke var lovlig adgang til megling. Kretsmeglingsmannen viste også saken fra sig og ophevet samtidig forbudet mot arbeidsstans. Men kretsmeglingsmannens beslutning om avvisning blev omgjort av Riksmeglingsmannen som ved beslutning av 8 mai 1929 påbød megling.

Da direktør Worm Lund ved Foldal Verk nektet å møte for meglingsmannen, blev han i medhold av arbeidstvistslovens § 43 ilagt en bot. Kjennelsen blev av direktør Lund påkjært, men blev stadfestet av kjæremålsutvalget ved kjennelse av 1 juni 1929. (Rt. 1929, s. 621.)

Noget nytt forbud mot arbeidsstans blev ikke nedlagt etter at Riksmeglingsmannen hadde påbudt ny megling. I møte den 18 mai 1929 vedtok fagforeningen at arbeidet i henhold til den hvilende opsigelse skulde nedlegges den 21 mai kl. 2. Dette vedtak blev skriftlig overlevert verkets direktør den 20 mai. Samtidig krevet foreningen opmåling neste dag av utført akkordarbeide. Verket nektet å imøtekomme dette krav. Som følge derav møtte de organiserte arbeidere ikke frem den påfølgende dag, og arbeidsstansen for de organiserte inntrådte derfor allerede den 21 mai fra morgenen av.

En del av de uorganiserte fortsatte arbeidet, og dessuten blev det efter hvert inntatt nye arbeidere ved verket. Derved blev drift holdt gående. Disse arbeidere har siden dannet sig egen fagforening, som har sluttet en tre-årig tariffavtale med verket.

I anledning av arbeidsstansen sendte Arbeidsmandsforbundet en henstilling til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon om å gi sitt samtykke til betinget sympatistreik ved de bedrifter som fikk kis fra Foldal Verk. Landsorganisasjonens sekretariat gav sådant samtykke. Betinget sympatistreik blev således erklært ved Lysaker kjemiske Fabrikker, Borregaard og Moelven Cellulosefabrikk. Samtidig blev den betingede arbeidsoppsigelse ved disse bedrifter meldt til meglingsmyndighetene.

Arbeidsmandsforbundet søkte også gjennom de svenske arbeiderorganisasjoner å få hindret at svenske cellulosefabrikker tok kis fra Foldal.

Da Foldal Verk også hadde annen eksport av kis blev forsøk gjort på å få hindret utlossing av den i utenlandske havner. Og da eksport av kisen foregikk over Nidaros og skibene blev lastet ved Nidaros kommunes silo i Ilsviken, søkte Arbeidsmandsforbundet ved en henvendelse til Norsk Kommuneforbund å få stoppet eksporten over Nidaros av Foldalskis.

Kommuneforbundet sendte den 5 september 1929 følgende brev til Nidaros formannskap:

„Som bekjent har det pågått konflikt ved Foldal Verk siden 25 mai, og det er for tiden liten utsikt til løsning. Da det foregår en del eksport over Trondhjem, hvor lastningen foregår fra kommunens siloanlegg i Ilsviken, vil vi herved i henhold til Landsorganisasjonens

beslutning om betinget sympatistreik opsi kislasterne ved kommunens siloanlegg med 14 dagers varsel til utløp 21 september.

At opsigelsen er betinget vil si at kislasterne ikke kan laste kis fra Foldal Verk, men er det intet til hinder for at kislasterne kan anvendes til annet arbeide.“

Ved siloen var ansatt to mann, en maskinist og en smører. Det var disse to mann opsigelsen gjaldt. Opsigelsen blev meldt til Riksmeglingsmannen på vanlig måte.

Den betingede opsigelse av de to arbeidere ved siloen førte til at de blev fritatt for å arbeide med Foldalskis.

Den 4 oktober 1929 kom en båt for å laste Foldalskis ved siloen i Ilsviken. Arbeidet med lastningen av denne båt blev ordnet på den måte at Foldal Verk selv skaffet den nødvendige arbeidshjelp.

Den ordning som således var truffet med lastningen av denne båt hadde til følge at Kommuneforbundet den 12 oktober sendte Nidaros formannskap en betinget opsigelse av samtlige kommune- og sporveisarbeideres plasser. Opsigelsen er sålydende:

„Under henvisning til vår skrivelse av 5 f. m. og telegram av idag, tillater vi oss å gjenta at vårt forbund i henhold til Landsorganisasjonens beslutning betinget opsier samtlige kommune- og sporveisarbeideres plasser med 14 dagers varsel fra d. d. med utløp 26 ds. ved den ordinære arbeidstids slutt.

Opsigelsen er betinget i anledning kislaster ved kommunens siloanlegg av kis fra Foldal Verk.

Denne kis er blokert, og opsigelsen blir således ikke effektiv før Trondhjems kommune fra sitt siloanlegg forsøker å få lastet eller på annen måte direkte eller indirekte har befatning med blokert Foldalskis.“

Også denne opsigelse blev meldt til Riksmeglingsmannen.

Fra Nidaros finansborgermester fikk forbundet følgende svar på opsigelsen:

„Formannskapet har oversendt mig Deres telegram og skrivelse av 12 ds., hvorved samtlige kommune- og sporveisarbeideres plasser opsies „betinget“ med 14 dagers varsel fra 12 ds. å regne.

I den anledning tillater jeg mig å meddele, at jeg ikke godtar en betinget opsigelse som lovlig opsigelse. Lov om arbeidstvister kjennes så vidt jeg har kunnet se ikke begrepet „betinget“ opsigelse.

Hensikten med bestemmelsen om 14 dagers opsigelse er jo at begge parter skal ha anledning til i løpet av disse 14 dager å treffe sine disposisjoner i anledning opsigelsen. Hvis det med „betinget“ opsigelse menes, at arbeiderne efter utløpet av de 14 dager skal kunne nedlegge arbeidet når som helst uten ytterligere varsel blir bestemmelsen om 14 dagers opsigelse helt illusorisk.

Det heter i Deres skrivelse av 12 ds.:

„Denne kis (fra Foldal Verk) er blokert og opsigelsen blir således ikke effektiv før Trondhjems kommune fra sitt siloanlegg forsøker å få lastet eller på annen måte direkte eller indirekte har befatning med blokert Foldalskis.“

Jeg tør be Dem nærmere presisere, hvad det menes hermed, spesielt hvad De legger i uttrykket „indirekte“.

Forbundet svarte i brev av 22 oktober:

„Borgermesterens skrivelse av 17 ds. er mottatt, og skal vi i anledning samme meddele at retten til betinget opsigelse er fastslått ved arbeidsrettsdom. Transporarbeiderne har derfor til stadighet opsagt en eller annen av sine grupper til betinget sympatistreik vedrørende andre organisasjoner, og for vårt forbunds vedkommende har betinget sympatistreik vært anvendt både i Oslo, Bergen og Drammen. Vi kan således ikke gjøre nogen undtagelse for Trondhjems vedkommende, da vi mener at de samme regler som gjelder ellers for opsigelse, må gjelde også for Trondhjems vedkommende, og vi må derfor oprettholde opsigelsen sådan som den er gitt i vår skrivelse av 12 oktober.

Vi skulde anta at det ikke måtte være vanskelig å forstå hvad vi har ment med „indirekte“, da den siste lastning fra siloen nettop var en sådan indirekte befatning med blokert Foldalskis.“

I desember 1929 skulde en ny båt komme for å laste Foldalskis i Ilsviken. I den anledning blev forhandlinger optatt mellem kommunen og Kommuneforbundet. I et møte den 14 desember fremsatte kommunens forhandlere følgende forslag:

„Under forutsetning av at kommunen straks optar forhandling med de kisksporterende gruber om opprettelse av sådan overenskomst om det fremtidige leieforhold ved kislastningsanlegget at gjentagelse av den opståtte situasjon kan hindres, blir opsigelsen å ta tilbake.“

Arbeidernes forhandlere svarte at de ikke kunde godta dette forslag. De antydte derimot „en ordning på det grunnlag at arbeidsstans i anledning av den i disse dager ventede båt ikke iverksettes forsåvidt formannskapet går med på at det ikke vil bli lastet flere båter med kis fra Foldal Verk så lenge den nuværende konflikt pågår.“ Forhandlingene førte ikke til noget resultat.

Den båt som var ventet, kom og blev lastet av Foldals egne folk på samme måte som i oktober.

I henhold til opsigelsen av 12 oktober gikk så kommunearbeiderne i Nidaros til arbeidsstans.

Nye forhandlinger blev optatt mellem kommunen og Kommuneforbundet. Mens disse forhandlinger pågikk hadde også Norsk Bygningsarbeiderforbund og Norsk Murerforbund varslet sympatistreik av bygningsarbeiderne ved Trøndelagsutstillingen fra 11 januar 1930.

I et ekstraordinært møte av Nidaros formannskap 14 januar 1930 blev det med 10 mot 9 stemmer vedtatt følgende forslag:

- „1. Den pågående sympatistreik heves straks på betingelse av at Trondhjems kommune meddeler de grubeselskaper som benytter den kommunale silo at denne efter 15 april 1930 ikke vil bli tillatt benyttet med andre arbeidere enn kommunens tidligere øvede arbeidere.
2. Alle kommunens arbeidere gjeninnsettes i sine tidligere rettigheter.

3. Alt arbeide gjenoptas fredag morgen den 17 førstkomende av samtlige arbeidere.“

Dette forslag hadde på forhånd vært forelagt arbeidernes organisasjoner og var blitt godkjent av dem.

Den 17 januar 1930 blev arbeidet gjenoptatt av samtlige kommunale arbeidere. Samtidig blev sympatistreikevarslet for bygningsarbeiderne tatt tilbake.

Den 1 april sendte Kommuneforbundet et nytt varsel om betinget sympatistreik. Det heter her:

„Man tillater sig herved å opsi til betinget sympatistreik, til støtte for den pågående konflikt ved Foldal gruber, arbeiderne ved ingeniørvesenet til fratredelse, dersom nogen av dem settes til arbeide med Foldalskis. Alt annet vanlig arbeide er de villig til å utføre.

Hvis dette sympatistreikvarsel ikke blir respektert, opsies også herved betinget de øvrige arbeidere ved Nidaros kommune, til støtte for den her etablerte sympatistreik“.

Melding om at plassene var opsagt blev på vanlig måte sendt til Riksmeglingsmannen.

Nidaros finansborgermester svarte på opsigelsen med følgende brev av 14 april 1930:

„Formannskapet har oversendt mig Deres skrivelse av 1 ds., hvori opsies „til betinget sympatistreik til støtte for den pågående konflikt ved Foldal gruber arbeiderne ved ingeniørvesenet til fratredelse, dersom nogen av dem settes til arbeide med Foldalskis“, og videre kommunens øvrige arbeidere, hvis „sympatistreikvarslet“ ikke blir respektert.

På Trondhjems kommunens vegne protesterer jeg mot opsigelsen og sympatistreikens lovlighet fordi:

1. En betinget opsigelse som denne ikke er å betrakte som lovlig opsigelse.
2. Streiken ved Foldal Verk ansees for å være ulovlig, da en samlet, organisasjonsmessig opsigelse i et tjenesteforhold, som ikke var tariffmessig ordnet, men hvor hver enkelt arbeider — organisert og uorganisert om hverandre — var bundet ved særskilt avtale ikke er å anse som lovlig opsigelse.
3. Kommunens arbeidere ikke lovmessig kan streike likeoverfor arbeide, som kommunen er forpliktet til å utføre — forpliktet både kontraktmessig efter hele arrangementets ordning og efter almindelige rettsregler, fordi en kommune ikke kan nekte en enkelt trafikant å benytte dens kommunikasjonsinnretninger, når trafikanten oppfyller de plikter som følger bruken av disse innretninger.

Jeg må derfor på Trondhjems kommunes vegne ta forbehold om å bringe spørsmålet om opsigelsens og streikens lovlighet inn for Arbeidsretten og påstå kommunen tilkjent erstatning av Dem for det tap kommunen måtte lide som følge av opsigelse av den varslede sympatistreik.“

Kommuneforbundet svarte i brev av 28 april. Det heter i svarbrevet:

„— — — Efter vår opfatning var vi ikke forpliktet til å gå til opsigelse igjen i april måned til betinget sympatistreik for våre medlemmer ved Trondhjems kommune. Trondhjems kommune var etter sin beslutning av 14 januar forpliktet til å nekte Foldal å sende kis over Trondhjems kommunale silo. Når opsigelsen allikevel fant sted fra vår side, så skjedde det nærmest av taktiske grunner for å styrke kommunen i en eventuell rettssak som direktør Worm Lund har truet kommunen med, hvis han ikke fikk sende kis over siloen med eget mannskap.“

Nye forhandlinger har siden vært ført, men uten resultat. Nidaros kommune har derpå ved stevning av 28 august 1930 reist denne sak mot Norsk Kommuneforbund.

Kommunens påstand er:

- „1. At Norsk Kommuneforbunds stedsstyre i Trondhjem og Norsk Kommuneforbund har handlet tariffstridig ved å opsi arbeiderne ved ingeniørvesenet m. v. i Trondhjem til fratredelse dersom nogen av dem settes til arbeide med Foldal kis.
2. Norsk Kommuneforbunds stedsstyre i Trondhjem og Norsk Kommuneforbund tilpliktes straks å tilbakekalle beslutningen om sympatistreik.
3. Norsk Kommuneforbunds stedsstyre i Trondhjem og Norsk Kommuneforbund tilpliktes å betale Trondhjems kommune erstatning for alt det ved den tariffstridige og ulovlige streik og opsigelse voldte tap, derunder mulig erstatning til The Foldal Copper and Sulphur Co. Ltd.
4. Norsk Kommuneforbunds stedsstyre i Trondhjem og Norsk Kommuneforbund tilpliktes å betale Trondhjems kommune saksomkostninger.
5. Fastsettelsen av erstatningens størrelse utsettes.“

Forbundets påstand er:

„Saksøkte frifinnes og tilkjennes sakens omkostninger“.

Arbeidsretten har i en rekke dommer slått fast at det må være en selvsagt forutsetning for enhver tariffavtale at tariffoplyttede ikke kan gå til arbeidsstans i tariffperioden for å få tvunget igjen endringer i de arbeidsvilkår som tariffavtalen har ordnet. Det er også fastslått ved en rekke dommer av Arbeidsretten at en videregående fredsplikt ikke kan utledes av tariffavtalens eget vesen, og derfor må være særlig avtalt. Arbeidsretten har i så henseende bygget på hvad det i teorien så vel her hjemme som i andre land har vært en sikker og alment anerkjent lære. (Jfr. litteraturhenvisningene i Arbeidsrettens domssamlinger 1926, s. 50 og 1927, s. 77. Jfr. enn videre Sinzheimer: Grundzuge des Arbeitsrechts, s. 265, Jacobi: Grundlehren des Arbeitsrechts, s. 204, Hueck-Nipperdey, Lehrbuch des Arbeitsrechts, s. 100.)

Anvendt på en arbeidsstans som sympatiaksjon fører denne rettsopfatning til at arbeidsstansen ikke blir et tariffstridig fredsbrudd, all den stund den i sin egenskap av sympatiaksjon ikke har til for-

mål å opnå forandringer i deltagernes egne tariffestede arbeidsforhold. Skal sympatiaksjoner være forbudt i tariffperioden, må derfor tariffavtalen uttrykkelig ha utvidet fredsplikten til også å omfatte dem. Jfr. Arbeidsrettens domssamlinger 1924—25, s. 183, 1926, s. 50, 1927, s. 77. Jfr. også Berg, Arbeidsrett, s. 201.

Nidaros kommunes tariffavtaler med Kommuneforbundet har ingen bestemmelse om at det skal være arbeiderne forbudt å gå til sympatistreik under tariffperioden. Og heller ikke foreligger noget om at kommunen under tariffforhandlingene har gitt uttrykk for at den vilde ha tariffestet en annen og sterkere fredsplikt enn den som følger av vanlige tariffregler.

Når således kommunen ingen særlig bestemmelse har i sine tariffavtaler om at fredsplikten også skal omfatte sympatiaksjoner, kan den omtvistede betingede sympatistreik ikke erklæres tariffstridig med mindre særlige forhold gjør den til et rettsstridig tariffbrudd overfor kommunen.

Kommunen mener at sådanne særlige forhold foreligger.

For det første har kommunen gjort gjeldende at konflikten ved Foldal Verk var ulovlig, og at derfor sympatistreiken er tariffstridig fordi den knytter sig til en ulovlig hovedkonflikt.

Det ulovlige ved Foldalkonflikten ligger efter kommunens mening i at fagforeningen hadde sagt op plassene kollektivt uten å meddele bedriften navnene på de arbeidere som opsigelsen omfattet. Konflikten og arbeidsstansen gjaldt efter kommunens mening fagforeningens ulovlige krav om at den kollektive opsigelse skulde godkjennes som en gyldig opsigelse av de organiserte arbeideres individuelle arbeidsavtaler.

Det er åpenbart at tvisten mellom bedriften og fagforeningen om gyldigheten av den kollektive opsigelse har tilspisset situasjonen, og har bidratt til å holde konflikten gående. *Men det var ikke denne rettstvist som fremkalte selve arbeidsstansen.*

Rettstvisten om gyldigheten av den kollektive opsigelse har arbeiderne bragt inn for domstolene. De har søkt den løst ikke ved kamp, men i rettslige former ved det søksmål som blev reist i en av arbeidernes navn mot verket ved Nord-Østerdals herredsrett, og som er bragt inn for høiere instans efter at herredsrettens dom var gått arbeiderne imot.

Arbeidsstansen hadde ikke til formål å få løst denne rettstvist. Den var både besluttet og iverksatt for å få løst en regulær lønnskonflikt mellom verket og arbeiderne. Og det er intet ved arbeidsstansen som tyder på at den siden har skiftet karakter og fra arbeidernes side er blitt holdt gående for å få godkjent den kollektive opsigelse.

Formålet med *sympatistreiken* er heller ikke å få løst den for domstolene verserende rettstvist, men å få en ende på den uløste *lønnskonflikt* mellom Foldal Verk og dets gamle organiserte arbeidere. Det spørsmål som derfor foreligger for Arbeidsretten er, om den arbeidsstans ved Foldal Verk som blev fremkalt ved denne lønnskonflikt, er en ulovlig og rettsstridig arbeidsstans fordi plas-

sene ikke er gyldig opsagt, og om sympatistreiken som følge derav er tariffstridig.

Om den kollektive opsigelse av 8 april 1929 var en rettsgyldig opsigelse, er et spørsmål som vil finne sin endelige løsning ved dom av de ordinære domstoler. Arbeidsretten behøver for sitt vedkommende ikke å ta standpunkt til dette spørsmål, såfremt den må gi saksøkte medhold i at plassene i hvert fall må ansees som lovlig og gyldig opsagt ved at hver enkelt arbeider undlot å møte frem til arbeide den 21 mai 1929.

Efter verkets reglement skal opsigelsesfristen være 14 dager. Men det står intet om at en opsigelse skal være gitt i visse former. Avgjørende for om en gyldig opsigelse foreligger, er derfor ikke om visse ord eller former er brukt, men om de opsigende på en eller annen måte i gjerning har gitt uttrykk for at de vil bli løst fra arbeidsforholdet.

Når de organiserte arbeidere gikk til arbeidsstans den 21 mai 1929, var det fordi de mente at deres individuelle arbeidsforhold var oppløst fra den dag. Men ved ikke å møte op den dag gav samtidig hver enkelt av dem utvetydig uttrykk for at han ikke aktet å fortsette på de gamle arbeidsvilkår. Fra 21 mai 1929 forelå derfor i hvert fall fra hver enkelt arbeiders side den opsigelsehandling som verket mente å ha krav på. Fra den dag begynte således en ny opsigelsesfrist å løpe, selv om de individuelle arbeidsavtaler ikke tidligere var gyldig opsagt.

Var arbeidsavtalene ikke tidligere lovlig opsagt, så var det visstnok rettsstridig av arbeiderne å holde sig borte fra sitt arbeide, mens den nye opsigelsesfrist løp. Men utover dette tidsrum av 14 dager vedvarte ikke deres rettsstridige tjenestefravær. Efter 14 dagers forløp, regnet fra 21 mai, var derfor hver enkelt arbeider lovlig løst fra sin arbeidsavtale med verket.

Selv om arbeidsstansen skulde ha vært rettsstridig og ulovlig fra først av på grunn av manglende gyldig opsigelse av arbeidsavtalene, så blev den i hvert fall lovlig fra den dag de individuelle arbeidsforhold var gyldig oppløst som følge av den opsigelse fra hver enkelt arbeiders side, som lå i at de ikke møtte frem til arbeide den 21 mai 1929.

Arbeidsforholdet mellom verket og de organiserte arbeidere var således for lenge siden gyldig oppløst, da kommunearbeiderne den 1 april 1930 gikk til å erklære sympatistreik. På den tid var det ingen ulovlig hovedaksjon. Arbeidsretten kan følgelig ikke gi kommunen medhold i at sympatistreiken er tariffstridig som knyttet til en ulovlig hovedaksjon.

Det er så at Foldal Verk hadde ordnet sig med andre arbeidere da sympatistreiken blev erklært. Men om verket hadde bundet sig til andre arbeidere og derfor ikke lenger vilde eller kunde ta sine gamle arbeidere inn igjen, så hadde ikke de streikende arbeidere dermed gitt op den kamp som de hadde reist mot verket. Og nogen rettsplikt til å gi op sin kamp hadde de ikke.

Konflikten mellom verket og de organiserte arbeidere var ennå uløst, og kampen var ikke avblåst fra deres side. Og denne konflikt var det Kommuneforbundet vilde søke løst ved å gripe inn med den sympatiaksjon som skulde hindre Foldal Verk i å få bruke siloanlegget i Ilsviken. Om et likeartet tilfelle se Arbeidsrettens domsamling 1927, s. 79.

Det har vært nevnt at sympatistreiken er rettsstridig og derfor tariffstridig som ledd i en urettmessig økonomisk blokade av Foldal Verk. Men efter den rettsopfatning som Høiesterett i en rekke dommer har gitt uttrykk for, kan Arbeidsmannsforbundets blokade av Foldalskisen ikke i og for sig regnes som en rettsstridig og ulovlig boikott av verket. Jfr. bl. a. Rt. 1924, s. 1157.

Kommunen har videre gjort gjeldende: Den var kontraktbundet overfor Foldal Verk til å la verket laste sine båter ved kommunens siloanlegg. Ved å erklære sympatistreik tvinger arbeiderne kommunen til kontraktsbrudd overfor Foldal Verk. Også av den grunn må sympatistreiken være tariffstridig.

Kommunen har enn videre gjort gjeldende:

Det må være i strid med tariffavtalens forutsetninger at arbeidere ved innretninger av samfundsmessig art skulde kunne erklære sympatistreik. Kommunen har ikke rett til å nekte en enkelt trafikant å bruke en offentlig innretning som siloen er. Og når arbeiderne setter sig imot at andre utfører arbeidet ved siloen, har de derved fraskrevet sig adgangen til gjennom streik å hindre at en trafikant får bruke den. En annen opfatning vilde også føre til at betydelige samfundsinteresser blev satt på spill uten at arbeidstvistlovens meglingsinstitusjoner kom i virksomhet. Det vilde også stride mot tariffavtalens ånd og forutsetninger å bruke arbeidsstans ved et offentlig anlegg som middel til å tvinge igjennem krav for andre arbeidere. Kommunen vilde stå vergeløs overfor en almindelig kommunearbeiderstreik, som vilde lamme hele byens næringsliv og den samlede befolknings interesse.

I anledning av hvad kommunen således har anført, skal Arbeidsretten bemerke:

De arbeidere saken gjelder er ikke offentlige tjenestemenn og står ikke i noget offentlig rettslig tjenesteforhold til Nidaros kommune. Deres arbeidsforhold er ordnet ved privatrettslige individuelle arbeidsavtaler og ved de privatrettslige tariffavtaler som deres organisasjoner har sluttet med kommunen.

Rettslig sett er deres forhold overfor kommunen som arbeidsgiver det samme som mellom andre arbeidere og deres arbeidsgivere. Innenfor de grenser som er trukket op av arbeidsavtaler og tariffavtaler har de samme rett som arbeidere i privat tjeneste til å si op sine plasser og løse sig fra sitt arbeidsforhold til kommunen, og det uten nogen rettslig plikt til å ta hensyn til de vanskeligheter som de gjennom sine opsigelser kunde sette kommunen i.

Med utgangspunkt i dette rettssyn på arbeidernes stilling finner Arbeidsretten det ikke nødvendig å gå inn på, om Nidaros kommune har en rettsplikt av kontraktmessig eller annen art til å holde siloen

åpen for Foldal Verk. Selv om kommunen har en sådan rettsplikt overfor Foldal Verk, kan hver enkelt arbeider si op sin plass ved siloen og slutte etter lovlig opsigelse. Og den samme rett har de til å si op i fellesskap, medmindre en fellesaksjon kommer i strid med den fredsplikt som etter vanlig tariffrett eller særlig avtale er pålagt dem i tariffperioden.

Hadde kommunen av hensyn til sine plikter overfor Foldal Verk som kontrahent eller trafikant ment det nødvendig å pålegge arbeiderne en særlig fredsplikt utover den vanlige tariffplikt og sikre sig mot en arbeidsstans som den her omhandlede, måtte kommunen under tarifforhandlingene ha tatt sine reservasjoner. Så er ikke gjort. Og det foreligger intet som gir grunn til å forutsette at den annen part i tarifforholdet — Kommuneforbundet — uten at noget krav var reist fra kommunens side har villet pålegge sig selv og sine medlemmer andre og større bånd i tariffperioden enn de som følger av vanlige tariffregler.

Disse samme betraktninger fører til at kommunen heller ikke kan vinne frem med at de særlige samfunnsinteresser den representerer i sin egenskap av kommune, må skape en tariffestet særlig fredsplikt for kommunearbeiderne utover den som ellers kan utledes av en tariffavtale.

Stillingen er i så måte den samme, hvad enten tariffavtale er sluttet eller ikke. Uten tariffavtale vilde kommunen ikke i kraft av lov eller arbeidsavtaler kunne hindre en etter lovlig opsigelse av plassene iverksatt sympatistreik. Med tariffavtale har kommunen sikret sig en viss arbeidsfred, men ikke utover hvad der ellers gjelder i tarifforhold. Og nogen forandringer med hensyn til rettigheter og plikter etter tariffavtalen er heller ikke skapt ved at arbeiderne hadde godtatt den ordning som kommunen hadde gått med på ved formannskapsvedtaket av 14 januar 1930.

Hvorvidt det er billig og rimelig eller tilbørlig at kommuner gjennom en sympatistreik kastes inn i en arbeidskamp som er dem helt uvedkommende, er et spørsmål som ligger utenfor hvad Arbeidsretten har å ta standpunkt til, når det ikke foreligger lovbestemmelser som setter kommuner i en særstilling i så henseende. Arbeidsretten har å prøve det rent *rettslige* spørsmål, om Kommuneforbundet i forhold til Nidaros kommune har en *kontraktsmessig* tariffplikt til ikke å gå til en sådan sympatistreik som den her omhandlede. Uten en sådan kontraktsplikt er det ikke rettsstridig av forbundet å gå til sympatistreiken, og følgelig er det heller ikke rettsstridig å gå til den under en streik eller vanlige blokade av arbeidsplassene.

Når det fra kommunens side er nevnt at sympatistreiken, om den var lovlig, vilde sette meglingsinstitusjonene ut av funksjon, synes dette å måtte skyldes en misforståelse. Arbeidsopsigelsene i anledning av sympatistreiken skulde meldes, og er meldt, til meglingsmyndighetene, som har sin rett etter arbeidstvistloven til å gripe inn overfor denne arbeidsstans på samme måte som overfor enhver annen arbeidsstans.

Kommunen har endelig gjort gjeldende, at den form opsigelsene

har fått ikke tilfredsstillende kravene til gyldig opsigelse av de individuelle arbeidsavtaler. Dette er et spørsmål som ligger utenfor Arbeidsrettens domsområde. Arbeidsretten har å avgjøre, om den av Kommuneforbundet varslede sympatistreik var i strid med partenes tariffavtale. Et helt annet spørsmål er det, om den opsigelse som foreligger har løst arbeiderne fra deres arbeidsavtaler med kommunen. En tvist derom må bringes inn for de vanlige domstoler.

Efter det som således er anført må Kommuneforbundet og dets stedsstyre i Nidaros bli å frifinne.

Rettens medlemmer *Aubert, Alex. Christiansen og Heyerdahl*, som går ut fra at den kollektive opsigelse av de arbeidere ved Foldal Verk som hadde individuell arbeidskontrakt var ulovlig, mener at arbeidsforholdet er endelig løst efter at nevnte arbeidere nedla arbeidet den 21 mai 1929.

Verket har senere fortsatt med en arbeidsstokk, dels bestående av sine tidligere arbeidere som ikke stod i organisasjonen, dels bestående av nye arbeidere, samt inngått på en 3-årig tariffavtale med nevnte arbeidsstokk.

Det spørsmål som for nærværende foreligger til løsning av Arbeidsretten er da, hvorvidt Norsk Kommuneforbund kan gå til sympatiaksjon like overfor Nidaros kommune og støtte en annen organisasjon i kamp for å opnå tariff med Foldal Verk, som den er helt løst fra, og hvor det allerede er etablert ordnede arbeidsforhold ved en 3-årig tariffavtale, mens denne bedrift og dens arbeidsstokk på sin side ikke skulde ha nogen som helst rettsbeskyttelse eller annet middel til å motvirke denne aksjon.

Det ansees lite tenkelig at Nidaros kommune og Norsk Kommuneforbund ved inngåelse av tariffen kan ha hatt et slikt forhold for øie, særlig da aksjonen gjelder et anlegg — kissiloen i Iilsviken — som står til almen benyttelse i samfundets interesse.

Man må gå ut fra at det alltid er kontrahentenes forutsetning ved inngåelse av tariffavtaler, at landets øvrige rettsforhold og rettsregler er uberørt av tariffavtalene, som forutsetter disse reglers eksistens og hviler på dem. Det må være i strid med gjeldende rett å ville *twinge* nogen til å bryte inngått kontrakt eller avtale — ved nærværende i forholdet mellom Nidaros kommune og Foldal Verk —, og den regel endres ikke, fordi om midlet til sådan tvang er streik.

Vi finner derfor at den opsigelse til betinget sympatistreik som er gitt ved skrivelse av 1 april 1930 fra Norsk Kommuneforbund til Nidaros formannskap må være i strid med forutsetningene for gjeldende tariff.

Arbeidsretten finner at partene bør bære hver sine omkostninger

Domsslutning:

1. Norsk Kommuneforbund og dets stedsstyre i Nidaros frifinnes
2. Partene bærer hver sine omkostninger.

Paal Berg.

D. H. Christiansen.

Otto Aubert.

Alex. Christiansen.

Alf Hansen.

F. Heyerdahl.

Fredrik Karlsen.

Det egner sig ikke i en beretning å anstille betraktninger, og innskrenker man sig til å referere de faktiske ting.

Som foran nevnt inntrådte i desember en endring i konflikt-situasjonen, idet det efter foranledning av Socialdepartementet blev optatt forhandlinger ved den nye riksmeglingsmann advokat Clausen.

Det første møte avholdtes den 20 desember, hvori deltok representanter for alle interesserte parter. Forhandlingene fortsatte også den 22 og 23, men intet forslag fremkom.

Ny megling blev berammet til 8 januar 1931.

Når avslutningen av denne konflikt skjedde så umiddelbart efter årsskiftet 1930—31, finner vi det mest hensiktsmessig å ta med i beretningen for 1930 også avslutningen, selv om den først skjedde i 1931.

I meglingsmøte 10 januar fremsatte Riksmeglingsmannen følgende forslag:

I. Almindelige bestemmelser.

De i overenskomsten av 15. februar 1929 mellem Norsk Arbeidsgiverforening og Bergverkernes Landssammenslutning på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund på den annen side inneholdte bestemmelser i §§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 10 gjelder også for denne overenskomst.

II. Lønnssatser.

	Minstelønn	
	i akkord.	i dagarbeide.
Skakthuggere: Første 12 mdr.	kr. 0.71 pr. time	kr. 0.86 pr. time
— Utlærte	0.79 " "	0.94 " "
Øvrige arbeidere i gruben	0.71 " "	0.86 " "
Arbeidere i dagen	0.64 " "	0.79 " "
Spesialarbeidere	0.71 " "	0.89 " "
Fagarbeidere: Verkstedsarbeidere og smeder	0.93 " "	0.93 " "
— Hjelpearbeidere	0.82 " "	0.82 " "

Ved beregning av ferielønn for timelønnede arbeidere, som har sommertillegg — 18 øre pr. time i tillegg til de foran nevnte satser i månedene mai, juni, juli, august og september — medregnes dette i beregningen av ferielønnen.

Denne utregnes efter den midlere fortjeneste i 12 måneder før ferietiden.

III.

Barakkeleien fastsettes til kr. 4.00 pr. måned pr. mann for hus og elektrisk lys, hvor sådant er innlagt.

IV.

De forandringer som den forannevnte overenskomst av 15. febr. 1929 måtte undergå ved eventuell revisjon i 1931 med hensyn til

almindelige bestemmelser og lønsvilkår skal uten videre gjelde for partene i nærværende overenskomst, således at det nuværende forhold mellem lønssatsene i de to overenskomster forblir uforandret.

V. Utløpstid.

Denne overenskomst gjelder til 31. desember 1931 og videre et år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies innen 1. desember s. å.

I anledning ophøret av arbeidsstansen gjelder følgende bestemmelser:

1. De tidligere arbeidere inntas ved bedriften innen 1. septbr. 1931 — herav minst 100 mann innen 1 juli 1931 — under forutsetning av at det kan skaffes beskjefteigelse for disse ved de nevnte terminer. Inntagelsen av arbeidere skjer efter hvert som tekniske og forretningsmessige hensyn tillater det.

De av de tidligere arbeidere som ikke er kommet i arbeide innen 1 september 1931 er fortrinsberettiget til inntagelse når bedriften trenger arbeidere.

Ingen trakassering skal finne sted fra nogen av partene.

2. Senest den 1 juli 1931 stilles til disposisjon for de tidligere arbeidere: a) de tidligere til familieleiligheter benyttede boliger med undtagelse av de 20 leiligheter som nu er bebodd, b) 50 av løskarlplassene (i barakkene).
3. Når bedriftshensyn nødvendiggjør opsigelser skal disse foregå under hensyntagen til hvor lang tid den enkelte arbeider har vært beskjefteiget ved bedriften, således at den som har den korteste tid opsiges først.

Oslo den 10 januar 1931.

Andr. Clausen (sign.)

Ved behandlingen av Riksmeglingsmannens forslag i Grubearbeiderforeningen den 15 januar blev forslaget forkastet med 164 mot 15 st.

Saken blev optatt til fornyet behandling i foreningen den 17 januar. Resultatet av behandlingen blev praktisk talt det samme som i møte 15 ds., idet forslaget forkastedes påny med 160 mot 10 stemmer.

På grunn av visse inntråtte omstendigheter og efter foranledning fra Riksmeglingsmannen, og enn videre som følge av at det kunde antas mulig å få en nærmere presisering av forholdet med inntagelsen av de gamle arbeidere, som var den egentlige årsak til forkortelsen. blev saken ennu en gang optatt til behandling i Folds Grubearbeiderforening 25 januar. I dette møte deltok representanter for landsorganisasjonen og forbundet.

Sakens behandling resulterte i opsettelse av en del nærmere

bestemte minimumskrav for konfliktens bileggelse, og man fikk mandat til å avslutte overenskomsten dersom bedriften aksepterte minimumskravene.

Riksmeglingsmannen sammenkalte representanter for partene til møte den 26 januar i Nidaros. Etter en del forhandlinger opsatte Riksmeglingsmannen en protokoll som helt ut inneholdt de av foreningen opsatte minimumskrav som akseptertes av Foldal Verk.

Protokollen er sålydende:

I.

Ad inntagelse av arbeidere.

1. Selskapet inntar straks 75 av de tidligere arbeidere, hvorefter den av fagorganisasjonen iverksatte blokade øieblikkelig opheves.
2. Innen utgangen av mai 1931 skal ytterligere 50 av de tidligere være inntatt.
3. Innen 1 september 1931 skal resten av de tidligere arbeidere være inntatt.
4. Hvis det innen de frister som er nevnt foran under 2 og 3 ikke er inntatt det antall arbeidere som det er nevnt av de grunner som selskapet mener er omhandlet i Riksmeglingsmannens forslag (tekniske og forretningsmessige grunner) er Foldal Grubearbeideres Forening berettiget til å innbringe spørsmålet om hvorvidt de grunner som selskapet påberoper sig, i virkeligheten foreligger, for Riksmeglingsmannen til endelig avgjørelse av ham.
5. Dersom ikke alle de tidligere arbeidere er inntatt innen 1 september 1931, er de fortrinsberettiget til inntagelse senere.

II.

Foranlediget ved at det under de tidligere forhandlinger viser sig å ha vært nogen misforståelse tilstede med hensyn til antallet av barakkerum, var man enige om å forhøie det i Riksmeglingsmannens forslag punkt 2 litra b nevnte antall 50 til 85.

III.

På grunn av særlige forhold var man enige om, som en forutsetning, at taugbanebetjeningen på Alvdal skal ha tilbake sine tidligere plasser.

Hermed var avsluttet en av de mest hårdnakkede og opsiktsvekkende konflikter man har vært oppe i her i landet.

Da dette skrives, 14 februar 1931, var ennå ikke arbeidet igangsatt, og konflikten er derfor ikke formelt avsluttet, idet blokaden står ved makt, inntill det omforenede antall arbeidere er inntatt.

Retssaken om de tilbakeholdte lønninger pågår fremdeles, idet forbundet appellerte Nord-Østerdals herredsretts dom av 10 juni

1930, og verserer saken nu ved Overretten i Nidaros, saken føres for forbundet av advokat Emil Stang. Det er ikke mulig, på dette tidspunkt, å ha nogen formening om når det endelige domsresultat foreligger, da man må regne med at saken kommer, i siste instans inn for høiesterett.

A/S Framfjord Talcmill.

Umiddelbart etter at arbeiderne ved denne bedrift var organisert, optok de arbeidet for å få overenskomst opprettet, men viste det sig at bedriften motsatte sig inngåelse av overenskomst og var i det hele tatt uvillig til forhandlinger.

Plassene blev derfor besluttet opsagt til fratredelse 31 juli 1930 hvilken datum arbeidsstansen intrådte.

Efter en rekke forhandlinger, som på forbundets vegne førtes av Bergens og fylkenes samorganisasjon, opnåddes enighet om overenskomst, som er sålydende:

Overenskomst

mellem A/S Framfjord Talcmill på den ene side og Norsk Arbeidsmannsforbund og dets avdeling Framfjord Arbeiderforening på den annen side.

§ 1.

Normallønnen fastsettes til kr. 0.90 pr. time.

§ 2. *Arbeidstid.*

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke i gruben og i møllen ikke over 46 timer pr. uke.

Inndelingen av arbeidstiden fastsettes ved forhandling mellem bedriften og arbeidernes organisasjon på stedet.

§ 3. *Overtidsprocenter.*

Overtidsarbeide betales med følgende tilleggspocenter:

Arbeide i de 5 første virkedager i uken betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer og forøvrig med 50 pct. Arbeide på lørdager og dager før helligdager efter den ordinære arbeidstid og arbeide på sønn- og helligdager inntill neste virkedags morgen, betales med 100 pct.

§ 4. *Ferie og feriegodtgjørelse.*

Ferien fastsettes til 8 arbeidsdager med en feriegodtgjørelse av 3.2 pct. Ferien skal gis i månedene juli—august. Bedriften skal hvis ikke særlige grunner hindrer det, gi beskjed 14 dager i forveien.

Enhver arbeider som har vært ansatt ved bedriften i et tidsrum av 4 uker godskrives feriegodtgjørelse fra tiltredelsesdagen. Feriegodtgjørelsen beregnes for tidsrummet 1 juli det ene år til 1

juli det påfølgende år. Feriegodtgjørelsen beregnes med 3.2 pct. av den optjente lønn i bedriften. Hvis en arbeider slutter før feriens avholdelse skal han utbetales sin feriegodtgjørelse 1 august, beregnet etter 3.2 pct. av den av ham optjente lønn i bedriften.

§ 5. *Opholdsbod.*

Bedriften plikter å skaffe rummelig, trekkfri bod med ildsted eller annet like godt rum til opphold under hviletiden, og et privet i tilbørlig avstand fra oppholdsrummet. Boden må ikke belemres med materialer. I boden skal finnes et husapotek med nødvendige forbindings saker. Bedriften plikter å holde boden ordentlig ren.

§ 6. *Akkordbestemmelser.*

Denne overenskomst skal ikke være til hinder for at særskilte akkordavtaler kan treffes. Dog skal minstelønnen (normallønnen i § 1) også være gjeldende som garanti for akkordarbeide.

§ 7. *Attester.*

Når en arbeider forlater en bedrift, enten det skjer ved eget ønske eller han blir sagt op, uansett av hvilken grunn, skal det gis ham en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde:

Navn, fødselsår og datum. Når begynt i bedriften. Når sluttet (uten anførsel av årsak). Fag. Timelønn da han forlot sitt arbeide. Tiden for siste ferie eller sidste feriegodtgjørelse.

§ 8. *Twisters behandling.*

Enhver tvist mellom bedriften og dens arbeidere, som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellom bedriftens leder og arbeiderne, de sistnevnte ved sine tillitsmenn. Hvis enighet ikke oppnåes, eller hvis det gjelder en tvist mellom organisasjonene, skal forhandlingene optas mellom vedkommende forbund og bedriften eller de disse dertil bemyndiger. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager etter skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Tvist som angår denne overenskomst kan ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten. Foranstående bestemmelser innskrenker ikke arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans som er besluttet eller godkjent av bedriften eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 9. *Overenskomstens varighet.*

Denne overenskomst som trer i kraft fra 1 juli 1930 gjelder til 1 juli 1932 og videre et år ad gangen, med mindre den skriftlig oppsies av en av partene med 1 — en — måneds forutgående varsel.

Protokoll.

1. Partene er enige om at arbeiderne erholder ferie for inneværende år i overensstemmelse med denne overenskomst.

2. Den gjensidige opsigelse er 14 fjorten — dager.
3. De arbeidere som var beskjeftiget gjeninntas.
4. Ved opsigelse på grunn av arbeidsinnskrenkning tas hensyn til anciennitet og forsørgelsesbyrde. Ved gjeninntagelse etter en arbeidsinnskrenkning er de således opsakte fortrinnsberettiget forsåvidt fagmessige hensyn tillater det og deres arbeidsforhold ikke gjør gjeninntagelse umulig.

Bergen den 1 oktober 1930.

Framfjord Talemill,
Jacob Kjøde.

Norsk Arbeidsmands-Forbund,
Nils Hansen.

Røros Verk.

Ved nevnte bedrift har arbeidsforholdene vært ytterst slette i lengere tid, og i begynnelsen av året 1930 så det ut som man stod foran en hel nedleggelse av bedriften, idet den støtte bedriften i de senere år har erholdt av statsmidler ikke muliggjorde dens fortsatte drift.

Arbeidet blev derfor optatt (etter initiativ av de interesserte kommuner) for en refinansiering og modernisering av verket. Det oppnåddes på dette område et resultat som de interesserte fant tilfredsstillende.

I forbindelse hermed reistes spørsmålet om å få i stand en overenskomstmessig ordning angående lønns- og arbeidsvilkårene for arbeiderne, og blev det fra verkets side rettet anmodning til de stedlige organisasjoner herom, derefter konferanse med forbundets formann, som på dette tidspunkt oppholdt sig på Røros i ferie og som erklærte sig villig å opta forhandlinger snarest mulig.

Efter at saken var behandlet i de interesserte foreninger avholdtes konferanse med verkets bestyrer på Røros den 23 august, hvori deltok representanter for de stedlige organisasjoner ved foreningenes formenn, og for forbundet møtte forbundets formann. Konferansen var kun av orienterende art. De egentlige forhandlinger påbegyntes den 9 september og pågikk i flere møter. Det viste sig imidlertid å være mange vanskeligheter å overvinne, særlig med hensyn til overenskomstens varighet og ferispørsmålet. Bedriften holdt urokkelig fast på at overenskomstens varighet måtte settes til minst tre år, og den motsatte sig bestemt å gå med på ferie i den første overenskomstperiode.

Efter gjentagne forhandlinger med bedriftens representanter og behandling i de stedlige organisasjoner, fant arbeidernes representanter å kunne gå med på et forslag i overensstemmelse med bedriftens krav angående varighet og ferie.

Begrunnelsen herfor var, at man fant det mere i overensstem-

melse med arbeidernes interesser å få en overenskomst selv med de mangler den vilde lide under ved godtagelse av bedriftens krav, enn at forholdet skulde fortsette uten overenskomst.

Overenskomstens innhold for øvrig er i overensstemmelse med bestemmelsene i bergverksoverenskomstens §§ 1, 2, 3, 4, 6, 7 og 10 de tre første avsnitt.

Lønnsbestemmelsene er følgende:

a. <i>Anleggsarbeide.</i>	Minstelønn	Timelønn.
	i akkord.	
	Kr.	Kr.
1. Fjell-, jord- og cementarbeide	0.70	0.75
2. Fagarbeidere		0.85
b. <i>Produksjonsarbeide.</i>		
1. For alt arbeide i som under dagen (ved grubene og hytten)	0.70	0.70
2. I særlige tilfelle og for arbeidere hvis arbeidsevne på grunn av sykdom, alderdom og vanførhet er nedsatt, fastsettes timelønnen som hittil til		0.60

I fellesmøte av de interesserte foreninger den 12 oktober blev forslaget godkjent.

Store Norske Spitsbergen Kullkompani.

Overenskomsten av 1 oktober 1929 blev av begge parter opsagt til utløp 1 oktober 1930.

Allerede 24 juni påbegyntes foreløbige forhandlinger på Spitsbergen. Disse forhandlinger avsluttedes 27 juni uten resultat.

Fortsatte forhandlinger blev optatt i Oslo den 9 juni. For arbeiderne på Spitsbergen møtte under disse forhandlinger Ole Negaard og Egil Ludvigsen.

Disse forhandlinger pågikk med daglige møter til 15 juli, og enedes partenes representanter om følgende forslag:

(Vi inntar kun de omforenede endringer i overenskomsten av 1929 som finnes i beretningen 1929 side 50—59.)

I § 2, *lønn*: Kutterhjelpere avlønnes med 95 pct. av kutterkjørernes fortjeneste. *Hjelpere som etter 6 måneders tjeneste godtgjør at de er habile kutterkjørere avlønnes som sådanne.*

§ 7. *Overtids-, natt- og helligdagsarbeide.*

Punkt 2 i denne paragraf får følgende ordlyd:

For avbrutt arbeide (arbeide som ikke faller i flukt med det ordinære skift) betales 100 pct. tilleg. Det betales minst for to timer selv om arbeidet varer kortere. Arbeide som skjer i sammenheng med det ordinære skift og påbegynnes 4 timer eller derover før skiftets begynnelse, regnes for avbrutt arbeide og betales med 100 pct.

§ 9, kost etc. I punkt 5 settes kr. 4.00 pr. dag istedetfor kr. 5.00. Forøvrig uforandret.

§ 10. *Feriegodtgjørelse.*

Punkt 3 i denne paragraf får følgende ordlyd:

Skoft utover henholdsvis 8 og 4 dagers sammenlagt varighet i ferieoptjeningstiden blir å fratrekke med et tilsvarende antall dager i ferien og feriegodtgjørelsen. Det regnes ikke som skoft når vedkommende arbeider har fått permisjon.

For øvrig blir overenskomsten av 1929 uforandret.

Forhandlernes forslag blev godkjent av begge parter.

Sulitjelma Aktiebolag.

(*Smeltehytten.*)

Ved igangsettelsen av den nye smeltehytte i Sulitjelma 1929 blev det opprettet avtale angående lønnsvilkårene, og en del særbestemmelser som følge av bedriftens art.

Timelønnen for førstemann settes til kr. 1.35 og for de øvrige arbeidere til kr. 1.27 pr. time. Ved eventuell stans i hyttedriften betales førstemann kr. 1.40 og de øvrige arbeidere kr. 1.32 pr. time når arbeide utføres i hytten.

Foruten de fastsatte timelønninger erholdes 5 øre pr. tonn produsert kobber pr. måned, som beregnes efter en minimumsproduksjon av 12 tonn pr. døgn.

Overenskomstens varighet sattes til 31 mars 1930. Arbeiderne besluttet å opsi overenskomsten til den fastsatte tid og krevet en del forbedringer i så vel lønn som særbestemmelser. Forhandlinger herom blev optatt 24 februar og avsluttedes 1 mars, idet man da enedes om et forslag til foreleggelse for arbeiderne til behandling.

Ved endel ytterligere forhandlinger på stedet lyktes det å komme til et endelig resultat, som hvad lønningene angår gikk ut på et tillegg i kobberprocenten av 5 øre pr. tonn. Hertil kommer at bedriften gikk med på å gjennomføre en del forbedringer ved anlegget. Likeledes opnåddes et ekstra tillegg for fagarbeiderne under reparasjonsarbeidet i smeltehytten.

Overenskomstens varighet sattes til 31 mars 1931.

Opdal Stenindustri.

Ved denne bedrift har det så vel i 1929 som 1930 vært en hel del vanskeligheter med hensyn til utbetaling av arbeidernes tilgodehavende lønn.

På grunn av at de innestående beløp blev meget store, så

arbeiderne sig nødsaget til i mai å gå til arbeidsnedleggelse for derved å tvinge bedriften til å foreta oppgjør. Arbeidsstansen varte 5—6 uker før nogen ordning kom i stand.

Umiddelbart etter at arbeidet var gjenoptatt merket man sendrektighet med utbetaling av lønningene. Det gikk dog med adskillig besvær til desember, men da var det på ny oparbeidet store restanser, og arbeidet blev igjen nedlagt 8 desember 1930 som følge av disse årsaker. Stansen pågikk ved årets utgang.

Jomås gruber.

I juni måned innleddes forhandlinger mellom representanter for nevnte bedrift og arbeiderne; Aust-Agder fagl. Samorganisasjon deltok på forbundets vegne. I forhandlingsmøte den 18 juli enedes forhandlerne om følgende forslag til overenskomst, som blev godkjent av begge parter:

Overenskomst

angående lønns- og arbeidsvilkårene mellom C. P. Collin ved dennes grubedrift i Froland på den ene side og Norsk Arbeidsmannsforbund og dets avdeling Jomås Grubearbeiderforening på den annen side.

§ 1. *Lønnssatser.*

Arbeiderne garanteres en minstelønn av kr. 0.85 pr. arbeidet time. Minstelønnen utbetales også som forskudd i akkord.

§ 2. *Akkordarbeide.*

Akkordarbeide forutsettes anvendt.

Akkordprisen fastsettes gjennom fri forhandling mellom akkordlaget og arbeidsgiveren eller den han bemyndiger dertil.

Akkordprisen fastsettes ved arbeidets begynnelse, medmindre begge parter er enig om å utsette hermed nogen tid.

Ved akkordens utsettelse skal det utskrives akkordseddel med angivelse av pris og tydelig fastsatt hvor mange arbeidere som omfattes av akkorden og på hvilken måte akkorden skal utføres.

En akkord skal som regel ikke strekke sig utover 8 uker.

Opgjør blir å utregne og fordele i henhold til de av hver enkelt arbeider utførte antall timer.

§ 3. *Ekstraarbeide.*

For ekstraarbeide utenfor den utsatte akkord betales den gjeldende minstelønn.

§ 4. *Overtidsarbeide.*

Ethvert arbeide utover den almindelige 8 timers dag skal betraktes som overtidarbeide og for dette skal betales ekstra.

Hvor overtiden faller mellom søndag aften kl. 10 og lørdag em. kl. 6 betales 25 pct. av minstelønnen i tillegg.

Mellom lørdag em. kl. 6 og søndag aften kl. 10: 50 pct. av minstelønn i tillegg.

Ekstrabetalingen for overtid utbetales ved den ordinære lønningdag.

§ 5. *Utbetaling av lønn.*

Lønningsuken utløper annen hver torsdag og lønningene utbetales påfølgende lørdag.

Akkordbok med oppgave over akkordoppgjøret tilstilles akkordlaget. Lønningene utbetales i arbeidstiden.

§ 6. *Ferie.*

Enhver arbeider som har vært ved bedriften i 4 uker, godskrives en ferielønn fra tiltredelsesdagen, svarende til 4 pct. av vedkommendes timelønn.

Ferien fastsettes til 12 arbeidsdager, og gis i tiden 15 mai til 15 september.

Ferieåret regnes fra 15 mai det ene år til 15 mai det annet.

Ferielønnen utbetales ved den lønningdag som kommer før den dag vedkommende arbeider får sin ferie.

§ 7. *Overenskomstens varighet.*

Foranstående overenskomst gjelder fra den dag den er vedtatt av begge parter til 30 april 1932 og opsies med 30 dagers varsel fra en av partene.

Er overenskomsten ikke opsagt innen 1 april 1932, gjelder den fremdeles et år ad gangen.

Rødsand gruber A/S.

Overenskomsten for denne bedrift utløp 1 august. Denne var opsagt av bedriften. I den anledning avholdtes et forhandlingsmøte i Oslo 4 juni, hvori deltok for selskapet direktør Normann og for forbundet Ødegaard og Henriksen. For foreningen Iver O. Brekken. Selskapet krevde at de gjeldende lønnsatser blev redusert med 10 øre pr. time. Det kom ikke til nogen enighet i dette forhandlingsmøte, da man ikke fant å kunne gå med på selskapets krav om reduksjon.

De videre forhandlinger blev utsatt, og bedriften erklærte at de i overenskomsten gjeldende lønnsatser inntil videre ikke vilde bli redusert. Etter fornyet krav fra bedriften blev det igjen den 14 november avholdt forhandlingsmøte, denne gang på Rødsand gruber, hvor Chr. Henriksen møtte for forbundet. Bedriften fastholdt sitt tidligere krav angående reduksjon av lønningene. Bedriften hadde på det daværende tidspunkt på grunn av dårlige avsetningsforhold

innskrenket arbeiderantallet fra mellom 50—60 mann til 19. Heller ikke ved disse forhandlinger kom man til nogen enighet.

Som følge herav var det ved årets utgang ikke blitt enighet om nogen ny overenskomst, men arbeidet fortsetter på de gamle lønninger.

Knaben Molybdængruber A/S.

Fra foreningen mottok man i skrivelse av 4 mai meddelelse om at den hadde besluttet å opsi overenskomsten. Man oversendte da denne opsigelse til bedriften med krav om forhandlinger om ny overenskomst. Bedriften har tidligere ikke vært medlem av Bergverkenes Landssammenslutning, men mottok man som svar på vår henvendelse til bedriften meddelelse om at den hadde tilsluttet sig B. V. L. Som følge herav blev forhandlingene optatt med Bergverkenes Landssammenslutning.

Ved bedriftens tilslutning til landssammenslutningen, blir overenskomsten i bergverksindustrien automatisk å gjøre gjeldende for denne, og inntar vi nedenfor den i forbindelse med forhandlingene opsatte protokoll:

Forhandlingsmøte i anledning opprettelse av ny overenskomst for A/S Knaben molybdængruber avholdtes *mandag 23 juni 1930*.

Til stede: For Norsk Arbeidsgiverforening: Kontorchef Rogstad. For bedriften: Direktør Blekum. For Norsk Arbeidsmannsforbund: Sekretær Henriksen. For Norsk Arbeidsmandsforbund avd. Knaben: Hr. Glendrange.

Man diskuterte de foreliggende forhold.

Nytt møte avholdtes *tirsdag 24 juni 1930*. De samme til stede.

Onsdag 25 juni 1930 fortsattes forhandlingene. De samme til stede samt direktør Sverre.

Man enedes om følgende forslag:

Den for de øvrige B. V. L. tilsluttede bergverk inngåtte overenskomst gjøres gjeldende for A/S Knaben molybdængruber fra 1 juli 1930, så vel hvad de almindelige bestemmelser som minstelønns-satser angår.

Protokolltilførsel.

Begge parters representanter er enige om at forutsetningen ved inngåelsen av denne overenskomst skal være at hverken feriegodtgjørelse eller ferie kan kreves inneværende år.

På den annen side er det forutsetningen at det nugjeldende lønnsnivå for timelønnede fag- og spesialarbeidere som oppfyller de i overenskomsten fastsatte betingelser, ikke skal reduseres i løpet av nærværende overenskomsts gyldighetstid.

Forutsetningen for denne protokolltilførsel er videre den at disse særbestemmelser ikke skal kunne påberopes av nogen av partene, når nye tariffavtaler skal treffes.

Begge parters representanter forpliktet sig til å anbefale nærværende forslag til vedtagelse.

Man enedes om å avgi svar, hvorvidt forslaget var vedtatt, *tirsdag 1. juli*.

*N. W. Rogstad. G. Blekum. Chr. Henriksen. S. H. Sverre.
L. Glendrange.*

Stryger & Julsrud feltspatgruber, Degernes.

Denne bedrift eies av et fransk selskap med Harald Thiis som disponent. Arbeiderne ved bedriften — ca. 25 mann — blev organisert i tilslutning til vårt forbund høsten 1929. Lønningene ved denne bedrift var kr. 5.00 pr. dag. Det var ingen bestemmelser for øvrig ang. lønns- og arbeidsvilkårene og heller ikke ferie.

I begynnelsen av 1930 oversendte man bedriften forslag til overenskomst med krav om forhandling. Forhandlingene resulterte i at det blev opprettet følgende overenskomst:

Overenskomst

mellem Stryger og Julsrud Feltspatgruber (F. Bapterosses & Co., Frankrike) på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og dets forening, Degernes Grubearbeiderforening på den annen side.

§ 1. Almindelige bestemmelser.

1. Selskapet forplikter sig til ikke å ansette nogen arbeider på ringere betingelser enn hvad det i denne overenskomst er fastsatt.
2. Arbeidere under 19 år samt arbeidere, hvis arbeidsevne på grunn av alderdom, sykdom eller vannførhet er nedsatt, betales etter overenskomst mellom selskapet og den enkelte arbeider.

§ 2. Ordinær arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke. Anvendes det under dagen 8 timers arbeidsdag uten fast middags-hvil, er det arbeiderne tillatt i de under arbeidet fallende pauser å nyte medbragt mat.

§ 3. Overtidsarbeide og nattskift.

- a. Overtidsarbeide kan anvendes i den utstrekning som gjeldende lov hjemler. Overtidsarbeide bør innskrenkes til det minst mulige, og i særdeleshet ikke overdrives av eller overfor den enkelte arbeider.
- b. Arbeiderne skal også innenfor rammen av den i lovene fastsatte begrensning av adgangen til overtidsarbeide enkeltvis være berettiget til fritagelse for overtidsarbeide ved særlige anledninger som møter m. v. samt også av andre private grunner.
- c. Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprosenter:
 - Overtidsarbeide på lørdager og dager før helligdager efter kl. 2 samt på søn- og helligdager inntil siste helligdags aften

kl. 10 betales med 100 pct. av timelønnen. Arbeidere, hvis ordinære skift ender før kl. 2 em. på lørdager og dager før helligdager betales for overtidsarbeide mellom skiftets slutt og kl. 2 em. 50 pct. Overtidsarbeide utenfor denne tid betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer, for øvrig med 50 pct.

For overtidsarbeide som ikke skjer i fortsettelse av vedkommende ordinære arbeidstid og pådegynnes senere enn 3 timer derefter, betales vanlig overtidsprosenttillegg inntil kl. 9 em. og derefter 100 pct.

- d. Ved skiftarbeide regnes skifttiden for ordinær, hvad enten den faller om dagen eller om natten, på hverdager eller på søn- og helligdager.

For ordinært skiftarbeide på søn- og helligdager gis enhver arbeider et tillegg av 50 pct. av timelønnen. Med søn- og helligdagsarbeide forstås arbeide fra kl. 10 aften på lørdager og dager før helligdager inntil kl. 10 søndag- eller siste helligdags aften.

For skiftarbeide fra nyttårsaften kl. 10 til 1 nyttårsdagsaften kl. 10, fra påskeaften kl. 10 til 2. påskedags aften kl. 10, fra pinseaften kl. 10 til 2den pinsedags aften kl. 10 og fra juleaften kl. 2 em. til 2. juledags aften kl. 10 betales et tillegg av 100 pct.

- e. Som overtidsarbeide regnes alt arbeide utenfor den for vedkommende arbeide fastsatte ordinære arbeidstid med fradrag av den til spisning og hvile medgatte tid.

§ 4. Bestemmelse om lønn.

Timelønn kr. 0.80 pr. time.

I tilfelle av akkord benyttes skal den gjeldende timelønn være garantert som forskudd.

§ 5. Tillitsmenn.

- De tillitsmenn, som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som representanter og talsmenn for de organiserte arbeidere. Disse tillitsmenn skal være ansatt ved bedriften. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles bedriftens leder.
- Tillitsmennene er forpliktet til så vel overfor sin organisasjon som overfor bedriften å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet.
- Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til verkets bestyrer eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.
- De arbeidere, som er valgt til tillitsmenn inntar for øvrig ingen særstilling ved bedriften, dog forutsettes at tillitsmennene ikke avskjediges med mindre saklige grunner herfor er til stede.

§ 6. Attester.

Når en arbeider forlater bedriften, enten det skjer efter eget ønske eller han blir opsagt, uansett av hvilken grunn, skal det gis ham en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn, fødselsår og datum.
2. Når begynt i bedriften.
3. Når sluttet (uten anførsel av årsak).
4. Fag.
5. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjørelse.
6. Timelønn, da han forlot sitt arbeide.

§ 7. Ferie.

Enhver arbeider, som har vært ansatt ved bedriften i et sammenhengende tidsrum av 12 uker har rett til en årlig sammenhengende ferie av 6 dager med full timelønn. Feriepengene skal utbetales før ferien begynner. Tiden for ferien henlegges til tiden fra 15 mai til 15 september.

§ 8. Tvisters behandling.

Enhver tvist mellom en arbeidsgiver og hans arbeidere, som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellom vedkommende bedriftsleder og dens arbeidere, de sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Hvis enighet ikke opnåes skal forhandling optas mellom bedriften og Norsk Arbeidsmandsforbund. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager efter at skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Tvist som angår denne overenskomst, skal ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke bedriftens eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans, som er besluttet eller godkjent på organisasjonsmessig måte

§ 9. Utløpstid.

Denne overenskomst trer i kraft straks og gjelder til 1. juli 1930 og siden et år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies innen 1ste juni.

Oslo 24 februar 1930.

Norsk Arbeidsmandsforbund, *Chr. Henriksen*

Rakkestad 10 mars 1930.

Harald Thiis.

Overenskomstens varighet blev satt til 1 juli 1930 med 1 måneds opsigelse.

I skrivelse av 27 mai mottok man fra bedriften opsigelse av overenskomsten. I de forhandlinger som blev optatt om ny overenskomst krevet bedriften lønningene redusert til det de var før overenskomst blev oprettet. Arbeiderne på sin side krevet en forhøielse av 10 øre pr. time. I forhandlingsmøte den 11 august blev det enighet om å prolongere den tidligere overenskomst til 1 juli 1931

med den forandring at timelønnen blir forhøiet fra 80 til 90 øre pr. time.

Efter at overenskomsten var kommet i stand opsa bedriften halvparten av arbeiderne med den begrunnelse at det var dårlige avsetningsforhold og for høie lønninger. Foreningen krevet — for å undgå at nogen måtte slutte — at arbeidet blev rasjonert likt mellom samtlige arbeidere. Bedriften motsatte sig dette, men gikk døg til slutt etter gjentagne forhandlinger med på kravet. Imidlertid gikk bedriften til opsigelse av samtlige arbeidere til fratredelse den 17 desember. Dette blev av foreningen oppfattet som et angrep fra bedriftens side for å komme foreningen til livs og dermed de overenskomstmessige bestemmelser.

Efter at de gamle arbeidere hadde sluttet påbegyntes arbeide ved en ny grube under foregivende av en annen arbeidsgiver. Ved denne grube blev det inntatt helt nye arbeidere, og er den såkaldte disponent en som tidligere har arbeidet ved Stryger & Julsrud gruber. Arbeiderne ved denne grube har en betaling av kr. 5.00 pr. dag og for øvrig ingen overenskomstmessige betingelser. Det redskap og materiell som denne grube har, er hentet fra Julsrud gruber. Det er således all grunn til å anta at foreningens opfatning, at dette kun er en omgåelse av Stryger & Julsrud feltspatgruber for å komme foreningen til livs og derved den mellom organisasjonen og bedriften gjeldende overenskomst, er riktig.

Arbeiderne er ved årets slutt ledige, og har forbundet besluttet å forfølge saken.

Franzefoss kalkmølle, Sandvika.

Arbeiderne ved denne bedrift står tilsluttet Bærum Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening. Fra foreningen mottok man i skrivelse av 14 mai forslag til overenskomst med anmodning om at der blev optatt forhandlinger. I skrivelse av 28 mai oversendte man bedriften forslag til overenskomst med krav om forhandlinger. Ved efterfølgende forhandlinger blev det enighet om følgende overenskomst med varighet til 31 mars 1931:

Overenskomst

mellom *Franzefoss Kalkmølle, Sandvika*, på den ene side og *Norsk Arbeidsmandsforbund* og dets avdeling *Bærum Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening* på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkårene ved bedriften.

§ 1. *Arbeidstid.*

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke.

§ 2. *Lønn.*

1. Almindelige arbeidere kr. 1.30 pr. time.
2. Skytterbas kr. 1.40 pr. time.
3. Chauffører og maskinpasser beholder sin nuværende lønn i tariffperioden.

§ 3. *Akkordarbeide.*

Akkord skal kunne anvendes i den utstrekning som bedriften finner det nødvendig etter fri forhandling mellom arbeidsbestyreren og arbeiderne.

Den i overenskomsten fastsatte lønn gjelder som minstelønn og utbetales i forskudd.

§ 4. *Overtidsarbeide.*

Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprocenter: Arbeide i de 5 første virkedager i uken betales med 25 pct. for de første 2 arbeidstimer etter endt arbeidstid og senere med 50 pct. For overtidarbeide etter kl. 2 lørdager og dager før helligdager samt alle søn- og helligdager betales med 100 pct. tillegg.

§ 5. *Lønning.*

Lønning finner sted hver fredag. Lønningsuken løper ut hver torsdag. Denne bestemmelse skal ikke være til hinder for at der mellom bedriftens leder og dens arbeidere kan treffes avtale om annen lønningsdag.

§ 6. *Ferie.*

Enhver arbeider, som har vært ansatt ved bedriften i et sammenhengende tidsrum av 3 måneder har rett til 8 dagers sammenhengende ferie. Ferien skal gis i tidsrummet 15 mai til 15 september. Ved feriens inntredelse utbetales ferielønn, som motsvarer den enkelte arbeiders timelønn for de optjente feriedager.

Feriegodtgjørelsen beregnes fra den 15 mai det ene år til den 14 mai det annet år, dog således at det ikke kan oparbeides feriegodtgjørelse mere enn en gang i hvert kalenderår.

Hvis en arbeider slutter før han får anledning til å benytte en optjent ferie, utbetales han ved fratredelsen den optjente ferielønn.

Den sammenhengende effektive tjenestetid skal ikke betraktes som avbrutt ved arbeidsstans som skyldes:

- a) En midlertidig arbeidsstans på grunn av bedriftsmessige årsaker.
- b) Ordinær militærtjeneste.
- c) Legitimert sykdomsforfall.

§ 7. *Spisebarakker.*

Spisebarakken skal være i ordentlig stand, så den gir tilstrekkelig beskyttelse mot kulde og nedbør, og være forsynt med ovn, bord og benker og de nødvendige forbindelsessaker. Den må rengjøres minst en gang i uken.

§ 8. *Tillitsmenn.*

Arbeidernes tillitsmenn anerkjennes som representanter og talsmenn for disse. Disse tillitsmenn blir å velge blandt arbeiderne ved bedriften. Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig til bedriftens leder. Trakassering må ikke finne sted.

§ 9. *Twistebestemmelser.*

Enhver tvist mellom bedriften og dens arbeidere, som omfattes av denne overenskomst skal først søkes bilagt ved forhandlinger mellom bedriftens vedkommende og arbeiderne, de sistnevnte ved sine tillitsmenn. Hvis enighet ikke opnåes skal forhandling optas mellom vedkommende forbund og Frantsefoss Kalkmølle. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager etter at skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Enhver tvist som angår denne tariff kan ikke søkes løst ved arbeidsstans, man kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

§ 10. *Overenskomstens varighet.*

Denne tariff gjelder til 31 mars 1931 med 1 måneds forutgående opsigelse. Finner ingen opsigelse sted, gjelder den ytterligere et år ad gangen.

Oslo den 26 juni 1930.

Franzefoss Kalkmølle

W. B. Markussen.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Chr. Henriksen.

Th. Syversens Sandtak, Aker.

Efter forhandlinger mellom bedriften og Oslo og Omegns Anleggsarbeiderforening avsluttedes 1 mai følgende overenskomst:

Overenskomst for arbeide i sandtak.

§ 1. *Arbeidstid.*

Den ordinære arbeidstid er 48 timer pr. uke. Arbeidstidens fordeling fastsettes således, at den ordinære arbeidstid slutter de første 5 dager i uken kl. 5 (17) em. Lørdager samt dager før helligdager kl. 1 (13) em.

§ 2. *Akkordpriser og timelønn.*

For harpning av murersand, støpesand og singel betales kr. 0.15 pr. hl. Pussesand kr. 0.20 pr. hl.

Timelønnen fastsettes til kr. 1.40.

§ 3. *Ammunisjon og redskapshold m. m.*

a) Arbeiderne erholder fri redskap og materiell som er nødvendig til arbeidets utførelse samt fri ammunisjon.

b) Transport og oplastning av avfall fra avfallshaugen utføres på timelønn.

§ 4. *Ferie.*

- a) Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie av 12 virkedager med ferielønn i henhold til etterfølgende bestemmelser:
- b) Ferien gis som sommerferie i tidsrummet 15 mai til 15 september.
- c) Feriegodtgjørelsen beregnes med 4½ pct. av vedkommende arbeiders til enhver tid optjente lønn, som utbetales ham ved feriens begynnelse.
- d) Feriegodtgjørelsen for vedkommende arbeider beregnes fra tiltrædelsesdagen.

§ 5. *Utbetaling av lønninger m. v.*

Med fornøden regulering av hensyn til fridager og helligdager, som faller på virkedager, skal lønning utbetales hver fredag ved arbeidets slutt.

Når en arbeider slutter eller blir opsagt utlønnes han helt ved avgangen, heri innbefattet mulig optjent ferie.

§ 6. *Overtidsarbeide.*

Ved overtidsarbeide forstås arbeide som forlanges utført utenfor den ordinære arbeidstid. For sådant arbeide betales 50 pct. tillegg de første 5 virkedager i uken. Arbeide på søn- og helligdager betales med 100 pct.

§ 7. *Spiseboder.*

På de arbeidssteder, hvor arbeiderne ikke kan rekke hjem til måltidene skal være boder, hvor arbeiderne kan få opvarmet sin mat og innta sine måltider.

§ 8.

Denne overenskomst innskrenker ikke arbeidernes rett til å delta i en streik som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsmandsforbund.

§ 9.

Denne overenskomst trer i kraft straks og gjelder til 1 mai 1931 med en måneds gjensidig opsigelsesfrist.

Det er forutsetningen at arbeiderne får feriegodtgjørelsen beregnet fra den dag de blir inntatt i arbeide.

Valberg Makadam A/S.

Overenskomsten som utløper 31 desember 1930 er opsagt av arbeiderne, og har det i den anledning vært ført forhandlinger om ny overenskomst, men er det ved årets slutt ikke blitt enighet om ny overenskomst.

Oslo kommune.

Det ekstraordinære arbeide.

Den 27 oktober optokes forhandlinger med kommunen om overenskomst angående det ekstraordinære arbeide for vinteren 1930—31.

Forhandlingene avsluttet den 10 november med det resultat at overenskomsten av oktober 1931 prolongertes med den endring at der ved eventuelle etterarbeider skulde inntas nye arbeidere.

Prolongasjonen godkjentes av begge parter.

Lillestrøm kommune.

Det ekstraordinære arbeide.

Høsten 1929 optokes forhandlinger om overenskomst omfattende det ekstraordinære arbeide, der resulterte i et forslag som godkjentes av herredsstyret i møte den 16 november 1929. På grunn av overenskomstens innhold blev den ikke godkjent av forretningsutvalget, men forelagt til behandling i hovedstyrets møte 25—31 januar 1930, hvor forslaget godkjentes.

Overenskomsten har følgende innhold:

Overenskomst

mellem Lillestrøm kommune på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og Lillestrøm Arbeidsmannsforening på den annen side.

§ 1. Almindelige bestemmelser.

- Denne overenskomst omfatter alt ekstraordinært arbeide ved Lillestrøm kommune.
- Ingen arbeider kan ansettes på ringere betingelser enn hvad nedenfor er fastsatt.

§ 2. Lønnsbestemmelser.

Sten-, jord- og cementarbeidere	kr. 1.15 pr. time.
med tillegg av 3 øre pr. t. for hvert forsørget barn.	
Kjørerere (hest og mann)	« 1.90 —

§ 3. Arbeidstiden.

For gifte skal arbeidstiden være minst 35 timer pr. uke.

§ 4.

Arbeide utover 8 timer pr. dag er overtidsarbeide og betales efter samme bestemmelser som for ordinært arbeide.

§ 5. Akkordarbeide.

Akkordarbeide anvendes i den utstrekning som kommunen finner det tjenlig. Akkordenes fastsettelse skal skje ved fri forhandling mel-

lem den av kommunen dertil bemyndigede og akkordlagets formann, som er forpliktet til å konferere med akkordens øvrige deltagere før akkorden endelig vedtas. Akkordprisene fastsettes før arbeidets begynnelse forsåvidt ikke begge parter er enige om å la dette utstå en tid. Ved akkordens utsettelse skal det utferdiges akkordseddel med tydelig angivelse av prisen, lagets størrelse, arbeidets art og omfang samt måten hvorpå det skal utføres. Hver lønningsdag skal akkordarbeiderne ha utbetalt den fastsatte forskuddsbetaling for hvert utført dagsverk som er arbeidet i akkorden.

§ 6. Lønning.

Lønning utbetales hver fredag i arbeidstiden forsåvidt intet annet er avtalt. For de arbeidere som arbeider på akkord utbetales den fastsatte timelønn som forskudd og gjelder denne som minstelønn.

§ 7. Ferie.

Enhver arbeider har rett til en årlig ferie av 12 virkedager med full lønn i henhold til følgende bestemmelser:

- Arbeidere som har vært beskjeftiget ved kommunen i et sammenhengende tidsrum av minst 4 uker godskrives ferielønn fra tilfredseldagen uansett timetall.
- Ferielønnen beregnes efter den gjeldende timelønn multiplisert med 4.5 pct. av det av hver enkelt arbeider utført antall timer.

§ 8. Arbeidernes tillitsmenn.

- De tillitsmenn som er valgt av arbeiderne anerkjennes som talsmenn og representanter for disse. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles kommuneingeniøren.
- Tillitsmenn er forpliktet til så vel overfor sin organisasjon som overfor arbeidsgiveren å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet.
- Tillitsmenn skal når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til opsynsmannen, eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.
- De arbeidere som er valgt til tillitsmenn inntar for øvrig ingen særstilling ved kommunen. Dog forutsettes at ikke tillitsmenn avskjediges med mindre saklige grunner er til stede.
- Avtaler mellem arbeiderne vedrørende arbeide eller andre forhold som angår kommunen, er uten vedkommende forbunds godkjenning virkningsløse.

§ 9. Tvistebestemmelser.

Enhver tvist mellem Lillestrøm kommune og dens arbeidere som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellem kommunens vedkommende og arbeiderne. De sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Hvis enighet ikke opnåes eller hvis det gjelder en tvist mellem organisasjonene, skal forhandling optas mellem vedkommende forbund og Lillestrøm kommune eller de som denne hertil bemyndiger. For-

handlingsmøte skal avholdes senest 8 dager etter at skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Enhver tvist som angår denne overenskomst kan ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

§ 10. Overenskomstens varighet.

Denne overenskomst gjelder til 1 juli 1930 med 1 — en — måneds forutgående opsigelse. Finner ingen opsigelse sted gjelder den fremdeles 1 år ad gangen.

Protokolltilførsel.

Forhandlerne er enige om at § 1 a skal forståes således at alt budgettert arbeide skal utføres som ordinært arbeide og betales etter gjeldende overenskomst med Norsk Kommuneforbund.

Bærum kommune.

Fra Bærum Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening mottok man i skrivelse av 2 mars meddelelse om at den hadde besluttet å opsi den mellom foreningen og kommunen gjeldende voldgiftsdom og at opsigelsen var oversendt kommunen. Det forelå også opsigelse fra kommunens side. Størsteparten av foreningens medlemmer, som hadde sin beskjeftigelse ved kommunen, hadde på det tidspunkt gått ut av Bærum Sten-, Jord- og Cementarbeiderforening og dannet egen forening i tilslutning til Norsk Kommuneforbund. Som følge herav blev det ikke optatt forhandlinger om ny overenskomst mellom vårt forbund og kommunen, men blev overenskomsten opprettet med Kommuneforbundet.

Det nye Teater, Oslo.

En del av rengjøringskvinnene ved Det Nye Teater blev høsten 1929 organisert i tilslutning til Vask- og Rengjøringskvinnenes Forening. I skrivelse av 1 januar 1930 krevet foreningen at forbundet skulde søke teatret om optagelse av forhandlinger om overenskomst. I skrivelse av 10 januar oversendte man teatret forslag til overenskomst med krav om forhandlinger. Det blev avholdt forhandlingsmøter 17 og 18 januar. Teatret nektet i disse møter å forhandle om opprettelse av overenskomst. På det tidspunkt var det ialt 8 rengjøringskvinner ved teatret, hvorav 3 organiserte. De uorganiserte hadde overfor teatret og etterpå i nærvær av forbundets forhandler, Henriksen, erklært at de var fornøyd med de lønns- og arbeidsvilkår som var gjeldende ved teatret. Lønningene var på det tidspunkt kr. 90.00 pr. måned, mens vårt krav gikk ut på kr. 140.00 pr. måned. På grunnlag herav kom det

ikke til nogen enighet med teatret. Ved sesongens slutt bortleides teatret til privat foretagende. Det var forutsetningen at dette selv skulde sørge for rengjøringen. Som følge herav blev samtlige rengjøringskvinner opsagt av teatret, men blev de 5 uorganiserte inntatt til rengjøring av den nye leier.

Forretningsutvalget, som behandlet saken i møte den 26 mai, besluttet å opfatte dette som et lockoutangrep fra teatrets side og besluttet som følge herav å blokere Det Nye Teater for rengjøringshjelp. Blokaden begynte først å gjøre sin virkning etter at teatret selv begynte driften igjen om høsten. Det blev da optatt forhandlinger mellom partene. Under disse forhandlinger blev det enighet om følgende

Overenskomst

mellem Det Nye Teater på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og Oslo Vask- og Rengjøringskvinnenes Forening på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkårene for rengjøringskvinnene ved Det Nye Teater.

§ 1.

Ingen rengjøringskvinner kan ansettes på ringere vilkår enn hvad denne overenskomst bestemmer.

Den gjensidige opsigelsesfrist er 14 dager.

§ 2.

Den ordinære arbeidstid regnes fra 7 morgen til kl. 13 em. For arbeide utenfor denne tid betales en timelønn av kr. 1.25.

§ 3.

Lønningen settes til kr. 130.00 pr. måned.

§ 4.

Efter 3 måneders sammenhengende tjenestetid har rengjøringskvinnene rett til 2 ukers ferie med full lønn en gang hvert kalenderår i tiden juni—september.

§ 5.

Foreningsretten respekteres og de av foreningen valgte tillitsmenn anerkjennes som talsmenn for rengjøringskvinnene.

§ 6.

Opstår der tvist om forståelsen av denne overenskomst skal den søkes løst ved forhandling. Opnåes ikke enighet avgjøres den ved en voldgiftsrett bestående av 3 medlemmer, hvorav hver av partene velger 1 og disse i fellesskap en opmann. Opnåes ikke enighet om oppmannen opnevnes denne av politimesteren.

§ 7.

Overenskomsten gjelder fra 16 november 1930 til 31 august 1931.
Er overenskomsten til den tid ikke opsagt av en av partene med 1 — en måneds varsel, er den fremdeles gjeldende for et år ad gangen med samme gjensidige opsigelsesfrist.

Oslo den 14 oktober 1930.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Johs. M. P. Ødegaard.

A/S Det Nye Teater

Iver An. Christensen.

Konflikter 1930.

Avd. nr.	Avdelingens navn	Bedriftens navn	Arbeidet nedlagt	Arbeidet opplatt	Antall understøttede	Tapte arbeidsdager
5	Oslo vask- og rengj.kv. foren.	Det nye Teater	15-6	16-11	3	396
21	Oslo og omegns anl.art.foren..	Bærum kommune	3-5	6-6	1	30
21	Do.	Aker stenh. og telefonanlegget	21-9-29	31-10	2	72
21	Do.	Kongshavn—Ski	9-8	Pågår	33	2 960
43	Sanda anleggsarb.forening	A/S Saudefaldene	9-12-29	21-1	2	72
43	Do.	A/S Mjølner monteringsarb.	7-10	10-11	3	90
82	Alvdal arbeidsm.forening	Foldals verk	Forts. fra 1929	Pågår	11	3 432
51	Foldal grubearb.forening	Do.	Do.	Do.	193	60 216
41	Røros grubearb.forening	Do.	Do.	Do.	1	312
91	Bærum sten-, jord- og cem.art.f.	Bærum kommune	3-5	6-6	6	180
116	Klevan arbeiderforening	Opdal stenindustri	13-6	18-7	29	870
116	Do.	Do.	8-12	Pågår	28	504
138	Framfjord arbeiderforening	Framfjord Talc Mill A/S	23-8	6-10	20	720

Lønnsbevegelser avsluttet i 1930.

Løpe-nr.	Bedrift	Antall arbeidere		Tidligere lønn og dyrtidstill.			Opnådd lønn og dyrtidstill.		
		I alt	Derav medlemmer	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord
I. Anleggsvirksomhet.									
1	Nygårdsvassdraget, Trældal	133	100	-	-	-	1.40	-	1.20
2	Oslo kommune (Det ekstraordinære vinterarbeide)	Ubest.	350	1.15	-	-	1.15	-	-
3	Lillestrøm kommune (Det ekstraordinære vinterarbeide)								
II. Bergverksindustrien.									
4	Stryger og Julsrud feltspatgruber, Degernes	22	22	-	-	-	0.90	-	-
5	Drag feltspatgruber, Drag i Salten	23	20	0.90	-	-	0.90	-	-
				0.80	-	-	0.80	-	-
6	Framfjord Talc Mill, Framfj.	20	20	-	-	-	0.90	-	-
7	Franzefoss kalkmølle, Sandvika	15	12	-	-	-	1.30	-	-
							1.40	-	-
8	Knaben Molybdængruber A/S	105	99	-	-	-	0.84	-	-
							0.94	-	-
9	Sulitelma A/B (smeltehytten)	70	ca. 55	¹⁾ 1.35	-	-	¹⁾ 1.35	-	-
				¹⁾ 1.27	-	-	¹⁾ 1.27	-	-
10	Jomås gruber, Froland	-	14	-	-	-	0.85	-	-
III. Forskjellige virksomheter.									
11	Th. Syversens sandtak, Aker	5	5	-	-	-	1.40	-	-
12	Det nye Teater, Oslo (Rengjøringskvinnene)	8	3	Kr. 90.00 pr. måned			Kr. 130.00 pr. måned		

Forandring pr. arb. pr. år beregnet i kr. (+ eller -)	Lønnsdelaget utgjør i alt pr. år beregnet i hele kr.	Arb.tid pr. uke		Tillegg for over-, natt- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Var det arbeidsstans?	Anmerkninger
		Tidligere	Opnådd	Tidligere pct.	Opnådd pct.	Tidligere	Opnådd				
-	-	-	48	-	25-50-100	-	12	ja	nei	nei	
-	-	-	36	-	25-50-100	-	-	ja	ja	nei	
-	-	-	35	-	25-50-100	-	-	ja	nei	nei	
-	-	-	48	-	25-50-100	-	6	ja	nei	nei	
-	-	48	48	-	25	-	-	ja	ja	nei	
-	-	-	48	-	25-50-100	-	8	ja	nei	nei	3.2 pct. ferielønn.
-	-	-	48	-	25-50-100	-	8	ja	nei	nei	
-	-	48	48	-	25-50-100	-	8	ja	ja	nei	Bergverksoverenskomsten gjort gjeldende.
-	-	-	48	-	25-50-100	-	8	ja	ja	nei	¹⁾ + 5 øre pr. tonn produsert kobber + 2.40 pr. uke i ekstratillegg.
-	-	-	48	-	25-50	-	12	ja	nei	nei	
-	-	-	48	-	50-100	-	12	ja	nei	nei	
-	-	-	42	-	1.25 pr. time	-	14	ja	nei	ja	

Referat fra konferansen i Leningrad 28 april—2 mai 1930.

Mandag den 28 april 1930 sammentrådte representanter fra det russiske og norske grubearbeiderforbund i Leningrad til konferanse. Til stede var fra det russiske forbund Ivanov og Slutsky, fra Norge Ødegaard og Moljord. Man enedes om at Ivanov skulde være ordfører for Russland og Ødegaard for Norge. Slutsky sekretær for Russland og Moljord for Norge. Videre besluttet at Ivanov skulde gi sin beretning først.

Ivanov begynte med å fremholde den rolle, som fagforeningene spiller i de kapitalistiske land og Sovjet-Unionen. I de kapitalistiske land snakkes bare om noen kroner i tillegg til lønn, mens der i Sovjet-Unionen arbeides for å forbedre det arbeidende folks kår på alle måter. I de russiske fagforeninger har det alltid først og fremst vært stillet de mål å få makten i sine hender.

I 1913 var produksjonen for kulls vedkommende....	29 000 000 tonn.
for 1928—1929	39 873 000 «
mens i 1930 planen lyder på	53 000 000 «
For naftas vedkommende var 1913	9 235 000 «
for 1928—1929	13 875 000 «
mens 1930 planen lyder på	16 200 000 «
For malmens vedkommende i 1913	9 215 000 «
for 1928—1929	7 081 000 «
programmet for 1929—1930 er	10 700 000 «
For asbests vedkommende var i 1913	22 000 000 «
for 1928—1929	35 000 000 «
programmet for 1929—1930	55 000 000 «
For salts vedkommende var i 1913	1 979 000 «
for 1928—29	2 606 000 «
programmet for 1929—30	2 880 000 «
For mangans vedkommende var i 1913	1 254 000 «
for 1928—29	1 225 000 «
programmet for 1929—1930	1 900 000 «
For torvs vedkommende var i 1913	1 724 000 «
for 1928—29	5 662 000 «
programmet for 1929—30	11 000 000 «

Efter femårsplanens første beregning skulde man få en sluttsum for kulls vedkommende på 27 000 000 tonn.
fra 1 oktober 1928—1933 75 000 000 «

Efter de resultater man nu efter den tid som er gått av planen har, vil man til 1 oktober 1933 få 140 000 000 à 160 000 000 tonn.

For naftas vedkommende vil det efter første beregning bli 21 700 000 «
for 1929—30 42 000 000 «

For kulls vedkommende vil femårsplanen bli opfylt innen 3 år.

For naftas vedkommende vil femårsplanen bli opfylt innen 2 $\frac{1}{3}$ år.

For malms vedkommende var første beregning 19 400 000 «
etter utvidelse av industrien 34 000 000 «

For mangans vedkommende var første beregning 820 000 «
etter utvidelse av industrien 4 000 000 «

For asbests vedkommende var første beregning 150 000 «
etter utvidelse av industrien 180 000 «

For torvs vedkommende ved første beregning 13 700 000 «
etter utvidelse av industrien 33 000 000 «

For salts vedkommende var første beregning 3 237 000 «
etter utvidelse av industrien 5 000 000 «

Mekaniseringen viser i procenter for kull 1913 0 pct.,
for 1928—1929 33 pct., for 1929—30 45 pct., for
1932—1933 80 pct.

Hvorfor kan Sovjet-Unionen utføre sine planer bedre enn i de kapitalistiske land? Jo, fordi man har husholdningsplanen å arbeide etter. Dette viser at de klarer å bygge sig bedre op. Et annet moment er mekaniseringen. Der fantes ikke maskiner før, bare håndarbeide. Etter den siste mekanisering for bormaskiner, konvoyer og løpende baner er 33 pct. i drift. Etter april nu er det 40 pct. Mens det for Englands vedkommende kun viser 25—30 pct. Det tredje moment er den entusiasme som det her arbeides med. 7200 aktivister i 89 grupper som står i spissen med 111 000 deltagende medlemmer utgjør ca. 17 pct. Disse grupper har satt sig som mål å vise at de vil gjennomføre planen. Nogen illustrasjoner for 1924—1928 er brukt 1.330 millioner rubel. Fra 28 oktober i år til 1933 skal det bli 5 milliarder. Denne sum viser den veldige fremgang. Vi kan altså innlegge mer kapital i vår industri. Det er mange vanskeligheter man møter. Kapitalistene låner i for-

skjellige land, men vi får ingen lån og eksproprierer ingen kolonier. Sovjet får heller ingen kreditt. Det hevdes fra kapitalistene at det er en utopi å tenke å gjennomføre femårsplanen, men det viser sig at det går. Der er stillet industrilån, som er innfridd så å si med det samme. Der arbeides også for å innføre kortere arbeidstid i grubene. For kulls vedkommende vil den første beregning (plan) bli innfridd innen 3 år. For nafta vil den etter samme beregning bli innfridd etter 2½ år. Den plan som nu bygges etter vil bli innfridd på 4 år. Den fordelingsmåte som foregår og gjelder alle industrier viser at det forbedres. Totallønn for 1928 var 357 270 000 rubler. For 1928 i naftaindustrien i Baku betales pr. måned 67.39 rubel. Gjennemsnittet i Don er 66.05 rb. Men man må huske på at heri går lærlinger. Disse arbeider kun 4 timer. Ferielønn, hus, lys og brenne er heller ikke medregnet. I kobbergrubene var lønn for 1928 66.54 rb. pr. måned. Arbeiderne under jorden arbeider 20 skift pr. måned. For i år betales maskinborere 4.20 rb. pr. skift. I akkord 180 rb. pr. måned. Maksimallønn 200 rb. pr. måned. De høiere individer her i landet og en del svake kommunister har sagt at 5 års planen ikke kan gjennomføres. Angående arbeidernes stilling i Sovjet-Unionen vil jeg nevne noen tall. Grubearbeiderne tilsammen har i tilvekst til sin tidligere lønn for 1929—30 på 18 mill. rb. (gjelder fra 1 oktober til 1 oktober) utgjør fra 9—15 pct. De arbeidere som før hadde den laveste lønn har fått 15 pct. For tidsrummet 1924—25 er det en stigning på det dobbelte. Femårsplanen viser en stigning av 75 pct. for alle industrier, dette er bare lønn. Hvis en arbeider blir syk får han full lønn, fri læge, sykehus, medikamenter. I kullindustrien betales til sykeforsikringen 10 pct. av hele lønnen. I naftaindustrien betales 15 pct. Dette utgjør da et fond. Familien har også fri læge og medikamenter. Daglønnen går derimot av driften til enhver tid. Ferietiden er en måned med full lønn. For lettere arbeider i dagen er 2 uker. Husleien betales etter kvadratmeters gulvflate. Leilighetenes størrelse bestemmes av en kommisjon. Eksempelvis en familie på 5 medlemmer får 55 m². Vil man ha større leilighet må man betale mer. Godt betalte arbeidere betaler forholdsvis mer. De fleste i grubeindustrien fikk fritt hus før, nu er det forandret derhen, at hver arbeider får husleibeløpet utbetalt. Dette er gjort for å få arbeiderne til å holde mer rede på det de har. Bruker arbeideren mer enn det beløp han har fått, må han betale det av sin lønn, bruker han mindre beholder han det selv. Summen reguleres etter familiens størrelse. Han får husleie, elektrisk strøm, vann og varme. Gamle hus betales ikke for. Man vil bygge nye og bedre boliger.

I 1923—24	anvendte hustrusten 12 mill. rb. til å bygge nye hus.	
Til arbeiderboliger i 1924—25	anvendtes	25 000 000 rb.
« —«— i 1925—26	—	38 000 000 «
« —«— i 1926—27	—	48 000 000 «
« —«— i 1927—28	—	45 000 000 «
« —«— i 1928—29	—	50 000 000 «
« —«— i 1929—30	—	75 000 000 «

Ulykker under arbeide var i 1913 — 25 dødsfall pr. 10 000 arbeidere, i 1929—30 — 13 dødsfall pr. 10 000. Der er anvendt følgende beløp til forebyggelse av ulykker:

I 1926—27	bevilget og anvendt	8 500 000 «
I 1927—28	—«—	10 200 000 «
I 1928—29	—«—	12 600 000 «
I 1929—30	—«—	13 400 000 «

Arbeidstiden var under den kapitalistiske tid 10 timer, men gikk som regel over det. I 1925 var arbeidstiden 7.37 timer. I 1929 var den 7.30 timer, gjeldende alle arbeidere. Under jorden er det 6 timer. Til den 1 oktober 1929 er i 79 gruber gjennomført 7 timer for 41.400 arbeidere, i 1929—30 for alle gruber. I kullindustrien er gjennomført 7 timer. I naftaindustrien vil det fra 1930—31 bli gjennomført 7 timer for 100 pct. I asbest- og saltindustrien vil der for 1930—31 bli gjennomført 7 timer for 70—80 pct. Siden skal den gjennomføres for alle arbeidere. Arbeidsuken for alle arbeidere 4 dager, den 5. er fridag. I naftaindustrien arbeides 3 skift i døgnet, undtatt verkstedene hvor der arbeides 2 skift.

Ambulatoører, sykehus og hvilehjem.

I 1923 var 600 arbeidere i hvilehjem i ferien. I 1926 var det 24 500 arbeidere i hvilehjem. Ved kurplasser var det i 1923 — 3000 arbeidere, i 1928 — 8 500 arbeidere. Kurplasser finnes i Kaukasien, Krim o. s. v.

Kultur- og opplysningsarbeide.

I 1923 var det 250 klubber med 18 000 medlemmer, nu 395 klubber med 85 000 medlemmer. Det er de mest aktive medlemmer som er i klubbene, men er fri for alle. Opplysningen var dårlig. Før 1921 var det 42 pct. analfabeter, i 1929 — 13 pct. innen forbundet. Til i 1931 vil der ikke finnes noen som ikke kan lese og skrive. Under keisertiden fikk de ikke lære noget.

Hver klubb har sitt bibliotek. I 1921 kom der 157 bøker til hver klubb. I 1929 kom der til hvert klubb-bibliotek 3170 bøker. Her finnes også vandrende bibliotek. I år bevilget 15 150 000 til kulturarbeide.

I produksjonsforholdene i Sovjet-Unionen arbeides der for å forbedre det samlede folks kår for hvert år. Kapitalistene rasjonaliserer industrien, og det medfører at det blir en hel del arbeidsløse som ikke har nogen chancer for å få arbeide, mens i Sovjet-Unionen rasjonaliseres slik at vi har satt ned arbeidstiden. Ved 79 gruber blev i 1929 arbeiderantallet forøket fra 39 000 til 41 400. Nu har det utviklet sig til å bli for lite fagfolk. Der behøves 20 000 ingeniører og 30 000 teknikere. Arbeiderne må inn i skolene for å utdannes til ingeniører. Hvis maskinene var utnyttet av kyndige folk vilde produksjonen forøkes betraktelig. Der finnes borgerlige ingeniører som arbeider imot oss, ikke åpenlyst, men saboterer i det skjulte. I alle større industrier er det utsendt arbeidere for å utdanne sig til ingeniører. I 1925 — 2600, i 1926 — 3300, i 1927 — 3700, i 1928 — 4600, i 1929 — 6000 til kooperasjoner sendt direkte fra arbeidsplassen. Disse arbeider i nøie kontakt med massene. Resultatet er at vi nu er fremme for de kapitalistiske land. Valgene foregår direkte fra arbeidsplassen. Lederne må gi nøie referater over sitt arbeide.

Her er 25 000 000 bondegårder. Lenin sa, at hadde vi 100 000 traktorer, så vilde man lett overbevise bøndene om lønnsomheten. Kollektiv brukene har vist muligheter for bedre resultater. I år har vi 90 000 traktorer, som har vist mellom- og småbrukerne at det går fremover. Der bygges fabrikker som skal frembringe traktorer, som vil hjelpe til å fremme jordbruket. Vår politikk er å avskaffe den rike bonde, kulakene. Kapitalistene skrev at det blev intet av 5 års planen, men mellom- og småbøndene forstår at det er veien å gå. Kapitalistene setter derfor alt inn på å ødelegge Sovjet-Unionen. Man så ifjor ved den øst-kinesiske grense, hvor de forsøkte å slå oss, man ser hvorledes de kapitalistiske land bevilger til krigsmateriell. Vi har også sett hvorledes den hellige fader i Rom har satt inn på å hisse landene mot Sovjet-Unionen. Man har også sett at arbeiderne ved de delegasjoner som har vært her, har forklart hvad de har sett. Hvorfor man ser arbeiderne begynner å vende ryggen mot socialdemokratene ved å stemme med de kommunistiske partier. Det gjelder særlig Tyskland. Amerika, grunnet krisen, forsøker på alle mulige måter å overføre det til andre land. Det er derfor om å gjøre for arbeiderne i Norge som har overenskomst med oss, å sette alt inn på å agitere for Sovjet-Unionen mot krigen. Man har videre sett hvor vanskelig det har vært for oss å få bonden til å forstå hvordan dette skulde gå. Bonden har derfor ventet for å se hvordan man vilde gjøre det. Man har det store kollektivbruk «Gigant», herover skulde fåes statistikk.

Spørsmål fra *Ødegaard*: Hvordan er det med disse industrilån, er de frivillige og ydes etter evne?

Ivanoff: Et eksempel. Det var flere som forlangte at der skulde utstedes det 3dje industrilån. Finanskommissariatet utarbeidet en plan som skulde utgjøre 750 000 000 rb. De får obligasjoner som det kan vinnes på innen 10 år. Etter 10 års forløp kan de forlange obligasjonene tilbakebetalt fullt ut, selv om det er vunnet noget på dem. Gevinstene er på 1000 rb. I stedetfor 750 000 000 blev tegnet 800 000 000 helt frivillig. Herav fremgår jo den interesse som var til stede.

Ødegaard: Hvor store sier loven leilighetene skal være?

Ivanoff: En arbeider skal ha 10 m.² gulvflate, han kan ha mere, men da må han betale av sin egen lønn for det overskytende.

Ødegaard: Hvor mange arbeidere arbeider nu innen forbundet?

I 1929 var det 537 285 forbundsmedlemmer + 10 pct. som ikke er organisert. Ved industrien arbeider ca. 600 000 arbeidere.

Ødegaard vilde først gjøre oppmerksom på at Norge var et lite land og dimensjonene vilde derfor bli mindre. Grubeindustrien er meget moderne. De gruber som ikke har kunnet følge med i moderniseringen er ikke i drift. De gruber som er i drift har fordoblet sin produksjon fra i 1913. I 1913 var det 7 600 arbeidere, i 1929 — 4 800 arbeidere, av disse er 3 000 tilsluttet forbundet. De grubeforetagender som er tilsluttet Arbeidsgiverforeningen omfatter 2 900 arbeidere. Disse er de største foretagender. Produksjonen er vesentlig jern og svovelkis. Det er nogen ganske små foretagender omfattende molybdæn, nikkel, apatitt og salt. Kapitalen er alt vesentlig utenlandsk. For tiden er det vesentlig svensk og engelsk. Hovedsakelig svensk, litt norsk. Produksjonen eksporteres for det meste.

Innenlands brukes ca. 60 000 tonn svovlkis (sulfit og svovlsyre). Det som brukes av jern er ennu mindre. Det foregår eksperimentering med elektrisk smeltning. Viser dette å ville lønne sig, vil man gå i gang med det. Men det vil koste mange penger, og skal det gå må man få utenlandsk kapital. Vannfall har vi en masse av. På dette område er vi faktisk en stormakt. Lønnsvilkårene har i de senere år vært sterkt påvirket av konjunktursvingningene. Det har som i andre kapitalistiske land vært rettet sterke angrep på arbeidernes lønninger og det har medført store lønnskonflikter. I disse forhold har staten ganske sterkt blandet sig inn. Man er blitt nødt til å la forholdene ordne av en voldgiftsrett. Fra Landsorganisasjonen har denne lov alltid vært motarbeidet og denne ordning av forholdene, men organisasjonene har i de fleste tilfelle møtt og prosedert sine interesser med undtagelse av i 1927, da møtte man ikke, men lovens bestemmelser er

slik at uansett om man ikke møter avgjør retten både lønns- og andre forhold. Den siste dom skulde gjelde i 2 år, altså til 1929. Dog var det således at der kunne foretas forandringer i lønnen i henhold til prisfallet i livsfornødenhetene. I tilfelle fall eller stigning kunde forlanges lønnsforandringer. I tidsrummet fra 1927—1929 inntrådte der forandringer i livsfornødenhetene, så der foretokes 2 reguleringer som tilsammen utgjorde 4.5 procent. Fra våren 31 mars 1929 kan der ikke foretas nogen forandringer før 1 april 1931, da har arbeiderne rett til å kreve overenskomsten forandret. Den økonomiske forbedring fra 1 april 1929 til april nu er en indirekte forandring foregått, fordi livsfornødenhetene er falt. Alle arbeidere i industrien har ferie på 8 arbeidsdager med lønn. Den lønn som betales er den vanlige. Man må arbeide 6 måneder for å få ferie. Det er ifølge avtale ingen i bergverksindustrien som er undtatt fra å få ferie. Arbeidstiden er 8 timer pr. dag, 48 timer pr. uke. Det gjelder så vel under jorden som i dagen. Dersom arbeidstiden blir lenger får arbeiderne et procenttillegg. For de to første timer 25 pct, 50 pct. for de øvrige timer. På lørdager etter kl. 2 og søndag til kl. 10 aften 100 pct. Fra søndag kl. 10 aften inntreder den ordinære arbeidstid. Kollektivavtalene inneholder kort sagt alt som kan forekomme på arbeidsplassen. I Norge har vi intet som motsvarer forholdene her, at man i ferien kan få reise på rekreasjon. Men en hel del arbeidere i byene har kollektivt skaffet sig små feriehjem, hvor familiene får opholde sig, men er disse lokal eiendom. Boligforholdene har i den senere tid blitt meget bedre innen industrien. Men det er dog en hel del gamle hus. Der hvor grubene ligger slik til at der er jord kan arbeiderne få bygge egne hjem, så de har en have, en ko og en del høns. Arbeiderne må selv bekoste dette. Vi har en såkalt boligbank, som låner til disse foretagender. Det er også en del småbønder som bor inntil grubene som har egne hus. De som bor i industriens hus må betale efter størrelse og utstyr. Der betales kr. 3.00 pr. værelse + 1 krone for innlagt vann. Hver enkelt må selv kjøpe brensel. Ved alle grubeforetagender er elektrisk lys, og må arbeiderne betale på enkelte steder, mens enkelte har det fritt. Skal de derimot ha til opvarmning, så må arbeiderne betale pr. kw. Prisen er dog litt forskjellig efter anleggets kostende, men er det dog billigere enn i byene. Elektrisitetsbehovet er omtrent tilfredsstillende. Med hensyn til socialforsikring, så er den noget annet enn i Russland. I henhold til lov må alle som er ansatt ved grubene tilslutte sig sykekassen, som er fastsatt av staten. Arbeiderne må betale $\frac{1}{2}$ av den fastsatte premie. Den annen $\frac{1}{2}$ fordeles mellom staten, kommunen og arbeidsgiverne. Når en arbeider blir syk har han fri læge og delvis

fri medisin. Varer ikke sykdommen lenger enn 3 dager får han ingen lønn. Varer den over 3 dager får han lønn for samtlige overskytende dager det er bestemt i loven. Det er forskjellig efter de forskjellige kommuner. Et eksempel: Moljord betaler kr. 1.05 pr. uke i premie. Lønnen er kr. 72.00 pr. uke. Lønnen varierer efter de forskjellige kommuner. For å holde oss til Moljords premie så får han kr. 4.00 pr. dag. Det er altså $\frac{1}{3}$ av lønnen. Ved ulykkestilfelle er der en annen ordning. Til denne forsikring betaler arbeiderne intet. Denne opholdes med premie fra staten og arbeidsgiverne. Man får omtrent som ved sykeforsikringen. Ved selvforskyldt skade får man det samme, men får vedkommende varig mén får han intet. For arbeidsgiverne har det ingen betydning hvor mange skader det er. Arbeidsgiverne må betale samme. Hustru og barn har også fri læge og delvis medisin og sykehus. I 1912 fikk man denne ordning for sykdom. Derimot for skade er den betydelig eldre. I sykdomstilfelle betales for 6 måneder. For skade kan man få en årlig rente. Ved hel invaliditet får man en årlig rente av 60 pct. av lønnen. Det er professorer, læger og sakførere, som avgjør denne. Ved ulykke som medfører døden får hustruen så lenge hun lever samt barn til de er 16 år. I tilfelle de går på skole eller studerer får de så lenge skolen varer. Vi har ikke obligatorisk arbeidsledighetskasse, men en del forbund har sådanne, f. eks. Litografisk Forbund, Jern- og Metall, Bakerforbundet o. s. v. De utgifter som utbetales får man refundert med en halvdel av staten. F. eks. utbetaler kassen kr. 10 000, betaler staten 5000 av disse. Arbeiderbeskyttelsen er en statsinstitusjon, sorterende under Socialdepartementet. Der er fast ansatte inspektører, inndelt efter distrikter med en overinspektør. I hver kommune har man et fabrikktilsyn, som velges av kommunestyret efter innstilling fra arbeiderne. Dette tilsyn plikter å inspisere bedriftene med visse mellomrum. Efter en inntruffen ulykke skal det alltid inspiseres. Tilsynet kan gi pålegg til bedriftene om forebyggelse mot ulykker. Men mener arbeidsgiveren at disse er unødvendig, kan han appellere pålegget til prøvelse for inspektøren, og er da denne avgjørelse endelig og bindende. Alt dette som jeg her har nevnt er statsforanstaltninger. Men arbeiderne arbeider med å få disse forbedret, og de er også blitt en del forbedret. Fagforbundene og fagforeningene er ikke så sterkt interessert i det kulturelle arbeide. Der kan finnes studiecirkler. Skolen er stats og kommunes og er obligatorisk. Kommunist- og arbeiderpartiet har en del skoler (kurser), på disse foreleses om socialøkonomi, sprog, videregående regning samt norsk rettskrivning. Til disse kurser kan da fagforeningene, fagforbundene og Landsorganisasjonen yde bidrag til stipendier. Der finnes også utover i fagforeningene lignende

småkurser. Det er en rekke fagforeninger som har egne bibliotek. Ved større steder har man såkalte folkebiblioteker og disse opholdes med bidrag fra staten og kommunen. Man har også forsøkt med vandre-biblioteker, men det har ikke vært i nogen større målestokk. På bonde-landet er en del, men ved industrien er praktisk ingen. Hva folke-opplysningen angår mener vi den er bra. Det er for lang tid siden inn-ført syvårig skole. Det er litt forskjellig hva angår tiden. Den be-gynner i august og varer til utgangen av mai og midten av juni. Det er to lover angående skolen, en for byene og en for landet. I byene stilles store krav, og det er den lengste. Lærermidlene er bedre for disse i enkelte tilfelle enn på landet, for der er det mindre skoletid, men til gjengjeld leses der mere hjemme. Religion er tvungen. Derimot er konfirmasjon frivillig. Dissenter behøver ikke å lese religion. Skole-vesenet i Norge har vært gjenstand for en stor utvikling. Arbei-derpartiene har arbeidet for fritt skolemateriell, og praktisk talt er det gjennomført over alt. Når det gjelder middelskolen så har den for en del vært fri. I Sulitjelma f. eks. må der betales for hvert barn. Det er forresten litt forskjellig. Når det gjelder uni-versitetet må man betale. Arbeiderne kan gå såfremt de kan avse tid og kan betale for sig. Der er en del arbeidere som har gått universitetet, men det vil falle kostbart. Vi har også den tekniske høiskole. Visstnok siden 1909. Ved denne skole er utdannet mange flinke ingeniører, som er rundt omkring i Europa og Amerika. Vi er ikke fornøyd med forholdene, og vi forsøker derfor å få forbedret dem. Det har i de siste år vært jevnt tilsig til organisasjonen. Arbeids-løsheten er relativt stor, størst om vinteren. Den går dog litt ned fra år til år. Den er dog ikke god å utregne. I 1913 var det 7 600 arbei-dere, og det var praktisk talt ingen ledighet av nogen betydning. Under verdenskrigen øket tallet så det i 1917 var 8 500. Mens det i 1921 var gått ned til 2 600 og da hadde vi en stor krise. En del bedrifter stanset helt. Fra 1922 har det vært en årlig stigning så det i 1929 var 4 800 beskjeftiget. Under den største beskjeftigelse kom en hel del nye arbei-dere inn i industrien. Ved krisens inntreden måtte de forlate indu-strien og blev da arbeidsledig.

På Landsorganisasjonens kongress i 1924 blev det besluttet å op-bygge organisasjonen etter industrielle linjer. Dette medførte at der blev en del nye forbund, nemlig Nærings- og Nydelsesmiddelarbeider-forbundet, Kjemisk Industriarbeiderforbund og Tekstilarbeiderforbun-det. Innen bygningsindustrien blev en del forbund slått sammen, und-tagen teglstensmurerne som oprettholdt sitt forbund. Næringsmiddel-, Kjemisk- og Tekstilarbeiderforbundet utgikk fra Arbeidsmannsforbun-

det. Før omfattet Arbeidsmannsforbundet alle grovarbeidere. Etter denne omorganisering krympet det inn til kun å omfatte grube-, an-leggs- og kraftanleggsvirksomheter, og teller nu 7 200 medlemmer, men vi har arbeidsmark nok til å kunne fordoble vårt medlemstall. Det er særlig veiarbeiderne, men det er et stort og tungt organisasjonsarbeide, fordi landet er så langstrakt. Veiarbeiderne er spredt utover landet fra Hvitehavet til Skagerak. Eksempelvis: en reise fra Sulitjelma til Oslo tar 3 à 4 dager, og da brukes alle mulige moderne transportmidler. I forbindelse med veianleggene er det en hel del småbønder og disse er næsten umulig å få organisert.

På Spitsbergen er det ca. 20 år siden selskapene begynte. Det var 2 selskaper som åpnet helt fra nytt av. Det 3dje kjøpte av et engelsk selskap. Det ene av de som åpnet fra nytt har i flere år ligget nede, mens det annet har vært i drift helt til våren 1929. Nu er det kun igjen det som kjøpte av det engelske selskap, som også var det største. Sommersesongen regnes fra juni til september. I inneværende vinter-sesong har det vært beskjeftiget 380 arbeidere utelukkende i produk-sjonen. Produksjonen har vært noget varierende, fordi det mekanisk sett har ligget noget tilbake. Men den har utviklet sig til nu å være helt moderne. De arbeidere som reiser op i oktober kommer ikke derfra før i mai og juni. Det er ytterst få familier, en del funksjonærer har sin familie der, men ingen arbeidere. Det er bedriften som må holde maten og spisemesse. Hva arbeidsvilkårene angår i det selskap som er i drift, så er lønnen noget bedre enn i Norge. Ved den forrige sesong var lønnen ca. kr. 16.00 pr. 8 timer. Hver arbeider betaler for hus, lys og kost kr. 3.00 pr. døgn. For den tid de er der har de fri læge, sykehus og en lønn av ca. kr. 5.00 pr. dag, som utredes av bedriften. På Spitsbergen gjelder da ikke de tidligere nevnte bestemmelser om forsikringer.

Den største mangel er at der er dårlige boliger og det er også mange vanskeligheter med maten på grunn av den lange lagringstid, så den blir dårlig, særlig gjelder dette rotfrukter. Det er derfor et stort problem å løse dette å bevare maten deroppe. Angående de-internasjonale forhold som jeg nevnte så har jo forbundet vært stort, dette har medført at man er kommet i forbindelse med andre forbund i Skandinaviens, som ikke nu svarer til forholdene. Vi har da som følge av dette hatt samarbeide med Dansk Arbejdsmandsfor-bund og Grube-Internasjonalen. Etter 1924 optokes spørsmålet om så vel skandinavisk som internasjonalt samarbeide. Derfor har man også opprettet overenskomst med Svensk Grubearbeiderforbund. Etter 1928 fikk man gjensidighetsavtalen med Russland, som er kjent. Det

er jo ingen hemmelighet at der råder uenighet om denne avtale, og det er derfor fra de skandinaviske forbund gitt beskjed om at samarbeide med disse er uforenlig forsåvidt overenskomsten opprettholdes. Det svenske grubearbeiderforbund har sagt at det vil ordne sig efter Grube-Internasjonalens bestemmelser. Grov- og Fabrikkarbeider-Internasjonalen har sagt at den forsåvidt det gjelder dens stilling, mener at spørsmålet først og fremst hører inn under denne, og vil derfor avvente Grube-Internasjonalens endelige standpunkt. Grube-Internasjonalen har i Madrid i år behandlet dette, men grunnet en del redegjørelser som den har forlangt av oss, har den ikke tatt endelig stilling, men det vil antagelig kunne foreligge til i sommer, da Grube-Internasjonalen skal ha kongress. Landsorganisasjonens kongress besluttet at de tilsluttede forbund skulde søke om forbindelse med de tilsvarende russiske forbund. Videre blev det besluttet at forbundene skulde søke å få forbindelse med de forskjellige fag-internasjonaler. Det var et ledd i den internasjonale innstilling Landsorganisasjonen var innstillet på og som den vel uten overdrivelse fremdeles har. Men det har vist sig for de andre forbunds vedkommende som har hatt samarbeide med motsvarende russiske, at de har fått beskjed fra forbunds-internasjonale at dette samarbeide var uforenlig med disse. Skal nevne Bygningsarbeiderforbundet, som straks fikk beskjed fra Bygnings-Internasjonalen at det ikke kunde fortsette som medlem i Internasjonalen. På styremøte i Arbeidsmandsforbundet i januar i år blev foreslått at overenskomstforholdet med Russland skulde hvile til landsmøtet neste år, men det blev besluttet med 7 mot 6 stemmer at ingen forandring skulde foregå.

Hermed hevedes møtet for å fortsette neste dag.

Møte tirsdag den 29 april 1930.

De samme til stede som i foregående møte.

Slutsky: Så vidt han forstod igår så har de skandinaviske organisasjoner satt sig imot overenskomsten.

Ødegaard: Ja, Dansk Arbeidsmandsforbund og det Svenske Grov- og Fabrikkarbeiderforbund, Dansk Kvindeforbund, Norsk kjemisk Industriarbeiderforbund og Arbeidsmandsforbundet har ved sin gjensidighetskomité som består av 2 representanter fra hvert av disse forbund, holdt møte i Kjøbenhavn den 21, 22 og 23 oktober 1929, hvor følgende beslutninger fattedes:

Den 21, 22 og 23 oktober avholdtes møte i Kjøbenhavn i den foran nevnte skandinaviske samarbeidskomité. På dette møte var naturligvis det norsske Arbeidsmandsforbunds stilling, efter inngåelsen av over-

enskomsten med Det russiske Grubearbeiderforbund, gjenstand for inngående behandling. Under behandlingen fremsatte de norske representanter et prinsipielt og et subsidiært forslag som ikke opnådde tilslutning fra andre enn de norske representanter og således ikke opnådde flertall.

Disse forslag var sålydende:

1. Prinsipielt.

Møte i den skandinaviske samarbeidskomité uttalte at det må være ethvert av de tilsluttede forbunds rett å innlede eller avbryte samarbeide med andre arbeiderorganisasjoner i den utstrekning disse finner det stemmende med sine interesser, og foranlediger ingen inngripen fra nogen av de andre tilsluttede forbund, forsåvidt det ikke medfører forpliktelser som er til skade for nogen av de tilsluttede forbund.

2. Subsidiært.

Konferansen fastholder beslutningen på møtet i Oslo i dagene 28 og 29 juli 1928 angående forholdet til de russiske organisasjoner og oppfordrer formennene å påskynde den besluttede undersøkelse.

Spørsmålet om Norsk Arbeidsmandsforbund som har sluttet overenskomst med Det russiske Grubearbeiderforbund, fortsatt kan fortsette medlemsskapet i de skandinaviske arbeidsmenns gjensidighetskomité utsettes, inntil Det internasjonale Grov- og Fabrikkarbeiderforbund, Det internasjonale Grubearbeiderforbund og Svensk Grubeindustriarbeiderforbund har tatt stilling til den fortsatte forbindelse med Norsk Arbeidsmandsforbund på grunn av dette forbunds overenskomst med Det russiske Grubearbeiderforbund.

Representantene for de svenske og danske forbund fremla og stemte for følgende forslag:

«Efter på gjensidighetsmøtet i Kjøbenhavn den 21 22 og 23 oktober 1929 å ha beskjeftiget sig med den mellem Norsk Arbeidsmandsforbund og Det russiske Grubearbeiderforbund inngåtte overenskomst, finner møtet anledning til å uttale sin beklagelse av, at man fra Norsk Arbeidsmandsforbunds side har funnet det formålstjenlig å inngå på en sådan overenskomst som efter komitéens opfatning overantvorter det norske Arbeidsmandsforbunds rett til selv — innenfor sitt område — å bestemme i indre anliggender og — forsåvidt også på andre organisatoriske områder — i Det russiske Grubearbeiderforbunds ledelses hender, og man undlater ikke å gjøre opmerksom på, at det av Norsk Arbeidsmandsforbund her tagne skritt i sig inneholder den aller alvorligste fare for en sprenning av det i mere enn en menneskealder mellem de skandinaviske arbeidsmannsorganisasjoner pleiede gode samarbeide, og da komitéen ikke kan tro, at Norsk Arbeidsmandsforbund — det være sig ledelsen, så vel som medlemmene — har tenkt sig muligheten av at en sådan sprenning vil bli følgen av den inngåtte overenskomst, og idet vi tror på at de norske arbeidsmenn erkjenner det organisasjonsmessige riktige i at samarbeidet med de øvrige organiserte skandinaviske arbeidsmenn er av betydning for alle og fortsatt bør pleies, vedtar møtet — forinnen spørsmålet:

Norsk Arbeidsmandsforbunds fortsatte medlemsskap innenfor den skandinaviske gjensidighetskomité endelig avgjøres — å henstille til Norsk Arbeidsmandsforbund på ny å opta den med russerne inngåtte overenskomst til drøftelse og å søke sig løst fra denne.»

Ved voteringen over dette forslag stemte samtlige representanter fra de svenske og danske forbund for forslaget. De norske forbunds representanter deltok ikke i avstemningen, idet de tilførte protokollen at deres opfatning i spørsmålet er tilkjennegitt ved de to tidligere voteringer.

Av foranstående fremgår den opfatning som råder innen de svenske og danske forbund som Norsk Arbeidsmandsforbund har hatt samarbeide med gjennom en rekke år.

Fra Svenska Gruvindustriarbeiderforbundet har vi mottatt følgende:

Til Norsk Arbeidsmandsforbund,

Møllergaten 3 III, Oslo.

Kamerater!

Vårt forbunds forretningsutvalg (verkställande utskott) har i møte den 16 november behandlet Deres forespørsel hvorvidt Deres nylig inngåtte gjensidighetsoverenskomst med Russiske Grubearbeiderforbund fra Svenska Gruvindustriarbeiderforbundets side foranlediger nogen endring i spørsmålet om den eksisterende svensk—norske overenskomst.

I anledning herav får vi meddele, at da den mellom Svenska Gruvindustriarbeiderforbundet og Norsk Arbeidsmandsforbund inngåtte overenskomst ikke kan ansees stå i strid med retningslinjene for det i mange år praktiserte skandinaviske samarbeide mellom de forskjellige fagforbund, finner vi det ikke nødvendig å foreta nogen endring i nevnte overenskomst på grunn av deres overenskomst med Det russiske Grubearbeiderforbund.

I § 1 punkt 3 i den svensk—norske overenskomst angis nemlig at overenskomsten gjelder «samarbeide i bestrebelsene samling av alle grubearbeidere i én internasjonale».

Og i § 5 heter det: «Idet man erkjenner nødvendigheten av en alle grubearbeidere omfattende internasjonale, bør de solidariske forbund være tilsluttet *Internasjonale Grubearbeiderforbund* og arbeide for Internasjonals utvikling, så at denne settes i stand til effektivt arbeide og kamp for grubearbeidernes interesser på klassekampens grunn.»

Det er vel trolig at dere underretter Grube-Internasjonalen om deres russiske overenskomst, og så lenge Norsk Arbeidsmandsforbund, tross sin overenskomst med russerne, tillates medlemsskap i Internasjonale Grubearbeiderforbundet, så lenge anser vi også at vår overenskomst med dere kan oprettholdes.

Derimot kommer helt naturlig spørsmålet i en annen stilling, dersom Norsk Arbeidsmannsforbund skulde utelukkes av Internasjonale Grubearbeiderforbund på grunn av den norsk-russiske overenskomst. Skjer dette bør vi på ny få behandle saken, og da er det trolig at Svenska Gruvindustriarbeiderforbundet måtte kreve forandringer i vår overenskomst med dere. Ti vår bestrebelse går ut på innen rammen

av gjeldende lov og beslutninger å arbeide etter de prinsipper og arbeidslinjer vårt medlemsskap i Landsorganisasjonen, Fagforenings-Internasjonalen og Grube-Internasjonalen forplikter til.

Grängesberg den 22 november 1929.

Med solidarisk hilsen

For Svenska Gruvindustriarbeiderforbundet

Edw. Mattson.

Av foran gjengitte brev fremgår, at Det svenske Grubearbeiderforbund gjør sin stilling til det fremtidige overenskomstmessige samarbeide avhengig av den stilling Grube-Internasjonalen inntar til Norsk Arbeidsmandsforbunds gjensidighetsoverenskomst med Det russiske Grubearbeiderforbund.

Ifølge de her gjengitte skrivelser og beslutninger fra våre skandinaviske forbindelser kan det ikke råde nogen tvil om at forbindelsene brister som følge av vår overenskomst med Det russiske Grubearbeiderforbund. Denne forbindelse var dog fra landsmøtets side forutsatt skulde være en utvidelse av de forbindelser vi allerede hadde etablert, og denne forutsetning har for øvrig vært grunnlaget for den samlede norske fagorganisasjons politikk på dette område, men det fremgår nu tydelig at den ikke fører til det forutsatte mål.

Svenska Gruveindustriarbeiderforbundet har gjort sin stilling til samarbeide med oss avhengig av Grube-Internasjonalens standpunkt til saken, og skal vi også redegjøre for den opfatning som i henhold til skrivelse råder innen denne organisasjon, samt også innen Grov- og Fabrikk-Internasjonalen som vi likeledes er tilsluttet.

I skrivelse av 9 januar 1930 meddeler Grube-Internasjonalen følgende:

«Grube-Internasjonalen har gjennomgått den overenskomst som Deres forbund har inngått med den russiske organisasjon.

Denne overenskomst er ikke i overensstemmelse med innholdet av våre lover og beslutninger på våre kongresser. Vi kan derfor ikke godkjenne samme.

Vi beklager meget Deres fravær i Genf og vi håper at De vil være til stede på møtet i Madrid den 31 mars for at det kan bli tatt en definitiv beslutning i saken.»

Møtet i Genf, hvortil skrивelsen henviser, var Internasjonalens ordinære styremøte i januar d. å. hvortil forbundet var innkalt i anledning denne sak, men det blev ikke anledning å sende representant.

Grov- og Fabrikk-Internasjonalen har i skrivelse av 20 januar 1930 meddelt følgende:

«Som vi allerede meddelte i vårt foreløbige svar på Deres skrivelse av 29 oktober 1929 har vi gjort medlemmene av vårt internasjonale styre bekjent med den beslutning, medlemmene i Deres forbund har vedtatt med hensyn til avslutning av en gjensidighetsoverenskomst med Det russiske Grubearbeiderforbund.

I anledning herav kan vi meddele Dem følgende:

Dersom en sådan gjensidighetsoverenskomst var inngått med f. eks. det russiske forbund for kjemiske arbeidere, vilde vårt styre ganske sikkert ha vist alvorlig og formell innsigelse herimot.

Vi er imidlertid av den mening, at det med hensyn til den mellom Deres forbund og grubearbeiderforbundet i Russland inngåtte overenskomst først og fremst tilkommer Grubearbeider-Internasjonalen å presisere sin stilling hertil. Med henblikk herpå vil vi sette pris på en meddelelse om, hvilket standpunkt denne internasjonale, hvorav Deres forbund likeledes er medlem, inntar med hensyn til det av Deres forbund planlagte samarbeide med russerne.

Det forundrer vårt styre i høi grad at et forbund som er tilsluttet en organisasjon som tilhører den såkalte Amsterdam-retning, samtidig inngår en gjensidighetsoverenskomst med en russiske organisasjon som aldri har lagt skjul på sin fiendtlige stilling overfor Amsterdam.

Hvad angår overenskomstens innhold ønsker vi kun å bemerke at den snarere gjør inntrykk av å tilstrebe politiske formål enn å være en gjensidighetsoverenskomst mellom likesinnede fagorganisasjoner.

Vi er derfor av den mening at det vilde være klokt av Deres forbundsstyre og medlemmer, dersom de ennu en gang alvorlig overveiet om det kan forsvares å avslutte en sådan overenskomst. Efter vår mening vil det bli nødvendig å velge mellom de to retninger innenfor fagbevegelsen, og ved nærmere omtanke vil et sådant valg ikke være vanskelig.

Vi håper opriktig at det med tiden vil være mulig å tilveiebringe en tilnærmelse mellom de to retninger, men så lenge dette ikke er skjedd, må man være i stand til å ta parti. Vi uttaler sluttelig ønsket om, at også Deres forbund vil kunne forstå dette, og at det på samme måte som hittil, også i fremtiden vil forbli et trofast medlem av vår internasjonale.

Efter all sannsynlighet vil et av våre styremedlemmer delta i Norsk kjemisk Industriarbeiderforbunds kongress i sommer, og vi håper at vedkommende representant samtidig vil kunne avlegge Deres forbund et besøk.»

Av foran refererte skrivelse fra de to internasjonale, hvorav Norsk Arbeidsmandsforbund er medlem, er det ikke vanskelig å forstå deres stilling til saken, og en utelukkelse av Internasjonalen er ikke til å komme forbi. Dermed er Norsk Arbeidsmandsforbund isolert fra ethvert organisasjonsmessig samarbeide med broderorganisasjoner så vel i Skandinaviens som verden for øvrig undtagen Russland.

På grunn av sakens store organisasjonsmessige betydning var det selvsagt at denne måtte gjøres til gjenstand for behandling i forbundets hovedstyres første møte, hvilket skjedde i møte 25—31 januar d. å.

Efter en inngående behandling av saken fremkom to forslag, det ene fremsatt av forbundets formann, sålydende:

«1. Hovedstyret konstaterer at de beslutninger som er fattet i de skandinaviske og internasjonale organisasjoner, Norsk Arbeidsmandsforbund nu har forbindelser med utvetydig fastslår, at den med det

russiske grubearbeiderforbund inngåtte overenskomst for Norsk Arbeidsmandsforbunds vedkommende medfører, at de hittil bestående forbindelser så vel skandinavisk som internasjonalt avbrytes.

2. Hovedstyret anerkjenner nødvendigheten av, først og fremst opprettholdelse av de skandinaviske forbindelser og samarbeide, dernæst samarbeide med flest mulig andre lands broderorganisasjoner gjennom de bestående internasjonale.
3. På grunn av de konsekvenser inngåelsen av overenskomsten med Det russiske Grubearbeiderforbund viser sig å medføre for Norsk Arbeidsmandsforbund med hensyn til de bestående forbindelser, foreligger spørsmålet på ny foreningene til behandling.

Hovedstyret innstiller for foreningene at den norsk-russiske overenskomst ikke trer i kraft før spørsmålet har vært forelagt og behandlet av forbundets ordinære landsmøte 1931.

4. Forbundet sender en representant til Grube-Internasjonalens styremøte i Madrid 31 mars førstkommende for å søke utvirket Internasjonalens utsettelse med enhver videre forføining i sakens anledning, inntil spørsmålet er behandlet i overensstemmelse med punkt 3.

Det annet forslag fremsattes av Løgavlen og Røste og var sålydende:

- «1. Ifølge det resultat som foreligger av den foretatte uravstemning over forslag til gjensidighetsoverenskomst mellom Norsk Arbeidsmandsforbund og Sovjet-Unionens Grubearbeiderforbund, er hovedstyrets flertalls forslag vedtatt med 1454 stemmer. For mindretallets er avgitt 813 stemmer.

Forslaget er også vedtatt av Sovjet-Unionens Grubearbeiderforbund.

I henhold hertil erklæres overenskomsten mellom Norsk Arbeidsmandsforbund og Sovjet-Unionens Grubearbeiderforbund for vedtatt og trer i kraft straks.

2. Efter å ha gjennomgått de fremstillinger og det materiale som foreligger i saken siden januar 1929, finner vi ikke at situasjonen er endret i en sådan grad at nye beslutninger nødvendiggjøres fra hovedstyrets side.
3. Den konferanse Sovjet-Unionens Grubearbeiderforbund ved skrivelse av 6 august forrige år har anmodet om mottas.

Representasjonen hertil blir å velge av hovedstyret.»

Ved votering blev det avgitt 6 stemmer for det av formannen fremsatte forslag og 7 stemmer for Løgavlen og Røstes forslag, hvilket forslag således er vedtatt.

Resultatet av hovedstyrets behandling av saken er meddelt både forbundets skandinaviske og internasjonale forbindelser.

Som det fremgår av Grube-Internasjonalens foran gjengitte skrivelse vil den endelige beslutning bli fattet på Internasjonalens møte i Madrid 31 ds.

Angående punkt 3 i det av Løvgavlen og Røste fremsatte forslag er det i samme hovedstyremøte besluttet at denne konferanse avholdes den 1 mars. Dette er Det russiske Grubearbeiderforbund tilskrevet om i brev av 1 februar d. å., men er konferansen ikke kommet i stand ennå.

Vi har funnet det nødvendig å gi en så vidt detaljert fremstilling av saken av hensyn til medlemmenes orientering, og likeledes av hensyn til orienteringen å ta med i samme forbindelse også hvordan forholdene ligger an for Svenska Gruveindustriarbeiderforbundet.

Slutsky: Har Grov- og Fabrikkarbeider-Internasjonalen gjort noget med hensyn til det samarbeide som er med det russiske forbund.

Ødegaard: Ja, konferer «Arbeidsmanden».

Slutsky: Hvordan skal man forstå dette, er de norske organisasjoner enig med Amsterdam?

Ødegaard: I Landsorganisasjonen er der to retninger en for Amsterdam, en for 3dje Internasjonale. Mens den store gruppe inntar den stilling at man ingen internasjonale tilsluttes, mens alle er enige om å tilslutte sig faginternasjonale. Forbundet er nærmest nøytralt innstillet.

Slutsky: Hvordan kan det forstås at grube-, grov- og fabrikkarbeider-internasjonale ikke er like i sin opptreden mot forbundet.

Ødegaard: mente at forholdet er å forstå derhen, at Grov- og Fabrikkarbeider-Internasjonalen mener, at det hører nærmest forholdet under Grube-Internasjonalen og vil avvente dennes avgjørelse.

Slutsky: Hvorfor er man tilsluttet Grov- og Fabrikkarbeider-Internasjonalen. Altså to internasjonaler?

Ødegaard: Forholdet har sin forklaring deri, at mens forbundet var stort så var det flere forskjellige arbeidere og derfor var det nødvendig. Nu står anleggsarbeiderne og veiarbeiderne og andre tilsluttet Grov- og Fabrikkarbeider-Internasjonalen.

Slutsky: Hvorfor er Grube-Internasjonalen mere aggressiv enn Grov- og Fabrikkarbeider-Internasjonalen?

Ødegaard: Det må forklares derhen at de Jonge er mere liberal enn de som er i Grubearbeider-Internasjonalen.

Slutsky: Har De nogengang fått materiell støtte fra disse internasjonaler?

Ødegaard: Man har ikke fått noget fra disse, men derimot har man fått fra de skandinaviske organisasjoner, man har heller ikke henvendt sig til internasjonale om hjelp.

Slutsky: Hvordan ser De på forholdene i fremtiden med hensyn til konflikter?

Ødegaard: mente at til våren vilde kravene fra arbeiderne bli av den beskaffenhet at man kommer ikke igjennom det uten omfattende konflikter.

Slutsky: Hvordan ser de norske arbeidere på Internasjonalens politikk.

Ødegaard: De norske arbeidere mener at den er for konservativ.

Slutsky: Hvordan ser de norske arbeidere på de russiske organisasjoner og er der foretatt nogen uravstemning over tilslutning?

Ødegaard: Ja, der er ved uravstemning avgitt 1450 for opprettelse av gjensidighetsavtale og 813 imot.

Ivanoff: Er der foretatt nogen avstemning om optagelse i internasjonale?

Ødegaard: Nei, men styret har søkt om optagelse og kongressene har godkjent det.

Ivanoff: Har det i Norge vært spørsmål om tilslutning til kulltruster?

Ødegaard: Nei, det har bare vært meddelt gjennom avisene som nyhetsstoff.

Ivanoff: Hvilke posisjoner har Arbeidsmandsforbundet angående kulltruster?

Ødegaard: Det har ikke vært diskutert.

Ivanoff: Er det ikke blitt nogen forandring på memorandumet fra Pariser-kongressen for Grube-Internasjonalen.

Ødegaard: Arbeidsmandsforbundet var imot spørsmålet til Arbeidsbyrået og Folkeforbundet for å danne kulltrust.

Ivanoff: Vil der fra organisasjonen bli gjort henvendelse til regjeringen om forbedringer av socialforsikringen, som jeg mener er dårligere enn i andre land etter de informasjonen vi har fått.

Ødegaard: Ja, der arbeides med det, og der er alltid fra arbeiderrepresentantene foreslått forbedringer i disse, og har de hatt sine egne innstillinger i Stortinget, særlig når det gjelder sykeforsikringen.

Ivanoff: I Frankrike er der inspektører som får lønn av staten, mens arbeiderne velger dem. De blir derfor nødt til å ta hensyn til arbeidernes interesser eller risikerer de ikke å bli valgt av arbeiderne. Vil man i Norge forsøke å få inspektørene valgt av arbeiderne?

Ødegaard: Dette er ikke drøftet, men man har jo de stedlige tilsyn, hvor arbeiderne har representanter. Så vidt jeg vet er der en inspektør i Bergens distrikt som er fagorganisert.

Ivanoff: Det er et annet forhold som vi mener der må søkes å få en forandring på og det er sammensetningen av appellkommisjonen i Riksforsikringsanstalten. Det er å få inn i kommisjonen arbeidere som

da kunde få være med i avgjørelsen om invaliditet samt læger som er interessert for arbeiderne.

Ødegaard: Dette har ikke vært drøftet hoss oss, men jeg er fullstendig enig i betraktningene. Sist da der ansattes chefsinspektør i Fabrikktilsynet, blev dér reist en sterk aviskampanje for å få valgt den for arbeiderne heldigste. Spørsmålet om denne inspektør er reist av arbeiderne, for man mente at det vilde være mere betryggende for arbeiderne.

Ivanoff: Er der anledning for arbeiderne til å få forhandle om akkordprisene?

Ødegaard: Ja, ifølge kollektivavtalen er der anledning til forhandling om akkordprisene for grubeindustrien.

Ivanoff: Vilde det ikke være bedre om organisasjonen avgjorde akkordprisene. Derved vilde arbeiderne være mere fri.

Ødegaard: Det er meget vanskelig, fordi forholdene er så vidt forskjellige ved grubene, idet fjellet forandres på meget korte avstander. Det har heller ikke fra arbeiderne vært reist krav herom. Den eneste grube som det kanskje kunde praktiseres en sådan ordning ved er Orkla, hvor gangen er meget jevn.

Ivanoff: Igår var det spørsmål om industrilånet. Dere får anledning til å overvære 1 mai her, så vil dere få se at det ikke er politiet som jager ut arbeiderne. Derav vil dere få se utviklingen her. Det er et spørsmål om ikke dere i Norge blir for lite kjent med forholdene her, og om det ikke derfor kunde være mulig å få en bedre informasjon.

Ødegaard: Der er ved kongresser og delegasjoner gitt redegjørelse om forholdene i fagbladene, brosjyrer og i avisene.

Ivanoff: Det er for eksempel spørsmålet om industrialiseringslånet, religion og vannforsyningen. Mente det var gjort for lite i så henseende fra begge sider og vilde derfor forsøke å gjøre det bedre, og mente at også nordmennene burde gjøre det.

Ødegaard presiserte at der fra vår side vilde bli publisert på beste måte de informasjoner vi har fått her.

Federoff: Hvordan og hvad klages der særlig over i skrivelser fra foreningene og hvor hurtig blir disse behandlet?

Ødegaard: Det kan være uoverensstemmelser mellom arbeiderne og arbeidsgiverne om forståelse av tariffavtalen, lønnsforhold, trakasseringer o. s. v. Disse blir så rapportert til arbeidsgiverorganisasjonene. Blir man ikke enige har man en arbeidsrett som da avgjør spørsmålene. Videre forelegges andre saker for styret, som da avgjør dem.

Federoff: Til og med de laveste funksjonærer i foreningene må arbeide for arbeidernes frigjørelse, og mente at det kun skjer gjennom

revolusjon, så arbeiderne få den politiske makt. Hvad mener De personlig om det?

Ødegaard svarte, at så lenge levet ikke han, at det blev nogen revolusjon. I Norge er jo den største del av befolkningen bønder, dog ikke russiske forhold. Disse er ikke revolusjonært innstillet, men må nærmest betraktes som liberalt innstillet.

Slutsky: Her var jo også hovedsakelig bønder, og han trodde heller ikke i 1917, da han satt i fengsel, at det blev nogen revolusjon. Hvilken vei mener De befrielsen må komme?

Ødegaard hadde alltid trodd at befrielsen måtte komme gjennom revolusjon. Man får ingen forandring av systemet om man får et flertall i Stortinget.

Ivanoff: Vi takker Ødegaard for informasjonen om grubeforholdene i Norge. Vi har også villet gå inn i Grube-Internasjonalen, men fordi vi har en annen politisk opfatning har vi ikke kunnet kommet inn. Den diskuterer kulltrusten og arbeider sammen med Arbeidsbyrået i Nasjonenes Forbund. Videre arbeider de sammen med kapitalistene. Vi kan ikke være enig i den varetagelse som den fører for arbeidernes interesser. Vi ser også den stilling som den har inntatt mot det norske forbund, fordi dere har villet arbeide sammen med en virkelig arbeiderorganisasjon. Den optrer jo med trusler mot dere, hvilket vi mener er en uriktig fremgangsmåte for å samle arbeiderne til en enig organisasjon som vil arbeide for arbeidernes interesser.

Slutsky fremholdt den innholdsrike informasjon som var gitt av Ødegaard. Lønnen i Norge er nokså høi, så det kan se ut som det var meget gode forhold, men ser man på socialforsikringen der og her, så viser det sig, at man ligger langt tilbake. Den protokoll som her er ført skal bli kunngjort blandt de russiske arbeidere, som har stor interesse for de norske arbeidere. De danske og svenske arbeiderorganisasjoner vil ikke at de norske arbeidere skal ha samarbeide med Russland, men vi vil arbeide for en enhetlig arbeidsdyktig grube-internasjonale. Grube-Internasjonalen har nu utelukket dere fra Internasjonalen. Den vil sende en skrivelse til Landsorganisasjonen, hvori der gis den anmodning om å gi de norske grubearbeidere på nesen. Internasjonalen arbeider for mondismen og arbeider for å redde kapitalistene. Hvorfor bruker den sådan fremgangsmåte at den ikke informerer om forholdene, men i steden utelukker dere fra Internasjonalen? Derfor må man være klar over at de er imot de russiske organisasjoner og enhetsfront. Istedenfor enhetsfront er de for deling av organisasjonen.

Ødegaard: De uttalelser som Slutsky og Ivanoff kom med er like, når det gjelder kulltrusten, men der er andre truster, nemlig svovel-

kiskonsernen, hvor også Løkken er tilsluttet. Det er ingen uenighet mellom oss som er her og arbeiderne for øvrig i Norge om at trusten vil føre til en fordyrelse av kullene. Men forholdet er at de engelske kullarbeidere er enig med denne fremgangsmåte, da de er enig med Internasjonalen. Internasjonalen har gjort henvendelse om å la oss representere på denne konferanse og har det vært forelagt styret, men blev avslått. Personlig mener jeg det hadde vært av interesse å vært på denne konferanse. Med hensyn til å holde kongress i Polen, så er det visstnok etter innbydelse fra de polske grubearbeidere, men om det er med nogen viss hensikt, vet jeg ikke. Det har også vært drøftet spørsmålet om å få kongressen henlagt til et av de skandinaviske land, men grunnet at svenskene ikke var optatt formelt samt at de norske stod i forhandlinger om opprettelse av gjensidighetsavtale med russerne, blev det ikke fremmet krav herom. Vi mener at det ville ha vært av betydning å få en kongress i de små land. Man har alltid under forhandlinger hørt om hvor godt avlønnet arbeiderne i Norge er fremfor de spanske arbeidere. Spania er jo også den største konkurrent. Det svenske grubeforbund har besluttet å la sig representere på kongressen i Polen, men om vi kommer til å sende noget, vet jeg ikke. Å avfatte nogen resolusjon i saken nu, mener jeg vi ikke kan gjøre. Vi må først se på tingene, hvordan de ligger an og drøfte dem. Det er godt mulig at forholdene ligger slik an at man må sammenkalle vårt styre når vi kommer hjem. Tror ikke at der kan skje nogen forandring i de nu bestående forhold i år, da styret og medlemmene har uttalt sin mening. Vi har videre vært av den mening at der måtte være anledning til å knytte andre forbindelser utenfor Internasjonalen.

Slutsky: Angående sympatien mellom oss er der ingen uenighet. Men på kongressen i 1928 var Matsen representant for Grube-Internasjonalen. Han vilde ikke konkret nu ta stilling, men mente at man kunde uttale sig om den politikk som Internasjonalen nu fører og foreslo at de to sekretærer utarbeidet en resolusjon.

Ødegaard mente fremdeles at man ikke nu avfatter nogen resolusjon. Vi har ikke mandat til å vedta nogen resolusjon, særlig er det da det som er nevnt i det tyske grubeforbunds organ angående det pålegg som skulde være gitt til den norske landsorganisasjon. Mener på det nuværende tidspunkt vil det være heldigst ikke å foreta noget mere enn de informasjoner som er gitt. Jeg vil lojalt bøie mig for de beslutninger som er fattet.

Slutsky: Hvad mener De om den socialfascisme som Internasjonalen fører?

Ødegaard: Hvad dette uttrykk angår så er jeg sterkt reservert,

forsåvidt det betyr det samme som gjøres gjeldende hos oss med hensyn til Landsorganisasjonen og arbeiderpartiet.

Slutsky: Hvad mener De om den delingspolitikk som Internasjonalen fører?

Ødegaard mener fremdeles at ingen resolusjon bør formes nu.

Ivanoff: Den avtale som er opprettet mellom oss skal være en hjelp mot kapitalismen. Skal man da ikke gi den organisasjon som vil ødelegge dette, svar herpå.

Ødegaard: Med hensyn til dette så er der jo det å bemerke, at vi har ikke møtt ved konferansen. Man vet jo ikke om forholdene hadde vært bedre for det, men de hadde vært mer avklaret. Vi er selvsagt imot disse uttalelser, men når det gjelder de skandinaviske forhold så har de sagt, at vi behøver ikke å gå ut, men de skal gå ut. Når det gjelder Internasjonalen så er det jo så at man må bøie sig for dens lover. Mener videre at forholdene er så ømtålelige innen landene, at det heldigste er at man ikke konkret uttaler sig på det nuværende tidspunkt. Vi kjenner jo hverandres meninger og det skulde på det nuværende tidspunkt være nok.

Slutsky mener, at etter som han har lest, så er det ingen ting i statuttene som uttaler, at man ikke kan ha forbindelse med de russiske organisasjoner. Men Internasjonalen praktiserer den på en annen måte.

Ødegaard: Dette er det samme som dere reiste likeoverfor det svenske forbund. Men jeg er fremdeles av den opfatning at man ikke nu foretar sig mere, men skal vi gi beskjed om forholdene, og da kan vi komme tilbake til saken, det er det full anledning til senere. Vi vil også konferere med det svenske forbund, som vi har avtale med. Det er jo så å si de samme kapitalinteresser der som hos oss, og har det derfor den aller største interesse å høre deres uttalelser om dette.

Ivanoff: Til siste slutt så er vi representanter for arbeiderne og ikke en 10 års avrustningskonferanse. Skal vi vedta en resolusjon så må den gå til medlemmene. Mener at en uttalelse må fattes og foreslår at de to sekretærer utarbeider en resolusjon som senere drøftes her.

Ødegaard mente også at avtalen skal være til hjelp for organisasjonene, selv om det ikke er nogen avrustningskonferanse. Med hensyn til resolusjon så kan vi jo selvfølgelig si vår mening, men styret må i ethvert fall avgjøre den for det er organisasjonen som får ansvaret for den.

Ivanoff mente man kunde la sekretærene utarbeide et forslag, så kunde man se på det.

Ødegaard: Ja vel, vi kan da det.

Ivanoff: De russiske grubearbeidere er særlig interessert for de norske grubearbeidere og har tenkt å innby en delegasjon fra Norge, men hvordan er det med å få en delegasjon herfra til Norge.

Ødegaard: Vi har drøftet dette spørsmål og arbeides der med saken, men det beror jo på arbeidsgiverne om de kan få se grubene. Vi vil gjøre hvad vi kan for å få en delegasjon herfra, og vil vi så vidt mulig sørge for at den samtidig kan få anledning til å se de vakre fjorder og høifjellene. Har tenkt å arrangere reisen slik at det var den heldigste tid på året, senest i midten av juli.

Slutsky: Senere vil det vel være anledning til å komme på vintertid.

Ødegaard: Ja, det vil nok kunne la sig ordne.

Møtet besluttet hermed hevet for å gi sekretærene anledning til å konferere om protokollen samt utarbeide forslag til resolusjon.

Møte 1 mai kl. 8 aften 1930.

Til stede: *Ivanoff*, *Slutsky*, *Ødegaard*, *Moljord*. Som tolk møtte *Ikonen*. Man enedes om å gjennomgå de før omtalte resolusjoner som sekretærene skulde utarbeide.

Ødegaard: Jeg har lest denne to ganger, men har jo ikke tenkt over den. Er fremdeles av den mening, at det ikke er heldig at vi nu beslutter noget angående Grube-Internasjonalen. Dens delingsvirksomhet betyr det splittelse eller sprengning?

Slutsky: Det skulde være bedre splittelse.

Ødegaard: Det er flere uttrykk som må forandres efter norsk sprog, som vi må omskrive for å kunne offentliggjøre den, og mener det er best å få det klart mens vi er samlet. (Man gjennomgikk resolusjonen og de ortografiske feil blev rettet.)

Ødegaard: Det er flere ting jeg vil uttale mig om, for det første at den formen mener jeg ikke er i overensstemmelse med det som avtalen er bygget på. Den må komme som en sak fra organisasjonene. Med hensyn til den siste del som angår krigsfaren om å henvende sig til hele verdens arbeidere og i særdeleshet til grubearbeiderne, må komme fra forbundene og ikke fra konferansen. Mener kamerat *Ivanoff* og *Slutsky* at det som er skrevet om krigsfaren er nok som det er?

Ivanoff og *Slutsky* erklærte at resolusjonen var god nok som den var. Videre enedes man om at det skal gå til forbundene som forslag, samt enedes man om å dele resolusjonen i to punkter 1 og 2. Punkt 2 er det som angår de russiske forhold. Resolusjonen av rapporten fra kamerat *Ivanoff* mottas og forelegges centralstyret.

Med anbefaling om godkjenning og resolusjon vedlegges protokollen:

Resolusjonens punkt 1.

Den russisk-norske grubearbeiderkonferanse har hørt kamerat *Ødegaard*s redegjørelse angående det norske grubearbeiderforbunds medlemmers forhold. Konferansen sender de norske grubearbeidere sin varme og broderlige hilsen. Konferansen konstaterer at der forestår for de norske grubearbeidere de største spørsmål og ønsker konferansen av hele sitt hjerte at de må overvinne disse spørsmål på den for arbeiderne heldigste måte. Konferansen uttaler sitt inderligste ønske om at det må lykkes å styrke de bånd som er knyttet mellem det russiske og norske grubearbeiderforbund.

Konferansen fremholder med følelser av dyp harme den sprengningsvirksomhet som Grube-Internasjonalen fører, idet den bruker det groveste press og innblandingsmetoder i det norske Arbeidsmandsforbunds virksomhet, idet den vil oppløse gjensidighetsavtalen mellem de norske og Sovjet-Unionens grubearbeidere. Konferansen mener at avtalen som baserer sig på den absolutte majoritet av det norske forbunds kongress er dessuten efter beslutning av begge forbunds centralstyres flertall og godkjent av den absolutte majoritet av det russiske og norske forbunds medlemmer som motsvarende organisasjoners (uravstemning) har tilkjennegitt og fremviser Sovjet-Unionens og de norske grubearbeideres vilje til vennskap og enhet av grubearbeidere i alle land i kampen mot fienden, kapitalistene, grubeieerne. Derfor beslutter konferansen å arbeide videre for å styrke vennskapet mellem Sovjet-Unionens og de norske grubearbeidere. Idet konferansen konstaterer den alt voksende konsentrasjon i grubeindustrien, grubeiernes skarpere offensiv mot grubearbeiderne, den voksende rasjonalisering i bergverksindustrien og den økende eksplosjon av grubearbeidere den alt mere utbredte økonomiske krise i særdeleshet i kullindustrien i den kapitalistiske verden, den voksende fare av imperialistiske kriger i særdeleshet et overfall på Sovjet-Unionen, beslutter konferansen å henvende sig til alle grubearbeidere med et inderlig oprop å tilkjempe internasjonal enighet i kampen mot grubeieerne og mot faren av imperialistiske kriger. Konferansen fremholder sitt inderlige ønske og vilje til å nå internasjonal enighet mellem grubearbeiderne i alle land og på samme gang meddeler sin vilje til å understøtte det fra andre unioner utgatte initiativ til sammenslutning av alle grubearbeidere mot kapitalen.

Efter en ytterligere diskusjon, hvorunder *Moljord* uttalte at han

var enig i resolusjonen, dog for punkt organisasjonsforholdenes vedkommende under forutsetning av at Grube-Internasjonalen besluttet å utelukke oss, og mente derfor at det burde utstå til dens avgjørelse forelå. Man besluttet å avslutte konferansen idag for å fortsette neste dag.

Resolusjonens punkt 2.

Efter å ha mottatt kamerat Ivanoffs referat over stillingen i grubeindustrien i Sovjet-Unionen konstaterte den russisk—norske grubearbeiderkonferanse grubeindustrien i Sovjet-Unionens veldige fremskritt som til og med overskrider alle gjorte planer. Konferansen konstaterer at i en tid, da den kapitalistiske verden befinner sig i den voksende krisens tegn vokser produksjonen uavbrutt i Sovjet-Unionen, og at planhusholdningen, som finnes i proletariatets diktators land utelukker mulighetene av en krise, den der nu foregår i hele den kapitalistiske verden. Konferansen fremholder, at den socialistiske rasjonalisering i Sovjet-Unionen i motsetning til den kapitalistiske forbedrer grubearbeidernes og hele arbeiderklassens stilling på samme gang som arbeidsløsheten i alle kapitalistiske land vokser, er der nettop ingen arbeidsløshet i Sovjet-Unionen. Tvert imot nye grupper av arbeidere kommer inn i produksjonsprosessen. Arbeidstiden forkortes fra 8—7 timer over jorden, og under jorden er det 6 timers arbeidsdag. Arbeidernes lønn vokser. Konferansen uttaler som sitt ønske at Sovjet-Unionens arbeidere fullfører femårsplanen i fire år og at grubearbeiderne fullfører sin femårsplan i tre år.

Med hensyn til den voksende imperialistiske krigsfare mot Sovjet-Unionen henvender forbundene sig til hele verdens arbeidere og i særdeleshet til grubearbeiderne med oprop om å ikke tillate et anfall på Sovjet-Unionen uten i stedet stille sig til Sovjet-Unionens arbeideres forsvar, hvis kapitalistene kommer med et anfall.

Ødegaard uttalte, at han på dette tidspunkt ikke vilde være med på nogen resolusjon som angår de organisasjonsmessige forhold, men erklærte å ville ta mot resolusjonen som et forslag og forelegge dette for styret til avgjørelse. Forslaget innføres i konferansens protokoll.

Den 2. mai kl. 4 em.

sammentrådte de samme representanter som i forrige møte til fortsatt behandling av resolusjonens punkt 1. Efter en del diskusjon enedes man om å oversende resolusjonskonseptet til sekretærene for om mulig å finne en annen form. Sekretærene fremla resolusjonen med følgende forandring av avsnittet som gjelder organisasjonsforholdene og lyder

sådan: Konferansen er enig i å opprettholde den russisk-norske overenskomst og er imot Grube-Internasjonalens politikk. For øvrig opprettholdes resolusjonen i sin oprindelige form.

Efter en lang diskusjon viste det sig at det ikke var mulig å bli enig om resolusjonen og fattedes derfor ingen beslutning. Det besluttedes at protokollen skulde renskrives av Kristian Moljord og utveksles mellem to forbund.

Hvorefter konferansen avsluttedes den 2 mai kl. 7 em.

Kristian Moljord,
en av sekretærene i konferansen.

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

BERETNING
OM
FORBUNDETS VIRKSOMHET
1931

VED
JOHS. M. P. ØDEGÅRD
CHR. HENRIKSEN

OSLO 1932
ARBEIDERNE AKTIETRYKKERI

Hovedstyret.

I årets løp har hovedstyret bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Hans Røste, Viktor Nordahl, Nils Bakken, Arthur Lie, Konrad Botten, Simon Simonsen, Kristian Moljord, Alb. Karlsen, Johannes Togstad, Ingv. Løgavlen og H. O. Jubskås. Da Albert Karlsen blev ansatt som sekretær i Aust-Agder fagl. Samorganisasjon, uttrådte han som medlem av Hovedstyret og i hans sted møter suppleanten Lars Bergundhaugen.

Hovedstyret har avholdt møte i dagene fra 21—27 februar, 3—6 mai og 1—5 desember.

Forretningsutvalget.

Forretningsutvalget har bestått av følgende: Johs. M. P. Ødegård, Chr. Henriksen, Hans Røste, Viktor Nordahl og Nils Bakken.

I årets løp er avholdt 120 møter og behandlet 35 lønns- og tvistesaker samt 107 saker vedrørende indre organisasjonsspørsmål.

Forbundets medlemstall og antall foreninger.

Det gjennomsnittlige antall medlemmer har i året vært 7 950.

Ved årets utgang var antallet av foreninger 182. Det er i alt stiftet 41 foreninger og nedlagt 8.

De internasjonale forbindelser.

Forbundet har i årets løp ikke deltatt i noget møte i de internasjonale organisasjoner, forbundet er medlem av, nemlig Grov- og Fabrikksinternasjonalen, bortsett fra en konferanse i Oslo 6 oktober som var foranlediget sammenkalt av internasjonalens formann, der var på gjennomreise fra Sverige.

Forbundets medlemsskap i Grubeinternasjonalen er ophørt, idet denne har ansett den av vårt forbund oprettede gjensidighetsavtale med Sovjet-Unionens grubearbeiderforbund av den art at medlemskapet i internasjonalen ikke kunde fortsette. Dette spørsmål er blitt omtalt i beretningen for 1930, hvortil henvises.

Da man var på det rene med at det vilde utbryte lockout i bergverksindustrien, blev det fra forbundets side i henhold til § 2 i gjensidighetsavtalen med Sovjet-Unionens grubearbeiderforbund anmodet om en konferanse til drøftelse av situasjonen i forbindelse med lockoutsituasjonen.

Vi gjengir her den korrespondanse som har funnet sted mellom organisasjonene.

Den 14. mars avsendtes følgende telegram:

Sovjet-Unionens grubearbeiderforbund Soljanka 12, Moskva.

„Arbeidsgiverne i bergverksindustrien her har erklært lockout fra 1. april førstkomende omfattende 2 900 arbeidere. I henhold til vår gjensidighetsoverenskomst skal det under forestående konflikter avholdes konferanser mellom forbundene og tillater vi oss å forespørre om det vil passe for Dem å møte til konferanse i Oslo med to representanter innen 15 april førstkomende. Telegrafer svar omgående og angi tid for mulig ankomst til Oslo, så vi får anledning til å utvirke innreise tillatelse“ (Norsk Arbeidsmandsforbund Ødegård).

Da en del dager var forløpet og vi ennu intet hørte om at vårt telegram var mottatt, sendte vi den 23. mars følgende telegram:

Sovjet-Unionens grubearbeiderforbund, Soljanka, Moskva.

„Venter svar på vårt telegram av 14. ds.“ (Norsk Arbeidsmandsforbund Ødegård).

Den 30. mars mottok forbundet følgende telegram:

„Norsk Arbeidsmandsforbund, Ødegård, Oslo.

Vårt forbund er reorganisert nu i fem uavhengige forbund: Kull, erts, jordolje, torv og farvet stenarbeiderforbund stop. Med medlemrum er det møter av sentralkomiteén for disse forbund, for hvilken Deres forslag vil bli forelagt stopp. Omgående vil underretning beslutning bli gitt. — Sekretær Orgbuero Kullarbeiderforbundet UOÆSSR Ossipow.“

Den 24. april mottokes følgende telegram:

„Norsk Arbeidsmandsforbund, Ødegård, Oslo.

Av viktighet ubetinget nødvendig at konferansen omfatter samtlige 5 industrier som er reorganisert i generalgrubearbeiderforbundet stopp. Kullarbeiderforbundets møte fant sted i annen halvdel av mars stopp. På grunn av vanskeligheter med reise for fire forbundsrepresentanter, foreslår forbundet konferansen blir sammenkalt slutten av mai Moskva eventuelt Leningrad — sekretær Orgbuero — Kullarbeiderforbundet USSR Ossipow.“

På dette tidspunkt var det vanskelig for representanter av vårt forbund å være fraværende grunnet lockoutsituasjonen, og svar blev ikke avsendt på dette telegram før det var behandlet av hovedstyret som var sammenkalt til møte 3. mai.

Hovedstyret besluttet i møte 4 mai å sende følgende telegram:

„Kullarbeiderforbundet — Moskva.

Deres telegram av 24. april, hvori stilles forslag at konferanse avholdes Moskva, eventuelt Leningrad, slutningen mai måned behandlet av vårt styre idag. Grunnet lockouten er det vanskelig for våre representanter være fraværende og må derfor vennligst anmode om at Deres representanter møter Oslo. Forsåvidt det er uoverkommelig møte Oslo slutningen mai, kan våre representanter møte Leningrad 24. mai eller nærmeste dager. Svar imøtesees snarest. (Arbeidsmandsforbundet)“.

Som det fremgår av dette telegram var det adressert til „Kullarbeiderforbundet“. Dette skjedde av den grunn, at de telegrammer vi tidligere hadde mottatt fra Russland var undertegnet av dette forbund og gikk vi ut fra, at det var truffet den ordning innbyrdes mellom de fem forbund at kullarbeiderforbundet skulde formidle korrespondansen med vårt forbund.

Den 21. mai mottokes følgende telegram:

„Norsk Arbeidsmandsforbund — Ødegård — Oslo.

Mottatt telegram stopp. Foranlediger stillingtagen grubearbeiderforbundet vil beslutning straks bli telegrafisk meddelt stopp 26. Begynner landsmøte kullarbeiderne stopp. Formann Kullarbeiderforbundet — Smirnow 122 —.“

Ifølge dette telegram gikk vi ut fra at så snart det var mulig for de russiske organisasjoner, vilde disse arrangere den av oss søkte konferanse, og regnet med at den vilde bli henlagt til Leningrad.

Først den 7. september mottok forbundet nærmere underretning, sålydende:

September 1931.

„Norsk Arbeidsmandsforbund, Oslo.

Kjære kamerater.

Vi beklager opriktig at vi ikke har vært istand til tidligere å kunne skrive til Dem angående tid og sted for konferansen. Som De vil ha sett av pressen og meddelelse sendt av oss, er grubearbeiderforbundet blitt reorganisert i fire forbund. I denne periode er det blitt avholdt kongresser, og den nye sentralkomiteé valgt, i hvilken anledning alle våre folk har vært sterkt optatt med valget og med organisasjonen av de nye forbund.

Sovjet-grubearbeidernes heltemodige kamp for fullførelsen av 5 årsplanen i 4. og muligens 3 år, og deres kamp for oppbyggingen av socialismen i USSR krever umåtelige anstrengelser fra fagforbundenes ledes side. De må foreta turnéer i provinsen. Sommersesongen er særlig heldig, for om sommeren utfolder det meste arbeide sig, likesom jordbruket, der som et resultat av kollektivisasjonen

har utfoldet sig sterkt og krever at alle anstrengelser konsentreres om en betimelig innsamling av høsten.

Efter i et samlet møte å ha diskutert overenskomsten av den russisk-norske konferanse, er Sovjetforbundene, til hvilke den gamle grubearbeiderunion blev reorganisert — kullgrubearbeiderne, jerngrubearbeiderne, oljearbeiderne og torv- og skifferarbeiderne — kommet til det resultat, at det er helt umulig for representanter for alle forbundene å reise til Oslo i den nærmeste fremtid, og besluttet derfor å foreslå for Dem at konferansen blir avholdt i Moskva for å gjøre det mulig for representanter for alle våre grubearbeiderforbund å delta. Vi vil foreslå at konferansen blir sammenkalt til 25. september med følgende dagsorden: 1. Grubearbeidernes stilling i Norge. 2. Grubearbeidernes stilling i Sovjet.

Vær så vennlig å la oss vite om De bifaller dette forslag og navnet på Deres representanter, således at vi kan få de nødvendige visas for Dem. I tilfelle at den foreslåtte dato ikke passer, vær så vennlig å la oss vite det, og meddel mig Deres forslag.

Avventende et snarlig svar

broderlig (*Smirnow*).

For forbundenes formann i sentralkomiteén for Grubearb. Union.“

På dette tidspunkt var lockouten avsluttet, og konferansen vilde således ikke egentlig få anledning til å drøfte konfliktsituasjonen, og efter beslutning av forretningsutvalget blev brevet av september 1931 besvart med, at man anså at konferansen kunde utsettes inntil videre.

Senere er det ikke utvekslet ytterligere korrespondanse vedkommende spørsmålet.

Man har funnet å ville gjengi i beretningen den korrespondanse som foreligger angående denne sak, dermed vil det være lettere for enhver å orientere sig i spørsmålet, og samtlige foreninger vil dermed være i besiddelse av alt det som foreligger.

De skandinaviske forbindelser.

I 1931 har det vært et omfattende samarbeide som har funnet sted mellom de til gjensidighetskomiteén tilsluttede forbund som nu består av følgende:

Dansk Arbeidsmandsforbund, Kvinnelig Arbeiderforbund i Danmark, Svensk Grov- og Fabriksarbeidereförbundet, Norsk kjemisk Industriarbeiderforbund, Norsk Bygningsarbeiderforbund, forsåvidt angår Sten-, Jord- og Cementarbeiderne og Norsk Arbeidsmandsforbund.

Foruten dette samarbeide har vårt forbund gjensidighetsavtale opprettet med Svenska Gruvindustriarbeidereförbundet.

I årets løp er det, som følge av lockoutsituasjonen avholdt flere konferanser.

Den 2. og 3. april avholdt Dansk Arbeidsmandsforbund ekstraordinær kongress til behandling av forliksmannens forslag til ordning av lønns- og arbeidsvilkårene for en rekke av forbundets medlemmer.

Ved denne kongress var Norsk Arbeidsmandsforbund representert ved formannen.

Den 28—29 april deltok formannen i en konferanse i Grängesberg med representanter for det svenske grubearbeiderforbund, hvor man drøftet spørsmålet bidrag til finansiering av lockouten.

Den 20., 21. og 22. mai, samt 13. og 14. juli avholdtes konferanser i Oslo i gjensidighetskomiteén til drøftelse av lockoutsituasjonen.

I disse møter var forbundet representert ved formannen og kassereren.

Den 12. desember deltok formannen i en konferanse i Grängesberg med representanter for det svenske grubearbeiderforbund, i anledning ordningen av det økonomiske mellemværende som var opstått grunnet lockouten. Den 15. og 17. desember avholdtes gjensidighetskomiteéns møte i Kjøbenhavn, hvor blev behandlet ordningen av det økonomiske forhold som var opstått mellom de forbund som er tilsluttet gjensidighetskomiteén. I dette møte deltok formannen og kassereren.

Organisasjonsforholdene mellom vårt forbund og Norsk Jernbaneforbund.

Mellom vårt forbund og Norsk Jernbaneforbund opstod det vanskeligheter når det gjaldt forholdet med arbeidene ved baner som var kommet i drift. (Efter- og ekstra-arbeiderne.)

Forbundets hovedstyre besluttet på møte i september 1930 å nedsette en komité og med anmodning til Norsk Jernbaneforbund om å gjøre det samme, for i fellesskap å finne frem til en ordning, slik at man skulde komme bort fra de vanskeligheter som opstod ved at disse arbeidere var organisert i begge disse forbund.

Komiteén som kom til å bestå av følgende: Chr. Henriksen, Hans Røste og Nils Bakken fra vårt forbund, Ludvik Buland og Erling Kiil fra Norsk Jernbaneforbund, fremla følgende innstilling:

Norsk Arbeidsmandsforbund så vel som Norsk Jernbaneforbund har medlemmer ved jernbanen. Arbeidsmandsforbundet forsåvidt angår de såkalte efter- og ekstra-arbeider. Arbeiderne ved jernbaneanleggene står i Norsk Arbeidsmandsforbund. Det spørsmålet dreier sig om er altså efter- og ekstra-arbeiderne.

Efter at en banestrekning er åpnet for drift, står det igjen en masse såkalt etterarbeide. Dette består i utforing av tunneller, for-

støtningmuring, skråningsarbeide og arbeide med utvidelse og ny-anlegg av stasjoner m. v.

Til dette arbeide blir de anleggsarbeidere som har arbeidet ved anlegget, benyttet i den utstrekning som behovet tilsier. Dertil kommer også, når banen er åpnet, det faste linjepersonale og de såkalte faste ekstrasfolk (de med utsikt til å bli ansatt).

Det er de her omhandlede arbeidsgrupper som har skapt vanskeligheter forbundene imellem. En del står i Arbeidsmandsforbundet og andre i Jernbaneforbundet. At dette vanskeliggjør arbeidet for bedring av lønns- og arbeidsvilkårene for disse arbeidere er innlysende.

Nærværende komité's oppgave er derfor å søke å finne frem til en bestemt grense for de respektive forbunds virkeområde, således at man kan undgå å komme op i de mindre tiltalende forhold som man har vært vidne til og som har skadet så vel forbundene som de enkelte arbeideres interesser.

Når en jernbanestrekning blir åpnet for drift, så har det vist sig at administrasjonen øieblikkelig overfører alt arbeide fra anlegget og over på driften. Det kan vel sies at dette gjøres av rent administrative hensyn og av hensyn til sikkerheten. Men i og med at arbeidet overføres til driften, ophører også de bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår som Arbeidsmandsforbundet har ved jernbaneanleggene, og blir disse i betydelig grad forringet. Dette er ganske sikkert en vesentlig årsak til at administrasjonen er så snar til å få overført dette arbeide til driften. —

De timelønninger som praktiseres i de forskjellige distrikter veksler fra kr. 0.70 til 0.80 pr. time. Herfra danner Oslo distrikt en undtagelse, idet dette arbeide etter siste reduksjon har vært betalt med kr. 1.18³/₄ pr. time. Ferie og procenter for overtidsarbeide har heller ikke disse arbeidere i stor utstrekning, og ikke over 6 dager. Herfra danner også Oslo en undtagelse, likeså Drammens distrikt, hvor Arbeidsmandsforbundet ved forhandling har fått hevet betalingen til kr. 0.90 pr. time. Feriebestemmelsene som gir arbeiderne 1 dags ferie for hver måned de arbeider og de almindelige bestemmelser om procenter for overtidsarbeide. —

Når det gjelder spørsmålet om ordningen av ekstra-arbeidernes lønns- og arbeidsvilkår, er det et av de vanskeligste forhold å arbeide med, likeledes når det gjelder organiseringen av denne arbeidsgruppe, idet de i stor utstrekning er sesongarbeidere, som bare arbeider i sommermånedene, men er det komitéens mening, at hadde man disse folk knyttet til et forbund, så vilde det være betydelig lettere å få ordnede lønns- og arbeidsvilkår for disse arbeidere. Forholdet er nu at de i stor utstrekning er uorganiserte. Organisasjonen har ingen kontroll over dem, og deres arbeidsvilkår er diktert av administrasjonen og ligger utenfor rimelighetens grenser, sett i forhold til hvad arbeiderne har der, hvor organisasjonen har innflytelse.

I henhold til ovenstående vil komitéen foreslå følgende:

„Av ekstrapersonalet skal de som er ansatt med fast ansettelse for øie samt det ekstrapersonale som ved driftsbanene er beskjeftiget

med vanlig vedlikeholdsarbeide organiseres i tilslutning til N. J. F.

De øvrige arbeidere, de som er beskjeftiget med etterarbeider ved en banes overgang fra anlegg til drift, eller ved utvidelser og annet anleggsarbeide, eller arbeider som ikke vedrører den daglige drift, organiseres i tilslutning til N. A. F.“

Det er forutsetningen at gjennomførelsen av ovennevnte ordning skal skje i samråd og forståelse forbundene imellem.

Skulde det opstå strid med hensyn til arbeidets art i noget tilfelle og det ikke opnåes enighet herom forbundene imellem, skal saken innbringes for Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon til avgjørelse.

I tilfelle nogen av forbundene fremmer krav som kan forutsettes å berøre det annet forbunds interesser, skal det innledes samarbeide herom mellom forbundene. og kan det ikke iverksettes aksjon av nogen art, før det annet forbund har hatt anledning til å uttale sig om spørsmålet.

Oslo, 21. januar 1931.

Chr. Henriksen.

Hans Røste.

Nils Bakken.

Ludvik Buland.

Erling Kiil.

Innstillingen er behandlet av hovedstyret og enstemmig tiltrådt.

Organisasjonsforholdene.

Ved veivesenet.

Veiarbeiderne — så vel anleggs- som vedlikeholdsarbeiderne — var organisert i så vel vårt forbund som Norsk Skog- og Landarbeiderforbund. Som følge herav har begge disse forbund søkt å forbedre veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår.

I dette arbeide har man støtt på mange vanskeligheter, bl. a. den — at det var uheldig eller lite tilfredsstillende at man ikke hadde samlet alle disse arbeidere i ett forbund.

Denne side av saken var så vel vårt forbund som N. S. L. F. opmerksom på. Som følge herav enedes man om å sammenkalle til en konferanse for å drøfte spørsmålet om å overføre veiarbeiderne til ett forbund, og da til Norsk Arbeidsmandsforbund.

I den anledning foreslo de heromhandlede forbund følgende for Sekretariatet:

Undertegnede forbund tillater sig herved å foreslå for Sekretariatet at de vei- og vedlikeholdsarbeidere, som for tiden er tilsluttet Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, snarest og inntil videre overføres til Norsk Arbeidsmandsforbund.

Til begrunnelse av dette forslag skal anføres:

Tidligere kjente man bare to grupper arbeidere, som hadde tilknytning til veiene, nemlig anleggsarbeiderne og veivokterne. Med

den trafikk som fantes etter veiene før bilenes tid, var vedlikeholdsarbeidet ganske beskjedent. Vedlikeholdet besørgetes enten av de matrikulerte eiendommer eller av kommunalt ansatte veivoktere.

Da kongressen i 1923 vedtok industriforbundsformen, var det derfor ganske naturlig at man plaserte arbeiderne i veivedlikeholdet i Kommuneforbundet og anleggsarbeiderne i Norsk Arbeidsmandsforbund.

Imidlertid har det vist sig meget vanskelig for Kommuneforbundet å få nogen tilslutning utover bygdene. Da organisasjonsplanen for Norsk Skog- og Landarbeiderforbund blev utarbeidet av den av Sekretariatet nedsatte komité, enedes man om at veivokterne skulde tilsluttes det nye forbund. Man tenkte her fortrinsvis på de veivoktere, som hadde sitt arbeide utover den rene landsbygd.

Den veldige økning av trafikken etter veiene de senere år har bevirket en fullstendig omkastning av arbeidsmetoder og forhold. De gamle veier må forsterkes eller omlegges, moderne arbeidsmaskiner tas i bruk i vedlikeholdet. Anlegg i egentlig forstand og vedlikehold flyter over i hinannen. Dette forhold vil vedvare inntil veiomlegningen er gjennomført, hvilket antagelig vil strekke sig over en forholdsvis lang periode.

Efter hvert som dette skrider frem, overtar Staten mer og mer både formelt og reelt ledelsen av alt anleggs- og vedlikeholdsarbeide. Således har Staten nu overtatt riksveiene i de viktigste fylker, alle mellomriksveier og høifjellsveier. Dessuten har vi en rekke fylkesveier. Begge disse grupper av veinettet er, hvad arbeidsledelsen angår, underlagt fylkesveikontorene, hvilke i virkeligheten er filialer av veidirektoratet. Veivedlikeholdet er således blitt en del av Statens anleggsdrift, og det er for tiden ikke mulig å løse disse ting fra hverandre.

Dette har våre forbund fått en meget sterk føling av, når det gjelder varetagelse av de faglige interesser for gruppene overfor arbeidsgiveren.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund har tatt alle mulige hensyn til denne gruppe innen forbundet for å muliggjøre et effektivt faglig arbeide. Det er således gitt adgang til organisering av disse arbeidere i spesielle foreninger og drive sitt selvstendige lokalsamarbeide. Dette blev vedtatt på en landskonferanse av veivedlikeholdsarbeidere våren 1928. Man forsøkte rent lokalt i de enkelte fylker å reise forskjellige krav, men det strandet alltid på at vedkommende administrasjonsinstans savnet adgang til å foreta sig noget uten efter øverste veimyndigheters tillatelse. Da Norsk Arbeidsmandsforbund i 1929 reiste krav om ferie for veianleggsarbeidere, i likhet med hvad det tidligere var gjennomført for jernbaneanleggsarbeiderne, tok N. A. F. initiativ til at også N. S. L. F. kom med i disse forhandlinger, som da førtes med veidirektoratet og Arbeidsdepartementet.

Under disse drøftelser lovte statsråden at N. S. L. F. skulde få forhandlinger angående de til forbundet tilsluttede veivedlikeholdsarbeidere. Det viste sig meget vanskelig å få de øverste veimyndig-

heter til å holde dette løfte. Først høsten 1930 lyktes det å få en konferanse i stand med veidirektøren. Denne blev negativ når det gjaldt å få i stand almindelige og generelle bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår; den opsatte protokoll henviser krav herom til de lokale veikontorer. Det kan i denne forbindelse bemerkes at N. A. F. umiddelbart forut også hadde reist tilsvarende krav for veianleggsarbeiderne, men også her blev resultatet negativt.

Efter at det foran nevnte resultat var fremkommet, har N. S. L. F. rettet henvendelser til en rekke fylkesveikontorer om forhandlinger, men blir nu utsatt for en sabotasje, som er meget mere utspekulert enn den man var gjenstand for fra veidirektørens side.

Forbundene har lenge vært opmerksom på at disse forhold ikke kunde fortsette lenger, da veimyndighetenes sabotasje lettes ved at det er to forbund som optrer. Det har til dels lyktes å stille det ene i en slik stilling at det skader det annet. Man vilde imidlertid avvente kongressens behandling av organisasjonsspørsmålene, da N. S. L. F. hadde fremmet forslag om veivedlikeholdsarbeidernes organisasjonsforhold. Imidlertid fant man det lite hensiktssvarende under selve kongressen å stille dette forslag i nogen særstilling; heller ikke var fylkesveikontorenes åpne sabotasje dengang så tydelig.

Når det fra vår side foreslåes at overførelsen skal gjelde inntil videre, er det ut fra den betraktningmåte at dette spørsmål endelig skal avgjøres, når organisasjonskomitéens innstilling foreligger for kommende kongress. Men så lenge er det ikke mulig å vente uten at den beleilige tid for så vel nyorganisering som reisning av lønnskrav går oss forbi.

Samtidig bør Sekretariatet ta standpunkt til hvordan man skal forholde sig til spørsmålet om tilslutning til Norsk Kommuneforbund av veivoktere, da jo kongressens beslutning av 1923 og 1927 (vedtagelse av organisasjonsplan for N. S. L. F.) står i motstrid med hinannen. Vår opfatning er at det i kommuner, hvor veivedlikeholdet er nærmere knyttet til kommuneadministrasjonen, og hvor N. K. har andre medlemmer — altså kan sies å ha vesentlige faglige interesser sammen med andre kommunefunksionærer — skal de kunne stå tilsluttet N. K. Det kan i slike tilfelle bli tale om kommuner som Aker, Bærum og lignende.

Man tillater sig sluttelig å anmode om at dette vårt forslag behandles snarest.

Oslo 9. april 1931.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund.

Johan Ødegaard. *P. H. Vestad.*

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Chr. Henriksen. *Johs. M. P. Ødegaard.*

Den ovenfor nevnte konferanse kom i stand, og derfra foreligger følgende protokoll:

År 1931 den 31. mai holdtes i Folkets Hus, Oslo, et fellesmøte av vei- og vedlikeholdsavdelinger innen Norsk Skog- og Landarbeiderforbund og Norsk Arbeidsmandsforbund.

Møtet åpnedes av N. A. F.s formann, Johs. M. P. Ødegaard:

«Grunnen til dette møte er den opfatning at organisasjonsforholdene innen denne gruppe ikke har vært som de skulde, og det har ikke vært mulig å vareta interessene på en måte som er ønskelig. Det har vist sig — når man har kommet i forbindelse med motparten — at ingen av forbundene har kunnet gjøre sig gjeldende. Man har derfor innen forbundene blitt enige om å søke samling i ett forbund. Det har i lengere tid vært reist stadige krav til myndighetene angående veiarbeiderne, men det har ikke lyktes å komme til noget tilfredsstillende resultat. Det ikke minst viktige er måten hvorpå vi kan skaffe veiarbeiderne inn i organisasjonen, og enten resultatet blir det ene eller det annet, vil allikevel agitasjonsspørsmålet være av stor betydning for denne konferanse. Skal det være mulig å gjøre noget fremstøt, må man stå samlet i en organisasjon, som *kan* bryte de vanskeligheter over ende som står i veien. Med disse ord om konferansens hensikt ønsker jeg velkommen og erklærer møtet åpnet.

Navnprop ble foretatt: Til stede var:

For Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Hedmark: Even Slaatten, Gunder Rønningen, Ole A. Fossen, H. Stenseth.

Opland: Ole Nordvik.

Buskerud: Vilhelm Stensbye.

Akershus: Magnus Merli, Alfred Frydenlund.

Østfold: Oskar Pettersen, Leonard Bengtson, Olaf Sletten, Marius Lunde, Einar Vinaas.

Dessuten møtte fra forbundet: P. H. Vestad og Joh. Ødegaard.

Fra Norsk Arbeidsmandsforbund møtte: Aksel Berg, S. Trøndelag Veiarbeiderforening. Paul Fredriksen, Ottadalen. Gudmund Sævik, Namdalen. Ole Venge, Grytten. Knut Hartmark, Tofteland.

5 foreninger har ikke sendt representant.

Fra forbundskontoret møtte formannen, Johs. M. P. Ødegaard, og varaformannen, Kr. Henriksen.

For Hedmark faglige Samorganisasjon var fremmøtt Martin Wold og sekretær Gunnar Braaten.

Følgende dagsorden ble vedtatt:

1. Konferansens åpning og konstituering.
2. Redegjørelse angående organisasjonsforholdene innen de respektive forbund. Herunder spørsmålet om samling av vei- og veivedlikeholdsarbeiderne i ett forbund.
3. Vei- og veivedlikeholdsarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår.
4. Agitasjon.

Ad dagsordenens punkt 1.

Til dirigent valgtes Even Slaatten, N. S. L. F., sekretær Knut Hartmark, N. A. F. Johan Ødegaard optar et referat av debatten på møtet.

Ad dagsordenens punkt 2.

Johs. M. P. Ødegaard (N. A. F.) fremla, etterat saken var debattert, følgende forslag:

«Konferansen godkjenner den av de to forbunds styreverter vedtatte beslutning, således at vei- og veivedlikeholdsarbeiderne som er tilsluttet Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, overføres til Norsk Arbeidsmandsforbund. Overføringen skal være tilendebragt innen 1. juli 1931.

Konferansens beslutning forelegges de respektive foreninger til godkjenning.

Konferansen henstiller til Norsk Arbeidsmandsforbund å gi de foreninger, som har overført sitt medlemskap innen nevnte datum, adgang til å velge representanter til Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte 9. august førstkommende.»

Forslaget blev enstemmig vedtatt.

I forbindelse med foranstående fremsatte Leonard Bengtson (N. S. L. F.) følgende forslag:

«Konferansen henstiller til Norsk Kommuneforbund om at dette overfører de veivoktere og veivedlikeholdsarbeidere, som idag er tilsluttet dette forbund, til Arbeidsmandsforbundet.»

Forslaget blev enstemmig vedtatt.

Ad dagsordenens punkt 3.

Følgende beslutning blev enstemmig vedtatt:

Konferansen godkjenner det som er gjort av Norsk Arbeidsmandsforbund og Norsk Skog- og Landarbeiderforbund angående arbeidet for å bedre veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår.

Når overføringen av Norsk Skog- og Landarbeiderforbunds medlemmer er ordnet, pålegges Arbeidsmandsforbundet igjen å søke forhandlinger med Veidirektoratet på basis av de krav som fra Arbeidsmandsforbundets side tidligere innstilt. I det tilfelle man må gå til aksjon, blir taktikken i forbindelse hermed å avgjøre i forståelse med de interesserte foreninger, som må få sig saken forelagt i god tid.

Videre besluttetdes mot 2 stemmer å anbefale Arbeiderpartiets stortingsgruppe å interpellere regjeringen angående administrasjonens stilling til spørsmålet om opprettelse av kollektive arbeids- og lønnsbestemmelser for vei- og vedlikeholdsarbeiderne.

Ad dagsordenens punkt 4.

Følgende beslutning blev vedtatt:

I erkjennelse av nødvendigheten av å bedre veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår er det først og fremst nødvendig å få alle veiarbeidere med i organisasjonen.

Konferansen henstiller derfor til organisasjonen å igangsette en landsomfattende agitasjon blandt veiarbeiderne.

Der hvor det er foreninger tidligere, blir agitasjonen å utføre i forståelse med disse.

Konferansen blev derefter avsluttet med taler av Johan Ødegaard på vegne av N. S. L. F. og av Chr. Henriksen på vegne av N. A. F. Dessuten talte Leonard Bengtson, som rettet en takk fra vei- og veivedlikeholdsarbeiderne i N. S. L. F. for det arbeide Norsk Skog- og Landarbeiderforbunds ledelse hadde utført for gruppen.

Knud Hartmark. *Johan Ødegaard.*
Sekretærer.

Konferansens beslutninger med hensyn til overføring av disse grupper til vårt forbund resulterte i at vi fikk overført ca. 600 medlemmer, bestående av anleggs- og vedlikeholdsarbeidere samt veivoktere. Som følge herav har Norsk Arbeidsmandsforbund fremmet krav om forbedringer av veiarbeidernes lønns- og arbeidsvilkår.

Anleggsvirksomhet.

Statens anlegg.

Fra Hovedstyret for Norges Statsbaner mottok man den 19 september sådan skrivelse:

Arbeidslønningene ved jernbaneanleggene.

Herved tillater man sig å underrette om at man akter snarest å gå til en regulering av nu gjeldende arbeidslønninger ved jernbaneanleggene.

Forsåvidt det ærede forbund skulde ønske nærmere konferanse herom før bestemmelse treffes, kan sådan konferanse finne sted når som helst på kort varsel.

For Generaldirektøren
Otto Aubert.

Saken blev omgående utsendt til foreningene til valg av forhandlingsutvalg, og blev forhandlinger optatt den 12. oktober. Protokollen over forhandlingene, hvori er inntatt de krav som arbeiderne stillet, er sålydende:

Protokoll.

År 1931 den 12. oktober kl. 11 holdtes efter anmodning av hovedstyret en konferanse på banedirektørens kontor, hvor foruten banedirektør Aubert og overingeniør Støren var til stede: Sekretær Henriksen, Alb. Karlsen samt Konrad Botten fra Nordlandsbanen og Martin Dyrset fra Vossebanen.

Banedirektør *Aubert* uttalte at det var nødvendig å foreta en regulering av arbeidslønningene ved anleggene, idet disse ikke var gått ned tilsvarende leveindeks. Banedirektøren fremhevet at det ikke var meningen å komme ned på tidligere levestandard, men noget ned må lønningene.

Sekretær *Henriksen* var ikke forberedt på nedslag ved Statens anlegg inneværende år særlig på grunn av den nu inntrådte økonomiske krise. Henstiller at saken stilles i bero inntil videre.

Hr. *Karlsen* var enig med Henriksen om å henstille at det beror med nedslag. Fremholdt at arbeiderne på sin side hadde prinsipielle krav til reglementsforandringer m. v. som imidlertid har utstått, men hvis lønsspørsmålet skal op må også disse ting bli behandlet.

Banedirektøren fremhevet at lønsspørsmålet måtte optas til revisjon nu og bad om at eventuelle forslag til reglementsendringer m. v. måtte bli fremmet.

Sekretær *Henriksen* lovet å formulere disse krav til et senere møte. Møtet hevet. Nytt møte 14—10—31 kl. 1/211.

Otto Aubert. *O. Støren.*

Chr. Henriksen. *Konrad Botten.* *Martin Dyrset.* *Alb. Karlsen.*

År 1931 den 14. oktober kl. 1/211 fortsattes konferansen. Til stede var de samme som i møte den 12te.

Sekretær *Henriksen* fremla forslag til endringer i arbeidsreglementet. Forslaget er inntatt nedenfor.

Ad lønns- og arbeidsvilkårene Statens anlegg.

Istedetfor det nugjeldende reglement opprettes overenskomst.

Det nuværende reglements bestemmelser bibeholdes med følgende forandringer og tillegg:

§ 1.

Lønninger.

a. *Forskudd i akkord.*

Det almindelige anleggsarbeide forutsettes utført på akkord. I akkord er arbeiderne garantert en minstelønn av kr. 0.95 pr. time, som utbetales som forskudd.

For fagarbeidere, smeder, snekkere, tømmermenn og stenhuggere kr. 1,05 pr. time.

b. *Dagarbeide.*

For arbeide som ikke passende kan utsettes på akkord eller om det ikke opnåes enighet om akkordprisen utføres arbeidet efter timelønn og betales med kr. 1.35 pr. time med det i punkt c. nevnte tillegg for fagarbeidere.

Ved høifjellsstrekninger forhøies disse satser med 10 øre pr. time.

c. *Lønn under sykdom.*

De arbeidere som har vært beskjefiget ved Statens anlegg i 3 måneder, erholder den gjeldende timelønn under sykdom eller arbeidsudyktighet som skyldes ulykkestilfelle, inntil 3 måneder med fradrag av det beløp som utbetales av trygdekassen eller Rikstrygdeverket.

Reglementets § 1 til og med 15 bibeholdes uforandret.

§ 16.

Den nuværende § 15 bibeholdes med følgende tillegg til 6te passus efter ordet „desinfisert“: Anlegget bekoster også den almindelige hovedrengjøring.

§ 17. *Ferier.*

Som reglementets § 16.

§ 18.

Fribefordring på Statsbanene.

Tillegg til reglementets § 17 4. punkt:

Flytningsomkostninger ved skiftning av arbeidsplass til et annet overingeniørdistrikt innenfor samme anlegg utredes av anlegget efter samme satser som foran nevnt.

§ 19.

Som reglementets § 18.

§ 20.

Som reglementets § 19. Reglementets § 20 utgår.

§ 21.

Overenskomstens varighet.

Nærværende overenskomst gjelder fra den dag den er vedtatt av begge parter og til med 1 måneds gjensidig skriftlig varsel.

Opsies ikke overenskomsten innen den fastsatte frist, gjelder den fremdeles et år ad gangen.

Banedirekløren fremla derpå nedenfor inntatte forslag til forandringer m. v. i arbeidsreglementet:

§ 9. *Iste passus* foreslås gitt sådan ordlyd:

„Ved overtidsarbeide forstås arbeide som forlanges utført utover den ordinære arbeidstid“ o. s. v.

2nen passus foreslås gitt følgende ordlyd:

„For overtidsarbeide som påbegynnes efter kl. 21 og således ikke faller i flukt med ordinært arbeide, betales 100 pct. tillegg“ osv. (Nye tidsbetegnelser foreslås innført.)

§ 16. *Punkt d* foreslås forandret således:

„Ferielønnen beregnes av den ved feriens begynnelse gjeldende forskuddsbetaling med tillegg av 40 pct.“ o. s. v.

Punkt e foreslås gitt sådan ordlyd:

„Når en arbeider slutter, utbetales det ham tilkommende ferielønn“. Som nytt punkt foreslås:

Punkt g. „Hvis en arbeider med forsørgelsesbyrde dør uten å ha fått den ferie han tilkom, blir den i henhold til ovenstående be-

stemmelser optjente ferielønn å utbetale til den av avdødes efterlatte som efter anleggschefens opfatning er berettiget til å motta beløpet.“

§ 17. *3dje passus*, foreslås forandret således:

„Videre får gifte arbeidere som har arbeidet ved samme anlegg de siste 12 uker i sammenheng 3 fribilletter (frem og tilbake) for sig eller familie (det er: hustru og barn under 18 år) i kalenderåret“ o. s. v.

Som nytt avsnitt 5 foreslås:

„Enkemanns husbestyrerinne kan bare få fribillett for reiser innen ett enkelt trafikkdistrikt og da ett som støter til eller ligger nær vedkommende anlegg.“

Til arbeidernes forslag fant Statens representanter — uten hensyn til spørsmål om en overenskomst eller et reglement og uten nærmere standpunkt til lønningssatsen — å kunne anføre følgende:

§ 1 a. tiltredes.

For § 1 b. foreslås:

For arbeide som ikke passende kan utsettes på akkord betales kr. . . . pr. time. Hvis arbeidet er av særlig art eller av en varighet av minst 12 arbeidsdager, forhøies denne betaling til kr. . . . pr. time, med mindre arbeidsbestyreren finner grunn til å yde høiere betaling.

For fagarbeidere gjelder også her et tillegg av kr. 0.10 pr. time. Ved høifjellstrekkinger forhoies samtlige forannevnte satser under a og b med kr. 0.10 pr. time.

For 1 c. kunde der for nærværende ikke tas standpunkt, idet man ikke hadde oversikt over den økonomiske rekkevidde. Spørsmålet vilde straks bli optatt til nærmere behandling.

§ 16. Tiltredes.

For § 18. Forslaget kan ikke tiltredes.

Man er enig i at *nuværende* reglements § 20 utgår.

Arbeidernes representanter bemerket at forslaget om at § 20 skal utgå var fremsatt under forutsetning at det blev en *overenskomst*.

Arbeidernes representanter tiltrådte de fra Statens representanter foran inntatte forslag til forandringer i forskjellige paragrafer.

Statens representanter foreslo alle nugjeldende lønnsatser redusert med 10 øre pr. time.

Arbeidernes representanter fant ikke å kunne akseptere dette, men anbefalte de nuværende lønnsatser prolongert.

Efter dette enedes man om ved henvendelse til Riksmeglingsmannen å gå til frivillig megling efter meglingslovens bestemmelser angående de spørsmål hvorom enighet ikke var opnådd.

Otto Aubert.

O. Storen.

Chr. Henriksen. Alb. Karlsen. Konrad Botten. Martin Dyrset.

Som det fremgår av denne kom man ikke til enighet, særlig hvad lønsspørsmålet angår. Man enedes derfor, som tidligere, om å innbringe saken for offentlig megling. Meglingsmannen fremsatte forslag sålydende, som blev omsendt til avdelingene til avstemning:

Riksmeglingsmannens forslag til lønnsbestemmelser ved Statens jernbaneanlegg.

Forskudd i akkord. Det almindelige anleggsarbeide forutsettes utført på akkord. I akkord er arbeiderne garantert en minstelønn av kr. 0.90 pr. time som utbetales som forskudd.

For fagarbeidere, smeder, snekkere, tømmermenn og stenhuggere kr. 1.00 pr. time.

Ved høifjellsstrekninger forhøies disse satser med kr. 0.10 pr. time.

Dagarbeide. Arbeide som ikke passende kan utføres på akkord, utføres etter timelønn og betales med kr. 1.25 pr. time.

Hvls arbeidet er av særlig art eller av lengere varighet har arbeidsbestyreren adgang til å yde høiere betaling.

Fagarbeidere erholder et tillegg av kr. 0.10 pr. time.

Ved høifjellsstrekninger forhøies disse satser med kr. 0.10 pr. time.

Arbeidere under 18 år og arbeidere hvis arbeidsevne er nedsatt, betales etter overenskomst.

Oslo den 19. oktober 1931.

Andr. Clausen.

Avstemningsresultatet viste at det var avgitt 482 stemmer for Riksmeglingsmannens forslag og 559 imot. Forslaget var således forkastet.

I møte hos meglingsmannen den 9. november meddelte man, at forslaget var forkastet og søkte man på basis herav å få Staten til å gå med på å prolongere de tidligere lønsvilkår inntil videre.

Så vel Statens representanter som Riksmeglingsmannen konfererte med departementet om dette spørsmål, men meddelte de, at Staten kunde godta Riksmeglingsmannens forslag, men noget lengere kunde den ikke gå og meddelte, at den aktet å sette forslaget ut i livet fra 16. november.

Som forholdene lå an, mente man at medlemmene måtte få anledning til å behandle og ta standpunkt til, hvorvidt de skulde gå til arbeidsstans i det øieblikk at Riksmeglingsmannens forslag blev praktisert fra Statens side. Man anmodet derfor om at spørsmålet blev utsatt til 1. desember. Statens representanter forela også departementet dette spørsmål og meddelte de på grunnlag herav, at departementet hadde gått med på å utsette med å gjennomføre Riksmeglingsmannens forslag til 23. november. Saken blev så utsendt til avdelingene til avstemning over hvorvidt man skulde gå til arbeidsstans eller ikke.

På dette spørsmål blev avgitt 662 stemmer mot arbeidsstans og 532 stemmer for arbeidsstans. På grunnlag herav blev det ikke arbeidsnedleggelse og arbeidet fortsatte på Riksmeglingsmannens forslag.

Skjerka kraftanlegg.

Ved dette anlegg, som bygges for Vest-Agder fylke, utførtes arbeidet av entreprenørene Eeg-Henriksen & Lund A/S og A/S Betongbygg. Arbeiderne organiserte sig i tilslutning til vårt forbund og krevde man overenskomst oprettet. Forhandlinger blev optatt 13. mars, hvor man fremla forslag til overenskomst. Forhandlingene fortsatte i flere dager uten at man kom til enighet. På grunn av den store lockout som da inntrådte, var det ikke mulig å få Arbeidsgiverforeningen med på å avslutte overenskomst, idet den så dette spørsmål i forbindelse med lockouten. Etter konferanse med arbeiderne besluttet man å se på spørsmålet en tid fremover, men gjorde man krav på at de lønnsatser som overenskomsten måtte komme til å gå ut på, skulde etterbetales fra den tid vi krevde forhandlingene optatt, hvilket arbeidsgiverne gikk med på.

Den 24. september optok man forhandlingene igjen, og blev man under disse enig om følgende overenskomst, som blev godtatt av begge parter.

Overenskomst mellom Norsk Arbeidsgiverforening, Entreprenørenes landssammenslutning og entreprenørfirmaene H. Eeg-Henriksen & Diderich Lund A/S, Oslo, og A/S Betongbygg, Trondheim, på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsmandsforbund og Skjerka Anleggsarbeiderforening på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkår ved anleggsarbeidet for Skjerka i Vest-Agder.

§ 1.

Arbeidsgiveren forplikter sig til ikke å ansette nogen arbeider på ringere betingelser, enn hvad der i denne overenskomst er fastsatt.

For arbeidere under 19 år og arbeidere, hvis arbeidsevne på grunn av alderdom, sykdom eller vanførhet er nedsatt, gjelder ikke de i nærværende overenskomst fastsatte lønnsatser. Lønnen for disse arbeidere fastsettes efter nærmere avtale mellom arbeidsgiveren eller dennes representant og hver enkelt arbeider.

§ 2.

Lønnsbestemmelser.

Der fastsettes følgende lønnsatser:

- a) For forskallere, pussere, jernbindere, gråstensmurere og alle øvrige fagarbeidere, kr. 1.35 pr. time.
- b) For øvede jord-, fjell- og cementarbeidere m. v. „ 1.25 —
- c) For arbeide fra rørgatens øvre ende og opover betales et høifjellstillegg av 5 øre pr. time.

Overenskomsten forutsettes å omfatte alle arbeidere (fag-, hjelpe- og øvrige arbeidere), som arbeider ved anlegget, og som er nødvendige for dettes fremdrift og fullførelse.

§ 3.

Akkordarbeide.

Akkordarbeide anvendes, hvor dertil er anledning, i den utstrekning som anlegget finner tjenlig, og det har full frihet til å bestemme antallet av arbeidere, som det finner mest hensiktsmessig i hvert akkordlag.

Akkordprisene fastsettes gjennom fri forhandling mellom arbeidsgiveren og vedkommende akkordformann og en av lagets arbeidere eller det hele akkordlag. Akkordtageren bør konferere med sine arbeidskamerater, før akkorden endelig vedtas.

Akkordprisen skal fastsettes før arbeidet påbegynnes, med mindre begge parter er enige om å utsette hermed nogen tid.

Ved akkordens utsettelse skal der utskrives akkordseddel med tydelig angivelse av lagets størrelse, arbeidets art, omfang og masse samt måten, hvorpå det skal utføres.

Akkorder skal som regel ikke strekke sig utover en måned. Dog kan akkorder utstrekkes til et lengere tidsrum, hvis begge parter er enige herom.

Opnåes ikke enighet om prisen med nogen arbeider, og arbeidsgiveren allikevel ønsker arbeidet utført, betales efter gjeldende timelønn.

Efter akkordens fastsettelse skal der ikke uten overenskomst med akkordlaget innsettes et større antall arbeidere enn anført på akkordseddelen, forsåvidt arbeidet ikke må forseres. Hvis akkorden herved forringes, skal det gis et forholdsvis tillegg til akkordsummen. Opnåes ikke enighet om tilleggets størrelse, kan akkorden avbrytes mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Enhver arbeider har rett til å få skriftlig oppgjør for det utførte arbeide. Oppgjør foretas hurtigst mulig efter hvert akkordarbeides avslutning.

Ved akkordarbeide er arbeideren garantert en minstelønn av kr. 1.15 pr. time, som hver lønningsdag utbetales som forskudd på akkord

Bortsett fra, hvad det offentlige pålegger, kan i forskuddslønnen intet annet fradrag gjøres enn for barakkleie og for, hvad arbeiderne har oppebåret i natura til eiendom.

Når forandring i arbeidsplan krever det, eller når arbeidet utføres utilfredsstillende, har arbeidslederen rett til å avbryte og opheve akkorden mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Sådan avbrytelse av akkorden med forholdsvis utlønning kan også kreves av akkordlaget, når arbeidet for en lengere tid må innstilles.

Hvis en arbeider uten gyldig grunn eller et akkordlag forlater et omforenet akkordarbeide, forinnan dette er bragt til avslutning, utbetales kun almindelig forskuddsbetaling.

Slutter derimot en arbeider med lagets samtykke, tilstilles ham hans akkordoverskudd ved oppjøret.

Hvis det på arbeidsgiverens forlangende arbeides overtid på et akkordarbeide, og dette ikke er forutsatt i akkordseddelen, tilkommer det arbeiderne vanlige overtidsprocenter på timelønnen.

§ 4.

Ekstra-arbeide.

Ved ekstra-arbeide forstås arbeide, som utføres av laget utenfor den utsatte hovedakkord, mens det er beskjeftiget med denne. Herunder inngår arbeide såsom snerydning, ishugging, vannlesning, transport av redskaper og materiell til arbeidsstedet samt legning av skinnegang.

Laget plikter på arbeidsledelsens forlangende å utføre sådant arbeide mot ekstrabetaling, forsåvidt partene ikke er enige om, at ekstra-arbeide inngår i hovedakkorden, hvilket i så fall skal være anført i akkordseddelen.

Ekstra-arbeide skal i almindelighet utføres som akkordarbeide. Dersom enighet herom ikke opnåes, utføres ekstra-arbeide på almindelig timelønn.

Når arbeidet må stanses på grunn av mangel på materialer eller redskaper, som bedriften skal fremskaffe, betales arbeideren sin forskuddslønn for den tid han har måttet gå ledig, såfremt laget på sin side har gjort anmeldelse herom hurtigst mulig. Dette gjelder dog ikke stans, som er forårsaket ved strømrødd foranlediget ved kortslutning i kraftstasjonen, på kraftledninger, eksplosjon i oljebryter, gjennomslag i transformator eller motor, brudd i kompressor eller andre maskiner etc., som byggherren ikke har kunnet hindre, eller som arbeideren har fått beskjed om 3 dager før og heller ikke, hvis bedriftens leder anviser ham annet arbeide med samme timelønn. Arbeiderne er forpliktet til å utføre hvilket som helst arbeide, som de anvises av arbeidsledelsen.

Betalingen for ekstra-arbeide samt godtgjørelse for ovennevnte uforskyldte skoft anføres særskilt i akkordboken og tillegges den ordinære akkordsum ved oppjøret.

§ 5.

Redskapshold.

Arbeidsgiveren holder alle fornødne redskaper m. v. og transportmateriell.

Ved arbeide, som utføres på akkord, betaler arbeideren forbrukt ammunisjon, karbid, borstål og borvesning, forsåvidt intet annet blir avtalt.

Alle andre redskaper og transportmateriell, som tiltrenges til arbeidets utførelse, erholder arbeideren fritt uten trekk. Redskapene m. v. skal behandles med skjønnsomhet.

Redskaper og transportmateriell som er bortkommet, eller reparasjoner av sådant, nødvendiggjort ved bevislig skjødesløs behandling, betales av laget.

De til enhver tid gjeldende priser på ammunisjon, karbid, bor-

stål og øvrige materialer skal meddeles ved opslag eller i materialboken.

Snekkere (også forskallere) og tømmermenn, som holder sig selv med tilstrekkelig håndverktøi, får herfor en godtgjørelse av 4 øre pr. arbeidet time.

§ 6.

Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke.

§ 7.

Overtids-, natt- og helligdagsarbeide.

Overtidsarbeide skal kunne finne sted i den utstrekning, som rasjonell drift eller spesielle arbeiders utførelse nødvendiggjør, med den begrensning som den til enhver tid gjeldende lovgivning medfører. Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprocenter til timelønnen:

Arbeide i de 5 første virkedager i uken betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer. For øvrig 50 pct.

Arbeide på lørdager og dager før helligdager etter den ordinære arbeidstid og arbeide på søn- og helligdager inntil siste helligdagsaften kl. 10 betales med 100 pct.

For avbrutt nattarbeide, som forlanges påbegynt etter kl. 9 aften, betales 100 pct. Der betales for minst 1 time, selv om arbeidet varer kortere.

Når det ved arbeide på timelønn arbeides på regulære skift, betales 25 pct. tillegg for nattarbeide. Ved arbeide på 2 skift regnes det ene skift som nattarbeide. Ved arbeide på 3 skift regnes alt arbeide mellom kl. 6 aften og kl. 6 morgen som nattarbeide.

§ 8.

Lønningenes utbetaling.

Lønningsterminen utløper hver annen lørdag, og lønningen blir å betale senest den følgende torsdag. Denne ordning skal dog ikke være til hinder for en annen ordning, som partene måtte bli enige om.

§ 9.

Opsigelse.

Når derom ikke er truffet særskilt overenskomst, gjøres for de ved anlegget ansatte arbeidere ingen opsigelsefrist gjeldende.

§ 10.

Barakker.

Anlegget holder barakkene i forsvarlig stand, og skal belegget i nyopbyggede barakker ikke overstige 4 mann i hvert rum. Hvert rum skal inneholde et minimum luftrum av 10 m.³ pr. mann. Det skal kun anvendes enkeltmannskøier.

Det innredes de fornødne ytre rum til opbevaring av mat og klær samt kjøkken, spise-, vaske- og tørkerum.

Hvor dertil er rimelig anledning, innlegges vannledning og anordnes styrtbad.

Anlegget skaffer det nødvendige inventar, som trenges i barakkene, samt lys og brenne, madrass og hodepute. Herfor betaler arbeiderne en leie av 20 øre pr. dag. De arbeidere som bor i barakker, har fri transport av proviant på anlegget.

§ 11.

Sykepenge m. v.

For de arbeidere som ikke kommer inn under kretssykekassen, holder anlegget fri læge og medisin samt sykepenge og sykehusbehandling efter de til enhver tid gjeldende regler ved Statens jernbaneanlegg.

§ 12.

Ferie.

- a) Enhver arbeider tilkommer en årlig ferie på 12 arbeidsdager. Arbeideren må godtgjøre, at han ikke tidligere i kalenderåret har hatt ferie eller mottatt feriegodtgjørelse. Ferien bør som regel gis innenfor tidsrummet 15. mai til 15. september. Hvis det er påkrevet av hensyn til arbeidsdriften, kan arbeidsbestyreren henlegge ferien til en annen årstid. Arbeiderne skal på forhånd gjøres bekjent med grunnen til en sådan bestemmelse. Den nærmere fastsettelse av den enkelte ferie eller en fellesferie tilligger bedriftens leder. Arbeidere, som deltar i en fellesferie, tilkommer feriegodtgjørelse i den utstrekning den er optjent. Bedriften skal, hvis ikke særlige grunner hindrer det, gi beskjed om ferien minst 14 dager i forveien.
- b) Enhver arbeider, som har vært ansatt ved anlegget i et sammenhengende tidsrum av 4 uker, godskrives feriegodtgjørelse fra tiltredelsesdagen. Feriegodtgjørelse beregnes for tidtrummet 15. mai det ene år til 15. mai det påfølgende år.
- c) Feriegodtgjørelsen beregnes med 4,2 pct. av vedkommende arbeiders til enhver tid gjeldende timelønn multiplisert med det av ham i anleggets tjeneste utførte antall arbeidstimer.

Ved feriens inntreden utbetaler anlegget ham kontant de av ham ved anlegget optjente feriepenge i tiden inntil 15. mai.

- d) Hvis en arbeider slutter på lovlig måte, beregner bedriften hans feriegodtgjørelse inntil fratredelsesdagen og utleverer arbeideren en anvisning lydende på feriepengenes beløp. Bedriften innsetter beløpet i bank med angivelse av vedkommende arbeiders navn og adresse.

Fjorten dager før feriens inntreden kan arbeideren forlange disse anvisningsbeløp utbetalt mot legitimasjon fra hans daværende arbeidsgiver. Kan sådan legitimasjon ikke skaffes, fordi

arbeideren ikke lenger er ansatt ved nogen bedrift, kan han kreve anvisningsbeløpene utbetalt den 1. september.

- e) Det er forutsetningen, at ferien ydes og benyttes som ferie.

§ 13.

Attester m. v.

Enhver arbeider erholder ved antagelsen et antagelsesbevis som kvittering for eventuelt innleverte attester, samtidig som han derved også for sitt vedkommende vedtar nærværende overenskomst og det for anlegget gjeldende arbeidsreglement.

Når en arbeider forlater anlegget, enten det skjer efter eget ønske, eller han blir opsagt, uansett av hvilken grunn, erholder han en bevidnelse for, hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn, fødselsår og dato.
2. Når begynt ved anlegget.
3. Når sluttet (uten å anføre årsak).
4. Fag.
5. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjørelse.

§ 14.

Arbeidernes tillitsmenn.

- a) De tillitsmenn, som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som talsmenn og representanter for de organiserte arbeidere. Disse tillitsmenn skal være ansatt ved anlegget og blir å velge blandt de anerkjent dyktige arbeidere. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles arbeidsgiveren.
- b) Tillitsmennene er forpliktet til så vel overfor sin egen organisasjon som overfor arbeidsgiveren å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet.
- c) Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til anleggslederen eller i hans fravær til den han dertil bemyndiger.
- d) De arbeidere, som er valgt til tillitsmenn, inntar for øvrig ingen særstilling ved anlegget. Dog forutsettes, at tillitsmenn ikke avskjediges, med mindre saklige grunner herfor er til stede.
- e) Avtaler mellom arbeiderne vedrørende arbeidet eller andre forhold, som angår anlegget, er uten vedkommende forbunds og arbeidsgiverens godkjennelse virkningsløse.

§ 15.

Twisters behandling.

Enhver tvist mellom arbeidsgiver og hans arbeidere, som omfattes av denne overenskomst, skal først søkes bilagt ved forhandling mellom vedkommende arbeidsgiver og arbeidere, de sistnevnte ved sine tillitsmenn.

Hvis enighet ikke opnåes, eller hvis det gjelder en tvist mellom

organisasjonene, skal forhandling optas mellom vedkommende forbund og Arbeidsgiverforeningen eller de underorganisasjoner disse dertil bemyndiger. Forhandlingsmøte skal avholdes senest 8 dager efter at skriftlig krav herom er fremkommet fra en av partene.

Enhver tvist, som angår denne overenskomst, kan ikke søkes løst ved arbeidsstans. men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

Foranstående bestemmelser innskrenker ikke arbeidsgivernes eller arbeidernes rett til uten forutgående forhandling å delta i en arbeidsstans, som er besluttet eller godkjent av Norsk Arbeidsgiverforening eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 16.

Overenskomstens varighet.

Nærværende overenskomst gjelder til 31. desember 1932, til hvilken tid anleggsvirksomheten er beregnet å være tilendebragt. Skulde forsinkelse inntre, så anlegget ikke kan bli fullført innen den forutsatte tid, forlenges overenskomsten ytterligere til 30. juni 1933.

Overenskomsten må skriftlig opsies med 1 måneds gjensidig opsigelsesfrist.

Oslo den 12. oktober 1931.

Norsk Arbeidsgiverforenings centralstyre,

Finn Dahl.

Entreprenørernes Landssammenslutning.

H. Ad. Gløersen.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon Sekretariatet.

Halvard Olsen.

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Chr. Henriksen.

Arbeidsgiverne har, efter at overenskomsten kom istand, nektet å utbetale akkordarbeiderne det høifjellstillegg, som overenskomsten fastsetter. Man har derfor innbragt denne sak for arbeidsretten, hvor den imidlertid ikke vil komme fore før til neste år.

Skienfjordens kommunale Kraftselskap.

Dette anlegg påbegyntes i begynnelsen av året, og efter at arbeiderne var organisert krevde man opprettet overenskomst. Disse forhandlinger påbegyntes 6. juni og avsluttedes 11. juli, hvori man enedes om følgende overenskomst, som vedtokes av begge parter:

Overenskomst mellom Skienfjordens kommunale Kraftselskap på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Ar-

beidsmandsforbund og dettes stedlige avdeling, Grønvollfoss Arbeiderforening på den annen side angående lønns- og arbeidsvilkår ved kraftselskapets anlegg ved Grønvollfoss, Heddal, Telemark fylke:

§ 1.

Anlegget forplikter sig til ikke å ansette nogen arbeider på ringere betingelser enn hvad det i denne overenskomst er fastsatt.

For arbeidere under 19 år, og for arbeidere hvis arbeidsevne på grunn av alderdom, sykdom eller vanførhet er nedsatt, gjelder ikke de i denne tariff fastsatte lønnsatser. For disse fastsettes lønnen etter nærmere avtale mellom arbeidsgiveren og vedkommende arbeidere.

§ 2.

Arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke. Arbeidstidens inndeling også ved skift fastsettes av anleggsledelsen etter konferanse med arbeidernes tillitsmenn.

Blir man ikke enig om annen inndeling, blir arbeidstiden på 2 skift følgende: Kl. 6—2 $\frac{1}{2}$ og kl. 2 $\frac{1}{2}$ —11 med $\frac{1}{2}$ times spisepause i hvert skift. For 3 skift kl. 6—2, 2—10 og 10—6.

§ 3.

Lønnsatser.

Snekkere, forskallere, pussere, jernbindere, gråstensmurere, jern- og metallarbeidere, borhvessere, elektrikere og andre fagarbeidere kr. 1.30 pr. time.

Øvrige sten-, jord- og cementarbeidere og dagarbeidere kr. 1,20 pr. time.

§ 4.

Akkordarbeide.

Akkordarbeide anvendes i den utstrekning anleggslederen finner det tjenlig. Han får frihet til å bestemme antallet av de arbeidere som han finner mest hensiktsmessige i hvert akkordlag.

Akkordprisen fastsettes gjennom fri forhandling mellom anlegget og vedkommende akkordformann og en av lagets arbeidere eller det hele akkordlag. Akkordtagerne bør konferere med sine arbeidskamerater om arbeidsbetingelsene før akkorden endelig vedtas.

Akkordprisen skal fastsettes før arbeidet påbegynnes, medmindre begge parter er enige om å utsette hermed nogen tid. Ved akkorders utsettelse skal det utskrives akkordseddel med tydelig angivelse av lagets størrelse, arbeidets art, masse og måte hvorpå det skal utføres. Akkorder skal som regel ikke strekke sig ut over en måned.

Dog kan akkorder utstrekkes til et lengere tidsrum, hvis praktiske hensyn i det enkelte tilfelle tilsier det og begge parter er enige herom.

Opnåes ikke enighet om akkordpriser med nogen arbeider, og anlegget allikevel ønsker arbeidet utført, betales etter timelønn.

Efter akkordens fastsettelse skal det ikke uten overenskomst med akkordlaget innsettes et større antall arbeidere enn anført på akkordseddelen, forsåvidt arbeidet ikke må forseres. Hvis akkorden derved forringes, skal det gis et forholdsvis tillegg til akkordsummen. Opnåes ikke enighet om tilleggets størrelse, kan akkorden avbrytes mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Enhver arbeider har rett til å få skriftlig oppgjør for utført arbeide. Oppjøret foretas hurtigst mulig etter hvert akkordarbeides avslutning. Ved akkordarbeide er arbeiderne garantert sin timelønn som hver lønningdag utbetales som forskudd på akkord.

Når forandring i arbeidsplan krever det, eller når arbeidet utføres utilfredsstillende, har arbeidsledelsen rett til å avbryte og opheve akkorden mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Sådan avbrytelse av akkorden med forholdsvis utlønning kan også kreves av akkordlaget, når arbeidet for en lengere tid må innstilles.

Hvis en arbeider uten gyldig grunn eller et akkordlag forlater et omforenet akkordarbeide, forinnan dette er bragt til avslutning, utbetales kun almindelig timelønn. Sluttes derimot en arbeider på lovlig måte og med lagets samtykke, tilstilles ham hans eventuelle akkordoverskudd ved oppjøret.

Forlanges akkordarbeide, hvor det ved prisen er forutsatt på ordinær tid, utført på overtid, erholder arbeiderne utbetalt i tillegg til akkorden den stipulerte overtidsprocent på sin timelønn, medmindre akkordseddelen inneholder annen uttrykkelig bestemmelse.

§ 5.

Ekstra-arbeide.

Ved ekstra-arbeide forstås arbeide som utføres av laget utenfor den utsatte hovedakkord, mens det er beskjeftiget med denne. Herunder inngår således, hvis annet ikke er avtalt, arbeide med sne-rydning, ishugning, vannlensning og transport av redskaper og materiell til arbeidsstedet samt legging av skinnegang.

Laget plikter på arbeidsledelsens forlangende å utføre sådant arbeide mot ekstrabetaling, forsåvidt partene ikke er enige om at ekstra-arbeide inngår i hovedakkorden, hvilket i så fall skal være anført i akkordseddelen.

Ekstra-arbeide skal i almindelighet utføres som akkordarbeide. Dersom enighet herom ikke opnåes, utføres arbeidet på almindelig timelønn.

Arbeidsskift på grunn av maskinskade eller materialmangel av lengere varighet enn 1 time, godtgjøres med gjeldende timelønn inntil anlegget kan anvise annet arbeide. Det forutsettes herunder at vedkommende arbeidere straks anmelder sådan arbeidsstans til sin formann.

§ 6.

Redskapshold.

Arbeidsgiveren holder alle fornødne redskaper m. v. og transportmateriell.

Ved arbeide som utføres på akkord, betaler arbeiderne forbrukt ammunisjon, karbid og borstål, forsåvidt ikke annet blir avtalt.

Alle andre redskaper og transportmateriell, erholder arbeiderne fritt uten trekk. Redskaper m. v. skal behandles med skjønnsomhet.

Redskaper og transportmateriell som er bortkommet eller reparasjoner av sådant, nødvendiggjort ved bevislig skjødesløshet, betales av laget.

Snekkere og tømmermenn, som selv holder håndverktøi, får en verktøigodtgjørelse av 4 øre pr. time. Godtgjørelsen utbetales på oppgjørene.

§ 7.

Formannspenger.

Formannspengene betales av anlegget og fastsettes etter formannens dyktighet og lagets størrelse fra 5 til 10 øre pr. formannstime.

Ved viktigere arbeider kan det betales 15 øre pr. formannstime.

§ 8.

Opsigelse.

Hvis derom ikke er truffet nogen særskilt overenskomst, gjøres for de ved anlegget ansatte arbeidere ingen opsigelsestid gjeldende.

§ 9.

Overtidsarbeide og skiftarbeide.

- a. Overtidsarbeide kan kun finne sted i den utstrekning rasjonell drift eller spesielle arbeiders utførelse nødvendiggjør med den begrensning som den til enhver tid gjeldende lovgivning medfører. Overtidsarbeide bør dog innskrenkes til det minst mulige, og må ikke overdrives overfor den enkelte arbeider.
- b. Arbeiderne skal også, innenfor den i rammen av den i loven fastsatte begrensning av adgangen til overtidarbeide, enkeltvis være berettiget til fritagelse for overtidarbeide ved særlige anledninger, som møter m. v. samt også av andre private grunner.
- c. *Overtidsarbeide* betales med følgende tilleggsprosjenter til timelønnen:
 - Arbeide i de 5 første virkedager i uken betales med 25 pct. for de første 2 arbeidstimer. For øvrig med 50 pct.
 - Overtidsarbeide på lørdager og dager før helligdager etter kl. 2; samt på søn- og helligdager inntil siste helligdags aften kl. 10, betales med 100 pct. av timelønnen. Arbeidere hvis ordinære skift slutter før kl. 2 em. på lørdager og dager før hel-

ligdager, betales for overtidarbeide mellom skiftets slutt og kl. 2 em. 50 pct. For avbrutt nattarbeide, d. v. s. overtidarbeide som påbegynnes etter kl. 9 aften, betales 100 pct. av timelønnen.

- Det betales for minst 1 time, selv om arbeidet varer kortere.
- d. Ved *skiftarbeide* regnes skifttiden for ordinær, hvad enten den faller om dagen eller om natten.

Hvor arbeidet regulært utføres på skift, regnes alt arbeide mellom kl. 6 em. og kl. 6 morgen for nattarbeide. For sådant nattarbeide betales 25 pct. tillegg til timelønnen.

§ 10.

Anleggets barakker.

Anlegget holder barakkene i forsvarlig stand og sørger for renhold i og omkring disse. Det vaskes 2 ganger ukentlig.

Det skal være de fornødne rum til mat og klær. Det skal anordnes tørkerum og vaskerum, samt bad med 2 kar og 4 duscher.

Anlegget holder sengesteder, madrass og hodepute, bord og stoler, samt lys og oppvarming. Det skal kun anvendes enkeltmannskoier. Herfor betaler arbeiderne 15 øre pr. dag.

§ 11.

Ferie.

- a. Enhver arbeider som har vært ansatt ved anlegget i et sammenhengende tidsrum av 4 uker tilkommer en årlig ferie på 12 arbeidsdager og godskrives feriegodtgjørelse fra tiltredelsesdagen. Feriegodtgjørelsen beregnes for tidsrummet 1. mai det ene år til 1. mai det påfølgende år.

Ferien gis innenfor 15. mai—15. september, da ferietiden er ute. Den nærmere fastsettelse av den enkeltes ferie bestemmes av anleggsledelsen. Anleggsledelsen skal så vidt mulig gi beskjed om ferien 14 dager i forveien.

- b. Feriegodtgjørelsen beregnes med 4,5 pct. av vedkommende arbeiders til enhver tid gjeldende timelønn, multiplisert med det av ham i anleggets tjeneste utførte antall arbeidstimer.
- c. Hvis en arbeider slutter etter lovlig opsigelse beregner anlegget hans feriegodtgjørelse inntil fratredelsesdagen, og utleverer arbeideren en anvisning lydende på feriepengenes beløp. Fjorten dager før feriens inntreden kan arbeideren forlange feriebeløpet utbetalt.
- d. Det er forutsetningen at ferien ydes og benyttes som ferie.

§ 12.

Arbeidernes tillitsmenn.

- a. De tillitsmenn som er valgt av arbeiderne, anerkjennes som talsmenn og representanter for de organiserte arbeidere. Disse tillitsmenn i et antall av 3—5 blir å velge blandt de anerkjente dyktige arbeidere, representerende forskjellige arbeidsgrupper. De valgte navn skal innen 8 dager meddeles arbeidsgiveren.

- b. Tillitsmennene er forpliktet til så vel overfor sin organisasjon som overfor arbeidsgiveren å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeide på arbeidsstedet.
- c. Tillitsmennene skal, når de som sådanne har noget å fremføre, henvende sig direkte til anleggslederen eller i hans fravær til den, han dertil bemyndiger.
- d. De arbeidere, som er valgt til tillitsmenn, inntar for øvrig ingen særstilling ved anlegget. Dog forutsettes at tillitsmenn ikke avskjediges, medmindre saklige grunner herfor er tilstede.
- e. Avtaler mellom arbeidere vedrørende arbeidet eller andre forhold, som angår anlegget, er uten vedkommende forbunds godkjenning virkningsløse.

§ 13.

Attester.

Når en arbeider forlater anlegget, enten det skjer efter eget ønske eller han blir opsagt, uansett av hvilken grunn, erholder han en bevidnelse for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Bevidnelsen skal kun inneholde:

1. Navn.
2. Når begynt ved anlegget.
3. Når sluttet (uten anførelse av årsak).
4. Fag.
5. Tidspunktet for siste ferie eller feriegodtgjørelse.

§ 14.

Twistebestemmelser.

Enhver tvist mellom anlegget og arbeidernes organisasjoner, som omfattes av denne overenskomst skal først søkes bilagt ved forhandling mellom arbeidsledelsen og arbeidernes tillitsmenn.

Hvis enighet ikke opnåes henvises saken til vedkommende forbund, som søker optatt nye forhandlinger.

Enhver tvist som angår denne tariff, kan ikke søkes løst ved arbeidsstans, men kan av hver av partene innbringes for Arbeidsretten.

§ 15.

Tariffens varighet.

Nærværende tariff gjelder for utbygningsperioden fra 1. mai 1933, da anlegget er beregnet tilendebragt. Skulde forsinkelse inntré, så anlegget ikke kan bli fullført innen den forutsatte tid, forlenges overenskomsten automatisk inntil anlegget er fullført.

Protokoll.

I anledning den mellom Skiensfjordens kommunale Kraftselskap og Norsk Arbeidsmandsforbund idag avsluttede overenskomst er man blitt enige om følgende forklaring til denne.

Ad § 3. I anledning av Norsk Arbeidsmandsforbunds krav om fastsettelse av tariff for kjøring er partene enige om at kjøpere skal betales overensstemmende med § 3, forsåvidt de oppfyller de i § 1 nevnte bestemmelser. Holder nogen egen hest betales herfor et passende tillegg.

Ad § 10. De opførte barakker godtas i den foreliggende form. Ønsker nogen å innrette skaper eller lignende skal det være adgang dertil efter nærmere avtale med anlegget, dog må ingen ominnredning foretas uten efter konferanse med samme.

Ad § 15. Bestemmelsen om overenskomstens varighet er således å forstå at det skal efterbetales forskjellen i timelønnen fra 1. mai dette år.

Da akkordene er utgått med timelønn høiere enn de nye satser blir det for disses vedkommende ingen etterbetaling.

S. K. K.s representanter meddeler at de underskriver lønnstariffen med den reservasjon at avtale med Heddal og Gransherad kommune om arbeidernes hjemstavnsforhold og arbeidsledigheten i S.K.K.s 3 kommuner vil kunne medføre skiftning blandt anleggets arbeidere. Porsgrunn, den 11. juli 1931.

Skiensfjordens kommunale Kraftselskap

H. E. Kjøseth. Th. Weber. O. Rolfsen. N. Traaholt.

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Chr. Henriksen.

Efter at overenskomsten trådte ikraft nektet selskapet å betale akkordarbeiderne de i overenskomsten bestemte 25 pct. for skiftarbeide. Da man ikke er kommet til enighet om spørsmålet, er saken innbragt for arbeidsretten, men er det ved årets utløp ennå ikke falt dom.

A.s Tyinfallene.

Overenskomsten blev opsagt av selskapet og arbeidsstans inntrådte i forbindelse med storlockouten. Arbeidsstans pågikk og overenskomst blev opprettet i forbindelse med avslutningen av lockouten, på basis av riksmeglingsmannens forslag sålydende:

Riksmeglingsmannens forslag til overenskomst

mellom Norsk Arbeidsgiverforening og A.s Tyinfallene på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og Øvre Årdals Arbeiderforening på den annen side.

Den nugjeldende overenskomst gjøres gjeldende til 30 april 1934 med følgende endringer og tilføielser:

§ 2.

Satsene nedsettes henholdsvis fra kr. 1.05 til kr. 0.97, fra 11 øre til 10 øre og fra kr. 1.00 til kr. 0.93.

Varighet.

Denne overenskomst gjelder til 30 april 1934 og videre et år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsiges med 2 måneders forutgående varsel.

Hvis Det statistiske Centralbyrås indekstall for leveomkostninger i desember 1932 viser stigning eller fall på mere enn 3 points, sammenlignet med indekstallet for april 1931 (168), blir alle lønninger og lønssatser — minstelønninger og timelønninger så vel som akkord-satser og prislister — å forhøie eller nedsette med det procenttall, som fremkommer ved en sammenligning mellom de to nevnte indekstall. Lønnsforandringene inntreer fra den dag Det statistiske Centralbyrås indekstall offisielt foreligger.

Protokolltilførsel.

I tariffperioden skal følgende saker optas til drøftelse mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsgiverforening under riksmeglingsmannens ledelse:

1. Feriespørsmålet i hensikt om mulig å opnå en mere ensartet ordning.
2. Overtidsspørsmålet.
3. Arbeidsvilkårene for unge arbeidere.

Gjeninntagelsesbestemmelse.

Arbeidet gjenoptas senest 2 dager etter forslaget vedtagelse, forutsatt at det tilstrekkelige antall arbeidere melder sig og man har de nødvendige materialer.

Ved de arbeidssteder, hvor arbeidet er så langt fremskredet, at den tidligere arbeidsstyrke ikke lenger er nødvendig, skal arbeiderne gjeninntas i den utstrekning arbeidet tilsier.

Ved de arbeidssteder, hvor arbeidet ikke straks kan gjenoptas, skal de tidligere arbeidere ha fortrinsrett til gjeninntagelse i 10 uker etter vedkommende arbeides gjenoptagelse. Ved de bedrifter, hvor det før stansen var arbeidet på innskrenket tid, skal alle arbeidere inntas, selv om dette medfører at bedriftene ved gjeninntagelsen må arbeide på innskrenket tid.

Forbundet vil henstille til arbeiderne, at de straks melder sig tilbake til de arbeidssteder, hvor de var beskjeftiget, da arbeidsstansen inntrådte.

Oslo den 5 august 1931.

Andr. Claussen.

Trondheim kommune, Elektrisitetverket Hyttefossens kraftanlegg.

Fra kommunen mottok man i skrivelse av 17 mars opsigelse av overenskomsten. Forhandlingene blev påbegynt 1 august og førtes for forbundet av sekretær Strømmen, Trondheim faglige Samorgani-

sasjon. Nogen enighet kom man ikke til under forhandlingene og saken blev derfor innbragt for kretsmeglingsmannen i Trondheim. I møte 29 august fremla meglingsmannen forslag til overenskomst, som blev vedtatt av begge parter, og som går ut på følgende:

Tariff

for anleggsarbeiderne ved Hyttefossen kraftanleggs avdeling Grindstad og Hyttefossen kraftanleggs avdeling Svean.

§ 1. *Arbeidstid.*

Arbeidstiden er ukentlig 48 timer, som fordeler sig i tiden fra og med søndag til og med lørdag eftter arbeidsledelsens nærmere bestemmelse og under hensyntagen til følgende regler for ordinær arbeidstid:

- a. Dagarbeide henlegges til tiden fra og med mandag til og med lørdag og fra kl. 7 fm. alle dager til kl. 4 em. de fem første dager i uken og til kl. 1 em. lørdag.
- b. Skiftarbeide, som avbrytes i helgene, henlegges til tiden mellom kl. 3 em. søndag og kl. 4 em. lørdag.

Avbrytelse før helligdag i uken begynner kl. 4 em. dagen før helligdagen og varer til kl. 3 em. helligdagen eller den siste helligdag, hvis det er flere sammenhengende helligdager.

- c. Skiftarbeide, som holdes gående kontinuerlig, eksempelvis vannlensning og driften av de derhen hørende maskinanlegg, fordeles over hele døgnet på samtlige ukens 7 dager.

§ 2 *Lønningstermin.*

Lønningsterminen regnes fra og med søndag til og med lørdag. Utbetaling av lønninger finner sted ukentlig hver onsdag efter lønningsterminens utløp ved den ordinære arbeidstids slutt om aftenen, men i arbeidstiden.

§ 3 *Arbeidslønn med faste lønssatser.*

Arbeidslønnen beregnes pr. arbeidet time og er for ordinært arbeide av enhver art utført for fast lønssats av voksne arbeidere (over 19 år gamle) kr. 1.24 — en krone fire og tyve øre — pr. time.

Dessuten betales i tillegg:

- a. for smeder og elektrikere 19 øre pr. time.
- b. for arbeidsformenn 19 øre pr. time.
- c. for tømrere og bygningssnekkere 5 øre pr. time, hvortil kommer 4 øre pr. time for dem som selv holder fullt utstyr av snekker-verktøi.
- d. for dykkere kr. 0.95 pr. dykkertime.

For gutter under 19 år bestemmes lønningene av arbeidsledelsen i hvert enkelt tilfelle.

§ 4. *Arbeidslønn ved akkord.*

Ved akkordarbeide beregnes arbeidslønnen pr. arbeidet time, og der utbetales i forskudd ved hver lønning kr. 1.10 — en krone og 10 øre — pr. time samt et tillegg utgjørende:

- a. for smeder og elektrikere 19 øre pr. time.
- b. for arbeidsformenn 19 øre pr. time.
- c. for tømrere og bygningssnekkere 5 øre pr. time, hvortil kommer 4 øre pr. time for dem som selv holder fullt utstyr av snekker-verktøi.
- d. for dykkere kr. 0.95 pr. dykkertime.

De under a, b, c og d nevnte tillegg blir å utbetale utenom akkordfortjenesten, hvis ikke annen avtale herom er truffet.

I tilfelle det er forhold som ikke kan legges arbeideren til last, som er årsak i at det ikke opnåes en fortjeneste minst svarende til ordinær timelønn etter § 3, utlønnes overensstemmende med sistnevnte paragrafs bestemmelser.

§ 5. *Arbeidslønn ved tilleggsarbeide.*

Ved tilleggsarbeide forstås arbeide som utføres av et akkordlag utenfor den utsatte hovedakkord, mens laget er beskjeftiget med hovedakkorden. Herunder inngår arbeide med snerydning, ishugning, vannlensning, transport av redskaper og materiell til arbeidsstedet med undtagelse av hvad der kan medtas på almindelig gangtid, hovedreparasjon av skinnegang og sprengning av skytenisjer m. v.

Laget plikter på arbeidsledelsens forlangede å utføre sådanne arbeider for særskilt betaling bestemt enten i form av akkordsum eller for en betaling svarende til de i § 3 for ordinært arbeide med faste lønnsatser bestemte lønninger.

§ 6. *Lønn ved ufrivillig arbeidsstans.*

Arbeidsskift på grunn av maskinskade eller materialmangel av lengere varighet enn én time godtgjøres inntil arbeidsledelsen kan anwise annet arbeide etter de i § 4 for forskudd ved akkordarbeide bestemte timelønninger. De i punktene a, b og c anførte tillegg medtas.

Godtgjørelsen bortfaller hvis ikke melding straks avgis til arbeidsledelsen.

§ 7. *Arbeidslønn ved overtidsarbeide.*

Ved overtidsarbeide beregnes arbeidslønnen pr. arbeidet time, og det betales et tillegg av 100 pct. for tiden fra den ordinære arbeidstids slutt dagene før søn- og helligdager til den ordinære arbeidstids begynnelse næstfølgende virkedag. Ved annen overtid betales et tillegg av 25 pct. for de første to timer og 50 pct. for de øvrige timer.

Overtidstilleggene beregnes etter de i § 3 for ordinært arbeide med faste lønnsatser bestemte timelønninger, dog så at det i punkt c anførte tillegg ikke medtas.

§ 8. *Sykeunderstøttelse.*

Arbeiderne er underkastet de lover om syke- og ulykkesforsikring som til enhver tid er gjeldende.

Under fravær fra arbeidet på grunn av sykdom eller ulykke, tilståes en arbeider som er familieforsørger, i inntil 2 måneder en godtgjørelse som sammen med trygdekassens eller rikstrygdverkets bidrag utgjør 90 pct., og andre arbeidere 75 pct., av den daglønn

som er fastsatt i overenskomsten for vedkommende arbeider. Denne godtgjørelse tilståes dog ikke for de første 3 sykedager. Varer fraværet av de grunner som foran er nevnt ut over 2 måneder, får arbeideren en godtgjørelse som sammen med trygdekassens eller rikstrygdeverkets bidrag utgjør full lønn hvis han er familieforsørger, og 85 pct. av lønnen hvis han ikke er familieforsørger, regnet fra første sykedag og inntil 3 måneder fra denne. Er sykehusophold ordinert av læge, gjelder det samme for den hele syketid, selv om ikke syketiden varer så lenge som 2 måneder.

Har en arbeider hatt sådan lønn under tjenesteuførhet på grunn av sykdom i 3 måneder, har han ikke krav på lignende lønn under ny tjenesteuførhet på grunn av sykdom eller ulykke før han har tjenestegjort i minst 1 måned og ikke mere enn ytterligere 1 måned i samme år.

Om han ikke innen 3 måneder er blitt tjenestefør igjen, eller om han i løpet av 1 år har hatt 4 måneders tjenestefrihet for sykdom eller ulykke, kan formannskapet gi ham ytterligere inntil 9 måneders tjenestefrihet med lønn som ovenfor nevnt. For å få dette må vedkommende ha vært i kommunens tjeneste minst 3 måneder.

I tilfelle av sykdom forvoldt ved uforskyldt ulykke under arbeide ved bedriften, erholder arbeiderne en godtgjørelse som sammen med trygdekassens eller rikstrygdeverkets bidrag utgjør full lønn fra første sykedag — uten hensyn til om vedkommende har arbeidet i kommunens tjeneste i kortere tid enn 3 måneder. Godtgjørelsen ydes ikke ut over 3 måneder uten formannskapets samtykke.

Løgeattest skal på forlangende forevises. Etaten har rett til å la tilfellet undersøke av trygdekassens kontroll og kontroll-læge, hvis avgjørelse er bindende. Sykdom må av vedkommende besørget meldt til opsynsmannen snarest mulig og senest innen 24 timer. Arbeidet må tas op igjen, straks lægens tillatelse er gitt til det. Kommunen er i tilfelle berettiget til å anvende også egen kontroll-læge.

Den som arbeider på redusert arbeidstid får under sykdomsforfall sin sykeunderstøttelse tilsvarende redusert. Til grunn for beregningen av en sådan reduksjon legges vedkommendes arbeidstid i de sist forløpne 3 måneder. Som arbeidstid regnes også den tid, hvori man har oppebåret sykebidrag etter denne paragraf.

§ 9. *Akkordutsetning.*

Ved utsetning av akkord skrives akkordseddel, som inneholder oppgave over arbeidets art, omfang og måte hvorpå arbeidet skal utføres, og dessuten pris, enten i rund sum eller som enhetspris, samt bestemmelser om hvilke forbrukssaker og redskaper der er gjenstand for trekk.

Akkordformannen skal høre lagets mening for akkorden vedtas. Akkordseddelen skal være utstedt innen 4 dager etter arbeidets påbegynnelse, for så vidt ikke partene finner å ville sette en lengere frist.

Efter akkordens fastsettelse skal der ikke uten overenskomst med akkordlaget inntas et større antall arbeidere enn anført på akkordseddelen, hvis ikke arbeidet må forseres. Hvis akkorden derved forringes, skal det gis et forholdsvis tillegg til akkordsummen. Opnåes

ikke enighet om tilleggets størrelse, kan akkorden avbrytes mot forholdsvis betaling for det utførte arbeide.

Hvis enighet om prisen ikke opnåes og bedriften allikevel ønsker arbeidet utført, betales efter timelønn som nevnt i § 3.

§ 10. *Underbringelse.*

De arbeidere som bor i anleggets hus, forsynes med ved, som de selv må hugge og bære inn, og erholder hver seng med madrass og pute samt låsbart klæsskap. Dessuten holder anlegget fullt kjøkkenutstyr i hvert hus.

Som avgift herfor betaler hver mann pr. løpende dag 24 — fireogtyve — øre, som trekkes ved utbetaling av lønningene.

Ved de arbeidssteder, hvorfra arbeiderne ikke kan rekke til sine bosteder til måltidene, skal der anordnes spiserum med opvarmning. Anlegget bekoster disse spiserum rengjort en gang pr. uke.

§ 11. *Tillitsmenn.*

Arbeiderne ved hver av avdelingene Grindstad og Svean velger innen sin midte 2 tillitsmenn som sine representanter. Byggeledelsen underrettes om hvem der til enhver tid er arbeidernes tillitsmenn.

Tillitsmennene skal henvende sig direkte til byggeledelsen, når de har noget å fremføre på arbeidernes vegne.

Ved eventuelle forhandlinger, som blir sammenkalt på foranledning av bedriften, skal utgiftene til skyss og tapt arbeidsfortjeneste utredes av bedriften.

§ 12. *Ferie.*

Det tilstås ferie med lønn efter følgende bestemmelser.

Tiden for ferien bestemmes av arbeidsledelsen og skal så vidt mulig falle mellom 15 mai og 15 september.

Det er forutsetningen at tilstått ferie virkelig benyttes som ferie.

Ved tilståelse av ferie og ved fratredelse gis det avsluttende oppgjør med full utbetaling for tilgodehavende feriegodtgjørelse, således at det ikke senere skal kunne reises krav om feriegodtgjørelse vedkommende den tid, som ligger foran dagen for dette oppgjør. Godtgjørelsen beregnes derfor i sin helhet fra dagen for tiltredelsen efter sist erholdte ferie eller fra dagen for tiltredelsen i bedriften og til dagen for avsluttet ferie eller dagen for fratredelsen tillagt de optjente feriedager.

Feriegodtgjørelsen beregnes med den i § 3 for ordinært arbeide med faste lønnsatser bestemte timelønn multiplisert med 8 ganger tjenestetidens antall kalendermåneder, dog så at de i punktene a, b, c og d anførte tillegg ikke medtas.

Ved ferieberegningen innføres deler av kalendermåneder med en trettiendedel for hver løpende dag av tjenestetiden i bedriften.

Ved permisjon eller fravær som sammenlagt ikke overstiger 1 måned i ferieåret, gjøres intet fradrag ved beregning av ferie.

§ 13. *Twistigheter.*

Hvis det mellom byggeledelsen og arbeiderne oppstår tvist som ikke kan bilegges ved direkte forhandling mellom partene, henvises saken til avgjørelse ved arbeidsretten overensstemmende med lovens bestemmelser herom.

§ 14. *Beskyttelsesklær.*

Når man i tunnelen passerer partier med vanntilsig av sådant omfang at oljetrøier er påkrevet, eller det kreves utført arbeide på stedet, hvor generende vanndybde nødvendiggjør anvendelse av gummistøvler, skal arbeiderne få utlånt nevnte beklædningsgjenstander avgiftsfritt hos anlegget.

§ 15. *Tariffens varighet.*

Denne tariff blir gjeldende fra og med 20 september dette år og gjelder til 30 juni 1932. Er tariffen til den tid ikke opsagt av en av partene med 2 — to — måneders varsel, gjelder den fremdeles ett år ad gangen med samme gjensidige opsigelsesfrist.

Protokolltilførsler.

- I. Ved skattetrekk oppgis det trukne beløp samt hvilken skattepost trukket gjelder.
- II. Kommunens forhandlere er villig til å utvirke at det ved utbetaling av forskudd på akkord blir lempet på de nuværende regler for trekk, således at det blir trukket 10 à 15 øre mindre pr. time enn middel.
- III. Overtidsbetaling blir å utbetale således som anført i verkets skrivelse av 25 november 1930.
- IV. De arbeidere som har arbeidet et fullt år, skal ha utbetalt feriepenge for fulle 12 dager.
For i år utbetales ytterligere 70 øre til hver som har arbeidet et helt år.
- V. Nærværende tariff omfatter også arbeidere i anleggsarbeide ved Lerfossene.

Trondheim 10 september 1931.

Trondheim borgermesterkontor, 1ste avdeling

P. Lund. Rolf Berg.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Johs. M. P. Ødegård.

Veianleggene.

Efter at man hadde ført forhandlinger med Veidirektoratet i 1930, og hvor man ikke kom til nogen ordning når det gjelder lønsspørsmålet, har man forhandlet med de fleste overingeniører i fylkene. Disse forhandlinger har ikke ført til noget resultat, idet overingeniørene uttalte at de ikke hadde mandat til å avslutte nogen

overenskomst eller forhøie de gjeldende lønnsseter. Dette kunde kun skje gjennom veidirektoratet og departementet.

Opland fylke. — Veianlegget Ottadalen.

Under henvisning til beretningen for 1930 angående denne sak og hvor man meddelte, at man ikke kom til enighet under forhandlingene, blev arbeidet nedlagt den 31 januar. Konflikten omfatter 34 arbeidere. Man har siden arbeidsstansen inntrådte forhandlet med fylket, uten at det har lyktes å komme til en ordning. Arbeidsstans pågår.

Møre fylke. — Veianlegget Kristiansund—Frei.

Dette anlegg dreves som nødsarbeide med en minstelønnsbetaling av 45 øre pr. time. Veimyndighetene bebudet en reduksjon av 5 øre på denne lønnsset. Som følge herav meddelte arbeiderne at de vilde gå til arbeidsstans i det øieblikk denne reduksjon blev gjennomført.

Fra forbundets side blev det gjort henvendelse til Veidirektoratet om saken. Dette resulterte i at den bebudede reduksjon blev trukket tilbake, hvilket blev meddelt foreningen. Denne besluttet imidlertid å nedlegge arbeidet og krevet ytterligere tillegg på lønnssetene. Dette krav forelå i forretningsutvalgets møte den 6 oktober som besluttet å godkjenne arbeidsstansen. Konflikten pågår ved årets utgang.

Bergverksindustrien.

(Fellesoverenskomsten. — Lockouten.)

Den 13 januar 1931 tilstillet forbundet de interesserte foreninger cirkulære med bl. a. spørsmålet om disses stilling til opsigelse av den gjeldende overenskomst, og i tilfelle opsigelse hvilke krav man fant å ville stille til endringer i overenskomsten.

Foreningens svar angående opsigelse viste flertall herfor, og likeledes fremkom en rekke krav til endringer.

Man var allerede på det tidspunkt klar over, at overenskomsten også vilde bli opsagt fra arbeidsgivernes side, idet utviklingen på verdensmarkedet har gått i retning av sterkt forringede konjunkturer.

Stillingen var ennvidere således, at forretningsutvalget hadde under overveielse å sammenkalle en konferanse av representanter fra de bergverker, som omfattedes av fellesoverenskomsten. I den anledning forelå også henvendelse fra Løkkens Grubearbeiderforening, og i overensstemmelse hermed fattet forretningsutvalget beslutning.

Konferansen besluttetdes avholdt i Oslo tirsdag 24. februar i forbindelse med hovedstyremøte.

I konferansen deltok én representant fra hver av de bedrifter som omfattedes av fellesoverenskomsten, samt hovedstyrets medlemmer. (Se etterfølgende protokoll fra konferansen.)

De forutsetninger man hadde regnet med angående arbeidsgivernes stilling viste sig å holde stikk, idet man allerede innen 1. mars mottok opsigelse av overenskomsten, og straks blev det optatt forhandlinger. For bergverkene var forhandlingene fastsatt til 4. mars.

Til disse forhandlinger var ikke innkalt representanter fra avdelingene, idet man var på det rene med at disse vilde bli av rent foreløbig art, hvilket også viste sig å være tilfelle.

I forhandlingene deltok fra forbundet Ødegård og Henriksen og fra arbeidsgiverne direktørene Lange og Nielsen og kontorchef Rogstad.

Arbeidsgivernes hensikt var øiensynlig kun å tilrettelegge grunnlaget for opsigelse av plassene, samt fremlegge sine krav til endringer i overenskomsten. Arbeidsgivernes krav (som ikke ansees nødvendig å innta i sin helhet) gikk for lønnssetenes vedkommende ut på en reduksjon av 15 pct., dertil krav om forringelse i alle øvrige bestemmelser av økonomisk betydning for arbeiderne.

Arbeidernes representanter fremla de krav som var utarbeidet på grunnlag av de fra foreningene innsendte forslag og ifølge grubearbeiderkonferansens beslutninger. Forhandlingene blev avbrutt uten resultat.

I skrivelse av 7. mars meddelte Arbeidsgiverforeningen at plassene var opsagt for samtlige arbeidere som omfattedes av fellesoverenskomsten, og samme dag mottok forbundet gjennom Landsorganisasjon meddelelse om at Riksmeglingsmannen vilde nedlegge forbud mot arbeidsstans innen den i loven fastsatte frist, likeledes at Riksmeglingsmannen ønsket en orienterende konferanse med representanter for begge parter førenn han optok realitetsmegling for de enkelte industrier. Denne konferanse avholdtes tirsdag 10 mars kl. 13 i Oslo Håndverks- og Industriforenings hus.

Megling blev derefter optatt for de enkelte industrier og for bergverksindustrien den 19. mars.

I meglingsforhandlingene deltok foruten forbundets formann og næstformann Johs. Togstad, Løkkens Verk, Alfr. Benjaminsen, Sulitjelma, Harald Høgseth, Killingdal, og O. P. Gautestad, Evje.

På grunn av det store omfang den av arbeidsgiverne innvarslede lockout hadde, gikk forhandlingene i langdrag og blev ikke avsluttet

innen opsigelsesfristens utløp, og lockouten trådte således i kraft den 8. april.

Den 23. mai fremsatte Riksmeglingsmannen forslag for bergverksindustrien sålydende:

Riksmeglingsmannens forslag til overenskomst

mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Bergverkernes Landssammenslutning samt følgende bedrifter: Fosdalens Bergverks Aktieselskap, Killingdal Gruber, Orkla Grube-Aktiebolag, Sulitjelma Aktiebolags Gruber og Hytteanlegg, A/S Stordø Kisgruber, A/S Bjorkåsen Gruber, Dunderland Iron Ore Co. Ltd., Raffineringsverket A/S gruber og hytteanlegg, A/S Knaben Molybdængruber på den ene side og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund på den annen side.

Den nuværende overenskomst gjøres gjeldende til 31. mars mars 1933 med følgende tillegg og forandringer:

I.

§ 6.

Til annet ledd føies:

Det skal herav fremgå hvad som er akkordfortjeneste, daglønn, overtidsbetaling.

§ 9.

Anmerkningen utgår.

II.

§ 2.

Parentesen utgår.

§ 4.

Tillegg til 3. ledd:

Efter ordet „dagspris“ føies „kun til gifte fagarbeidere som bor sammen med sin familie. Losjigodtgjørelse betales til alle, hvor losji ikke kan erholdes i verkets hus“.

III.

Lønnssatser m. v.

	Minstelønn	
	i akkord.	i dagarbeide.
1) a. <i>Arbeide under dagen.</i>		
1. Sjakthuggere:	Kr.	Kr.
a. De første 12 måneder	0.77	0.95
b. Fullt utlærte	0.86	1.04
2. Øvrige arbeidere	0.77	0.95
b. <i>Arbeide i dagen.</i>		
1. Mannlige arbeidere	0.70	0.90
2. Kvinner	0.45	0.62
c. <i>Spesialarbeidere.</i>		
Lokomotivkjørere, heis- og kompressor- kjørere samt skinneleggere.	0.77	1.00

Som forskudd i akkord utbetales ved den ukentlige utlønning de i den nugjeldende overenskoms gjeldende minstelønnsatser i akkord.

2) *Fagarbeidere m. v.*

a. *Minstelønn.*

1. Jern- og metallarbeidere, elektrikere, borsmeder, snekkere, tømmermenn og malere kr. 0.92
2. Hjelpearbeidere „ 0.80

b. *Normallønn.* (Gjelder kun for de bergverk hvor tidligere har vært normallønn.)

1. Snekkere og tømmermenn „ 1.13
2. Malere „ 1.13

c. *Læregutter.*

De i gjeldende overenskomst fastsatte satser reduseres med 7½ pct.

IV.

Særbestemmelser.

Særbestemmelsene for *Fosdalen* og *Meløyvær* utgår.

For Killingdal.

- c. Feriens lengde er 8 ukedager med betaling for 64 timer.
- d. Bedriften tilstiller uten vederlag arbeidernes lokale organisasjon bekreftet avskrift av de månedlige vektogaver som bedriften erholder fra Norges Statsbaner.

For Sulitjelma.

- b. Uforandret med tillegg at kullene skal leveres til selvkostende, dog ikke over kr. 3.50 pr. hl.

Her skal inn den tidligere bestemmelse, dog således at 1.26 settes til 1.17.

- d. Når reparatører med hjelpearbeidere og smørere er i tørrknuseriet betales et tillegg av 8 øre pr. time.
- e. Smeder, reparatører og rørleggere ved grubene samt reparatører og maskinister ved Fineid maskinhus betales en normallønn av kr. 1.13 pr. time. Hjelpearbeidere for disse og ved Moen betales en normallønn av kr. 0.95 pr. time.

For losningsarbeide på Fineid ved øvre kai betales et tillegg av kr. 0.14 pr. time.

For Dunderland Iron Ore Co. Ltd.

a. *Husleien i verkets boliger.*

For løskarer betales kr. 2.00 pr. mann.

Familieleiligheter på 1 værelse og kjøkken kr. 7.00

— 2 — „ 12.00

- b. Arbeiderne skal ha adgang til å kjøpe kull av bedriften til selvkostende.

For Bjorkåsen.

- a. For hver uke som det arbeides nattskift er arbeiderne berettiget til 2 ukers dagarbeide.

- b. Arbeiderne skal ha adgang til å kjøpe kull av selskapet til selv-kostende.
 c. De nuværende husleier med tillegg nedsettes med 8 pct.

For Raffineringsverket A/S's hytteanlegg gjelder følgende lønns-satser:

For hytten.

Minstelønn.

1. Førstemann	kr. 0.97
2. Skiftarbeidere	„ 0.95
3. Øvrige arbeidere	„ 0.90

Ferie.

For hyttarbeiderne bibeholdes den i overenskomst av 6. mars 1926 fastsatte ferieordning basert på optjeningssystemet.

Utløpstid.

Denne overenskomst gjelder til 31. mars 1933 og videre ett år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 1 måneds forutgående varsel.

Protokolltilførsel.

I tariffperioden skal følgende saker optas til drøftelse mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsgiverforening under Riksmeglingsmannens ledelse:

1. Feriespørsmålet i hensikt om mulig å opnå en mere ensartet ordning.
2. Overtidsspørsmålet.
3. Arbeidsvilkårene for unge arbeidere.
4. Spørsmålet om akkorders utsettelse.
5. Fagarbeidernes stilling.
6. De under tariffrevisjonen reiste særkrav som ikke er løst ved forslaget.

Gjeninntagelse.

Under forutsetning av at det ved bedriftene melder sig et for rasjonell drift tilstrekkelig antall arbeidere, vil arbeidet bli satt i gang senest 2 dager etter forslagets vedtagelse, og vil arbeiderne bli gjeninntatt i sine plasser såfremt de melder sig innen en uke etter forslagets vedtagelse.

Ved de bedrifter som ikke straks kan gjenopta virksomheten, skal de tidligere arbeidere ha fortrinsrett til gjeninntagelse i 6 uker etter arbeidets gjenoptagelse ved vedkommende bedrift.

Ved bedrifter som straks kan settes i gang, men ikke i samme utstrekning som før arbeidsstansen, blir arbeidet å opta på den måte at det, hvis teknisk mulig, fordeles på de arbeidere som var i arbeid ved stansens inntreden.

Oslo den 23. mai 1931.

Samtidig med oversendelse av Riksmeglingsmannens forslag til avdelingene medsendtes cirkulære fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon angående regler for avstemningen, samt cirkulære fra forbundet, hvori man tilrettela de forandringer som meglingsforslaget inneholdt sett i sammenligning med den tidligere overenskomst.

Cirkulæret gir den oversikt som kan gis angående saken og er sålydende:

Oslo den 26 mai 1931.

Til foreningene ved bergverkene.

Riksmeglingsmannen har i meglingsmøte den 23 mai 1931 fremsatt vedlagte forslag til løsning av lockouten og til overenskomst angående lønns- og arbeidsvilkårene.

Til Riksmeglingsmannens forslag skal vi anføre en del orienterende bemerkninger.

Som det fremgår av forslaget omfatter ikke dette §§ 1, 2, 3, 4 og 5, men da det fra arbeidernes side også var reist krav om forandringer i §§ 1, 2 og 3, skal vi i våre bemerkninger omtale saken i rekkefølge fra § 1 og fortløpende.

§ 1.

Ordinær arbeidstid.

Som bekjent blev det for samtlige fag og industrier krevet nedsettelse av arbeidstiden fra 48 timer til 42 timer pr. uke. Dette krav har ikke Riksmeglingsmannen villet gå inn på, og heller ikke forutsatt i sin protokolltilførsel, at det i overenskomstperioden skal fortsettes forhandlinger herom.

§ 2.

Overtidsarbeide og nattskift.

Forslaget inneholder intet utover hvad der er anført i protokolltilførselen punkt 2. Det er nemlig forutsetningen, at det i den nu kommende overenskomstperiode skal optas forhandling mellom hovedorganisasjonene angående samtlige spørsmål som er anført i protokolltilførselen, og at Riksmeglingsmannen skal lede disse forhandlinger.

Hvad spørsmålet overtid og nattarbeide angår, er det forutsetningen fra organisasjonenes side å søke finne frem til bestemmelser som er klart avfattet og i overensstemmelse med den forutsetning som loven om arbeiderbeskyttelse hviler på. Når der ikke i forbindelse med nærværende forslag er fremkommet endringsforslag angående dette punkt, skyldes det den omstendighet, at Riksmeglingsmannen ikke har kunnet avse den nødvendige tid som kreves til behandling av så vidt vidtgående spørsmål. Derfor er det bestemt at forhandlinger om disse store fellesspørsmål, som protokolltilførselen henviser til, skal foregå i overenskomstperioden, så det kan være full klarhet over hvad som kan opnåes ved forhandlinger og hvad det eventuelt blir tale om å reise kamp om, når det blir tale om en ny overenskomstperiode.

§ 3.

Akkordarbeide.

For dette punkts vedkommende inneholder heller ikke forslaget noget utover hvad der er anført i protokolltilførselens punkt 4, det er således forutsetningen, at Riksmeglingsmannen i overenskomstperioden skal lede forhandlingene mellom organisasjonene om dette spørsmål for å søke å finne frem til en mere tilfredsstillende ordning angående akkorders utsettelse.

Under den stedfunne megling avviste arbeidsgivernes representanter enhver forhandling om vårt krav, som gikk ut på, at dersom det ikke oppnåddes enighet om akkordprisen skulde arbeidet utføres på timelønn. De kommende forhandlinger vil da også beskjefte seg med muligheten for å finne en annen form enn den av oss krevde, men som imøtekommer den hensikt vårt krav er tenkt å tilgodese.

I §§ 4 og 5 var det fra vår side ikke fremmet krav.

§ 6.

Her er det av oss stillede krav forsåvidt imøtekommet, så det for fremtiden muligens ikke oppstår misforståelser om lønningsoppgjøret.

I §§ 7 og 8 var det fra vår side ikke fremmet krav.

§ 9.

Ferien.

Dette spørsmål er også et for samtlige organisasjoner felles spørsmål, og Riksmeglingsmannen vilde heller ikke på dette punkt gå inn på forandringer som tilkjennegav noget nytt prinsipp for noen enkelt arbeidsgruppe, men anså det retttest at forhandlingene om ferieordningen også skjedde i en såkalt «fredsperiode», d. v. s. i overenskomstperioden. Den eneste forandring som inntrådte for bergverkene er, at den siden 1923 anførte anmerkning om skoft over 3 dager er gått ut. Spørsmålet i sin helhet skal ifølge protokolltilførselens punkt 1 optas til forhandling i overenskomstperioden.

Av hvad foran er anført fremgår at mange av de største og vesentligste spørsmål ikke er kommet frem til nogen løsning under den stedfunne megling, men vil bli gjort til gjenstand for fortsatte forhandlinger under Riksmeglingsmannens ledelse i overenskomstperioden. Den vesentligste årsak herfor er at arbeidsgivernes forhandlere inntok en sådan holdning til de av arbeiderne reiste krav på disse områder, at det ikke engang blev en forsvarlig diskusjon, som kunde danne grunnlaget for noget forslag fra Riksmeglingsmannens side. Arbeidsgivernes grunnlag for sin holdning var den økonomiske depresjon bedriftslivet befant sig i, og avviste ethvert krav som inneholdt muligheten for økede økonomiske ydelser. Ethvert forslag herom vilde bli blankt avvist fra arbeidsgivernes side.

II.

Fagarbeidere etc.

Hvad dette spørsmål angår, blev fra vår side krevet, at de samme bestemmelser og lønnsatser som er gjeldende for fagarbeiderne i sin almindelighet, også skulde gjøres gjeldende i bergverksindustrien.

Arbeidsgiverne krevet at de nugjeldende bestemmelser skulde gå ut av overenskomsten, så fagarbeiderne gikk inn under den almindelige overenskomst for bergverksindustrien.

Meglingsmannens forslag (§ 2) går imidlertid ut på at parentesens i den nuværende overenskomst utgår. Dette vil bety at de nu gjeldende bestemmelser angående fagarbeiderne blir gjeldende for samtlige bedrifter overenskomsten omfatter i motsetning til at disse bestemmelser nu kun omfatter et par bedrifter.

§ 4.

Reiseutgifter.

Forslaget inneholder her en imøtekomme av arbeidsgivernes krav. I henhold til protokolltilførselens punkt 5 blir også dette spørsmål gjort til gjenstand for forhandlinger i overenskomstperioden i likhet med de andre spørsmål protokolltilførselen omhandler.

III.

Lønnsbestemmelser m. v.

Ved å sammenligne de i Riksmeglingsmannens forslag anførte satser med de tidligere gjeldende, vil den tallmessige forandring fremgå og skal vi derfor ikke inngå på de enkelte tall, men kun konstatere at forslaget innebærer større reduksjon på minstelønnsatsene i akkord enn på minstelønnsatsene i dagarbeide.

Ifølge de beregninger vi har kunnet foreta, representerer reduksjonen i dagarbeide ca. 5 pct. og i akkord ca. 8 pct. Reduksjonen blir således mindre for de arbeidere som er henvist til dagarbeide enn for dem som vesentlig arbeider i akkord.

Under meglingsforhandlingene er opplyst, at for 1930 fordeltes antallet arbeidede timer mellom akkordarbeide og timelønnsarbeide sig således: 36 pct. av tiden utførtes i akkord og 64 pct. av tiden utførtes i timelønn. Herav fremgår at omtrent $\frac{2}{3}$ av alt arbeide utføres i timelønn. Dette gjelder gjennomsnittlig for samtlige bergverker som er tilsluttet B. V. L. Disse opplysninger bekrefter hvad vi i de senere år har hevdet under forhandlingene som argument for forhøielse av timelønnen. Overgangen til mere timelønnsarbeide og mindre akkord reduserer adgangen for arbeiderne til den merfortjeneste som akkordarbeidet forutsetter å gi.

Det er imidlertid en ny bestemmelse i Riksmeglingsmannens forslag sålydende: «Som forskudd i akkord utbetales ved den ukentlige utlønning de i den nugjeldende overenskomst gjeldende minstelønnsatser i akkord».

Ved denne bestemmelse er oppnådd at det skal være ensartet forskuddslønn ved alle bergverker overenskomsten omfatter og bestemmelsen medfører, at bedriftene ikke kan nedsette forskuddslønnen der hvor de tidligere ikke har utbetalt større forskudd enn minstelønnen. Etter vårt kjennskap har ingen bedrift utbetalt større forskudd.

Hvilken innflytelse denne nye bestemmelse vil få på akkordprisene kan man ikke ha nogen formening om før man ser bestemmelsen i praksis.

IV.

Særbestemmelsene.

Særbestemmelsene har under de stedfunne meglinger vært av dem man har søkt å få sterkest frem, men det har ikke lyktes å bringe frem et tilfredsstillende forslag. Flere av de reiste særkrav er av den beskaffenhet at det kreves spesielt lokalkjennskap. Derfor vil Riksmeglingsmannen i henhold til protokolltilførselens punkt 6 også gjøre særbestemmelsene til gjenstand for særlige forhandlinger i overenskomstperioden.

Fra forretningsutvalget.

I tilknytning til hvad foran er anført skal bemerkes:

Efter at konflikten nu har pågått i 7 uker og Riksmeglingsmannen efter hvert konsentrerte sin opfatning til saken og bestemte sig for å fremsette forslag til løsning av konflikten, fant man ikke å ville motsette sig at så skjedde, dog uten derved å forplikte sig til å anbefale til vedtagelse det forslag som fremkom.

Efter at forslaget forelå har saken vært behandlet i forretningsutvalgets møter 25 og 26 mai. I disse møter deltok også de representanter fra foreningene, som har deltatt i meglingsforhandlingene, nemlig:

Johs. Togstad, Løkkens Verk,
Alfr. Benjaminsen, Sulitjelma,
Harald Høgseth, Killingdal, og
O. P. Gautestad, Evje.

Likeledes er det den 26 mai avholdt fellesmøte av sekretariatet, samtlige forbundsstyrer som er interessert i lockouten, og de representanter fra foreningene, som har deltatt i meglingsforhandlingene, hvor situasjonen var gjenstand for drøftelse.

Det rådet enstemmighet om at meglingsforslaget i samtlige industrier er uantagelige.

Når det gjelder forslaget for bergverksindustrien, vil vi særlig peke på at man ikke har oppnådd nogen tilfredsstillende ordning angående fagarbeiderne, og forslaget inneholder heller ingen bestemmelse som virker begrensende for reduksjonene av de individuelle lønninger i de tilfelle disse ligger over de i overenskomsten fastsatte minstelønssatser. Hertil kommer de sterke reduksjoner på minstelønssatsene og særlig minstelønssatsene i dagarbeide, som i ikke liten grad har utviklet sig til å bli den virkelige lønn for de arbeidere som til stadighet er henvist til å arbeide på timelønn.

Hvad kampstillingen angår må man innrømme at den ikke taler til absolutt fordel for arbeiderne, og man må regne med at forkastelse av Riksmeglingsmannens forslag vil medføre en betydelig forlengelse av konflikten.

Organisasjonenes økonomiske stilling, bl. a. også for Norsk Arbeidsmandsforbund, er heller ikke særlig god, og dette moment er ikke av liten betydning i en så omfattende konfliktsituasjon.

For Arbeidsmandsforbundets vedkommende er det oppnådd en sådan ordning med våre skandinaviske forbindelser, at vi har utsikt til inntil videre å klare forpliktelsene i samme omfang som hittil.

Under henvisning til foranstående vil vi anmode om, at foreningene behandler saken snarest mulig og tar stilling til vedtagelse eller forkastelse av Riksmeglingsmannens forslag og meddeler forbundets kontor resultatet snarest mulig, idet Riksmeglingsmannen har fastsatt fristen for avgivelse av svar til *4 juni førstkommende*.

Vi er opmerksom på at den fastsatte frist for avgivelse av svar til Riksmeglingsmannen er satt meget knapp, og dersom foreningene anser det nødvendig vil vi gjøre henvendelse om at fristen blir forlenget. Herom anmodes foreningene å gi forbundet underretning.

Vi vil henlede oppmerksomheten på vedlagte sirkulære fra Landsorganisasjonen angående avstemningsreglene som skal befulges, og henstiller om at så skjer i den utstrekning dette er mulig, da det har den aller største betydning at flest mulig, helst samtlige medlemmer som er i lockouten gir sin opfatning til Riksmeglingsmannens forslag tilkjenne ved å avgi sin stemme for eller imot forslaget.

Nøiaktig stemmetall for og imot forslaget må anføres!

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund

Johs. M. P. Ødegaard.

Ved den over Riksmeglingsmannens forslag foretatte avstemning viste det sig at dette var forkastet med betydelig flertall, hvilket blev meddelt Riksmeglingsmannen gjennom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

Arbeidsgiverne på sin side hadde også forkastet forslaget.

Efter den situasjon som dermed var opstått, fortsatte lockouten uforandret, men det var til stadighet føling med Riksmeglingsmannen for om mulig å finne frem til et grunnlag for optagelse av nye meglinger.

Den 17. juli var bergverksindustrien atter innkalt til megling uten at det fremkom nogen endring i situasjonen. Man var på det rene med at det ikke kunde inntre nogen enkeltvis forandring for de forskjellige industrier. Det hele måtte løses i sammenheng.

Først den 1. august fremsatte Riksmeglingsmannen nytt forslag til ordning av konflikten, og for bergverksindustriens vedkommende var forslaget sålydende:

Riksmeglingsmannens forslag

til overenskomst mellem Norsk Arbeidsgiverforening og Bergverkenes Landssammenslutning samt følgende bedrifter:

Fosdalens Bergverks-Aktieselskap, Killingdal Gruber, Orkla Grube-Aktiebolag, Sulitelma Aktiebolags Gruber og Hytteanlegg, A/S Stordø

Kisgruber, A/S Bjørkaasen Gruber, Dunderland Iron Ore Co. Ltd.,
Raffineringsverket A/S.s gruber og hytteanlegg,
A/S Knaben Molybdængruber

på den ene side og
Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund
på den annen side.

Den nugjeldende overenskomst gjøres gjeldende med følgende tillegg og forandringer:

I.
§ 6.

Til annet ledd føies:

Det skal herav fremgå, hvad som er akkordfortjeneste, daglønn, overtidspåbetaling.

II.
§ 2.

Akkordarbeide.

- a. Opnåes ikke enighet om akkordspørsmål med nogen arbeider, og arbeidsgiveren allikevel ønsker arbeidet utført, betales etter timelønnen.
- b. Ved regelmessig skiftarbeide betales skiftarbeiderne 8.3 pct. tillegg til sin individuelle timelønn på dagarbeide, hvor tilsvarende ordning ikke allerede tidligere er innført.

§ 4.

Tillegg til 3. ledd:

Efter ordet «dagspris» føies «kun til gifte fagarbeidere som bor sammen med sin familie. Losjigodtgjørelse betales til alle, hvor losji ikke kan erholdes i Verkets hus.»

III.

Lønnsatser m. v.

1. a. <i>Arbeide under dagen.</i>	Minstelønn	
	i akkord kr.	i dagarbeide kr.
1. Sjakthuggere:		
a. De første 12 måneder	0.77	0.95
b. Fullt utlærte	0.86	1.04
2. Øvrige arbeidere	0.77	0.95
b. <i>Arbeide i dagen.</i>		
1. Mannlige arbeidere	0.70	0.87
2. Kvinner	0.45	0.62
Dagarbeidere som ikke har akkord eller premie, og hvis timelønn ved stansens inn-treden lå på kr. 1.03 og derunder, nedsettes ved nærværende overenskomsts gjennomførelse med 5 øre pr. time, dog ikke under		

90 øre. Heri ligger dog ikke nogen fra-fallelse av bedriftens rett til å foreta individuelle lønnsreguleringer i tariffperioden, idet partene i så henseende hver fastholdt sine prinsipielle betraktninger.

c. *Spesialarbeidere.*

Lokomotivkjørere, heis- og kompressorkjø-rere samt skinneleggere 0.77 1.00

Som forskudd i akkord utbetales ved forskuddsutlønningen de i den nugjeldende overenskomst gjeldende minstelønnsatser i akkord.

2. *Fagarbeidere m. v.*

a. *Minstelønn.*

1. Jern- og metallarbeidere, elektrikere, borsmeder, snekkere, tømmermenn og malere som for jern og metall.
2. Hjelpearbeidere som for jern og metall.

b. *Normallønn.*

(Gjelder kun for de bergverk, hvor det tidligere har vært normal-lønn.)

1. Snekkere og tømmermenn kr. 1.18
2. Malere » 1.18

c. *Læregutter.*

De i gjeldende overenskomst fastsatte satser reduseres med 7½ pct.

IV.

Særbestemmelser.

For Fosdalen.

Bedriften ansetter et lastelag på 15 mann, blandt hvilke bedriften fortrinnsvis uttar arbeidere til båtlastning.

Forsåvidt bedriften skulde trenge flere, og disse ikke tas utenfra, er bedriftens arbeidere på forlangende forpliktet til å utføre laste-arbeide.

Lastningen utføres, når den skjer fra oplagsplass i vogn eller tønne, på lagsakkord. For det tilfelle lastningen ikke kan begynne ved den tid arbeiderne er tilsagt å møte, oppebærer de, inntil den kan påbegynnes, minstelønn i dagarbeide for mannlige arbeidere i dagen.

For Killingdal.

- c. Feriens lengde er 8 ukedager med betaling for 64 timer.
- d. Bedriften gjør ved opslag arbeiderne bekjent med de månedlige vektogaver, som bedriften erholdes fra Norges Statsbaner.

For Dunderland Iron Ore Co. Ltd.

- a. Husleie i verkets boliger for løskarere betales kr. 2.00 pr. måned. Familieleiligheter på 1 værelse og kjøkken kr. 7.00. Familieleiligheter på 2 værelser og kjøkken kr. 12.00.

- b. Arbeiderne skal ha adgang til å kjøpe kull av bedriften til selvkostende.

For Sulitjelma.

- b. Uforandret med tillegg at kullene skal leveres til selvkostende, dog ikke over kr. 3.50 pr. hl.
d. Reparatorer og smørere i vaskeri og skeidehus betales en normallønn av kr. 1.21 pr. time.

Når reparatører med hjelpere og smørere er i tørrknuseriet, betales et tillegg av 8 øre pr. time.

- e. Smeder, reparatører og rørleggere ved grubene samt reparatører og maskinister ved Fineid maskinhus betales en normallønn av kr. 1.17 pr. time.

Hjelperearbeidere for disse og ved Moen betales en normallønn av kr. 0.97 pr. time.

For losningsarbeide på Fineid ved øvre kai betales et tillegg av kr. 0.14 pr. time.

- f. I henhold til protokoll av 20. mars 1931 reduseres timelønns-satsene ved Smeltehytten med 7.4 pct., og tonnøret nedsettes fra 5 til 4½ øre.

For Bjørkaasen.

- a. Bedriften bibeholder den nugjeldende skiftordning for reparatører i vaskeriet i tariffperioden.
b. Arbeiderne skal ha adgang til å kjøpe kull av selskapet til selvkostende, når kull has.
c. De nuværende husleier med tillegg nedsettes med 8 pct.

For Raffineringsverket A/S.s hytteanlegg gjelder følgende lønns-satser:

For hytten: *Minstelønn.*

1. Førstemann	kr. 0.97
2. Skiftarbeidere	» 0.95
3. Øvrige arbeidere	» 0.90.

Ferie.

For hyttearbeiderne bibeholdes den i overenskomst av 6. mars 1928 fastsatte ferieordning basert på optjeningssystemet.

Utløpstid.

Denne overenskomst gjelder til 31. mars 1934 og videre ett år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 2 — to — måneders skriftlig varsel.

Hvis Det statistiske Centralbyrås indekstall for leveomkostninger i desember 1932 viser stigning eller fall på mere enn 3 — tre — points sammenlignet med indekstallet for mars måned 1931 (168), blir alle lønninger og lønnsatser — minstelønninger og timelønninger så vel som akkordsatser og prislister — å forhøie eller nedsette med det procenttall, som fremkommer ved en sammenligning

mellem de to nevnte indekstall. Lønnsforandringen inntreer fra den dag Det statistiske Centralbyrås indekstall offisielt foreligger.

Gjeninntagelsesbestemmelser.

Under forutsetning av at det ved bedriften melder sig et for rasjonell drift tilstrekkelig antall arbeidere, vil arbeidet bli satt i gang senest to dager etter forslaget vedtagelse, og arbeiderne vil bli gjeninntatt i sine plasser, såfremt de melder sig 1 — en — uke etter forslaget vedtagelse.

Ved de bedrifter som ikke straks kan gjenopta virksomheten, skal de tidligere arbeidere ha fortrinnsrett til gjeninntagelse i 10 uker etter arbeidets gjenoptagelse ved vedkommende bedrift.

Ved de bedrifter som straks kan settes i gang, men ikke i samme utstrekning som før arbeidsstansen, blir arbeidet ved dets gjenoptagelse å igangsette på den måte at det i den utstrekning det er teknisk og fagteknisk mulig, fordeles på de arbeidere, som var i arbeide ved stansens inntreden.

Protokolltilførsel:

I tariffperioden skal følgende saker optas til drøftelse mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsgiverforening under Riksmeglingsmannens ledelse:

1. Feriespørsmålet, i hensikt om mulig å opnå en mere ensartet ordning.
2. Overtidsspørsmålet.
3. Arbeidsvilkårene for unge arbeidere.
4. Spørsmålet om akkorders utsettelse.
5. Fagarbeidernes stilling.
6. De under tariffrevisjonen reiste særkrav som ikke er løst ved forslaget.

Oslo den 31. juli 1931.

Andr. Claussen.

Samtidig med utsendelsen av Riksmeglingsmannens nye forslag tilsendte forbundet avdelingene følgende:

Oslo den 3. august 1931.

Til Foreningene i Bergverksindustrien.

Vedlagt oversendes det av Riksmeglingsmannen den 1. august fremsatte nye forslag til ordning av lønns- og arbeidsvilkårene i Bergverksindustrien.

Det nye forslag inneholder følgende forandringer:

1. Minstelønnsatsene for mannlige arbeidere i dagen er forandret fra kr. 0.90 til kr. 0.87 pr. time.
2. Bestemmelsen for fagarbeidere skal, hvad lønnsatsene angår være de samme som fastsettes for jernindustrien. Ifølge Riksmeglingsmannens forslag i jernindustrien blir lønnsatsene følgende:

For fagarbeidere kr. 0.95 pr. time. For hjelpearbeidere kr. 0.84 pr. time.

På dette punkt er det således opnådd en ordning i overensstemmelse med de krav, som er reist fra vår side.

3. Hva angår normallønnssatsene for snekkere, tømmermenn og og malere er nu foreslått kr. 1.18 pr. time istedetfor kr. 1.13 som det første forslag gikk ut på. På dette punkt har det ikke lyktes å opnå hva der fra forbundets side blev krevet, nemlig at disse arbeidsgrupper skulde betales samme lønn som den, som blev fastsatt for bygningsindustriens arbeidere.

De her påpekte spørsmål er i grunnen de vesentligste i meglingsmannens nye forslag angående lønsspørsmålet.

Man gjør ennvidere oppmerksom på at det nye forslag inneholder en bestemmelse om regulering av timelønnssatsene for dagarbeidere, hvilket er en forbedring av meglingsmannens tidligere forslag.

Med hensyn til utløpstiden er den forandret fra det tidligere forslag med varighet til 31. mars 1934 og indeksregulering 1. januar 1933, på basis av indekstallet 168 og indekstallet for desember 1932, dog med den modifikasjon at indekstallet må være forandret med mere enn 3 point før der kan foretas nogen forandring i de fastsatte lønssatser.

Med hensyn til ferie inneværende år er ferieperioden forlenget fra 15. september til 1. november.

Vi skal ikke tilføie ytterligere kommentar til forslaget, men henviser til følgende skrivelse fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon:

„Landsorganisasjonens representantskap behandlet i møte 2. august Riksmeglingsmannens forslag til løsning av konfliktsituasjonen med 68 mot 17 stemmer (10 var fraværende ved forfall) fattet representantskapet følgende beslutning:

„Representantskapet tiltrer de beslutninger sekretariatet har fattet i den foreliggende konfliktsituasjon.

Den omfattende lockout som Arbeidsgiverforeningen erklærte i mars måned har nu pågått i fire måneder. En fortsettelse av denne kamp vil utvilsomt bety at en rekke bedrifter ikke kan sette virksomheten igang. Flere større arbeider vil bli utsatt, hvorved arbeidsløsheten i uhyggelig grad økes. Representantskapet kan derfor ikke ta ansvaret for konflikten fortsettelse.

Hertil kommer at såvel Landsorganisasjonen som de aller fleste forbund praktisk talt har opbrukt sine midler og dessuten optatt lån i den utstrekning forholdene har tillatt det. En lengere fortsettelse av konflikten vil medføre at streikeunderstøttelse opphører eller må innskrenkes til et minimum. Det vil da være umulig etter representantskapets opfatning å få en organisasjonsmessig avslutning på kampen. Man blir da i år stående foran samme situasjon som i 1921, at faren for en oppløsning av organisasjonene er overhengende.

Under den siste megling for Riksmeglingsmannen er det lyktes å opnå tildels forbedringer i Riksmeglingsmannens tidligere forslag.

Representantskapet er av den opfatning at forslagene må vedtas,

og alle forbund pålegges å gjøre hvad de kan for å få medlemmene til å stemme for godkjennelse av Riksmeglingsmannens forslag.

Skulde forbundene og medlemmene mot formodning motsette sig representantskapets innstendige henstilling om vedtagelse av Riksmeglingsmannens forslag, blir representantskapet å innkalle på nytt til behandling av situasjonen.“

Representantskapets beslutning skal meddeles alle fagforeninger og refereres på avstemningsmøtene. Men beslutningene skal ikke offentliggjøres i pressen.

Ved avstemningene over Riksmeglingsmannens forslag skal de samme avstemningsregler gjelde som de, der blev anvendt ved avstemningen over Riksmeglingsmannens første forslag og hvorom forbundene og avdelingene har fått beskjed i sirkulære nr. 7 av 26. mai d. å.

Da fristen for avgivelse av svar på Riksmeglingsmannens forslag er fastsatt til tirsdag den 11. ds. må alle avstemningsresultater være meddelt fra forbundene til Landsorganisasjonen senest mandag den 10. ds.

Ovenstående skrivelse er tilstillet følgende forbund: Arbeidsmandsforbundet. Tekstilarbeiderforbundet, Skredderforbundet, Litografisk forbund, Centralforeningen for Boktrykkere, Bokbinderforbundet, Jern- og Metallarbeiderforbundet, Formerforbundet, Matros- og Fyrbøterunionen, Kjemisk Industriarbeiderforbund, Møbelindustriarbeiderforbundet, Skotøiarbeiderforbundet, Skinn- Lær og gummiindustriarbeiderforbundet, Bygningsarbeiderforbundet, Transportarb. forbundet, Høvleriarbeiderforbundet, Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet, Tobakkarbeiderforbundet, Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet og Papirindustriarbeiderforbundet.

Med solidarisk hilsen

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon

Sekretariatet

Halvard Olsen.

Forretningsutvalget har behandlet saken i møte den 3. ds. hvor følgende forslag forelå:

1. *Formannens forslag:*

Forretningsutvalget tiltrer den av representantskapet fattede beslutning om anbefaling av forslaget til vedtagelse.

2. *Hans Røste foreslo:*

Det foreliggende meglingsforslag til ordning av lønns- og arbeidsvilkårene ved bergverkene inneholder ikke nogen vesentlige innrømmelser av de krav som medlemmerne har stillet i forbindelse med vårens tariffoppgjør. Forslaget går derimot i likhet med det forrige meglingsforslag, ut på en betydelig reduksjon av timelønns- og minstelønnssatsene.

Forslaget går ennvidere ut på en treårig overenskomst med indeksregulering i tariffperioden og er i sine konsekvenser ikke bedre enn det tidligere meglingsforslag som medlemmerne har behandlet og forkastet.

En treårig overenskomst med indeksregulering vil — foruten de lønnsreduksjoner en sådan bestemmelse kan medføre i tariffperioden — under en eventuell konjunktur medføre vanskeligheter for arbeiderne i deres forsøk på å forbedre sine lønns- og arbeidsvilkår.

Forretningsutvalget kan derfor ikke tiltre representantskapets beslutning om å anbefale det foreliggende meglingsforslag til vedtagelse.

Ved voteringen stemte følgende for formannens forslag: Ødegård, Henriksen, Bakken og Nordahl.

For Røstes forslag stemte Hans Røste.

Meddelelse om resultatet av sakens behandling bedes meddelt forbundet innen mandag den 10. ds.

Med solidarisk hilsen

Norsk Arbeidsmandsforbund

Johs. M. P. Ødegård.

Avstemningsresultatet over Riksmeglingsmannens forslag forelå til fastsatt tid og viste for bergverksindustriens vedkommende at det var avgitt 643 stemmer for og 747 stemmer mot forslaget, tilsammen 1390 stemmer, dertil en del blanke stemmer.

På det tidspunkt avstemningen foregikk var 2162 medlemmer deltagende i lockouten og erholdt understøttelse.

Det viste sig at det var samlet flertall mot Riksmeglingsmannens forslag blandt de bedrifter som omfattedes av lockouten. Som følge herav besluttet Landsorganisasjonens representantskap å erklære samtlige forslag forkastet, hvilket meddeltes Riksmeglingsmannen i møte den 14. august.

Norsk Arbeidsgiverforenings representanter meddelte at de etter omstendighetene har funnet å kunne godkjenne forslagene under forutsetning av arbeidernes godkjennelse.

Det blev truffet avtale mellom Landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen om forbundsvise forhandlinger for å søke å komme til en ordning. For bergverkenes vedkommende var disse konferanser uten resultat.

Efter at konferansene for alle forbund hadde funnet sted og resultatet herav innbragt for sekretariatet blev saken drøftet, og som følge av den derved inntrådte situasjon besluttet sekretariatet å påby ny uravstemning om konfliktenes ophør.

I henhold til sekretariatets beslutning blev medlemmene forelagt følgende forslag:

„Sekretariatet gis bemyndigelse til å avslutte konflikten for samtlige fag på grunnlag av Riksmeglingsmannens forslag og de opsatte protokoller.“

Avstemningsresultatet skulde være meddelt sekretariatet lørdag 5. september.

I forbindelse med det fra Landsorganisasjonen utsendte cirkulære angående den nye uravstemning blev det fra forbundets side tilsendt foreningene følgende:

Oslo den 31. august 1931.

Til

Foreningene som deltar i lockouten.

Vedlagt oversendes Landsorganisasjonens cirkulære til forbundene hvori *påbys ny uravstemning* over Riksmeglingsmannens forslag til løsning av lockoutsituasjonen, og cirkulæret inneholder sekretariatets begrunnelse herfor.

Ut over hvad Landsorganisasjonens cirkulære inneholder kan meddeles at det også for bergverkenes vedkommende er gjort nye henvendelser til arbeidsgiverne om forhandlinger for om mulig å opnå forbedringer i Riksmeglingsmannens forslag. Likeledes er det gjort lignende forsøk for Tyinfallene som også omfattes av lockouten. Henvendelsene har vært helt forgjeves, da arbeidsgiverne bestemt motsetter sig nogen forandring i de foreslåtte lønnssetser og vil heller ikke gå med på andre forandringer i forslagene.

Man vil peke på meddelelsen som fremgår av Landsorganisasjonens cirkulære, at Arbeidsgiverforeningen har gått med på å opprettholde sin beslutning om vedtagelse av Riksmeglingsmannens forslag i ytterligere en uke. Dette er selvsagt avgjørende for at fristen for avgivelse av svar er satt så kort som til 5. september, og er også avgjørende for sekretariatets beslutning om ny uravstemning ved siden av de andre forhold som nødvendiggjør konfliktenes løsning.

Ved fortsettelse av konflikten er det ingen som kan stille i ut-sikt nogen forandring til det bedre i de foreliggende forslag. Sannsynligheten taler for at det for visse fag og industrier heller vil inntre det motsatte.

Organisasjonens økonomiske stilling er ennvidere den som fremgår av Landsorganisasjonens cirkulære, og for Norsk Arbeidsmandsforbund således, at man når som helst står overfor at enhver understøttelse ophører, da det er nytteløst å gjøre nye henvendelser til de utenlandske organisasjoner om økonomisk bistand.

Vi anser det ikke nødvendig i dette cirkulære å inngå på nærmere behandling av situasjonen, idet Landsorganisasjonens cirkulære er såvidt utførlig.

Med hensyn til voteringen har sekretariatet formet det forslag som skal forelegges til behandling i foreningene, og dette finnes nederst på annen side i Landsorganisasjonens cirkulære.

Vi vil anmode foreningene om å søke saken behandlet snarest mulig, så vi får adgang til å meddele resultatet innen den fastsatte frist.

Det må tydelig angis antall stemmer for og imot forslaget. Forretningsutvalget behandlet saken i møte den 31. ds. Ved

voteringen stemte flertallet — 3 av utvalgets medlemmer — for følgende forslag: Sekretariatets forslag anbefales vedtatt.

Utvalgets mindretall — 2 medlemmer — stemte for følgende forslag: „Under henvisning til Landsorganisasjonens og forbunds lovens bestemmelser om avslutning av konflikter, blir sekretariatets pålegg om å utsende til behandling — spørsmålet om fullmakt til å avslutte konflikten — å godkjenne.“

Med solidarisk hilsen
Norsk Arbeidsmandsforbund
Johs. M. P. Ødegaard.

Da avstemningsresultatet forelå den 5. september viste dette, for bergverksindustrien, følgende resultat:

	For forsl.	Imot forsl.
Malmö Grubearbeideres Forening	59	41
Aalen Grubearbeideres Forening	29	21
Løkkens Grubearbeideres Forening	286	45
Sulitjelma-Foreningene	494	122
Stord Arbeiderforening	79	48
Bjørkåsen Grubearbeiderforening	55	61
Nordlyset Arbeiderforening	—	57
Mo Arbeiderforening	1	25
Flått Grubearbeiderforening	96	6
Evje Grubearbeiderforening	40	20
Knaben Grubearbeiderforening	19	10
Øvre Aardal Arbeiderforening (Tyinfaldene)	52	4
Tilsammen	1 210	460

Det samlede stemmeresultat, for alle i lockouten deltagende industrier viste flertall for sekretariatets forslag, og i overensstemmelse hermed blev meddelelse gitt Riksmeglingsmannen og det avsluttende møte herom avholdtes hos Riksmeglingsmannen den 11. september.

Under møte hos Riksmeglingsmannen den 11. september hvor den avsluttende protokoll om arbeidets gjenoptagelse blev opsatt, forespurte arbeidernes representanter om hvordan arbeidsgiverne hadde tenkt å gjennomføre ferieordningen for i år. Arbeidsgiverne refererte utdrag av et sirkulære de hadde tenkt å tilstille sine medlemmer med nærmere direktiver om hvordan ferieordningen skulde praktiseres.

Den 12. september har Arbeidsgiverforeningen tilstillet Landsorganisasjonen følgende skrivelse:

„I anledning konflikten avslutning og overensstemmende med vår meddelelse i meglingsmøtet hitsetter vi nedenfor det direktiv

som vi i sirkulære av 11. ds. har utsendt til våre medlemmer i anledning ferispørsmålet.

Ferie.

Ferietiden i år er som tidligere meddelt utskutt til 1. november, men Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har stillet arbeiderne fritt med hensyn til ferieordningen inneværende år.

Vi vil på lignende måte stille våre medlemmer fritt for — når arbeidet gjenoptas — å meddele arbeiderne enten:

1. at ferie vil bli tilstått innen 1. november. I så tilfelle blir op-tjent feriegodtgjørelse først å utbetale ved feriens inntreden, eller
2. at en del av arbeiderne ikke straks kan gjenintas, men må ta ferie. I så tilfelle blir da feriegodtgjørelsen straks å utbetale eller
3. at de arbeidere, som man er klar over at man ikke vil kunne gjeninnta før etter 1. november, kan få feriegodtgjørelse utbetalt straks, eller
4. å treffe avtale med arbeiderne om at ferie ikke skal gis i år. I så tilfelle kan feriegodtgjørelse utbetales med en gang.

De arbeidere, som har sluttet før lockoutens inntreden og har gått arbeidsledige 1. september eller har hatt arbeide og fått ferie ved andre bedrifter under stansen, vil på samme måte kunne få op-tjent feriegodtgjørelse utbetalt.

Et utdrag av Arbeidsgiverforeningens direktiv til sine medlemmer blev av Landsorganisasjonen alt offentliggjort i arbeiderpressen samme dag til orientering for medlemmerne.

Denne store lockout som hermed var avsluttet hadde således pågått fra 8. april til 11. september i alt 5 måneder og 3 dager.

Det viste sig ved en del bedrifter, særlig Dunderlands gruber og Stordø gruber, at det var vanskelig å komme i drift. Ved disse bedrifter var ikke arbeidet kommet i gang ved årets utgang.

Også på andre steder var det vanskelig, bl. a. Sulitjelma gruber. For å få arbeidet i gang blev det enighet mellom bedriften og arbeiderne om en „Kriseoverenskomst“ med lavere lønnssetninger, men som sikret samtlige arbeidere beskjefte så lenge „Kriseavtalen“ var gjeldende, til 1. mai 1932.

Grubekonferansen.

År 1931 den 24. februar hadde forretningsutvalget i anledning tariffrevisjonen i Bergverksindustrien sammenkalt til en konferanse av representanter fra de bedrifter, som omfattes av revisjonen. Foruten hovedstyrets samtlige medlemmer møtte følgende representanter til konferansen: Fra A/S Bjørkåsen gruber: Marius Limstrand, Dunderland Iron Ore Co. Ltd.: Alsing Moen, Fossdalens Bergverks A/S: J. B. Johansen, Orkla gruber: Martin Lein, The Bede Metal and

Chemical Co.: Harald Høgseth, A/S Stordø Kisgruber: Andreas Rekve, Raffineringsverket A/S gruber og hytteanlegg: Ole P. Gautestad, Knaben Molybdængruber: K. Kaspersen, Sulitelma Aktiebolags gruber: A. Arntsen. Dertil møtte efter innbydelse J. A. Rudstrøm fra Svensk grubeindustriarb.forbund.

Efter at formannen hadde ønsket samtlige vel møtt og redegjort for hensikten med konferansen, besluttet å nedsette en komité, som fikk i oppdrag å utarbeide de krav, som skulde stilles i forbindelse med tariffrevisjonen i bergverksindustrien. Som komité valgtes: S. Simonsen, A. Arntsen, M. Limstrand, M. Lein, K. Botten og Johs. M. P. Ødegård.

Møtet hevet.

Konferansen fortsatte onsdag den 25. kl. 11. Formannen redegjorde for den nedsatte komité's arbeide og fremla følgende forslag til hovedkrav ved tariff-forhandlingene:

Ved forestående forhandlinger i bergverksindustrien blir det å stille følgende krav:

1. Arbeidstiden fastsettes til 42 timer pr. uke med bibehold av det nuværende lønnsnivå.
2. Feriebestemmelsen forandres til 2 ukers sammenhengende ferie med full lønn.

Istedenfor de nuværende bestemmelser om optjeningstid kreves innført procentferie.

Kr. Moljord optok forslag fra Sulitjelma. S. Simonsen optok følgende forslag for det tilfelle at det ikke blir nogen forandring i de nuværende feriebestemmelser:

„Blir nogen arbeider opsagt før 15. mai tilkommer det ham feriegodtgjørelse såfremt han på fratredelsesdagen har 6 måneders tjenestetid ved bedriften efter sist erholdt ferie.“

Ved votering vedtokes komitéens forslag mot 2 stemmer — Moljord og J. B. Johansen.

Simonsens forslag blev enstemmig vedtatt.

Det besluttet mot 1 stemme at representantene fra bergverkene skulde delta i de foreløbige forhandlinger, og overlotes til forretningsutvalget å avgjøre spørsmålet om det endelige forhandlingsutvalg.

Det besluttet å samle de forskjellige særkrav fra foreningen og kreve forhandlinger med de enkelte bergverk. For smeltehyttenes vedkommende søkes forhandlinger optatt med sikte på å få en felles overenskomst for samtlige smeltehytter.

Eftermiddagsmøte onsdag 25. Samtlige til stede.

Formannen gav ordet til J. A. Rudstrøm som takket for innbydelsen og redegjorde inngående for stillingen innenfor bergverksindustrien i Sverige.

Formannen takket Rudstrøm for redegjørelsen og bad ham ta med en hilsen til det svenske grubeindustriarb.forbund.

Løgavlen reiste spørsmålet om 5 dagers arbeidsuke i forbindelse med kravet om kortere arbeidstid.

Noget forslag blev ikke fremmet i saken, og blev diskusjonen om spørsmålet å ta til etterretning av forretningsutvalget.

Med dette avsluttet formannen konferansen.

Kongsberg Sølvverk.

Fra sølvverket mottok man meddelelse om, at det aktet å gå til regulering av lønnsregulativet. Det blev i den anledning optatt forhandlinger, hvor verket fremla et forslag til lønnsregulativ. Dette forslag blev forelagt arbeiderne. Forslaget blev vedtatt av arbeiderne ved Mynnten, men forkastet av arbeideren ved sølvverket. Efter at man hadde meddelt departementet resultatet mottok man i skrivelse, datert 16 oktober, følgende skrivelse:

Norsk Arbeidsmandsforbund.

I skrivelse av 9 ds. har det ærede forbund meddelt at arbeiderne ved Kongsberg Sølvverk har forkastet det av departementets forhandlere fremsatte forslag til endringer i lønnsregulativet, og at arbeiderne krever saken innbragt for meglings.

I anledning herav meddeles at departementet, i betraktning av Sølvverkets nuværende økonomiske stilling, ikke har ansett det forsvarlig å utsette iverksettelsen av lønnsreduksjonen til et senere tidspunkt enn 1 november d. å., således som forutsatt under de førte forhandlinger. Ved kgl. resolusjon idag er det derfor fastsatt regulativ for arbeiderne overensstemmende med de av departementets forhandlere foreslåtte endringer.

Oslo den 16 oktober 1931.

Per Larssen.

Kr. Batt.

Som det fremgår herav fikk man fastslått lønnsatsene ved kongelig resolusjon. Man søkte derefter meglingsmannen om saken. Meglingsmøte kom i stand, men på grunn av den ovennevnte kongelig resolusjon fant ikke Riksmeglingsmannen grunnlag for å avgjøre noget forslag og blev det i henhold hertil opsatt følgende protokoll:

År 1931 den 20 oktober holdtes møte hos Riksmeglingsmannen i anledning lønnsreduksjon ved Kongsberg Sølvverk.

For det offentlige møtte direktørene Batt, Holmsen, Dalseth og ing-Høeg-Omdal.

For arbeiderne møtte sekretær Henriksen og minerer Tangen.

Riksmeglingsmannen fremla oversikt over lønnssetser fra 15 juli 1928 og fra 1 november 1931. Det opplystes at sistnevnte satser var fastsatt ved kgl. resolusjon av 16 oktober 1931.

Begge parters representanter hadde i felleskonferanse og særkonferanser anledning til å begrunne sine standpunkter.

Det offentliges representanter fastholdt de i den kgl. resolusjon omhandlede satser, og Riksmeglingsmannen fant da ikke at der forelå grunnlag for avvikende forslag.

Under disse omstendigheter anbefalte Riksmeglingsmannen arbeiderne å vedta det offentliges forslag.

Svar avgis mandag den 26 oktober 1931 kl. 11 form.

Andr. Claussen.

Saken blev behandlet på nytt av arbeiderne og forslaget vedtatt. De nye lønnssetser går ut på følgende:

Lønnsregulativ 1931:

Arbeidsklasse	Minstelønn for akkordarbeid øre	Alm. daglønn pr. time
A. Arbeidere under 20 år	55	63
B. Arbeidere over 20 år:		
1. Arbeidere i dagen ved skjeidning, opberedning m. v. samt vartere	65	83
2. Arbeidere i grubene, håndverkssvenner, lokomotivførere, chauffører, maskinkjørere og ved hyttedriften	72	90
3. Håndverkere, sjakthauere, smeltere, halvskjeidere og ertsleitere	81	104
Ferien: 6 måneders tjenestetid for å ha optjent rett til ferie.		

Lønnssetser for Mynten.

Kl. I. <i>Gutter og piker under 18 år.</i>		
Timelønningen fastsettes av myntmesteren. Den skal ligge mellom 30 og 40 øre.		
Kl. II. <i>Kvinnelige arbeidere over 18 år.</i>		
1ste år i klassen	kr. 0.50	pr. time
2net « —«	« 0.65	—
3dje « —«	« 0.75	—
Kl. III. <i>Mannlige arbeidere over 18 år.</i>		
Mellem 18—19 år	kr. 0.50	pr. time
— 19—20 år	« 0.65	—
— 20—21 år	« 0.77	—
Over 21 år	« 0.87	—

Dessuten 5 tillegg av 5 øre pr. time etter 1, 2, 3, 4 og 5 års tjenestetid etter fylte 21 år.

Stryger & Julsrud Feltspatgruber, Degernes.

Overenskomsten, som utløp 1 juli, blev opsagt av bedriften. Imidlertid hadde det allerede fra høsten 1930 vært driftsstans, som efter bedriftens opplysninger skyldtes konjunkturvanskeligheter. Den 15 juni avholdtes forhandlingsmøte uten at man kom til enighet. Disse forhandlinger fortsatte igjen 1 juli, hvor det heller ikke var mulig å komme til enighet. Saken blev da innbragt for meglingsmannen, som i møte den 12 august fremmet sådant forslag:

År 1931 den 12 august holdtes møte i Justisbygningen.

Efter innkallelse møtte:

A. D'hr. Thiis, Backer og Thiis jr.

B. D'hr. Henriksen og Stomperud.

Meglingsmannen fremla skrivelse fra Riksmeglingsmannen av 4 f. m.

Man drøftet den foreliggende konflikt.

Da partene ikke kunde bli enige om nogen ny overenskomst fremsatte meglingsmannen følgende forslag til løsning av konflikten:

Den pr. 1 juli 1931 utløpne overenskomst prolongeres til 1 juli 1932, idet timelønningen fastsettes til 75 øre — fem og sytti øre.

For 1931 utbetales de arbeidere, som var beskjeftiget ved bedriften ved arbeidets ophør i desember 1930, og som hadde oparbeidet ferierett efter tariffen, feriegodtgjørelse for 3 — tre — dager, beregnet på den utløpne tariffs timelønn.

Det er forutsetningen at arbeidet i Stryger grube settes i gang snarest mulig, og at de tidligere beskjeftigede arbeidere alle efterhånden blir inntatt i arbeide i den utstrekning bedriften får bruk for dem. Inntagelsen skjer efter anciennitet (efter vedkommende tjenestetid i bedriften). Efter samme regel opsies arbeiderne i tilfelle av innskrenkning.

Partenes forhandlere erklærte å ville forelegge dette forslag for sine mandanter til uttalelse og avstemning.

Svar meddeles i meglingsmøte onsdag den 26 august kl. 12.

P. L. Stabel.

I møte hos meglingsmannen den 26 august meddelte begge parter at meglingsmannens forslag var vedtatt. Arbeidet blev da gjenoptatt, men bare da vesentlig på forberedende grunnlag og med få mann.

Vignæs Kobberværk.

Overenskomsten for denne bedrift løp ut 1 august 1931. Forhandlinger om ny overenskomst blev først optatt 27 oktober. Under disse forhandlinger kom man til enighet om å gjøre overenskomsten mellom

Bergverkenes Landssammenslutning og forbundet med en del forandringer og tillegg gjeldende. Overenskomsten går ut på følgende:

Overenskomst

mellem A/S Vignæs Kobberværk på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og Vignæs Grubearbeiderforening på den annen side.

Overenskomsten mellem Bergverkenes Landssammenslutning (Norsk Arbeidsgiverforening) og Arbeidsmandsforbundet til og med III gjøres gjeldende ved A/S Vignæs Kobberværk.

For arbeidere i dagen betales følgende lønnsatser og tillegg:

Grovskeidere i tårnet:

Akkord pr. vogn gråberg 17 øre.

— « — malm: ved 4 manns fordring 12 øre.

« 5 — — 11 «

« 6 — — 10 «

Timelønn på dagarbeide 87 øre.

Skeidebeltet:

17 øre pr. kibb gråberg (370 kg.) plus timelønn.

17 « « « zink, målt på taubanen, plus timelønn.

10 « « « knusemalm, målt på taubanen, plus timelønn.

Hancock Jig:

7 øre pr. tonn tørt jig-koncentrat til deling, plus timelønn 87 øre.

Taugbane-lastere:

Akkord: Pr. kibb bord- og flotasjonskoncentrat 10½ øre. For øvrig 8 øre. Timebetaling på daglønn 87 øre.

Taugbanekjøring: Er likestillet med taugbanelastere i fortjeneste.

Vaskerireparatører: 2 øre pr. tonn total tør kisproduksjon pr. mann plus 91 øre pr. time.

Smed: Nr. 1, kr. 1.07 pr. time i dagarbeide. Nr. 2, kr. 1.00 pr. time i dagarbeide.

Verksted: Utlærte elektrikere, dreiere og mekanikere timelønn i dagarbeide kr. 1.05.

Dieselmotorkjørere: Timelønn i dagsarbeide kr. 1.05.

Tømmere: 1. Selvstendig arbeidende tømmermenn, timelønn kr. 0.95. 2. Hjelpere kr. 0.87.

Prøvegutter og diverse: Timelønn kr. 0.87.

Akkordpris for fordrere i etasje 210, kr. 0.58 pr. vogn.

For grubens vedkommende er det forutsetningen, at akkordene skal utsettes slik, at der gis 40 pct. tillegg til den i overenskomsten gjeldende timelønn.

Utløpstid:

Denne overenskomst gjelder til 31 juli 1934 og videre et år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 2 — to — måneders forutgående varsel.

Hvis Det statistiske Centralbyrås indekstall for leveomkostninger

i desember 1932 viser stigning eller fall på mere enn 3 — tre — points sammenlignet med indekstallet for august måned (166), blir alle lønninger og lønnsatser — minstelønninger og timelønninger så vel som akkordsatser og prislister å forhøje eller nedsette med det procenttall som fremkommer ved en sammenligning mellem de to nevnte indekstall.

Lønnsforandringer inntreer ved første månedsskifte, efter at Det statistiske Centralbyrås indekstall offisielt foreligger.

Fjøsanger den 31 oktober 1931.

A/S Vignæs Kobberværk
Carl Lian.

Norsk Arbeidsmandsforbund
Chr. Henriksen.

Opdal Stenindustri.

Som meddelt i beretningen forrige år nedla arbeiderne arbeidet 8 desember på grunn av at de ikke hadde fått sine lønninger utbetalt. Det innestående beløp utgjorde samlet ca. kr. 7000.00.

Man hadde gjentagne forhandlinger med bedriften uten at det lyktes å komme til en ordning således at arbeiderne fikk sine lønninger utbetalt. Bedriften hadde en del ferdighugget sten liggende, som gjennom lensmannen blev beslågt. Denne sten representerte en verdi av ca. 2000 kroner og skulde remissene for denne sten gå gjennom lensmannen og beløpet utbetales arbeiderne. Den virkelige sum som da gjenstod var ca. kr. 5000.00. Man fortsatte med gjentagne forhandlinger med bedriften dels for utbetaling av de resterende innestående lønninger og dernæst for å få en ordning i stand, således at arbeidet kunde gjenoptas. Dette lyktes imidlertid ikke, da bedriften ikke kunde skaffe kapital til veie, som sikret den fremtidige drift. I forretningsutvalgsmøte 12 august forelå meddelelse fra foreningen om at restbeløpet av de innestående lønninger var utbetalt arbeiderne. Nogen utsikt til at bedriften kunde komme i gang forelå ikke på dette tidspunkt. Forretningsutvalget besluttet å ophøre med utbetaling av streikebidrag. Ved årets utgang var det fremdeles ingen drift.

Store Norske Spitsbergen kullkompani A.s.

Fra selskapet mottok man i skrivelse av 11 mai meddelelse om at bedriften opsa den gjeldende overenskomst som utløp 1 oktober. Samme dag mottok vi likeledes telegram om at foreningen hadde opsa overenskomsten.

Det blev i den anledning optatt forhandlinger på Svalbard, men uten at det kom til nogen enighet. Som følge herav blev forhandlingene

igjen optatt i Oslo den 21 juli. Man avholdt en rekke forhandlingsmøter.

Den 6 august kom man til enighet om et forslag som skulde forelegges arbeiderne. Protokollen og forslaget går ut på følgende:

Protokoll

over forhandlinger vedrørende ny overenskomst mellom Store Norske Spitsbergen Kulkompani a/s på den ene side og Norsk Arbeidsmandsforbund og dets lokale avdeling, Spitsbergen, 142, på den annen side.

Forhandlingene som innleddes på Spitsbergen optokes igjen i Oslo den 21 juli 1931 og fortsatte de etterfølgende dager. Tilstede i samtlige møter var: For selskapet direktør Sverdrup og kontorchef Bing, og for Norsk Arbeidsmandsforbund sekretær Henriksen, og for den lokale avdeling d'hr. Negaard og Brufladt. Dessuten deltok forretningsfører Ødegaard 21 juli, 3 og 4 august.

Overenskomsten var opsagt av begge parter. I forskjellige møter fremla partene sine forslag til ny overenskomst. Da de almindelige bestemmelser for en vesentlig del var ferdigbehandlet på Spitsbergen, konsentrerte forhandlingene sig for en vesentlig del om lønsspørsmålet. Forhandlerne enedes om å anbefale sine respektive parter følgende forslag til ny overenskomst:

§ 2.

Lønn.

Minstelønn i akkord kr. 0.88 pr. time, med reduksjon av akkordsatsene, 8.3 pct.

Dagarbeidere kr. 1.05 pr. time, verkstedarbeidere, elektrikere osv. kr. 1.35 pr. time med stemplere 10 øre mer pr. time, som tidligere praktisert.

Lokomotivkjørere og konduktører kr. 1.25 + 0.70 vognøre, fjellheiskjørere kr. 1.30.

§ 4.

Ekstra-arbeide.

Uforandret, bortsett fra punkt 3, hvor der istedenfor stans som strekker sig over 1 time settes stans som strekker sig over 1/2 time.

§ 9.

Kost, losji m. v.

Punkt 4. For kost, losji samt lys og brenne betaler arbeiderne kr. 2.60 pr. dag uten hensyn til om der arbeides eller ikke. Paragrafen for øvrig uforandret.

§ 11.

Benyttelsen av telegrafen utgår.

§ 15.

Rusdrikk, skytevåben etc. utgår.

§ 22.

Overenskomstens varighet.

Denne overenskomst trer i kraft fra 1 oktober 1931 og gjelder til 1 oktober 1932 og fremdeles et år ad gangen såfremt den ikke skriftlig opsies av en av partene innen 1 mai. Hvis opsigelse finner sted skal forhandling om ny tariff være påbegynt innen 20 mai og forhandling og eventuell megling være tilendebragt innen 1 juli.

De øvrige paragrafer blir uforandret som i den gjeldende overenskomst.

Oslo, 6 august 1931.

Einar Sverdrup. Chr. Bing.

Chr. Henriksen.

Arne Brufladt.

Ole Negaard.

Foreningens representanter reiste nu tilbake og forela forslaget for arbeiderne. Den 24 august mottok vi følgende telegram som svar på forslaget:

Det foreliggende forslag til ny overenskomst vedtas på betingelse av at timelønnsatsene for dagarbeide bibeholdes, 1.35, 1.40 og 1.50. Kostpenger nedsettes til kr. 2.50 pr. dag. I tilfelle en forbedring i landsoverenskomsten for bergverkene i Norge, forlanges det samme.

Avdeling 142.

I henhold til dette telegram søkte man selskapet for om mulig å få de betingelser som foreningen krevet. Dette lykkedes imidlertid ikke og tilstillet man foreningen i telegram av 25 august følgende:

Ole Negaard, Longyearbyen.

Telegram av 24de mottatt. Konfererte idag med selskapet som erklærer at forandringer i foreliggende forslag ikke kan innvilges. I tilfelle forbedringer i landsoverenskomsten for bergverkene i Norge opnåes, er dog selskapet villig å gå med herpå for Svalbard. Selskapet krever endelig avgjørelse snarest av hensyn til de nødvendige disposisjoner. Under henvisning hertil anmodes foreningen omgående å foreta ny avstemning. På grunnlag av situasjonen for bergverkene i Norge, som tydelig viser at vanskelighetene øker med hensyn til mulighetene for beskjeftigelse av det tidligere antall arbeidere, vil vi henstille at forslaget for Svalbard godkjennes.

Arbeidsmanden.

Som svar på dette mottok vi følgende telegram:

Ny avstemning avholdt, forrige beslutning fastholdt praktisk talt enstemmig. Foreningen protesterer mot nedsendelse før 1 oktober, venter fremdeles forbundets beriktigelse. Negaards standpunkt, salt-

fisken. Hvis ikke beriktigelse foreligger snarest vil øvrige tillitsmenn ta sine stillinger under overveielse, og er da avdelingens sammenbrudd neppe til å undgå.

Egil Ludvigsen.

Sammen med Landsorganisasjonen søkte man bedriften igjen, hvor foreningens krav blev forelagt, men erklærte bedriften bestemt at den ikke kunde gå med på nogen ytterligere innrømmelser. Sammen med Landsorganisasjonen tilstillet man foreningen følgende telegram den 31 august:

Longyearbyens Arbeiderforening,
Longyearbyen.

Landsorganisasjonen og forbundet har idag hatt konferanse med selskapet og fått meddelt at dets beslutning om fortsatt drift kun kan skje på grunnlag av foreliggende forslag. Selskapet har dog innvilget i å avvente fornyet avstemning som må finne sted tirsdag aften. Eftermiddagsskiftet tirsdag få friskoft for å delta i avstemningen. Selskaps bestemmelse om nedreise med «Kaprino» er efter henstilling fra oss utsatt til neste båt. Organisasjonene må bestemt tilråde forslaget vedtatt. I motsatt fall kan organisasjonene ikke forhindre at selskapet går til opprettelse av enkeltmannskontrakter og kan dermed risikere at organisasjonen for ubestemt tid mister enhver innflytelse på Spitsbergen. I tilfelle av konflikt kan der heller ikke under de nuværende forhold påregnes nogen økonomisk støtte fra organisasjonene. Under henvisning hertil bedes foreta avstemning over følgende forslag: Sekretariatet og forretningsutvalget gis bemyndigelse å avslutte overenskomst på grunnlag av det foreliggende forslag. Telegrafer innen onsdag middag avstemningsresultatet med angivelse av stemmetall for og mot.

Landssekretariatet. Arbeidsmanden.

På dette mottok man følgende:

Foreningen fastholder beslutningen av 27 august angående timelønnsatsene, derimot frafaller foreningen kravet om ytterligere reduksjon av kostpengene. Dette forslag er vedtatt med 123 mot 9 st. som avgas for forbundets og Landsorganisasjonens forslag.

Avdeling 142, Negaard.

Efter å ha mottatt dette telegram erkjente vi dettes mottagelse til foreningen. Likeledes meddelte vi selskapet foreningens standpunkt og at forsåvidt ikke selskapet kunde gå med på foreningens krav kunde det fra forbundets side intet yderligere foretas. Efter at selskapet hadde mottatt denne meddelelse fra oss, anmodet det om en konferanse. Direktøren erklærte da, under forutsetning av, at han fikk selskapets styre med på det, som han samme dag anmodet om å få, å prolongere timelønnsatsene, dog på den betingelse, at disse satser blev redusert med det som svarte til reduksjonen i kostprisen. Denne reduksjon

svarte til 3 øre på timelønnsatsene. Han meddelte videre, at for at han overhode vilde anbefale denne ordning for sitt styre, måtte organisasjonen her nede godkjenne dette forslag. Videre hadde selskapet allerede foretatt skritt og satt op en plan for nedsendelse av folkene og innstilling av driften.

Efter at direktøren samme dag hadde mottatt sitt styres sanksjon på sitt forslag, tilstillet man foreningen følgende telegram:

Oslo, 2 september 1931.

Longyearbyens Arbeiderforening,
Longyearbyen.

På foranledning har man idag igjen forhandlet med selskapet. Timelønnsatsene kr. 1.50, kr. 1.40 og kr. 1.35 reduseres med 3 øre som svarer til reduksjonen i kostprisen fra kr. 2.80 til kr. 2.60 pr. dag. Hermed er de nevnte timelønnsatser prolongert, idet disse arbeidsgruppers nettofortjeneste på timelønnen blir den samme som tidligere. Selskapet har satt som betingelse at Landsorganisasjonen og forbundet hermed undertegner overenskomsten, hvilket organisasjonene har akseptert. Nærmere redegjørelse skriftlig.

Landssekretariatet. Arbeidsmanden.

Som svar herpå mottok vi et telegram datert den 3 september:

Telegram 2nen erkjennes. Foreningen godtar ikke den av Landsorganisasjonen og forbundet fattede beslutning med mindre forbundets formann kommer op og redegjør. I motsatt fall kommer foreningen til å oppløses. Svar innen søndag førstkommende.

142 — Negaard.

Dette telegram kom først forbundet ihende den 28de samme måned. Årsaken hertil vil fremgå av nedenanførte skrivelse av 3 oktober, som forbundet tilstillet foreningen:

3 oktober 1931.

Longyearbyens Arbeiderforening,
Svalbard.

Vi er dessverre først i disse dager kommet i besiddelse av Deres telegram, avsendt 3dje f. m. Det er naturligvis i aller høieste grad beklagelig, men når vi først nu er kommet i besiddelse av telegrammet henger det sammen på den måte, at telegrammet er lagt i postkassen, og på en eller annen måte er det falt under denne. Som bekjent har vi vår postkasse under avisreolen, som ikke står fast til veggen.

Vi ser av Deres telegram, at De ikke godkjenner Landsorganisasjonen og forbundets beslutning med mindre forbundets formann kommer op og redegjør for saken, i motsatt fall kommer foreningen til å oppløses. Hvorvidt foreningen har iverksatt denne trusel eller ikke, kjenner vi ikke til, men vi vil allikevel tilskrive foreningen, således at årsaken til at vi ikke har svart på foreningens telegram kan bli Dem bekjent.

Angående saken i sin almindelighet har vi intet nytt å tilføie. Vi har tidligere tilstillet foreningen en skriftlig redegjørelse. For forbundets formann å reise til Svalbard på det daværende tidspunkt var helt utelukket, idet man stod midt oppe i avslutningen av den store lockout.

Vi kan ikke annet si enn at foreningens beslutning eller trusel om å oppløses forekommer oss noget merkelig, for ikke å snakke om det nansvarlige i en sådan handlemåte. Foreningen har hatt 2 forhandlere her i Norge og kjenner forholdene ut og inn likeså godt som nogen av forbundets tillitsmenn, og det som er skjedd etter at disse reiste til Svalbard er så oversiktig og oplagt i enhver henseende, så det kan ikke sies å være fremmed for nogen. Om det er handlet riktig kan det naturligvis være delte meninger, men hvad den side av saken angår, blir det naturligvis anledning til siden og ved et annet forum å kunne avgjøre. Forbundets tillitsmenn er helt klar herover og er forberedt på å ta det hele og fulle ansvar for det som er gjort i denne forbindelse, kun vil vi ha sagt, at ved de spesielle forhold som er til stede på Svalbard, og særlig etter at forhandlerne hadde reist herfra Norge, og avgjørelsen blev lagt i forbundets hender som i dette tilfelle, skulde det være enn mer grunn til å handle noget mere ansvarsbevisst og undgå å sette organisasjonen i gapestokken overfor arbeiderne, som det formentlig i dette tilfelle er gjort. Etter vår opfatning er det ikke skjedd noget som helst, som skulde gi grunn hertil.

Ingen må tro at Landsorganisasjonen og forbundet hadde noget ønske om å erklære forslaget for vedtatt, det bydde oss helt og fullt imot, men som situasjonen var, og som vi tillater oss å tro, også foreningen var bekjent med, var det ingen vei utenom, og vi kunde ikke ta ansvaret for at arbeidet ved Store Norske innstilledes.

Vi håper imidlertid at foreningen ikke har satt sin trusel om oppløsning i verk, og er man forvisset om, at når det blir anledning til å komme sammen og drøfte saken, vil også de divergenser, som måtte være til stede angående denne sak, bli ryddet av veien.

Efter dette opsatte man følgende protokoll med selskapet.

Protokoll.

Ad fornyelse av overenskomst 1931—1932.

Refererende til forhandlinger og telegrammer i anledning av tariff for Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S meddeles det herved, at organisasjonene har akseptert å inngå ny overenskomst med selskapet på betingelser som av partene anbefalt i protokoll av 6 august 1931, bortsett fra at timelønnsatsene kr. 1.30, kr. 1.35 og kr. 1.45 forandres til kr. 1.32, kr. 1.37 og kr. 1.47, slik at disse i realiteten (kostreduksjonen tatt i betraktning) blir uforandret sammenlignet med tidligere overenskomst.

Oslo den 10 september 1931.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Johs. M. P. Ødegaard. Chr. Henriksen.

pr. pr. Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S

Einar Sverdrup. Chr. Bing.

Fosdalens bergverks A.s.

Mandag den 2 februar nedla arbeiderne ved Fosdalen arbeidet. Grunnen herfor var, at ortdriverne og meterborerne i gruben fikk avslag i sine akkordpriser. For ortdriverens vedkommende representerte avslaget ca. kr. 5.00 pr. meter og for meterborerne 10 øre pr. løpende meter.

Denne reduksjon var begrunnet i at bedriften skiftet kompressor-anlegg og installerte et såkalt høitrykksanlegg med tidsmessige og større bormaskiner. Ved det gamle anlegg var boreeffektiviteten 15.7 meter pr. mann og skift. Efter at det nye anlegg var ferdig steg gjennemsnittet i bormeter pr. mann og skift til 26.7. Denne voldsomme økning i boringen vilde fullt ut utjevne den reduksjon som var foretatt, hevdet bedriften, og det vilde således ikke bety nogen reduksjon. Bedriften innrapporterte arbeidsstansen til Bergverkenes Landssammenslutning, hvor det blev holdt en konferanse den 5 februar om saken, og hvor arbeidsgivernes representanter påstod arbeidskonflikten ulovlig og tariffstridig og krevet at forbundet sørget for at konflikten blev hevet. De forbeholdt sig ethvert rettslig og økonomisk ansvar gjort gjeldende mot arbeiderne.

Forbundet og Landsorganisasjonens representanter var på det rene med at arbeidsstansen var tariffstridig og erklærte at man vilde gjøre henvendelse til foreningen for å få arbeidet optatt. Arbeidsgiverne meddelte videre, at de allerede hadde tatt skritt til å innbringe saken for Arbeidsretten.

Beslutningen om arbeidsstans var ikke fattet av Malmo Grube-arbeiderforening, men av et masse møte. Dette møte valgte også sin aksjonskomité, som skulde lede konflikten. Det var således ikke foreningen direkte som hadde ansvaret for konflikten iverksettelse.

Efter den omtalte konferanse i Arbeidsgiverforeningen besluttet forretningsutvalget at forbundets næstformann reiste opover for å se på forholdene og muligheten for å få løst konflikten. Efter at man var kommet dit op og fikk møte med foreningens styre, hvor også aksjonsutvalgets medlemmer var tilstede, blev det fra forbundets side bestemt krevet at man ikke kunde ta spørsmålet op om løsning av konflikten med andre enn foreningens styre og foreningens medlemmer. I henhold hertil blev det da besluttet, at foreningens tillitsmenn med forbundets representant skulde søke bedriften om forhandlinger på nærmere bestemte vilkår. Det første forhandlingsmøte blev avholdt den 16 februar, hvorfra det blev opsatt følgende protokoll:

I anledning den nu pågående konflikt blev det på selskapets kontor mandag den 16 februar ført forhandlinger. Nærværende: for bedriften ingeniør Johansson og stiger Engman, for Norsk Arbeidsmandsforbund sekretær Henriksen, for Malmö Grubearbejderforening tillitsmennene Martin Hovd, Karl Mattsson og K. A. Gustavsson.

Efter å ha drøftet den foreliggende sak foreslo Henriksen følgende til ordning av spørsmålet:

1. Arbeiderne gjenoptar arbeidet straks på betingelse av at de gamle akkordsatser for stolldrivning og meterboring blir uforandret gjeldende til en eventuell tariffrevisjon har funnet sted.
2. De innestående forfalne lønninger utbetales straks.
3. Samtlige arbeidere inntas i sine tidligere plasser.
4. Nogen trakassering skal ikke finne sted.

Herpå blev av Johansson meddelt, at bedriften ikke kunde gå med på å utsette spørsmålet om de bebudede lønnsreduksjoner til avgjørelse ved en eventuell tarifforhandling mellom organisasjonene, da dette er en sak som i henhold til overenskomsten skal avgjøres mellom bedriftens bestyrer og de arbeidere som reduksjonen gjelder. Ingeniør Johansson lovet overfor Bergverkenes Landssammenslutning å foreslå en ordning på følgende måte:

1. Den ulovlige arbeidsnedleggelse, i sammenheng med blokade, heves, og arbeidet gjenoptas straks.
2. Til tross for at underhandlingene om de fra selskapets side bebudede lønnsreguleringer for ortdrivning og boring er blitt avbrutt fra arbeidernes side gjennom arbeidsnedleggelsen, gis de arbeidere som berøres av reduksjonen i bor- og ortmeterprisen, rett til å fortsette de avbrutte forhandlinger etter at arbeidet er gjenoptatt, på basis av de under 30 januar fra selskapets side bebudede reguleringer, men skal disse forhandlinger være tilendebragt så at de nye akkordsatser for ortdrivning og boring blir å fastsette under den 4de dag etter at arbeidet er gjenoptatt.
3. For de dager underhandlinger pågår avlønnes etter de gamle akkordsatser.
4. Ved arbeidets gjenoptagelse skal arbeiderne forevise sine antagelsesbevis for vedkommende formann, stiger, verksmester eller byggmester, og de som ikke skulde være i besiddelse av sine kort har å henvende sig til kontoret for å få nye utskrevet.

Møtet hevet.

Malmö den 16 februar 1931.

Fosdalens Bergverks-Aktieselskab

J. Johansson.

Chr. Henriksen. Karl Mattsson. Karl Gustavsson. M. Hovd.

Saken blev nu forelagt for medlemsmøte og det i protokollen antydde forslag til en ordning blev vedtatt av møtet. Man avholdt igjen møte med bedriften den 17 februar, hvor den endelige protokoll blev opsatt sålydende:

Forhandlingsmøte på grubekontoret den 17 februar 1931. Nærværende: For bedriften: Ingeniør J. Johansson og stiger Engman. For Norsk Arbeidsmandsforbund: Sekretær Henriksen. For Malmö Grubearbejderforening: Tillitsmennene K. A. Gustavsson, Karl Mattsson og Tollef Tollefsen.

Arbeidernes representanter meddelte, at det av bedriften i forhandlingsmøte igår den 16 februar antydde forslag til løsning av konflikten er godtatt av arbeiderne, og blev det i anledning herav overenskommet at arbeidet blir å gjenopta i henhold til følgende betingelser:

1. Den ulovlige arbeidsnedleggelse, i sammenheng med blokade, heves, og arbeidet gjenoptas straks.
2. Til tross for at underhandlingene om de fra selskapets side bebudede lønnsreguleringer for ortdrivning og boring er blitt avbrutt fra arbeidernes side gjennom arbeidsnedleggelsen, gis de arbeidere som berøres av reduksjonen i bor- og ortmeterprisen, rett til å fortsette de avbrutte forhandlinger etter at arbeidet er gjenoptatt, på basis av de under 30 januar fra selskapets side bebudede reguleringer, men skal disse forhandlinger være tilendebragt så at de nye akkordsatser for ortdrivning og boring blir å fastsette under den 4de dag etter at arbeidet er gjenoptatt.
3. For de dager underhandlinger pågår avlønnes etter de gamle akkordsatser.
4. Ved arbeidets gjenoptagelse skal arbeiderne forevise sine antagelsesbevis for vedkommende formann, stiger, verksmester eller byggmester, og de som ikke skulde være i besiddelse av sine kort har å henvende sig til kontoret for å få nye utskrevet.
5. Samtlige de arbeidere som var beskjeftiget ved bedriften ved stansens inntreden blir gjeninntatt i sine tidligere plasser, og har de som er bosittende i Malmö å innfinne sig første dag da arbeidet blir gjenoptatt, og de som for tiden opholder sig på annen plass senest den 3dje dag etter at arbeidet er gjenoptatt.
6. Arbeidet gjenoptas torsdag den 19de, og blir et midlertidig forskudd på januar-lønninger utbetalt fredag den 20de, senest lørdag den 21de. Restbeløpet av januar måneds lønninger blir utbetalt torsdag den 26de.
7. Ingeniør Johansson lovet overfor Bergverkenes Landssammenslutning å anbefale, at den uttatte stevning til Arbeidsretten blir tilbaketrukket så snart det viser sig at arbeidet kommer i gang på ovennevnte grunnlag.

Møtet hevet.

Malmö den 17 februar 1931.

Fosdalens Bergverks-Aktieselskab

J. Johansson.

Chr. Henriksen. Karl Mattsson. Tollef Tollefsen. Karl Gustavsson.

Hermed var saken ordnet og arbeidet gjenoptokes straks.

Efter at lockouten var avsluttet og arbeiderne krevet sin feriegodtgjørelse utbetalt, nektet bedriften å utbetale denne med den begrunnelse at arbeiderne ved arbeidsnedleggelsen i februar hadde mistet retten til ferie. At dette spørsmål skulde opstå hadde hverken arbeiderne eller forbundet kunnet tenke sig. Efter protokollen, som er inn tatt ovenfor fra arbeidets gjenoptagelse, mente man at alt skulde være oppgjort. Man søkte Bergverkenes Landssammenslutning angående saken i flere forhandlingsmøter, uten at det lyktes å få bedriften til å gå med på å utbetale feriegodtgjørelsen. Man besluttet derfor å innbringe saken for Arbeidsretten, men er dom ikke falt ved årets utgang.

Valberg Macadam A.s.

Foreningen opsa den mellom selskapet og forbundet gjeldende overenskomst, som utløp 31 desember 1930. Det blev i den anledning allerede optatt forhandlinger 18 desember s. å. Nogen enighet om ny overenskomst opnåddes ikke, men erklærte bedriftens representanter, at de vilde forelegge saken for sin direksjon i England. Den 6 januar 1931 fortsattes forhandlingene. I dette møte erklærte bedriften at direksjonen hadde erklært at den ikke kunde gå med på nogen forhøielse av lønningene. Her skal bemerkes at arbeidet allerede stoppet til jul.

Den 19 januar avholdtes meglingsmøte. I dette møte fremla Riksmeglingsmannen følgende forslag:

§ 1.

Som organisasjonens forslag.

§ 2.

For almindelige arbeidere fastsettes lønnen til kr. 1.00 — en krone — pr. time.

Alle arbeidere, som nu har mere enn 1 krone pr. time, erholder et tillegg av 10 — ti — øre pr. time.

§ 3.

Som organisasjonens forslag.

§ 4.

Likeså, dog så at 9. avsnitt skal lyde:

Ved akkordarbeide er arbeiderne garantert en minstelønn av kr. 0.95 pr. time, som hver lønningsdag utbetales som forskudd på akkord.

§ 5.

Som organisasjonens forslag, idet dog næstsiste avsnitt får følgende tillegg:

Denne bestemmelse gjelder også for almindelig dagarbeide.

§ 6.

Som organisasjonens forslag.

§ 7.

For de ved bedriften fast ansatte arbeidere gjelder 1 — en — ukes opsigelsesfrist. For midlertidig ansatte arbeidere gjelder ingen opsigelsesfrist.

§ 8.

Som organisasjonens forslag.

§ 9.

Likeså, dog så at der i bokstav d) skal stå «4 pct.» istedenfor «4.5 procent».

§ 10.

Som organisasjonens forslag, dog så at 2. punktum i bokstav a) skal lyde:

Disse tillitsmenn blir å velge blandt de anerkjent dyktige arbeidere, som har vært ansatt ved anlegget i minst 2 år.

§ 11.

Som organisasjonens forslag.

§ 12.

Likeså, dog så at 1. avsnitt får følgende tillegg:

I antagelsesbeviset anføres om han er fast eller midlertidig ansatt.

§ 13.

Som organisasjonens forslag, dog så at der skal stå «1 time» istedenfor «4 timer».

§ 14.

Som organisasjonens forslag.

§ 15.

Denne overenskomst trer i kraft fra vedtagelsen av meglingsforlaget og gjelder til 31 desember 1932 — og videre 1 år ad gangen, hvis den ikke av en av partene skriftlig opsies med 3 — tre — måneders forutgående varsel.

Oslo den 19 januar 1931.

P. L. Stabel.

Dette forslag blev forkastet av begge parter. Den 2 mars avholdtes nytt meglingsmøte, hvor saken igjen blev drøftet uten at partene kunde komme til enighet om noget nytt forslag. Under disse omstendigheter henstillet meglingsmannen til partenes forhandlere på nytt å forelegge for sine mandanter til avstemning det under 19 f. m. fremsatte meglingsforslag. I meglingsmøte den 16 mars, hvor svar skulde avgis, meddelte arbeidernes representanter at forslaget av 19 januar var vedtatt av arbeiderne, mens arbeidsgivernes representanter med-

delte at bedriften fremdeles hadde forkastet forslaget. Den 27 april avholdtes igjen meglingsmøte, hvori meglingsmannen fremsatte følgende forslag:

År 1931 den 27 april holdtes møte i Justisbygningen.

Efter innkallelse møtte:

A. D'hr. Looft og Parsons.

B. D'hr. Henriksen og Dørdal.

Man optok på ny den foreliggende konflikt til drøftelse. Meglingsmannen fremsatte følgende forslag til ny tariff:

Som forslaget av 19 januar 1931 med følgende forandringer:

Vedrørende § 2:

Paragrafen skal lyde:

Lønnen for almindelige arbeidere skal være kr. 0.95 pr. time
Lønnen for fagarbeidere skal være « 1.05 —

§ 4.

9. avsnitt skal lyde: Ved akkordarbeide er arbeiderne garantert en minstelønn av kr. 0.95 pr. time, som hver lønningsdag utbetales som forskudd på akkord.

§ 15 skal lyde:

Denne overenskomst trer i kraft fra vedtagelsen av meglingsfor-
slaget og gjelder til 1 mai 1933 — og siden 1 år ad gangen, hvis den
ikke av en av partene skriftlig opsies med 3 — tre — måneders forut-
gående varsel.

Protokolltilførselen:

Bedriftens forhandlere har under meglingen opplyst, at bedriften
ifølge konsesjonsvilkårene er forpliktet til fortrinnsvis å innta arbeidere
fra Skåtøy herred.

Arbeidernes forhandlere hadde intet å bemerke hertil.

Partenes forhandlere erklærte å ville forelegge dette forslag for
sine mandanter til avstemning.

Svar meddeles lørdag den 2 mai.

P. L. Stabel.

Det kom heller ikke til nogen ordning denne gang. Den 15 mai
avholdtes forhandlingsmøte mellom bedriften og organisasjonen. Fra
dette møte foreligger følgende protokoll:

År 1931 den 15 mai avholdtes møte mellom Valberg Macadam A/S
og Norsk Arbeidsmandsforbund og dets avdeling Valberg Arbeider-
forening.

Tilstede for selskapet var hr. Parsons og hr. Langmyhr og for
N. A. F. og Valberg Arbeiderforening var hr. Henriksen, hr. Dørdal og
hr. Thommesen.

Begge parters representanter erklærte sig villige til å vedta meg-
lingsmannens forslag av 19 januar iår med de forandringer som er fore-
tatt i meglingsforslaget av 27 april iår, dog med den forandring at ut-
løpstiden settes til den 31 desember 1932. Overenskomsten i overens-
stemmelse hermed var opsatt.

Det er forutsetningen at arbeidet settes i gang i full utstrekning
som tidligere så snart som de forberedende arbeider i anledning herav
er gjort.

Valberg Macadam A/S.

L. H. Parsons. G. Langmyhr.

Norsk Arbeidsmandsforbund og dets avdeling Valberg
Arbeiderforening.

Chr. Henriksen. Johs. Dørdal. Oscar Thommesen.

Hermed var saken ordnet forsåvidt hvad overenskomstforholdet
angikk. Nogen drift i full utstrekning kom man dog ikke til. Dette be-
grunner sig i, efter bedriftens uttalelse på avsetningsvanskeligheter, og
bedriften gikk således med innskrenket drift til årets utgang.

Oslo kommune.

Det ekstraordinære vinterarbeide.

Den 28. september avholdtes forhandlingsmøte med kommunen
angående dette arbeide for vinterhalvåret 1931—32. Fra disse for-
handlingsmøter foreligger følgende protokoll:

År 1931 den 28. september avholdtes forhandlingsmøte med
Norsk Arbeidsmandsforbund og dets avdeling 102 om overenskomst
for de ekstraordinære vinterarbeider 1931—32.

Til stede på kommunens vegne var d'hr. Mørk, ingeniør Lund
og rådmann Iversen samt ingeniør Høie.

For forbundet møtte hr. Henriksen og for arbeiderne d'herrer
Heggen, Ellefsen og Akerø.

Kommunens forhandlere foreslo den ifjor avsluttede overens-
komst prolongert, dog således at det er forutsetningen at akkord-
fortjenesten nedsettes overensstemmende med de iår avsluttede nye
overenskomster i byggefagene.

Forbundets forhandlere foreslo siste passus i protokolltilførselen
i overenskomsten 1930 sløifet.

Kommunens forhandlere erklærte sig enig heri.

Ingeniør Lund optok den ifjor av disponent Stranger fremsatte
dissens om reduksjon av lønssatsene til respektive kr. 0.95 og kr.
0.80 (akkordoverskudd) pr. time for at flest mulig arbeidsløse kan
få arbeide og for at arbeidets karakter av ekstraordinært ikke helt
skal fjernes.

Partene var enig om å anbefale forslaget og lovet å avgi svar
førstkommende fredag kl. 2.

Edw. Mørk.

Chr. Henriksen.

Foreningen (avdeling 102) meddelte i skrivelse av 29. oktober at forslaget var vedtatt. Likeledes meddelte rådmannen for VII avd. i skrivelse av 5. oktober, at formannskapet hadde besluttet å gå med på å prolongere overenskomsten.

Ekstra-arbeiderne Kongshavn—Ski.

Som meddelt i beretningen forrige år inntrådte det arbeidsstans 9. august. Man hadde gjentagne forhandlinger med distriktschefen, men uten at man kom til en ordning. Den 31. juli avholdtes igjen forhandlingsmøte med distriktschefen og fikk man i dette møte følgende meddelelse:

Oslo den 31. juli 1931.

Ad arbeidsstans Kongshavn—Ski.

Refererende til konferanse idag med Deres sekretær hr. Henriksen m. fl. tillater man sig å bekrefte den muntlige meddelelse, at man ikke har anledning til å forhøie den ordinære timelønn for ekstra-folk på strekningen Kongshavn—Ski. Derimot vil man ved de ekstraordinære arbeider bruke akkordarbeide i den utstrekning det hensiktsmessig lar sig gjøre.

For distriktschefen

M. Vogt Kielland.

Dette blev forelagt arbeiderne og meddeler foreningen i skrivelse av 2. august at de har vedtatt forslaget. Arbeidet blev derefter gjenoptatt med det samme.

Arbeidsrettsdom.

Dom av 10. februar 1931 i sak nr. 1 — 1931: Norsk Arbeidsgiverforening, Bergverkenes Landssammenslutning og Sulitjelma Aktiebolags Gruber mot Norsk Arbeidsmandsforbund og forbundets stedlige avdeling ved Sulitjelma.

Dom:

Nærværende sak gjelder en ved Sulitelma Aktiebolags Gruber opstått tvist i anledning av, at Sulitjelma Samorganisasjon har nektet å la utføre arbeide i smeltehytten og flotasjonsvaskeriet i tiden fra kl. 18 til 22 lørdager, medmindre det for dette arbeide blir betalt 100 pct. overtidsbetaling.

Den siden 16. februar 1929 gjeldende overenskomst for bergverkenes har følgende bestemmelser om arbeidstiden:

„§ 1.

Ordinær arbeidstid.

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige 48 timer pr. uke.

§ 2.

Overtidsarbeide og nattskift.

- a. Overtidsarbeide kan anvendes i den utstrekning som gjeldende lov hjemler. — — —
- c. Overtidsarbeide betales med følgende tilleggsprocenter: Overtidsarbeide på lørdager og dager før helligdager efter kl. 2 samt på søn- og helligdager inntil siste helligdagsaften kl. 10 betales med 100 pct. av timelønnen. Arbeidere, hvis ordinære skift ender før kl. 2 eftm. på lørdager og dager før helligdager, betales for overtidsarbeide mellom skiftets slutt og kl. 2 em. 50 pct. Overtidsarbeide utenfor denne tid betales med 25 pct. for de 2 første arbeidstimer pr. dag. Forøvrig med 50 pct. For overtidsarbeide som ikke skjer i fortsettelse av vedkommendes ordinære arbeidstid og påbegynns senere enn 3 timer derefter, betales vanlig overtidsprocenttillegg inntil kl. 9 em., og derefter 100 pct.
- d. Ved skiftarbeide regnes skifttiden for ordinær, hvad enten den faller om dagen eller om natten, på hverdager eller på søn- og helligdager.

For ordinært skiftarbeide på søn- og helligdager gis enhver arbeider et tillegg av 50 pct. av timelønnen. Med søn- og helligdagsarbeide forstås arbeide fra kl. 10 aften på lørdager og dager før helligdager inntil kl. 10 søndag eller siste helligdagsaften.

For skiftarbeide fra nyttårsaften kl. 10 til 1ste nyttårsdags aften kl. 10, fra påskeaften kl. 10 til 2. påskedags aften kl. 10, fra pinseften kl. 10 til 2. pinsedags aften kl. 10 og fra juleaften kl. 2 em. til 2. juledags aften kl. 10 betales et tillegg av 100 pct.

- e. Som overtidsarbeide regnes alt arbeide utenfor den for vedkommende arbeider ordinære arbeidstid, med fradrag av den til spising og hvile medgatte tid.“

Det gjeldende reglement har i sin § 3 følgende bestemmelse om arbeidstiden:

„Den ordinære arbeidstid er 48 timer pr. uke. For arbeidere under dag er faringstiden inkludert i arbeidstiden. Innenfor denne ramme ordnes den daglige arbeidstid overensstemmende med gjeldende lovgivning eller dispensasjoner.“ — — —

Saksøkerne har gitt følgende fremstilling:

I Smeltehytten har det regelmessig vært drevet kontinuerlig drift og arbeiderne har da overensstemmende med tariffen fått 50

pet. tillegg for søndagsskift (lørdag kl. 22 til søndag kl. 22). I flotasjonsvaskeriet er det hittil regelmessig ikke blitt arbeidet lenger enn til kl. 18 lørdager. Imidlertid blev forholdene i løpet av foregående år bl. a. på grunn av det sterke fall i kobberprisene så vanskelige for Sulitelma, at bedriften finner det maktpåliggende å holde arbeidet i gang til kl. 22 lørdag.

For smeltehyttens vedkommende har man dispensasjon til drift uken rundt, og for flotasjonsvaskeriet dispensasjon av 17. september 1930 til å holde arbeidet i gang til kl. 22 på lørdag og dager før helligdager.

Da bedriften nu i henhold til disse dispensasjoner forlangte at det skulde arbeides til kl. 22, protesterte arbeidernes stedlige avdeling og satte som betingelse at det skulde betales overtidstillegg 100 pct.

Såvel arbeidsnektelsen som kravet om overtidsbetaling er tariffstridig. Det er her kun spørsmål om ordinær arbeidstid — innen de i tariffavtalens § 1 fastsatte 48 timer — og innen det tidsrum, som etter tariffavtalens § 2 d fastsettes som ordinær arbeidstid for skiftarbeid. Overtidsbetaling for ordinært skiftarbeid kan det kun bli spørsmål om etter kl. 22 lørdag og da med 50 pct.

Når da bedriften har erholdt de fornødne dispensasjoner, skulde dermed den sak være i orden i enhver henseende. Tariffavtalen hjemler overhodet ikke adgang til å forlange overtidsbetaling for „ordinær arbeidstid“. At bedriften tidligere har drevet med en kortere arbeidstid enn den i tariffen fastsatte, hjemler selvsagt ikke arbeiderne nogen rett til å kreve denne arbeidstid fortsatt. Bedriften har rett til å holde sig til tariffens bestemmelser og å benytte disse helt ut — og arbeiderne plikter å respektere de samme bestemmelser. Overtidsbetaling kan det først bli spørsmål om når den daglige eller ukentlige ordinære tid overskrides. Tariffavtalens bestemmelser herom er greie.

Saksøkerne har nedlagt sådan påstand:

- „1. Norsk Arbeidsmandsforbunds stedlige avdeling har handlet tariffstridig ved å nekte skiftarbeide på lørdager fra kl. 18—22, medmindre det blev betalt 100 pct. tillegg.
2. Norsk Arbeidsmandsforbund og dets stedlige avdeling har ikke rett til å motsette sig, at bedriften holder skiftarbeide i gang til lørdag kl. 22, når dertil foreligger fornøden dispensasjon.
3. Norsk Arbeidsmandsforbund og dets stedlige avdeling har ikke rett til å kreve procenttillegg [etter tariffavtalens overtidsbe-

stemmelser for den del av lørdagens ordinære skiftarbeide, som faller mellom kl. 18 og 22.

4. Forbundet og avdelingen plikter in solidum å betale saksomkostninger.“

De saksøkte har ikke bestridt saksøkernes fremstilling av bergverksoverenskomsten i sin almindelighet og de bestemmelser, som gjelder for skift- og overtidsarbeide. Som grunn for sin nektelse av å utføre arbeide efter kl. 18 lørdager uten overtidsbetaling av 100 pct. påberoper de saksøkte sig spesielle forhold og avtaler. De hevder, at det tidligere for sådant arbeide har vært betalt 100 pct. tillegg og arbeidsmåten og betalingen av overtidstillegg er resultatet av forhandlinger mellom arbeiderne og bedriften. Arbeiderne er av den opfatning at ikke bedriften midt i tariffperioden når det er blitt enighet om en arbeidsordning og utlønningsmåte kan forandre denne når bedriften har lyst til det. Den arbeidsmetode og utlønningsmåte som blev praktisert inntil høsten 1930 mener arbeiderne er gjeldende for tariffperioden. Bedriften kan først kreve denne endret når tariffen er utløpet og partene står fritt.

De saksøkte har påstått sig frifunnet og tilkjent sakens omkostninger.

Arbeidsretten finner å måtte gi saksøkerne medhold i den opfatning, disse har fremholdt. Det er på det rene, at arbeidernes krav om overtidsbetaling for arbeide efter kl. 18 lørdager ikke har nogen hjemmel i den mellom partene gjeldende tariffoverenskomst, hvis henhørende bestemmelser utvilsomt må forståes som av saksøkerne hevdet, hvad det da heller ikke er bestridt fra de saksøktes side. Arbeidsretten kan videre ikke finne det godtgjort, at disse bestemmelser skulde være satt ut av kraft eller ikke kunde få anvendelse ved Sulitelma Gruber som følge av særegne forhold eller avtaler ved disse gruber. Nogen spesiell avtale, som skulde kunne bevirke nogen endring med hensyn til befølgelsen av tariffoverenskomstens bestemmelser om arbeidstid og betaling er overhodet ikke påvist å foreligge.

Arbeiderne har videre påberopt sig „mangeårig praksis“, hvorefter arbeidet ved grubene har sluttet kl. 18 lørdager og de alltid har fått overtidsbetaling, når de har arbeidet utover denne tid. Arbeidsretten kan ikke tillegge dette forhold nogen betydning for sakens avgjørelse, idet man herom finner det tilstrekkelig å anføre, at det — når sådan overtidsbetaling er ydet — ikke har gjeldt arbeide på ordinært skift. Man skal sluttelig henvisse til arbeidsrettens dom av 21. juni 1928 — domssamlingen side 145

flg. — hvor et lignende spørsmål som det i nærværende sak foreliggende har funnet sin avgjørelse i samme retning.

Hver av partene finnes å burde bære sine omkostninger.

Domsslutning:

1. Norsk Arbeidsmandsforbunds stedlige avdeling har handlet mot tariffen, når den har nektet skiftarbeid på lørdager fra kl. 18—22, medmindre det blev betalt 100 pct. tillegg.
2. Norsk Arbeidsmandsforbund og dets stedlige avdeling har ikke rett til å motsette sig at bedriften holder skiftarbeid i gang til lørdag kl. 22, når dertil foreligger fornøden dispensasjon.
3. Norsk Arbeidsmandsforbund og dets stedlige avdeling har ikke rett til å kreve procenttillegg efter tariffavtalens overtidsbestemmelse for den del av lørdagens ordinære skiftarbeid, som faller mellem kl. 18 og 22.
4. Hver av partene bærer sine omkostninger.

*Eyvind Andersen. Otto Aubert. O. A. Bachke. F. Heyerdahl.
Alf Hansen. H. Løvold. Alfr. M. Nilsen.*

TABELLER

Lønnsbevegelser

Løpe-nr.	Bedrift	Antall arbeidere		Tidligere lønn og dyrtidstill.			Opnådd lønn og dyrtidstill.		
		I alt	Derav medlemmer	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord
I. Anleggsvirksomhet.									
1	Statens jernbaneanlegg	2300	2190	-	-	0.95	1.25	-	0.90
2	Skjerka-anlegget, Vest-Agder .	170	120	-	-	-	1.25 1.35	-	-
3	Lofthus veianlegg, vann- og kloakkanlegg	15	15	-	-	-	1.38	-	-
4	Hyttefossen Kraftanlegg, Trondheim komm.	51	51	1.30	-	1.15	1.24	-	1.10
5	Skienfjordens komm. Kraftanl. Grønvollfoss . . .	260	231	-	-	-	1.30 1.20	-	-
6	Tyinfaldene A.s	100	66	1.05	-	1.00	0.97	-	0.93
7	Traverbanen på Leangen, Trondheim	30	30	-	-	1.00	1.15	-	-
II. Bergverksindustrien.									
8	Fosdalens Bergverks-Aktieselskap,	3700	2300	-	-	-	-	-	-
9	Killingdal Gruber,								
10	Orkla Grube-Aktiebolag,								
11	Sulitelma Aktiebolags Gruber og Hytteanlegg,								
12	A.s Stordø Kisgruber,								
13	A.s Bjørkåsen Gruber,								
14	Dunderland Iron Ore Co., Ltd.,	0.84	0.77						
15	Raffineringsverket A.s Gruber og Hytteanlegg,	0.94	0.86						
16	A.s Knaben Molybdængruber	0.76	0.70						
17	Foldals Verk	220	211	-	-	-	-	-	0.64 0.71 0.79
18	Kongsberg Sølvverk	240	40	-	-	-	-	-	0.65 0.73 0.81
19	Store Norske Spitsbergen Kullkompani A.s	ca. 400	180	1.12	-	0.95	1.05	-	0.88
20	Stryger og Julsrud Feltspatgruber (Degernes gr.). . .	23	23	0.90	-	-	0.75	-	-

avsluttet i 1931.

Arb.tid pr. uke	Tillegg for over-, natt- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Var det arbeidsstans?	Anmerkninger	
	Tidligere	Opnådd	Tidligere	Opnådd					
48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	Regl.	ja	nei	1.35 for fagarb.
-	48	-	25-50-100	-	12	ja	nei	„	Høifjellstillegg 5 øre.
-	48	-	25-50-100	-	12	ja	nei	„	
48	48	25-50-100	25-50-100	12	12	ja	ja	nei	
-	48	-	25-50-100	-	12	ja	nei	„	
48	48	25-50-100	25-50-100	8	8	ja	ja	ja	Høifjellstillegg 0.10.
-	48	-	25-50-100	-	-	ja	nei	nei	4.5 pct. feriegodtgj.
-	48	-	25-50-100	-	8	ja	ja	ja	
48	48	25-50-100	25-50-100	8	8	-	-	nei	
48	48	-	-	8	8	ja	ja	nei	
48	48	25-50-100	25-50-100	6	6	ja	ja	ja	

Lønnsbevegelser

Løpe-nr.	Bedrift	Antall arbeidere		Tidligere lønn og dyrtidstill.			Opnådd lønn og dyrtidstill.		
		I alt	Derav med-lemmer	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord	Pr. time	Pr. dag	Minstelønn i akkord
21	Frantzfoss Kalkmølle, Sandv.	15	12	1.30 1.40	-	-	1.30 1.40	-	-
22	Vignæs Kobberverk, Vignæs på Karmøen . . .	90	40	-	-	-	0.95 1.04 0.87	-	0.77 0.87 0.70
III. Forskjellige virksomheter.									
23	Josef Pedersens Pukkverk, Grorud	7	7	-	-	-	1.50	-	-
24	Norsk Portland Cementkontor, Mosseveien	18	18	-	-	-	1.38	-	-
25	Ingeniør Moes Pukkverk, Sandvika	7	7	-	-	-	1.30	-	-
26	Th. Syversens sandtak, Grorud	5	5	-	-	-	1.40	-	-
27	Løkåsen Stenknuseri, Sandvika	6	6	-	-	-	1.30	-	-
28	Valberg Macadam A.s, Kragerø	79	65	0.90	-	-	0.95 1.05	-	-

avsluttet i 1931. (Forts.)

Arb.tid pr. uke		Tillegg for over-, natt- og helligdagsarbeide		Ferie i dager		Blev overenskomst opprettet?	Var det overenskomst før?	Var det arbeidssstans?	Anmerkninger
Tidligere	Opnådd	Tidligere pct.	Opnådd pct.	Tidligere	Opnådd				
48	48	-	-	8	8	-	-	nei	Prolongert.
-	48	-	-	-	8	-	ja	-	
-	48	-	-	-	12	ja	nei	nei	
-	48	-	-	-	12	ja	nei	nei	
-	48	-	-	-	8	-	-	-	
-	48	-	-	-	12	-	-	-	
-	48	-	-	-	8	-	-	-	
-	48	-	-	-	12	ja	ja	ja	

Konflikter 1931.

Avd. nr.	Avdelingens navn	Bedriftens navn	Arbeidet nedlagt	Arbeidet opptatt	Antall underst.	Tapte arbeidsdager	Utbetalt underst.
41	Røros	Foldals verk	Forts. f. for. år	29-9	1	228	770.00
82	Alvdal arbeidsm.forening	Do.	Do.	Do.	9	2052	6 620.80
51	Foldal grubearbeiderforening	Do.	Do.	Do.	167	38076	119 746.30
16	Valberg arbeiderforening	Valberg macadam A.s	24-1	25-5	90	9720	22 536.50
21	Oslo og omegns anl.arb.forening	Kongshavn—Ski	Forts. f. for. år	15-8	32	6336	12 824.75
36	Ottadalens veiarbeiderforening	Ottadalerveien	1-2	Pågåår	34	9588	13 995.00
116	Klevan arbeiderforening	Opdal stenindustri	Forts. f. for. år	2-8	25*	4650	13 023.00
117	Kr.sund & omegns arb.forening	Vei- og broforbind. Kr.sund	2-10	Pågåår	21	1638	3 995.40
135	Degernes grubearbeiderforening	Stryker & Julsrud feltspatgr.	17-12-30	4-10	21	4788	10 500.00
157	Tune arbeidsm.forening.	Borregård teglverk	16-7	16-9	2	108	99.80
					402	77184	204 111.55

Lockouter 1931.

Avd. nr.	Avdelingens navn	Bedriftens navn	Arbeidet nedlagt	Arb. opptatt	Antall understoffede	Tapte arbeidsdager	Utbetalt underst.
7	Sulitelma stedlige styre	A/B. Sulitelma gruber	8-4	23-9	763	109872	277 457.60
21	Flåt grubearbeiderforening	Raffineringsverket A.s	"	22-9	125	18000	36 500.44
23	Oslo og omegns anl.arb.forening	Bygningsstaget	"	30-9	7	1050	2 422.30
32	Ålens grubearbeiderforening	Killingdal gruber	"	14-9	78	10764	28 506.80
34	Knaben arbeiderforening	Knaben gruber	"	29-7	92	8832	22 093.70
43	Stord arbeiderforening	Stordø kisgruber	"	30-9	191	28650	73 318.30
69	Sanda anleggsarbeiderforening	Sanda nye vannverk	"	30-9	4	600	1 994.30
77	Malmo grubearbeiderforening	Fossdalens bergv.	"	19-9	130	18084	45 814.20
91	Evje nikkelverks arb.forening	Raffineringsverket	"	22-9	82	10800	27 480.90
92	Bærum sten-, jord- og cem.arb.f.	Frantefoss kalkmølle	"	21-9	4	576	1 482.00
96	Bjørkåsen grubearb.forening	A.s Bjørkåsen gruber	"	14-9	144	19008	51 179.65
98	Skongseng arbeiderforening	Dunderland Co.	"	30-9	8	1200	2 996.80
100	Øvre Årdal arbeiderforening	A.s Tyinfaldene	15-4	23-9	66	8736	22 831.40
101	Båsmo arbeiderforening	Dunderland Co.	8-4	30-9	7	1030	2 508.40
103	Mo arbeiderforening	Do.	"	"	27	4050	10 027.60
111	Nordlyset	Do.	"	"	71	10650	25 326.40
147	Løkken grubearbeiderforening	Orkla gruber	"	23-9	375	51978	143 082.80
63	Orkanger anleggsarb.forening	A.s Orkla Metall	10-6	30-9	67	6432	11 946.00
102	Larvik arbeidsm.forening	Alfr. Andersens mek.verksted	8-4	12-9	1	138	387.40
60	N. A. F.	Osterhaugsgatens høvleri	"	"	1	138	179.75
137	Lysaker	Bygningsfag	"	12-9	1	75	196.30
27	Vrengen arbeiderforening	Andersen, Larvik	"	30-9	2	300	287.50
84	Øvre Sandsvær arbeiderforening	F. Selmer, Skotfoss	"	13-9	1	84	206.00
136	Eidsvolds arbeidsm.forening	Bønsdalens fabrikker	14-3	12-9	1	156	198.50
Dir.medl.	Sarpsborg arbeidsm.forening	Borregård fabrikker	"	12-9	1	156	322.00
	Forskjellige avdelinger	Forskjellige bedrifter	"	"	5	606	1 547.70
					2254	311965	790 244.74

